

Kommunledningskontoret

Datum:
2024-10-03Diarienummer:
KSN-2024-00126Handläggare:
Sara-Carin Öhman

Anmälningssärenden till kommunfullmäktige 7 oktober 2024

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. **att** lägga förteckningen över anmälningssärenden till protokollet.

Anmälningssärenden

- Kommunrevisionens uppföljande granskning av kommunkoncernens underhåll av fastigheter och VA
- Kommunrevisionens granskning av kompetensförsörjning inom äldreomsorgen
- Kommunrevisionens granskning av likvärdig skola
- Kommunrevisionens granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag
- Kommunrevisionens granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030
- Rapportering till kommunfullmäktige av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS kvartal 2 2024, omsorgsnämnden
- Rapportering till kommunfullmäktige av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL, kvartal 2 2024, äldrenämnden

Uppsala Stadshus AB
Uppsala Vatten och Avfall AB
Uppsalahem AB
Uppsala kommun Skolfastigheter AB
Kommunfullmäktige, för kännedom

Uppföljande granskning av kommunkoncernens underhåll av fastigheter och VA

KPMG har på uppdrag av lekmannarevisorerna i Uppsala kommun genomfört en uppföljande granskning av *Granskning av underhåll av bolagskoncernens fastigheter* som tidigare genomförts 2020.

Granskningens syfte har varit att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i granskningsrapporten *Granskning av underhåll i bolagskoncernens fastigheter*.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att ett av fyra granskade bolag delvis har åtgärdat de rekommendationer som revisionen lämnade. Tre av fyra granskade bolag har åtgärdat sina respektive rekommendationer. Granskningen visar att bolagen sedan granskningen 2020 genomfört ett antal åtgärder för att bemöta revisionens rekommendationer. Bland annat har Uppsala Stadshus AB förstärkt uppföljningen av berörda dotterbolags arbete med underhåll medan Uppsala kommun Skolfastigheter och Uppsalahem AB har utvecklat sina processer för inventering, planering och genomförande av fastighetsunderhåll. Uppsala Vatten och Avfall AB har även genomfört ett omfattande arbete med att kartlägga och analysera bolagets underhållsarbete. Granskningen visar dock att det fortsatt kvarstår behov att systematisera den tekniska informationen om bolagets olika anläggningar och ledningsnät så att den hanteras på ett enhetligt sätt.

Mot bakgrund av granskningsresultatet vill vi härmed lämna följande rekommendationer till styrelsen för *Uppsala Vatten och Avfall AB* att fortsätta arbeta med följande rekommendationer:

- Säkerställa att ändamålsenliga systemstöd för underhållsinformation och underhållsplanering implementeras avseende bolagets samtliga delar

Vidare rekommenderar vi styrelsen för Uppsala Vatten och Avfall AB att:

- Säkerställa att underhållsplaner/förnyelseplan tas fram för bolagets samtliga anläggningar och för bolagets ledningsnät

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendationer från granskade bolag, **senast 2024-11-30** till kommunrevisionen@uppsala.se samt till de sakkunniga biträdena mikael.lind@kpmg.se och hannah.klarkner@kpmg.se

För kommunrevisionen / Lekmannarevisorerna

Berit Danielsson
Ordförande

Kajsa Wejryd
Vice ordförande

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av en eller flera personer

Detta dokument med sina elektroniska underskrifter gäller som självständig handling och uppfyller krav på avancerade elektroniska underskrifter enligt eIDAS-förordningen. Varje underskrift kan valideras med en PDF-läsare med stöd för signaturvalidering eller via valideringstjänsten på sign.uppsala.se. Där återfinns även information om hur du installerar det utfärdarcertifikat som krävs för att PDF-läsaren ska kunna validera alla delar av underskriften.

Om dokumentet skrivs ut på papper, eller om dokumentet 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet går att validera.

Uppföljande granskning av kommunkoncernens underhåll av fastigheter och VA

Rapport

Uppsala kommunkoncern

KPMG AB

2024-08-30

Antal sidor 23

Antal bilagor: 2

Uppsala kommunkoncern

Uppföljande granskning av kommunkoncernens underhåll av fastigheter och VA

2024-08-30

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	6
2.2	Revisionskriterier	6
2.3	Metod	6
3	Resultat av granskningen	9
3.1	Uppsala Stadshus AB	9
3.2	Uppsala Skolfastigheter AB	12
3.3	Uppsalahem AB	14
3.4	Uppsala Vatten och Avfall AB	15
4	Samlad bedömning och rekommendationer	19
5	Bilagor	21
5.1	Bilaga 1 – Principer för prioriteringar	21
5.2	Bilaga 2 – Uppsala Vatten och Avfall AB forum	21

1 Sammanfattning

KPMG har av Uppsala kommuns lekmannarevisorer fått i uppdrag att följa upp granskningen av underhåll av bolagskoncernens fastigheter.

Syftet med granskningen har varit att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i granskningsrapport: Granskning av underhåll av bolagskoncernens fastigheter (2020).

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att ett av fyra granskade bolag delvis har åtgärdat de rekommendationer som revisionen lämnade. Tre av fyra granskade bolag har åtgärdat sina respektive rekommendationer.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att kommunen har antagit ny *Riktlinje för koncerngemensam beredning och prioritering av investeringar* där det tydliggörs att underhållsinvesteringar har näst högst prioritet efter investeringar som görs för att möta lagkrav. Samtliga berörda bolag har varit med i beredningsarbetet för att ta fram de nya riktlinjerna. Vidare har Uppsala Stadshus AB sedan granskningen 2020 förstärkt uppföljningen av berörda dotterbolags arbete med underhåll genom att efterfråga särskild uppföljning avseende det vid tertialrapporteringar.

Uppsala kommun Skolfastigheter AB och Uppsalahem AB har sedan granskningen 2020 vidare utvecklat sina processer för inventering, planering och genomförande av fastighetsunderhåll. Uppsala Skolfastigheter AB har bland annat implementerat ett nytt fastighetssystem och slutfört framtagande av underhållsplaner för i princip samtliga bolagets fastigheter. Vidare har bolaget medverkat vid framtagande av nytt ramavtal för uthyrning av fastigheter till Uppsala kommun. Uppsalahem AB har sedan granskningen 2020 fortsatt att utveckla uppföljningen avseende fastighetsunderhåll till styrelsen samt beaktat risker förknippade med underhålls- och investeringsprocessen vid framtagande av internkontrollplan.

Uppsala Vatten och Avfall AB har sedan granskningen 2020 genomfört ett omfattande arbete med att först kartlägga och analysera bolagets underhållsarbete och sedan genomföra utvecklingsprojekt för att förstärka bolagets processer för planering och genomförande av underhåll. Bolaget bedömer att man nu har uppnått en nivå där processer och arbetssätt ger förutsättningar att planera, genomföra och följa upp underhåll på ett strukturerat sätt. Detta ser vi positivt på. Av granskningen framgår däremot att det fortsatt kvarstår behov att systematisera den tekniska informationen om bolagets olika anläggningar och ledningsnät så att den hanteras på ett enhetligt sätt. Ett projektprogram för detta är inlett under 2024 och planeras pågå i flera år.

I det följande redovisas samlad bedömning av hur respektive bolag har åtgärdat rekommendationerna från den tidigare granskningen.

Uppsala Stadshus AB	
Rekommendation	Bedömning
I sin årliga uppföljning tillse att uppföljning av underhållsbehov genomförs för att säkerställa kontroll över underhållsskulder i dotterbolagen.	Ja

Detta är även av vikt i perioder av hög tillväxt.	
Genom sitt internkontrollarbete säkerställa att risker kopplade till bolagens arbete med fastighets- och/eller VA-underhåll fångas upp och bedöms.	Ja
Undersöka behovet av ökad samordning kring underhållsprocesser i koncernen.	Ja
Uppsala kommun Skolfastigheter AB	
Rekommendation	Bedömning
Säkerställa att inlett arbete med att implementera nytt fastighetsförvaltningssystem slutförs, inklusive att i systemet dokumentera bolagets samlade underhållsinformation.	Ja
Säkerställa att underhållsplaner tas fram utifrån dokumenterad underhållsinformation och att dessa omfattar samtliga bolagets fastigheter.	Ja
Se över om debiterad underhållsschablon som del av hyra är tillräcklig för att täcka fastighetens faktiska underhållsbehov. Denna översyn kan med fördel göras i samråd med fördel göras i samråd med Uppsala kommun i egenskap av hyresgäst.	Ja
Uppsalahem AB	
Rekommendation	Bedömning
Försäkra sig om att regelbunden uppföljning av bolagets totala underhållsskuld samt fördelning mellan planerat och avhjälpande underhåll sker till styrelsen.	Ja
Överväga uppföljning av i vilken utsträckning dokumenterad underhållsprocess och investeringsprocess efterföljs exempelvis genom internkontrollplan.	Ja

Uppsala Vatten och Avfall AB	
Rekommendation	Bedömning
Ge bolagets ledning i uppdrag att ta fram en övergripande drift-, underhåll och förnyelseplan (DUF-plan) samt fastställa ett datum för när en sådan plan ska vara framtagen.	Nej ¹
Säkerställa att ändamålsenliga systemstöd för underhållsinformation och underhållsplanering implementeras avseende bolagets samtliga delar.	Delvis
Tillse att ett forum för underhållsplanering tillskapas i syfte att öka samordning av underhållsinsatser inom och mellan bolagets avdelningar.	Ja
Tillse att uppföljning av bolagets underhållskostnader blir möjligt genom ändamålsenligt system för dokumentering.	Ja

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

1.1.1.1 Uppsala Vatten och Avfall AB

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi styrelsen för Uppsala Vatten och Avfall AB att fortsätta arbeta med följande rekommendationer:

- Säkerställa att ändamålsenliga systemstöd för underhållsinformation och underhållsplanering implementeras avseende bolagets samtliga delar.
- Säkerställa att underhållsplaner/förnyelseplan tas fram för bolagets samtliga anläggningar och för bolagets ledningsnät².

¹ Rekommendationen formuleras om till följande rekommendation: *Säkerställa att underhållsplaner/förnyelseplan tas fram för bolagets samtliga anläggningar och för bolagets ledningsnät.*

² Ersätter rekommendationen "Ge bolagets ledning i uppdrag att ta fram en övergripande drift, underhåll och förnyelseplan (DUF-plan) samt fastställa ett datum för när en sådan plan ska vara framtagen.

2 Bakgrund

Vi har av Uppsala kommuns lekmannarevisorer fått i uppdrag att följa upp granskningen av underhåll av bolagskoncernens fastigheter. Granskningen syftade till att bedöma om fyra av kommunens bolag har säkerställt ett ändamålsenligt underhåll av bolagets fastigheter och VA-anläggningar och ledningsnät.

Granskningen genomfördes och avrapporterades år 2020. Efter genomförd granskning lämnades följande bedömning per bolag:

- Styrelsen för Uppsala Stadshus AB **delvis har säkerställt** ett ändamålsenligt underhåll av bolagskoncernens fastigheter och VA.
- Styrelsen för Uppsala Vatten och Avfall AB **ej har säkerställt** ett ändamålsenligt underhåll av bolagets VA-anläggningar och ledningsnät.
- Styrelsen för Uppsalahem AB **i allt väsentligt har säkerställt** ett ändamålsenligt underhåll av bolagets fastigheter.
- Styrelsen för Uppsala kommun Skolfastigheter AB **delvis har säkerställt** ett ändamålsenligt underhåll av bolagens fastigheter.

Ett antal rekommendation lämnades med anledning av granskningen.

Rekommendationerna lämnades per bolag och var enligt följande:

Uppsala Stadshus AB rekommenderades att:

- I sin årliga uppföljning tillse att uppföljning av underhållsbehov genomförs för att säkerställa kontroll över underhållsskulder i dotterbolagen. Detta är även av vikt i perioder av hög tillväxt.
- Genom sitt internkontrollarbete säkerställa att risker kopplade till bolagens arbete med fastighets- och/eller VA-underhåll fångas upp och bedöms.
- Undersöka behovet av ökad samordning kring underhållsprocesser i koncernen.

Uppsala kommun Skolfastigheter AB rekommenderades att:

- Säkerställa att inlett arbete med att implementera nytt fastighetsförvaltningssystem slutförs, inklusive att i systemet dokumentera bolagets samlade underhållsinformation.
- Säkerställa att underhållsplaner tas fram utifrån dokumenterad underhållsinformation och att dessa omfattar samtliga bolagets fastigheter.
- Se över om debiterad underhållsschablon som del av hyra är tillräcklig för att täcka fastighetens faktiska underhållsbehov. Denna översyn kan med fördel göras i samråd med Uppsala kommun i egenskap av hyresgäst.

Uppsalahem AB rekommenderades att:

- Försäkra sig om att regelbunden uppföljning av bolagets totala underhållsskuld samt fördelning mellan planerat och avhjälpande underhåll sker till styrelsen.
- Överväga uppföljning av i vilken utsträckning dokumenterad underhållsprocess och investeringsprocess efterföljs exempelvis genom internkontrollplan.

Uppsala Vatten och Avfall AB rekommenderades att:

- Ge bolagets ledning i uppdrag att ta fram en övergripande drift-, underhåll och förnyelseplan (DUF-plan) samt fastställa ett datum för när en sådan plan ska vara framtagen.
- Säkerställa att ändamålsenliga systemstöd för underhållsinformation och underhållsplanering implementeras avseende bolagets samtliga delar.
- Tillse att ett forum för underhållsplanering tillskapas i syfte att öka samordning av underhållsinsatser inom och mellan bolagets avdelningar.
- Tillse att uppföljning av bolagets underhållskostnader blir möjligt genom ändamålsenligt system för dokumentering.

Revisionen begärde i missiv till granskningen att berörda bolag skulle yttra sig utifrån ett antal frågeställningar:

- Med avseende på den genomförda granskningen, vilka åtgärder avser ni att genomföra i syfte att komma tillrätta med gjorda iakttagelser och lämnade rekommendationer?
- Under vilken tidsperiod avser ni att genomföra dessa åtgärder?
- Hur kommer ni att avläsa effekten av dessa åtgärder?
- Hur kommer dessa åtgärder att påverka innehållet i kommande intern kontrollplan?

Revisionen har i sin riskanalys bedömt att det är av vikt att följa upp i vilken mån styrelserna i berörda kommunala bolag har säkerställt att åtgärder har beslutats och vidtagits med anledning av iakttagelser och lämnade rekommendationer i genomförd granskning (2020). Detta dels utifrån risken att bristande underhåll leder till ineffektiv användning av kommunkoncernens tillgångar och således till kapitalförstöring; dels med anledning av att de granskningsinsatser som genomförs ska leda till att verksamheterna utvecklas.

Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att studera och bedöm de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i berörd granskningsrapport:

- Granskning av underhåll av bolagskoncernens fastigheter (2020)

Granskningen avser Uppsala Stadshus AB, Uppsala Vatten och Avfall AB, Uppsalahem AB samt Uppsala Skolfastigheter AB.

2.2 Revisionskriterier

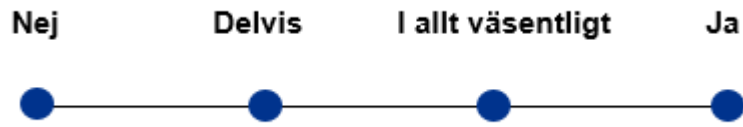
Vi kommer att bedöma om Uppsala Stadshus AB, Uppsala Vatten och Avfall AB, Uppsalahem AB samt Uppsala Skolfastigheter AB verkställt de förbättringsåtgärder som styrelsen beslutat om i enlighet med den ursprungliga granskningarnas rekommendationer.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av
 - o Bolagens;
 - Affärsplaner och Budgetar
 - Riskanalyser
 - Internkontrollplaner
 - Delårs- och Årsredovisningar
- Riktlinjer för koncerngemensamma prioriteringar
- Mål och Budget för 2024 med plan för 2025–2026
- Samtliga bolag har fått inkomma med skriftliga svar gällande hur de har tagit rekommendationerna till sig
- Intervjuer har genomförts med:
 - o Uppsala stadshus AB
 - VD
 - Finanschef och vice VD
 - o Uppsala kommun Skolfastigheter AB
 - VD
 - Ekonomichef
 - Affärsområdeschef – Fastighet och Fastighetschef
 - o Uppsalahem AB
 - VD
 - Ekonomichef
 - Förvaltningschef
 - Fastighetsutvecklingschef
 - o Uppsala Vatten och Avfall AB
 - Tf. VD / Avdelningschef verksamhetsstöd
 - Ekonomichef/ Tf. Avdelningschef verksamhetsstöd
 - Avdelningschef Projekt och Underhåll
 - Projektledare underhållsutveckling
- Stickprovat Uppsala Skolfastigheters underhållsplaner

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga som deltagit vid intervju.

3 Resultat av granskningen

Rekommendationer som lämnades i samband med granskning år 2020 framgår av avsnitt 2 – **Bakgrund** ovan samt under rubrik för respektive bolag nedan. Iakttagelser och bedömning avseende hur respektive bolag har arbetat med revisionens rekommendationer redogörs för i ett avsnitt per bolag i rapporten nedan.

Utöver de rekommendationer som lämnades i samband med granskningen önskade revisorerna i missiv att berörda bolag skulle yttra sig utifrån ett antal frågeställningar:

- Med avseende på den genomförda granskningen, vilka åtgärder avser ni att genomföra i syfte att komma tillrätta med gjorda iakttagelser och lämnade rekommendationer?
- Under vilken tidsperiod avser ni att genomföra dessa åtgärder?
- Hur kommer ni att avläsa effekten av dessa åtgärder?
- Hur kommer dessa åtgärder att påverka innehållet i kommande intern kontrollplan?

I sina yttranden om den tidigare granskningen så har Uppsalahem AB och Uppsala Skolfastigheter AB svarat på samtliga frågeställningar revisionen ställt till bolagen i missiv. Uppsala Stadshus AB har delvis svarat på frågeställningarna. Av deras svar framkommer det vilka åtgärder de tänker genomföra samt under vilken tidsperiod. Bolaget har dock inte svarat på hur de kommer avläsa effekten eller hur åtgärderna kommer påverka intern kontrollplanen för samtliga åtgärder. Uppsala Vatten och Avfall AB har i sitt yttrande inte besvarat någon av de ovanstående frågeställningarna i sitt yttrande.

Bolagens svar på respektive revisionsfråga från yttrandet kommer att redogöras för vid genomgången av respektive bolag.

3.1 Uppsala Stadshus AB

Efter genomförd granskning år 2020 rekommenderade revisionen Uppsala Stadshus AB att:

1. I sin årliga uppföljning tillse att uppföljning av underhållsbehov genomförs för att säkerställa kontroll över underhållsskulder i dotterbolagen. Detta är även av vikt i perioder av hög tillväxt.
2. Genom sitt internkontrollarbete säkerställa att risker kopplade till bolagens arbete med fastighets- och/eller VA-underhåll fångas upp och bedöms.
3. Undersöka behovet av ökad samordning kring underhållsprocesser i koncernen.

I avsnitten nedan redogörs för vilka åtgärder som Uppsala Stadshus AB har vidtagit med anledning av rekommendationerna som lämnades i samband med granskningen år 2020. En sammanfattande bedömning av hur väl Uppsala Stadshus AB har åtgärdat lämnade rekommendationer görs i avsnitt **3.1.4 – Bedömning**.

3.1.1 Rekommendation 1

Uppsala Stadshus AB uppgav i sitt yttrande på revisionsrapporten från 2020 att bolaget under 2021 kommer att införa rapportering och återkoppling från dotterbolagen om hur

de arbetar med underhållet av sina fastigheter, VA-anläggningar och ledningsnät. Den första återkopplingen kommer ske i augusti för att slutligen följas upp i årsbokslutet.

I praktiken så har Uppsala Stadshus AB implementerat en uppföljningsfrekvens som resulterar i att bolaget följer upp dotterbolagens underhållsbehov tertialvis (delårsrapport april, delårsrapport augusti samt årsbokslut).

Granskningen har blivit delgivna rutinerna för återrapportering, samt moder- och dotterbolagens återrapportering under verksamhetsåret 2023. Av rutinerna framgår det att varje bolag, inför varje återrapportering, behöver återrapportera på ett antal frågor som berör bolagens arbete med underhåll av fastigheter, VA- och avfallsanläggningar samt ledningsnät.

Av Uppsala Stadshus Affärsplan för 2024–2026 framkommer det att moderbolaget ska svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning av bolagskoncernen. Moderbolagets representanter har i intervju poängterat sitt ansvar i att säkerställa att dotterbolagen genomför en korrekt uppföljning.

3.1.2 Rekommendation 2

Uppsala Stadshus AB har i sitt yttrande på revisionsrapporten från 2020 uppgett att bolaget inför sin internkontrollplan för 2021 identifierat en risk inom kontrollområdet finansiell kontroll.

Vid intervju med representanter för Uppsala Stadshus AB har det poängterats att arbetet med internkontrollarbetet utvecklats sedan 2020. Det poängterades att arbetssättet att ta fram den årliga kontrollplanen numera var mer strukturerad.

I riskanalysen för 2024 har Uppsala Stadshus AB, i relation till kontrollområdet "*finansiell kontroll*", identifierat risken att felaktig redovisning och rapportering på grund av t.ex. felaktig hantering eller bristande rutiner och kunskaper. Kopplat till risken har bolaget identifierat och riskvärderat fem olika riskbeskrivningar. Riskbeskrivningen "*Investeringar, underhåll av fastigheter och investeringsprocessen*" var det enda riskområdet som blev tilldelat den högsta riskvärderingen³.

Riskanalysens resultat återspeglas i bolagets internkontrollplan för 2024 där bolaget, baserat på analysens utfall, inkluderat det finansiella kontrollområdet. I interkontrollplanen framkommer inte att det var "*investeringar, underhåll av fastigheter och investeringsprocesser*", som blev värderad som den största risken, men risken ingår i internkontrollplanen.

Av internkontrollplanen framkommer det tydligt att risken ska följas upp per tertialet. Granskningen har även blivit delgiven underlag som visar på detta.

Utifrån den identifierade risken har Uppsala stadshus även upprättat ett separat bolagsmål⁴ som ska säkerställa att det finns en systematisk uppföljning av stadshuskoncernens verksamhet och ekonomi.

3.1.3 Rekommendation 3

Uppsala Stadshus AB har i sitt yttrande på revisionsrapporten från 2020 uppgett att kommunkoncernen redan har flertalet forum som arbetar med ökad samordning.

³ Vilket betyder att risken har mycket allvarliga konsekvenser och att sannolikheten är hög.

⁴ Bolagsmål 2: Systematisk uppföljning av stadshuskoncernens verksamhet och ekonomi

Bolaget uppger vidare att de ska diskutera underhållsprocesser i syfte att identifiera behov av stöd och vilka samordningsmöjligheter som finns inom koncerners fastigheter.

Av intervju har det framhållits att det finns flertalet forum för samverkan avseende olika typer av underhållsfrågor. Forum som lyftes för samverkan var koncernledningsforumet och kommunledningsgruppen. Det poängterades dock att bolagens karaktär är så pass olika att ett gemensamt forum för underhåll inte bedöms vara ändamålsenligt.

Vidare har det framkommit att kommunstyrelsen i Uppsala beslutade att anta "*Riktlinje för koncerngemensam beredning och prioritering av investeringar*"⁵. Det poängteras vid intervju med Uppsala Stadshus AB representanter att ett gediget beredningsarbete ligger till grund för riktlinjen.

En arbetsgrupp bestående av kommunstyrelsen, moder- och dotterbolagen samt externa konsulter arbetade tillsammans i ca ett och ett halvt år för att ta fram riktlinjen. Från Uppsala Stadshus AB var VD och vice VD representerade i projektgruppen. Vid intervjuerna beskrivs att resultatet är en produkt som det finns gemensamt ägarskap för inom bolagskoncernen.

Resultatet av riktlinjen är att underhållsinvesteringar framgent kommer att göras baserat på, i riktlinjen fastställda, prioriteringsprincip, se **bilaga 1** för skalan. Vid intervju framhölls att första gången riktlinjen kommer användas är inför framtagandet av budgeten 2025. Det beskrivs vidare att riktlinjen upplevdes som tydlig och förankrad med berörda koncernföretag tack vare att bolagen varit inkluderade i processen att ta fram riktlinjen.

Noterbart är att det kopplat till prioriteringsprincipen inte finns något sätt att värdera de olika investeringarna. Vid intervju lyftes det att riktlinjen och prioriteringslistan i första hand är ett underlag för dialog gällande de olika investeringarna och inte ett verktyg för att rangordna de olika investeringarna.

3.1.4 Bedömning

Vår bedömning är att styrelsen för Uppsala Stadshus AB har åtgärdat de rekommendationer som lämnades efter lekmannarevisionens granskning år 2020. Vi uppmanar revisionen att fortsatt följa hur Uppsala Stadshus AB:s styrelse följer upp dotterbolagens arbete med de rekommendationer som ännu inte till fullo har åtgärdats.

Av genomförd granskning framgår att moderbolaget per tertial tar del av särskild uppföljning om hur berörda dotterbolags arbete med underhåll fortskrider. Vidare noterar vi att underhåll utifrån bedömt behov berörs vid ägardialoger. Vi bedömer att denna uppföljning i huvudsak är anpassad utifrån behov.

I moderbolagets riskanalys för 2024 framkommer en identifierad riskbeskrivning kopplat till investeringar, underhåll av fastigheter och investeringsprocesser har identifierats och värderats. Vi noterar att kontrollområdet finns med i bolagets internkontrollplan för 2024, men att riskbeskrivningen som benämner investeringar har fallit bort.

Vi kan konstatera att det finns ett flertal forum för samordning inom bolagskoncernen. I dessa forum beskrivs det att bolagen diskuterar underhåll. Däremot noterar vi att det inte finns något särskilt forum för samordning och dialog mellan berörda dotterbolag eller mellan moderbolag och dotterbolagen som är dedikerat för underhåll. Att berörda dotterbolags företrädare inte bedömt att ett tydligt behov av ytterligare forum för

⁵ Vid sammanträdet 2023-10-18, § 192

samordning föreligger bedömer vi indikerar att nuvarande modell i huvudsak är tillräcklig.

Slutligen kan vi konstatera att kommunstyrelsen har antagit riktlinjer för koncerngemensamma beredningar och prioriteringar av investeringar. Vi ser positivt att både moderbolag och berörda dotterbolag har varit involverad i processen att ta fram riktlinjen och känner stort ägarskap i riktlinjen. Vi noterar dock att prioriteringsprincipen inte syftar till att värdera de olika investeringarna mot varandra.

3.2 Uppsala kommun Skolfastigheter AB

Efter genomförd granskning år 2020 rekommenderade revisionen Uppsala kommun Skolfastigheter AB att:

1. Säkerställa att inlett arbete med att implementera nytt fastighetsförvaltningssystem slutförs, inklusive att i systemet dokumentera bolagets samlade underhållsinformation.
2. Säkerställa att underhållsplaner tas fram utifrån dokumenterad underhållsinformation och att dessa omfattar samtliga bolagets fastigheter.
3. Se över om debiterad underhållsschablon som del av hyra är tillräcklig för att täcka fastighetens faktiska underhållsbehov. Denna översyn kan med fördel göras i samråd med Uppsala kommun i egenskap av hyresgäst.

I avsnitten nedan redogörs för vilka åtgärder som Uppsala Skolfastigheter AB har vidtagit med anledning av rekommendationerna som lämnades i samband med granskningen år 2020. En sammanfattande bedömning av hur väl Uppsala Skolfastigheter AB har åtgärdat lämnade rekommendationer görs i avsnitt **3.2.4 – Bedömning**.

3.2.1 Rekommendation 1

Uppsala Skolfastigheter AB har i sitt yttrande till den tidigare granskningsrapporten uppgett att ett nytt fasthetssystem håller på att upphandlas och att systemet ska implementeras under 2021.

Det har av granskningen framkommit att det nya fasthetssystemet driftsattes i januari 2023.

Samtliga fastigheter finns dokumenterade i systemet, bortsett från ett tiotal nyare fastigheter som blev färdigställda under perioden 2018 – 2023. Det har vid intervju lyfts att inventeringen av de nyare fastigheterna är färdigställd och ska bara kvalitetssäkras innan de förs in i fasthetssystemet.

Vid intervju framhålls det att i det nya fasthetssystemet går det att på detaljnivå titta på samtliga komponenter i bolagens fastigheter.

3.2.2 Rekommendation 2

Uppsala Skolfastigheter AB har i sitt yttrande på den tidigare revisionsrapporten från 2020 uppgett att de kommer färdigställa underhållsdokumentationen under 2021. Vidare uppger bolaget att de planerar att inkludera underhållsplanerna till interkontrollplanen och ha löpande uppföljning av dessa. Slutligen konstaterar bolaget att effekten kommer att utläsas i total underhållsskuld fördelad per år och hur den utvecklar sig i förhållande till bolagets bestånd.

Det har framhållits att bolaget har tagit fram underhållsplaner utifrån dokumenterad underhållsinformation för samtliga av bolagets fastigheter för en tioårsperiod. Granskningen har blivit delgivna underhållsplaner för samtliga av bolagets fastigheter och gjort ett stickprov på tre⁶ anläggningar och fått ta del av Uppsala skolfastigheters åtgärdsplaner för fastigheterna. Underhållsplanerna visar på den årliga kostnaden för underhåll under en tioårsperiod. Åtgärdsplanen bryter sedan ned kostnaderna på vilka poster⁷ kostnaderna kommer ligga på under tioårsperioden.

Bolaget konstaterar samtidigt att det fortsatt finns ett visst arbete kvar med underhållsplanerna. Det finns fortsatt utveckling kopplat till underhållsplanerna för efterbehandling av material. Under intervju med representanter från Uppsala Skolfastigheter poängterades det att bolaget hade ett pågående projekt som fokuserade på att knyta ihop fasthetsförvaltarnas arbete med den uppdaterade informationen från det nya fastighetssystemet.

3.2.3 Rekommendation 3

Uppsala kommun Skolfastigheter AB har i sitt yttrande till den tidigare granskningen konstaterat att ett arbete för att se över befintliga hyresmodell påbörjats. En del av arbetet var att se över utformningen och omfattningen av underhållsschablonen.

Det har av granskningen framkommit att Uppsala kommun Skolfastigheter AB och kommunstyrelsen i Uppsala kommun tecknade ett nytt ramavtal⁸ för pedagogiska lokaler som omfattar samtliga lokaler Uppsala kommun hyr av Uppsala Skolfastigheter. Det nya ramavtalet började gälla 2023-01-01 och ersatte det tidigare ramavtalet från 2016.

Representanterna från bolaget uppger i intervju att de upplever sig nöjda med det sätt underhållsschablonen är reglerad i det nya avtalet. Underhållsschablonen uppges ligga på ungefär 4 procent, vilket anges vara tillräcklig för att säkerställa drift av anläggningarna under deras tekniska livslängd. Därefter behöver en bedömning göras gällande reinvestering eller avveckling. Underhållsschablonens syfte är att säkerställa att anläggningen är funktionell under den angivna tekniska livslängden. Av granskningen har det framhållits att den tekniska livslängden på anläggningarna oftast är 30 år. Av intervjun poängterades det att efter 30 år är det rimligt att göra en ny bedömning av anläggningen, då behovet och förutsättningarna kan ha förändrats.

Av intervjuerna lyftes vidare att en av de stora förändringarna med det nya ramavtalet var att hyressättningen numera utgår från en kalkylerad slutkostnadshyra. Denna förändring uppfattas ha resulterat i att hyressättningen blev mer uppstyrd. Inför genomförandebeslut för ett projekt så tar Uppsala Skolfastigheter AB fram en indikativ hyreskalkyl för den planerade byggnationen, vilken sedan ligger till grund för den hyra som den framtida hyresgästen Uppsala kommun betalar.

3.2.4 Bedömning

Vår bedömning är att styrelsen för Uppsala Skolfastigheter AB har åtgärdat de rekommendationer som lämnades efter lekmannarevisionens granskning år 2020.

Av genomförd granskning framgår att bolaget i princip har slutfört implementerat av ett nytt fastighetsförvaltningssystem. Vidare finns underhållsinformation för bolaget samtliga

⁶ Fastigheterna: Danmark 1:16, Luthagen 15:1 och Sävja 1:87

⁷ Utvändig, invändig, utvändig målning, invändig målning, VVS, el, styr och övervakning, utrustning

⁸ Kommunstyrelsen 2023-03-29 § 57

fastigheter, förutom ett fåtal nyare fastigheter, inlagd i ett nytt fastighets systemet vid tid för granskning.

Underhållsplaner finns framtagna för samtliga bolagets fastigheter och bygger på underhållsinformation dokumenterad i fastighetsförvaltningssystemet. Tillhörande åtgärdsplan har verifierats genom stickprov av tre fastigheter och de bedöms vara av god kvalitet.

Sedan granskningen 2020 har ramavtal som reglerar hyresförhållandet mellan Uppsala Skolfastigheter AB och bolagets huvudsakliga hyresgäst Uppsala kommun reviderats. Revideringen innebär bland annat att en schablon för löpande underhåll och reparationer men ingen schablon som svarar mot fastighetens hela underhållsbehov. Detta beskrivs vara en medveten avvägning utifrån att det är svårt att bedöma behovet av en fastighet längre fram än dess angivna tekniska livslängd. Vi accepterar denna hantering.

3.3 Uppsalahem AB

Efter genomförd granskning år 2020 rekommenderade revisionen Uppsalahem AB att:

1. Försäkra sig om att regelbunden uppföljning av bolagets totala underhållsskuld samt fördelning mellan planerat och avhjälpande underhåll sker till styrelsen.
2. Överväga uppföljning av i vilken utsträckning dokumenterad underhållsprocess och investeringsprocess efterföljs exempelvis genom internkontrollplan.

I avsnitten nedan redogörs för vilka åtgärder som Uppsalahem AB har vidtagit med anledning av rekommendationerna som lämnades i samband med granskningen år 2020. En sammanfattande bedömning av hur väl Uppsalahem AB har åtgärdat lämnade rekommendationer görs i avsnitt **3.3.3 – Bedömning**.

3.3.1 Rekommendation 1

Uppsalahem AB anger i sitt yttrande kopplat till revisionens granskning från 2020 att bolaget under 2021 kommer genomföra en översyn av sina prioriteringar kopplade till underhållsåtgärder. Vidare uppger de att de årligen kommer genomföra en standardiserad rapport till styrelsen innehållande en analys över totala underhållsskulden samt en analys över planerat och avhjälpande underhåll.

Uppsalahem AB definierar underhållsskuld som det totala uppskattade beloppet för underhåll och samtliga investeringar i det befintliga beståndet som borde ha utförts men som ännu inte har genomförts.

Uppsalahem AB har uppgett att deras översyn av prioriteringar kopplade till underhållsåtgärder överlappade med det koncernövergripande arbetet som resulterade i riktlinjerna för investeringsprocesserna, som presenterades i kapitel 3.1.3.

Det har vid intervju lyfts att den regelbundna uppföljningen av bolagets underhållsskuld sker oftare än vad bolaget preliminärt uppgav i yttrandet. Uppsalahem följer upp sin underhållsskuld vid delårsrapport per april och augusti samt vid årsbokslutet. Vidare framhölls det att bolaget månadsvis redovisar det ekonomiska utfallet för underhåll som genomförts den gångna månaden för att säkerställa att underhållet följer plan.

3.3.2 Rekommendation 2

Uppsalahem AB anger i sitt yttrande över den lämnade rekommendationen från granskningsrapporten 2020 att de kommer inkludera en risk kopplad till dokumenterade

processer kring underhåll- och investeringsprocessen i internkontrollplanen för 2021. Vidare avsåg bolaget att komplettera befintligt internrevisionsarbete med att även omfatta uppföljning av att underhåll- och investeringsprocessen följs.

I internkontrollplanen för 2023 fanns det en risk kopplad till dokumenterade processer kring underhåll- och investeringsprocessen. Risken var med i riskanalysen för 2024⁹ men bedömdes som låg och togs därav inte med i internkontrollplanen för år 2024.

Vid intervju har det dock framkommit att bolaget, utöver att kontrollera de risker som ingår i internkontrollplanen, även följer upp risker som fått ett lågt riskvärde om det bedöms relevant ur ett verksamhetsperspektiv. Identifierad risk avseende dokumenterade processer för underhåll och investering hanteras på detta sätt.

Vidare, uppger bolaget att de ersatt risken i 2024 års internkontrollplan med en mer generell risk kopplat till att processer ej följs.

I intervju beskrivs vidare att bolaget under år 2024 har arbetat aktivt med att förbättra underhållsarbetet. Dels så har bolaget beslutat att upprätta en ny enhet inom förvaltningsavdelningen med fokus på planering och tekniska specialister med fokus på planering och strategi. Enheten ska inkludera tre specialister. Vidare så planerar bolaget att under hösten 2024 att gå över till sitt nya underhålls- och renoveringsprocesssystem. Det nya systemet ska utgå från en PPS-modell¹⁰, med målet att skapa en holistisk bild av vad som ska göras, hur det bör göras och vem som har ansvar över vad som görs.

3.3.3 Bedömning

Vår bedömning är att styrelsen för Uppsalahem AB har åtgärdat de rekommendationer som lämnades efter lekmannarevisionens granskning år 2020.

Uppföljning av bolagets arbete med underhåll tillställs styrelsen vid ett flertal tillfällen under verksamhetsåret, både som rena informationspunkter och i samband med mer fördjupade och formella ärenden.

Bolaget har i sin riskanalys inför år 2024 beaktat risker kopplat till underhålls- och investeringsprocess. Vi noterar att bolaget värderat risk kopplat till specifikt fastighetsunderhåll som låg och att risken därför inte inkluderades i bolagets internkontrollplan, men att bolaget ändå följer upp risken inom ramen för sitt bolagsinterna kontrollarbete.

Slutligen kan vi konstatera att bolaget under 2024 ska upprätta en ny avdelning med specialistkunskap inom planering och strategi. Vidare kommer hela bolaget övergå till det nya underhålls- och renoveringsprocesssystemet.

3.4 Uppsala Vatten och Avfall AB

Efter genomförd granskning år 2020 rekommenderade revisionen Uppsala Vatten och Avfall AB att:

1. Ge bolagets ledning i uppdrag att ta fram en övergripande drift-, underhåll och förnyelseplan (DUF-plan) samt fastställa ett datum för när en sådan plan ska vara framtagen.

⁹ Bolaget uppger att risken i 2024 års internkontrollplan ersatts med en generell risk kopplat till att processer ej följs.

¹⁰ Praktisk Projektstyrning

2. Säkerställa att ändamålsenliga systemstöd för underhållsinformation och underhållsplanering implementeras avseende bolagets samtliga delar.
3. Tillse att ett forum för underhållsplanering tillskapas i syfte att öka samordning av underhållsinsatser inom och mellan bolagets avdelningar.
4. Tillse att uppföljning av bolagets underhållskostnader blir möjligt genom ändamålsenligt system för dokumentering.

I avsnitten nedan redogörs för vilka åtgärder som Uppsala Vatten och Avfall AB har vidtagit med anledning av rekommendationerna som lämnades i samband med granskningen år 2020. En sammanfattande bedömning av hur väl Uppsala Vatten och Avfall AB har åtgärdat lämnade rekommendationer görs i avsnitt **3.4.5 – Bedömning**.

Uppsala Vatten och Avfall AB har i sitt yttrande till granskningen från 2020 inte lämnat svar per rekommendation likt övriga bolag. Uppsala Vatten och Avfall AB har lämnat en sammanfattning där de konstaterar att granskningen lämnade en rättvisande bild av verksamhetens tillstånd. Vidare uppger bolaget att de tagit fram följande förslag till aktiviteter för att adressera rekommendationerna; *framtagandet av DUF-plan, kvalitetssäkra underhållssystemet, forum för underhållsplanering samt kvalitetssäkra underlag för ekonomisk styrning och uppföljning*.

3.4.1 Rekommendation 1

Uppsala Vatten och Avfall AB inte har valt att ta fram en dedikerad DUF-plan. Bolaget genomfört en intern analys som kom fram till att en DUF-plan inte var anpassad för bolagets förutsättningar. I intervju anger bolagsrepresentanter att de har motsvarande information samlade i andra underlag.

Bolagets representanter har lyft att resultatet av tillståndskontroller, underhållsplaner, utredningar och checklistor ligger till grund för bolagets 10-åriga investeringsplan. Detta gemensamma underlag bedömer bolaget motsvara en DUF-plan. Investeringsplanen revideras årligen baserat på bland annat tillkommande information om underhållsbehov. Information om underhållsbehov baseras på till exempel driftstörningar, tillståndsbedömningar och utredningar, identifierade behov av expansionsinvesteringar och lagkrav. För VA-nätet använder sig bolaget delvis på Long time planing analyser, en metod rekommenderad av Svenskt vatten, för att identifiera behov av förnyelse i ledningsnätet. Investeringsbehovet beräknas baserat på ledningsmaterialets förväntade livslängd. Under översynen och revideringen av investeringsplanen sammanställer anläggningsägare, ekonomiavdelningen och Asset manager kommande investeringsbehov. Utfallet av investeringsbehovet ligger sedan till grund för målsättning och budget för förnyelse.

På avdelnings- och sektionsnivå arbetar bolaget med planer och checklistor på kortare sikt för drift, underhåll och utredningar. Åtgärderna kan ligga till grund för insatser som lyfts in i den gemensamma investeringsplanen.

3.4.2 Rekommendation 2

Uppsala Vatten och Avfall AB har inte ett enhetligt systemstöd för underhållsinformat och underhållsplanering. Bolaget har idag flera olika systemstöd som används inom verksamheten för underhållsinformation.

Befintliga system som används idag för underhållsinformation och underhållsplanering är:

Geosecma – Ledningsnätskartdatabas, med information om ledningarnas placeringar och tekniska information.

Solidworks – Bolagets digitala kartarkiv.

DHS – Styr- och stöddokument samt drift- och underhållsinstruktioner.

Idus – Underhållssystem, inkluderar befintliga och historiska arbetsorders. Systemet möjliggör beredning, schemaläggning, statusuppföljning samt statistik över underhållsåtgärder.

Antura – Projektverktyg för planering, genomförande och uppföljning av förnyelse och underhållsåtgärder i projektform.

Vid intervju beskrivs att bolaget har implementerat PM3 som ett systemstöd för att förvalta bolagets olika IT-objekt. Detta för att öka samordningen mellan systemen. PM3 är ett styr- och samverkanssystem som illustrerar vilka system som samverkar med varandra.

Vidare har det av lyfts att bolaget under 2024 inlett ett utvecklingsprogram för att se över bolagets tekniska information och underhåll. Målet med utvecklingsprogrammet är att öka systematiken, kvalitén och tillgängligheten i den tekniska information som finns i bolaget systemstöd idag samt säkerställa att de systemstöd som bolaget besitter är ändamålsenliga. Först därefter bedömer intervjuade bolagsrepresentanter att en utvärdering om huruvida bolaget ska införskaffa ett övergripande systemstöd för teknisk information och underhållsplanering ska införskaffas.

3.4.3 Rekommendation 3

Sedan den tidigare granskningen så har Uppsala Vatten och Avfall AB upprättat nio nya forum med fokus på att samordna aktiviteter. Av **bilaga 2** framkommer forumen som upprättats sedan den tidigare granskningen.

Bolaget har inte upprättat något bolagsgemensamt forum för samordning. Vid intervju så lyftes det att förutsättningarna för bolagets anläggningar är så pass olika att ett gemensamt forum inte bedöms vara ändamålsenligt. Därav hade flera forum upprättats där fokus på anläggningar med liknande förutsättningar kunde diskuteras.

Vidare så poängterades det under intervju att bolaget vid granskning överväger att utveckla ett ytterligare forum för att diskutera underhåll och arbetsmiljö. Tanken är att detta forum skulle fokusera på att dela lärdomar mellan avdelningarna.

Bolagsrepresentanter beskriver vidare i intervju att övergripande samordning av bolagets utvecklingsarbete avseende teknisk information och underhållsplanering sker vid den särskilda enhet som hanterar dessa frågor och från och med år 2024 särskilt inom ramen för programmet för teknisk information och underhåll.

3.4.4 Rekommendation 4

Uppsala Vatten och Avfall AB har sedan 2021 konterat fakturor gällande underhåll för avhjälpande- och förebyggande underhåll med separata aktivitetskoder. Från och med 2022 sker även budgetering på dessa koder.

Granskningen har blivit delgivet bolagets budget och utfall för avhjälpande och förebyggande insatser för tidsperioden 2015–2024. Av det delgivet underlaget framgår en markant ökning av det utförda underhållet mellan åren 2020 och 2021, motsvarande en ökning med 70% (från 15 129 till 25 702). Från 2021 till 2022 ökade det totala utfallet

med ytterligare 131 procent (från 25 702 till 59 474). Från 2022 och framåt har det totala utfallet varit i nivå med 2022.

Uppföljningen av budget och utfall sker vid tre tillfällen; (1) prognos 1, (2) delårsbokslut, och årsbokslut till moderbolaget, styrelsen och ledningsgruppen.

3.4.5 Bedömning

Vår bedömning är att styrelsen för Uppsala Vatten och Avfall AB *delvis* har åtgärdat de rekommendationer som lämnades efter lekmannarevisionens granskning år 2020. Vi bedömer att bolaget *i huvudsak* har åtgärdat rekommendation 3 och 4 och *delvis* rekommendationer 2.

Rekommendation 1 bedömer bolaget inte är anpassad till bolagets behov, varför vi efter genomförd granskning rekommenderar att rekommendationen omformuleras till:

Säkerställa att underhållsplaner/förnyelseplan tas fram för bolagets samtliga anläggningar och för bolagets ledningsnät.

Vi bedömer utifrån genomförd granskning att revisionen fortsatt bör följa bolagets genomförande av lämnade rekommendationer efter granskningen år 2020 samt särskilt följa hur bolagets arbete med att strukturera den tekniska informationen faller ut

Av genomförd granskning framgår att bolaget inte har tagit fram en övergripande DUF-plan och inte heller planerar att ta fram någon. Däremot har bolaget tagit fram ett flertal underlag som reglerar bolagets planering och genomförande av underhåll. I investeringsplanen sammanställs bolagets investeringsbehov, inklusive investeringar som avser underhåll, vilket vi bedömer som positivt.

Vidare konstaterar vi efter genomförd granskning att bolaget vidtagit ett stort antal åtgärder för att förstärka den interna kontrollen i processer för planering och genomförande av underhåll. Däremot noterar vi att underhållsinformation avseende bolagets olika typer av anläggningar finns i ett antal olika system idag. Vi ser positivt på att ett bolagsövergripande projekt för att utreda och ge förslag på hur bolagets tekniska information ska struktureras är planerat att påbörjas under 2024.

Ett flertal forum där underhållsplanering berörs finns på olika nivåer i bolaget, vilket vi ser positivt på. Ett antal av dessa forum är vidare avdelningsövergripande. Bolaget bedömer att det i dagläget inte finns behov av ett mer bolagsövergripande forum för underhållsplanering. Istället hänvisar intervjuade bolagsrepresentanter till att övergripande samordning av bolagets utvecklingsarbete hanteras i bland annat det bolagsövergripande programmet för teknisk information och underhåll. Denna hantering accepteras av granskare, men utifrån ovan beskrivna utmaningar med bolagets tekniska information bedömer vi att bolaget löpande bör se över behovet av ökad samordning av underhållsplaneringen.

Slutligen framgår av genomförd granskning att bolaget sedan år 2021 följer upp avhjälpan och förebyggande underhåll separat och att budgetering per kategori sker sedan år 2022, vilket vi ser positivt på.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

KPMG har av Uppsala kommuns lekmannarevisorer fått i uppdrag att följa upp granskningen av underhåll av bolagskoncernens fastigheter.

Syftet med granskningen har varit att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i granskningsrapport: Granskning av underhåll av bolagskoncernens fastigheter (2020).

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att tre av fyra granskade bolag har åtgärdat sina respektive rekommendationer som revisionen lämnade i samband med sin tidigare granskning från 2020. Ett av fyra bolag har delvis åtgärdat de rekommendationer som revisionen lämnade.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi styrelsen för Uppsala Vatten och Avfall AB att fortsätta arbeta med följande rekommendationer:

- Säkerställa att ändamålsenliga systemstöd för underhållsinformation och underhållsplanering implementeras avseende bolagets samtliga delar.
- Säkerställa att underhållsplaner/förnyelseplan tas fram för bolagets samtliga anläggningar och för bolagets ledningsnät¹¹.

Datum som ovan

¹¹ Ersätter rekommendationen "Ge bolagets ledning i uppdrag att ta fram en övergripande drift, underhåll och förnyelseplan (DUF-plan) samt fastställa ett datum för när en sådan plan ska vara framtagen.

KPMG AB

Mikael Lind

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Jesper Häggman

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Ludvig Sjöblom

Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

5 Bilagor

5.1 Bilaga 1 – Principer för prioriteringar

Nedan kommer prioriteringsordningen som slås fast i riktlinje för koncerngemensam prioritering och beredning av investeringar:

1. Att nyinvesteringen eller reinvesteringen bidrar till att lag- och myndighetskrav gällande fastigheter, byggnader eller anläggningar uppfylls. Här avses exempelvis reinvesteringar som kan bidra till att en fastighet möter förändringar i Boverkets byggregler (BBR) eller att en anläggning klarar förändrade miljökrav för verksamheten.
2. Att investeringen utgör en reinvestering som bibehåller funktion, kapacitet och värde på en befintlig fysisk tillgång. Här avses även reinvesteringar som innebär att bibehålla kapacitet eller kvalitet genom att ersätta en anläggning med en nyproduktion med samma funktionalitet.
3. Att investeringen bidrar till samhällsutveckling och möter demografiskt betingade behov. Här avses behovsstyrda investeringar kopplade till utbyggnad av staden utifrån demografisk utveckling, såsom volymökning av bostäder, skolor, förskolor, äldreboenden, kultur, idrottsanläggningar och infrastruktur såsom gator, parker, avfallshantering samt vatten och avlopp (VA). En stor del av dessa investeringar hör ihop med exploatering av nya områden för bostäder och verksamheter och kan också vara en del i att möta fastställda mål avseende miljö- och klimatomställning eller krisberedskap.
4. Att investeringen bidrar till samhällsutveckling och möter behov på längre sikt. Här avses större, framtidsinriktade strategiska investeringar, inklusive strategiska markförvärv, för att möta en ökande befolkning där behovet ligger längre fram i tiden såsom tidiga övergripande infrastruktursatsningar eller systemmässiga omställningar utifrån hållbarhetsmål.
5. Att investeringen är affärsmässigt motiverad. Här avses investeringar som i huvudsak görs av kommersiella motiv och har direkt positiv ekonomisk påverkan på såväl enskilda bolaget eller nämnden som på koncernen i sin helhet.
6. Att investeringen ökar Uppsalas attraktivitet. Här avses ambitionsinriktade strategiska investeringar som stärker Uppsalas attraktivitet på ett övergripande plan såsom utveckling av besöksmål och större idrotts- och fritidsanläggningar för elitverksamhet inom olika idrotter.

5.2 Bilaga 2 – Uppsala Vatten och Avfall AB forum

Samtliga forum som Uppsala Vatten och Avfall AB har upprättat sedan den tidigare granskningen. Inom parentes framkommer det vilket år forumet upprättades hos bolaget.

1. Planering nät har interna möten ca 2 ggr/månad rörande förnyelseplanering och framdrift i förnyelseprojekt. En separat roll finns för att arbeta med detta Projektägare Förnyelse. (2022).
2. Produktionsplanering för de interna arbetslagen på ledningsnässektionen hålls var 14:e dag. (2021)
3. Möten med mellan VA-nät och projektorganisationen Projekt och underhållsavdelningen hålls ca 4 ggr/år. (2023)
4. Samordningsmöten mellan VA-nät och Spillvattenavdelningen hålls ca 1 ggr/månaden för samordning av gemensamma frågor. (2023)
5. Möten mellan VA-nät och Dricksvattenavdelningen rörande vattenkvalitetsfrågor hålls var 14:e dag. (2021)
6. Samordningsmöten mellan VA-nät och kommunen rörande exempelvis beläggningsprogrammet (vi förnyar innan de lägger ny beläggning/asfalterar gator). (2022)
7. Forum för anläggningsingenjörer. Forum som diskuterar gemensamma frågor mellan avdelningarna. (2020)
8. Delprocess TP 3.7 för underhållsplan (Implementerad 2023) samlar avdelningarna och underhållssektionen för att titta på underhållsbehov och behovet av resurser och samordning av underhållsåtgärder. Första versionen körs under 2024. (2024)
9. Bolagsgemensamt utvecklingsprojekt för underhåll med syfte att förbättra systematik och kvalitet på underhållet. (2022)

Granskning av kompetensförsörjning inom äldreomsorgen

KPMG har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av äldrenämndens styrning och uppföljning för att säkerställa kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen.

Granskningens syfte har varit att bedöma om äldrenämnden har en tillfredställande ledning, styrning och uppföljning av kompetensförsörjningen.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att äldrenämnden *i allt väsentligt* har en tillfredställande ledning, styrning och uppföljning av kompetensförsörjningen. Bedömningen baseras bland annat på att det finns en tydlig målstyrning avseende kommunen som arbetsgivare genom äldrenämndens verksamhetsplan, förvaltningsplan och avdelningsplan. Däremot kan målstyrningen från avdelningsnivå till verksamhetsnivå förtydligas ytterligare för att säkerställa att det genomförs aktiviteter som bidrar till äldrenämndens mål på verksamhetsnivå.

Granskningen visar att det finns tillräckligt med undersköterskor för att uppfylla kraven avseende fast omsorgskontakt.

Utifrån genomförda intervjuer i granskningen konstateras att omsorgspersonalens språkkunskaper är bristfälliga vilket ses som en utmaning i verksamheten. Inspektionen för Vård och omsorg (IVO) har även genom inspektion vid särskilt boende bedömt språkkunskaperna som otillräckliga.

Mot bakgrund av granskningsresultatet vill vi lämna följande rekommendationer till *äldrenämnden*:

- Säkerställa att förvaltningen utarbetar avdelnings-, respektive enhetsplaner utifrån äldrenämndens verksamhetsplan
- Säkerställa att det utarbetas dokumenterade anvisningar avseende uppdraget som fast omsorgskontakt och att anvisningarna inkluderas i ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete
- Säkerställa att språkkunskaperna bland omsorgspersonalen förbättras
- Säkerställa att avvikelser och Lex Sarah rapporteras enligt aktuella regelverk, särskilt inom hemtjänsten

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendationer från äldrenämnden, **senast 2024-11-30**, till kommunrevisionen@uppsala.se samt till de sakkunniga biträdena mikael.lind@kpmg.se och hannah.klarkner@kpmg.se .

För kommunrevisionen

Berit Danielsson
Ordförande

Kajsa Wejryd
Vice ordförande

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av en eller flera personer

Detta dokument med sina elektroniska underskrifter gäller som självständig handling och uppfyller krav på avancerade elektroniska underskrifter enligt eIDAS-förordningen. Varje underskrift kan valideras med en PDF-läsare med stöd för signaturvalidering eller via valideringstjänsten på sign.uppsala.se. Där återfinns även information om hur du installerar det utfärdarcertifikat som krävs för att PDF-läsaren ska kunna validera alla delar av underskriften.

Om dokumentet skrivs ut på papper, eller om dokumentet 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet går att validera.

Granskning av kompetensförsörjning inom äldreomsorg

Rapport

Uppsala kommun

KPMG AB

2024-08-30

Antal sidor 28 (inklusive bilagor)

Uppsala kommun
Granskning av kompetensförsörjning inom äldreomsorg

2024-08-31

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	6
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Målstyrning attraktiv arbetsgivare	7
3.2	Strategiskt kompetensförsörjningsarbete	11
3.3	Fast omsorgskontakt inom hemtjänsten	14
3.4	Kompetens och språkkunskap	16
3.5	Fokusgrupper	20
4	Samlad bedömning och rekommendationer	23
A	Bilagor	24

1 Sammanfattning

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska äldrenämndens styrning och uppföljning för att säkerställa kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om äldrenämnden har en tillfredställande ledning, styrning och uppföljning av kompetensförsörjningen inom särskilt boende och hemtjänst.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att äldrenämnden i allt väsentligt har en tillfredställande ledning, styrning och uppföljning av kompetensförsörjningen.

Vår samlade bedömning baseras bland annat på att det finns en tydlig målstyrning avseende kommunen som arbetsgivare genom äldrenämndens verksamhetsplan, förvaltningsplan och avdelningsplan. Däremot kan målstyrningen från avdelningsnivå till verksamhetsnivå förtydligas ytterligare. Detta för att säkerställa att det genomförs aktiviteter som bidrar till äldrenämndens mål på verksamhetsnivå.

Det finns en kompetensförsörjningsplan som utgör äldrenämndens strategiska inriktning för att hantera kompetensförsörjningen. Vi konstaterar att kompetensförsörjningsplanen är baserad på analyser av kompetensbehovet på kort och lång sikt. Detta skapar förutsättningar för att fatta beslut om åtgärder utifrån verksamheternas faktiska behov. Därtill återfinns tre strategiska fokusområden i planen som det sker ett arbete med.

Sedan 2023 ska den fasta omsorgskontakten inom hemtjänsten vara undersköterska. Av granskningen framgår att det finns tillräckligt med undersköterskor för att uppfylla kraven avseende fast omsorgskontakt. Detta baseras på intervjuer men även den övergripande analysen av kompetens- och utbildningsnivå som visar att antalet undersköterskor i verksamheten har ökat. Antalet brukare per omsorgskontakt varierar mellan 3-12 brukare beroende på bistånd och komplexitet hos brukaren.

Förvaltningen arbetar genom personalförsörjning och kompetensutveckling med att säkerställa att omsorgspersonalen har tillräcklig kompetens. Vi konstaterar att arbetet med att säkerställa kompetensen bland annat utgår från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Granskningen visar dock, baserat på flera intervjuer, att omsorgspersonalens språkkunskaper är bristfälliga samt en utmaning i verksamheten. De bristfälliga språkkunskaperna beskrivs skapa svårigheter vad gäller kommunikation och förståelse i omsorgsarbetet, både mellan personal och gentemot brukare. Därtill har Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) genom inspektion vid särskilt boende bedömt att språkkunskaperna är otillräckliga.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga:

Revisionsfråga	Bedömning
Har äldrenämnden säkerställt en tillfredställande styrning och uppföljning utifrån kommunfullmäktiges övergripande målområde och uppdrag som avser kommunen som arbetsgivare?	I allt väsentligt

Har äldrenämnden säkerställt att det finns ett strategiskt arbete avseende kompetensförsörjning inom särskilt boende och hemtjänst?	I allt väsentligt
Har äldrenämnden säkerställt att det finns tillräckligt med undersköterskor för att uppfylla kraven avseende fast omsorgskontakt?	I allt väsentligt
Har äldrenämnden säkerställt att omsorgspersonalen har tillräcklig kompetens och språkkunskap som bidrar till att säkerställa en vård och omsorg av god kvalitet?	Delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi äldrenämnden att:

- Säkerställa en tydlig målstyrning på verksamhetsnivå utifrån nämndens verksamhetsplan.
- Säkerställa att språkkunskaperna bland omsorgspersonalen förbättras.
- Säkerställa att avvikelser och Lex Sarah rapporteras enligt aktuella regelverk, särskilt inom hemtjänsten.

2 Bakgrund

KPMG har fått i uppdrag att granska äldrenämndens styrning och uppföljning för att säkerställa kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen. Syftet med granskningen är att bedöma om äldrenämnden har en tillfredställande ledning, styrning och uppföljning av kompetensförsörjningen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för 2024.

Att ha tillgång till personal i tillräcklig omfattning och med rätt kompetens är av stor betydelse för en god kvalitet i verksamheten. Utan en kvalitetssäkrad tillgång till personal finns en risk att kvaliteten i verksamheten inte kan säkerställas.

I Uppsala kommuns **Mål och budget 2024 med mål för 2025–2027** fastslås under målområdet **Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden** bland annat att Uppsala kommunkoncern ska vara en attraktiv arbetsgivare och erbjuda en hållbar arbetsmiljö och goda utvecklingsmöjligheter för att engagera, motivera och utveckla medarbetaren. Vidare anges inom målområdet att stöd, vård och omsorg ska ha god kvalitet och utformas utifrån individens behov och förutsättningar. Kvaliteten och tryggheten inom äldreomsorgen och inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning ska stå i fokus, både i egen och i upphandlad verksamhet. Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun. Till målområdet har ett antal indikatorer fastställs för att mäta måluppfyllelsen.

I budgeten har fullmäktige gett samtliga nämnder och bolag i uppdrag att *”Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen”*. Vidare har bland andra äldrenämnden fått i uppdrag att *”Säkerställa tillräckliga kunskaper i det svenska språket för anställda med behov av det inom förskola, vård och omsorg”*.

Enligt Sveriges Kommuner och Regioner¹ (SKR) behöver äldreomsorgen i Sverige fram till 2031 anställa cirka 110 000 medarbetare. Detta samtidigt som den arbetsföra befolkningen inte ökar i nödvändig omfattning. Cirka 35 procent av den beräknade ökningen av sysselsatta behöver välja att arbeta i äldreomsorgen. SKR konstaterar vidare att undersköterskor och vårdbiträden är de yrkesgrupper där behoven är som störts åren framåt. SKR har utarbetat nio strategier till stöd för kommuner att möta kompetensutmaningen. Äldrenämnden i Uppsala beslutade i december 2023, som ett steg i att möta kompetensutmaningen, att införa en ny yrkesroll i form av servicebiträde. Vidare konstaterar nämnden i verksamhetsplan och budget 2024–2026 att det *”... blir allt svårare att säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen...”*.

Socialstyrelsen konstaterar att flera utredningar och rapporter de senaste åren uppmärksammat att omsorgspersonalens kunskaper i svenska språket är bristfälligt². Vidare framgår att en *”...växande andel av personalen inom äldreomsorgen har annat språk än svenska som modersmål”*. Enligt SKR har cirka en tredjedel av alla medarbetare inom äldreomsorgen annat modersmål än svenska. Språk och kommunikation är enligt Socialstyrelsen en förutsättning för en vård och omsorg av god kvalitet. Vidare framgår i äldrenämndens verksamhetsplan och budget 2024–2026 att språkkompetensen behöver höjas.

¹ ”Välfärdens kompetensförsörjning”. Sveriges Kommuner och Regioner, 2022.

² ”Språkföråga i äldreomsorgen”. Socialstyrelsen, 2023.

Sedan 1 juli 2023 ska den fasta omsorgskontakten vara undersköterska. Syftet med fast omsorgskontakt är att öka trygghet, kontinuitet, samordning och individanpassning för personer som har omsorg. Beaktat kompetensutmaningen inom äldreomsorgen har flera kommuner svårigheter att uppfylla kraven på att omsorgskontakten ska vara undersköterska.

Utifrån ovanstående bakgrund och revisorernas riskanalys bedömer revisorerna att det är väsentligt att granska äldrenämndens arbete med personal- och kompetensförsörjning.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om äldrenämnden har ett ändamålsenligt arbetssätt avseende personal- och kompetensförsörjning inom särskilt boende och hemtjänst.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har äldrenämnden säkerställt en tillfredställande styrning och uppföljning utifrån kommunfullmäktiges övergripande målområde och uppdrag som avser kommunen som arbetsgivare?
- Har äldrenämnden säkerställt att det finns ett strategiskt arbete avseende kompetensförsörjning inom särskilt boende och hemtjänst?
- Har äldrenämnden säkerställt att omsorgspersonalen har tillräcklig kompetens och språkkunskap som bidrar till att säkerställa en vård och omsorg av god kvalitet?
- Har äldrenämnden säkerställt att det finns tillräckligt med undersköterskor för att uppfylla kraven avseende fast omsorgskontakt?

Granskningen omfattar äldrenämndens arbete för att säkerställa kompetensförsörjningen och avgränsas till att avse verksamheterna särskilt boende och hemtjänst.

2.2 Revisionskriterier

Granskningen har utgått från nedanstående revisionskriterier:

- **Kommunallagen.** Enligt kommunallagen har nämnderna ansvar för att var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Likaså ska nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.
- **Socialtjänstlagen.** Enligt socialtjänstlagen ska insatser inom socialtjänsten vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det enligt socialtjänstlagen finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet.
- **Socialstyrelsens allmänna råd om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre.** De allmänna råden avser den personal som i sin yrkesutövning ger äldre personer stöd och hjälp enligt

socialtjänstlagen. Råden beskriver hur önskade kunskaper hos personalen kan uppnås men även vad personalen som minst bör ha kunskaper och förmågor inom.

- **Socialstyrelsens vägledning om fast omsorgskontakt.** Från 1 juli 2023 ska den fasta omsorgskontakten vara undersköterska. Utöver vad som framgår i socialtjänstlagen har Socialstyrelsen utarbetat en vägledning som närmare beskriver kraven och innehållet avseende fast omsorgskontakt.
- **Socialstyrelsens stödmaterial och underlag för utveckling av personalens språkförmåga i äldreomsorgen.** Skriften beskriver juridiska utgångspunkter och goda exempel på språkutvecklande insatser för omsorgspersonalen.
- **Fullmäktiges mål och övriga styrdokument** avseende kommunen som arbetsgivare, exempelvis kompetensförsörjningsplan, arbetsgivarpolicy med mera.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer samt fokusgrupper. Därtill har en övergripande analys genomförts avseende rapporterade avvikelser samt kompetens- och utbildningsnivå bland medarbetare i särskilt boende och hemtjänst.

Intervjuer har genomförts med direktör för vård- och omsorgsförvaltningen, presidium äldrenämnden, avdelningschef ordinärt respektive särskilt boende, HR-chef samt verksamhetschefer inom särskilt boende och hemtjänst. Fokusgrupper har genomförts med omsorgspersonal (undersköterskor och vårdbiträden) i syfte att fånga in uppfattningar av kommunen som arbetsgivare, kompetens- respektive språkkunskapsnivån i verksamheten. Därtill har telefonintervjuer genomförts med omsorgspersonal för att särskilt föra en dialog om hur arbetet som fast omsorgskontakt fungerar.

Som stöd för att bedöma äldrenämndens arbete avseende kompetensförsörjning har vi tillämpat modellen ARUBA. ARUBA är en vedertagen modell som används för att fånga alla delar i kompetensförsörjningscykeln. Modellen står för Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla och Avveckla.

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningen genom förvaltningens kontaktperson för granskningen.

3 Resultat av granskningen

3.1 Målstyrning attraktiv arbetsgivare

3.1.1 Mål

Av äldrenämndens verksamhetsplan och budget 2024–2026 framgår att nämnden ska arbeta med kommunfullmäktiges fokusmål 1 - *Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden* genom åtta uppdrag. Till samtliga uppdrag anges åtgärder/aktiviteter och förväntade effekter. Uppdrag 4 avser att stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen. Uppdrag 6 avser att säkerställa tillräckliga kunskaper i det svenska språket för anställda med behov av det inom förskola, vård och omsorg har även bäring på vårdens kompetensförsörjning. Nämnden har brutit ner uppdrag 4 i nio åtgärder med angivna förväntade effekter:

- 1) Minska behovet av inhyrd legitimerad personal.
- 2) Erbjudna trygga och konkurrenskraftiga anställningsvillkor genom att minska antalet visstidsanställningar.
- 3) Införa kompetens- och befogenhetsstrappa för biståndshandläggare och legitimerad personal.
- 4) Införa differentierade arbetsroller för att utbildad personal ska kunna fokusera på omsorgsnära insatser.
- 5) Avveckla minutstyrningen och breddinföra ramtid i hemtjänsten inom nämndens egen regi.
- 6) Tillse att alla medarbetare har en individuell utvecklingsplan.
- 7) Verka för en stabil och ändamålsenlig grundbemanning, utan delade turer.
- 8) Tillämpa riktmärket max 30 medarbetare per chef för alla verksamheter.
- 9) Utveckla möjligheterna till verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och arbetsplatsförlagd lärande (APL) för att attrahera nya medarbetare.

Nämnden ska genomföra uppdrag 6 genom att arbeta aktivt för språkutvecklande arbetsplatser i samverkan med berörda nämnder. Av verksamhetsplanen framgår att detta ska ske genom bland annat språkbud och utbildning för språkstödjare och handledare.

Utöver de tilldelade uppdragen har nämnden även antagit ett nämndmål med bäring på kompetensförsörjning: *Kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö*. Nämnden ska arbeta för en ökad frisknärvaro samt nå målet på max 6 % sjukfrånvaro.

3.1.2 Förvaltningsplan

Vård- och omsorgsförvaltningen har utarbetat en förvaltningsplan med fokusområden för 2024, vilken ska utgöra förvaltningens gemensamma målbild. Förvaltningsplanen ska

utgöra grunden för chefer i ledning av verksamheten och planering av aktiviteter, åtgärder och förväntade effekter. Av planen framgår att förvaltningen även arbetar mot omsorgsnämnden, vilket innebär att förvaltningens inriktning och fokusområden således styrs av både omsorgsnämndens och äldre-nämndens verksamhetsplaner. Vidare består förvaltningen av cirka 7 500 medarbetare i egen regi.

Förvaltningen har brutit ner nämndernas verksamhetsplaner i fyra fokusområden, varav fokusområde 2 är *Attraktiv arbetsgivare*. För att uppnå målbilden under planperioden ska förvaltningen särskilt prioritera att:

- Minska antalet visstidsanställningar och arbeta utifrån heltid som norm och avveckla delade turer genom att samarbeta mer mellan avdelningar och verksamheter samt fortsatt översyn av nya sätt att bemanna och schemalägga.
- Säkerställa att alla medarbetare har en individuell utvecklingsplan.
- Ge chefer rätt förutsättningar för att vara goda och nära ledare och utveckla verksamheten genom att vidareutbilda alla chefer i det nära ledarskapets betydelse under 2023–2024 samt i bemanningsplanering under våren 2024.
- Arbeta för en ökad frisknärvaro och nå målet på max 6 procent för sjukfrånvaro genom att arbeta strukturerat med uppföljning av frisknärvaro och frånvaro på grund av sjukdom.
- Arbeta bort beroendet av kortsiktiga bemanningslösningar genom bland annat införandet av en kompetenstrappa.
- Fortsätta arbetet med riktmärket högst 30 medarbetare per chef genom bland annat stöd av en extra resurs som under 2024 arbetar vidare med utveckling av chefernas förutsättningar.
- Tillse att svarsfrekvensen för medarbetarundersökningen är som lägst 70 procent.
- Tillse att antalet positiva svar i undersökningen ska öka med 1–2 procent per år genom att arbeta strukturerat med arbetsmiljöfrågor på varje verksamhet.

Av bilaga till förvaltningsplanen framgår att den praktiska tillämpningen av den strategiska kompetensförsörjningsplanen ska ske genom att bland annat testa samarbetsformer mellan olika boendeenheter för att gemensamt hantera och optimera bemanning. Vidare ska även en modell för differentierade arbetsroller fastställas. Chefer på alla nivåer i förvaltningen har ansvar för tillämpning av planen. Ledningsgrupperna ansvarar för att kontinuerligt stämma av hur förvaltningsplanen genomförs och efterlevs. I praktiken ska det ske i samband med de månatliga uppföljningarna samt genom löpande rapportering till äldre-nämnden.

Vidare ska varje avdelningschef årligen utarbeta en avdelningsplan som beskriver genomförandet av förvaltningsplanen. Varje avdelning har frihet att utarbeta egna rutiner och system för att kunna planera och följa upp verksamheten. Av intervju framgår att samtliga verksamhetschefer ska utgå från avdelningsplanen vid planering av årets aktiviteter. Avdelningsplanen ska dokumenteras i en gemensam mall.

3.1.3 Avdelningsplaner

Enligt särskilt boendes, respektive ordinärt boendes avdelningsplan ska båda avdelningarna under 2024–2025 särskilt prioritera att:

- Erbjudna trygga och konkurrenskraftiga anställningsvillkor genom att minska antalet visstidsanställningar och arbeta utifrån heltid som norm och verka för en stabil och ändamålsenlig grundbemanning utan delade turer.
- Säkerställa att alla medarbetare har en kompetensplan, i enlighet med den strategiska kompetensförsörjningsplanen.
- Ge chefer rätt förutsättningar för att vara goda och nära ledare och utveckla verksamheten.
- Arbeta för en ökad frisknärvaro och nå målet på max 6 procent för sjukfrånvaro.
- Arbeta bort beroendet av kortsiktiga bemanningslösningar.
- Fortsätta arbetet med riktmärket högst 30 medarbetare per chef.
- Svarefrekvensen för medarbetarundersökningen ska vara lägst 70 procent.
- Antalet positiva svar i undersökningen ska öka med 1–2 procent per år.

Utöver ovanstående framgår andra gemensamma prioriteringar för avdelningarna. Till exempel ska differentierade arbetsroller implementeras under 2024 och servicebiträden ska anställas för att möjliggöra nyttjandet av den kompetens som finns inom verksamheten. Inom båda avdelningarna ska verksamheterna även arbeta särskilt aktivt för språkutvecklande arbetsplatser med anledning av bristande språkkunskaper. Vidare ska ordinärt boende prioritera att antalet positiva svar i medarbetarundersökningen ska öka med 1–2 procent per år. Vidare har breddinförandet av modell Ramtid påbörjats under våren 2024.

Det framgår av särskilt boendes, respektive ordinärt boendes avdelningsplan att verksamhetscheferna är ansvariga för att genomföra aktiviteter som bidrar till att måluppfyllelse.

Det framkommer vid intervju att verksamheterna inom både särskilt boende och hemtjänst tidigare arbetat med aktivitetsplaner för att konkretisera avdelningsplanen. För 2024 har inte enheterna inom särskilt boende arbetat med planer men av intervju framgår att detta arbetssätt ska återinföras till 2025.

3.1.4 Uppföljning och återrapportering

Av nämndens verksamhetsplan och budget 2024–2026 framgår indikatorer med tillhörande målvärden för de uppdrag och nämndmål som ska uppnås inom ramen för kommunfullmäktiges fokusråd 1. Indikatorer med bäring på kompetensförsörjning är personalkontinuitet hemtjänst samt andel inhyrd personal. Av verksamhetsplanen framgår utfall av personalkontinuitet nedbrutet på kön för åren 2022 och 2023. För personalkontinuitet anges även utfall för 2021 men inte nedbrutet på kön. Utfall för andel inhyrd personal anges för år 2022 men inte nedbrutet på kön. Målvärdena för indikatorerna 2024 är att öka/minska i förhållande till tidigare års mätningar.

Nämnden ska följa upp verksamhetsplanen vid tre tillfällen under året. Verksamhetsuppföljning per april beskrivs i verksamhetsplanen vara en förenklad delårsuppföljning. Vid delårsuppföljning per augusti och vid årsbokslut bedömer nämnden i vilken mån målarbetet bidragit till att förverkliga kommunfullmäktiges fokusmål och uppdrag samt nämndens egna mål och grunduppdrag. Delårsuppföljningarna hanteras som beslutsärenden i nämnden i maj, september och årsbokslut i februari.

Det framgår av bilaga till förvaltningsplanen att planen ska följas upp till förvaltningsledningen vid de månatliga månadsuppföljningstillfällena samt genom löpande rapportering till äldrenämnden.

Av intervju framgår att avdelningsplanen ska beskriva hur uppdragen i nämndplanen ska genomföras i verksamheterna samt hur de ska följas upp. Vidare framgår av intervju att förvaltningsdirektör och avdelningschef är ansvariga för att följa upp avdelningsplanen regelbundet.

Det framgår av särskilt boendes, respektive ordinärt boendes avdelningsplan att respektive områdeschef är ansvarig för att utarbeta, implementera och följa upp aktiviteter för att uppnå de önskade resultaten. Verksamhetscheferna är ansvariga för att genomföra aktiviteter som bidrar till måluppfyllelse. Samtliga verksamhetsområden ska tillföra nyckeltal till verksamhetsplaneringen, vilka ska följas upp månatligen från verksamhetschef till områdeschef och från områdeschef till avdelningschef. Av intervju framgår att den månatliga uppföljningen sker genom kommunens verksamhetssystem. Vidare framgår av avdelningsplanerna att verksamhetschef ska, inför helårsbokslut, även utarbeta en verksamhetsberättelse som beskriver det arbete som bedrivits inom verksamheten det senaste året. Verksamhetsberättelsen aggregeras uppåt i organisationen på samma sätt som de månadsvisa uppföljningarna.

3.1.5 Bedömning

Vår bedömning är att äldrenämnden i allt väsentligt säkerställt en tillfredsställande styrning och uppföljning utifrån kommunfullmäktiges målområde och uppdrag som avser kommunen som arbetsgivare.

Vår bedömning baseras på att vi bedömer att det finns en tydlig målstyrning genom nämndens verksamhetsplan, förvaltningsplan och avdelningsplan. Däremot anser vi att målstyrningen från avdelningsnivå till verksamhetsnivå kan förtydligas ytterligare. Dels för att säkerställa ett likvärdigt arbetssätt för verksamhetsplanering på verksamhetsnivå inom avdelningarna, dels för att säkerställa att det planeras för, och genomförs, aktiviteter som bidrar till uppfyllelse av nämndens mål. Den uppföljning av målen som vi vid våra intervjuer och dokumentstudier noterar skapar, enligt vår bedömning, förutsättningar för att fånga in eventuella avvikelser av måluppfyllelsen samt vid behov vidta åtgärder.

Det saknas dock dokumenterade rutiner för hur uppföljningen ska ske till exempel med vilka tidsintervall och vad som ska följas upp.

3.2 Strategiskt kompetensförsörjningsarbete

Enligt rutinen Arbeta med kompetensförsörjning³ ska respektive förvaltning inventera, analysera, planera, utvärdera och följa upp kompetensförsörjningsarbetet. Förvaltningen ska vidare föra in åtgärder i verksamhetsplanen som en kompetensförsörjningsplan. Respektive förvaltningsdirektör ansvarar för att kompetensförsörjningen följer kommunstyrelsens styrning och ska åiterrapportera till respektive nämnd. Av rutinen följer kommunens ställningstagande och målbild kopplat till områdena inkludera och integrera, attrahera och marknadsföra, rekrytera och introducera, engagera och utveckla samt växla och avveckla.

Äldrenämnden har utarbetat en kompetensförsörjningsplan för perioden 2023–2025, vilken bland annat anger kompetensförsörjningsbehovet på kort och lång sikt inom nämndens verksamheter. Planen anger tre strategiska fokusområden utifrån vilka arbetet ska bedrivas:

- 1) **Stärk ledarskapet:** chefsintroduktionen ska utvecklas, individuella utvecklingsplaner för chefer ska utvecklas, tillsatt resurs för chefsförsörjning samt chefer ska tilldelas möjlighet till chefsutbildning på Uppsala universitet.
- 2) **Rekrytera bredare:** målgruppsanpassa rekryteringsprocesser, anpassa rekryteringskampanjer, nya och fler rekryteringskanaler, utveckla introduktionsprocessen samt finansiera utbildning på arbetstid.
- 3) **Nya lösningar:** bedriva arbete med digitalisering och innovation.

Enligt rutin för arbete med kompetensförsörjning ska kompetensförsörjningsplaneringen aggregeras från verksamhetsnivå till avdelningsnivå, förvaltningsnivå och kommunnivå i syfte att möjliggöra samplanering och samfinansiering. Arbetet ska ske i ledningsgrupperna på respektive nivå.

3.2.1 Attrahera

Vid intervju framgår att kommunen sedan några år tillbaka tillämpar heltid som norm. Detta lyfts fram av flertal chefer som något nyanställda medarbetare upplever som attraktivt och en bidragande orsak till att de sökt sig till kommunen.

Nämndens kompetensförsörjningsplan gör gällande att det pågår ett arbete med att differentiera yrkesroller och inrättande av en ny tjänst som servicebiträde. Av intervju framgår att arbetet bland annat har syftat till att stärka och professionalisera yrkesrollen för vård- och omsorgspersonal. En ny tjänst som servicebiträde ska vidare bidra till att skapa en enkel väg in till vårdsektorn för individer utan formell kompetens för vårdarbete eller för individer som inte vill arbeta direkt med vårduppgifter.

Av nämndens kompetensförsörjningsplan framgår att äldrenämnden har, i samarbete med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden, genomfört projektet *Unga i vården*. Projektets syfte var att väcka ungdomars intresse för arbete inom välfärden. Projektet ska följas upp och utvärderas under 2024.

³ Daterad 2021-09-13

3.2.2 Rekrytera

Av intervju framgår att förvaltningens verksamheter har möjlighet att nyttja en stödfunktion för rekrytering av vikarier. Vid intervju med verksamhetschefer framgår att denna funktion nyttjas på ett varierande sätt. En del verksamhetschefer genomför vikarieanskaffning helt på egen hand. Verksamhetschefer är däremot ansvarig för att rekrytera tillsvidareanställda medarbetare. Det finns en central HR-funktion som kan utgöra stöd till cheferna i rekryteringsprocessen.

Enligt intervju skickar kommunen ut en enkät efter genomförda rekryteringar i syfte att fånga in kandidatupplevelsen. Enkäten berör bland annat upplevelser kring kommunen som arbetsgivare, annonsens utformning och rekryteringsprocessens genomförande. Resultatet av enkäterna sammanställs och analyseras inte på ett systematiskt sätt. Av intervju framgår att eventuella avvikelser i resultatet fångas upp av HR och kan användas som underlag i utvecklingsarbete på.

Kommunen har en checklista för introduktion där det anges aktiviteter chef ska vidta under förberedelse inför första dagen, första dagen, första veckan, första månaden och första året. Av checklistan framgår bland annat att medarbetaren ska få ett personligt introduktionsprogram 2–3 veckor innan anställningen påbörjas samt bli informerad om lärplattformen och arbetsplatsens regler och policys under första veckan. Enligt checklistan ska ansvarig chef även boka in uppföljningsmöten två samt sex till åtta veckor efter anställningen påbörjats. Under det första året ska chef även genomföra kontinuerliga samtal och följa upp introduktionsperioden i syfte att inhämta återkoppling utifrån uppdraget.

Två gånger per termin ska det genomföras en kommungemensam introduktion för nyanställda medarbetare. Förvaltningsdirektör, HR-chef och samtliga avdelningschefer ska delta för att informera de nyanställda om förvaltningens olika verksamhetsområden.

3.2.3 Utveckla

Enligt nämndens kompetensförsörjningsplan pågår det ett arbete i förvaltningen med att tillse att samtliga medarbetare och chefer har en egen individuell utvecklingsplan för ett kontinuerligt lärande och stärkande av kompetens. Av intervju framgår att kommunens individuella utvecklingsplaner ska utgå från modellen 70-20-10. Det innebär att 70 % av kompetensutvecklingen ska utgå från jobbrelaterad erfarenhet, 20 % genom att interagera med andra samt 10 % utbildning. Verktyg för jobbrelaterad erfarenhet kan vara att öva på återkoppling och observation i vardagliga situationer. Det kan också vara att använda metoder som workshops och erfarenhetsutbyten. Verktyg för att interagera med andra kan vara möten, dialoger och workshops som ger möjlighet till att dela kunskaper och öka lärandet. Utbildning avser här mer styrda och traditionella aktiviteter som till exempel klassrumsträning, webbaserad utbildning och läsning av utbildningsmaterial.

3.2.3.1 Chefer

Av nämndens kompetensförsörjningsplan framgår att utbildningen *Mångfald och inkludering* ska genomföras av alla chefer våren 2024. Av intervju framgår att förvaltningsdirektör sammankallar samtliga chefer till ledarforum fyra gånger per år. Utöver detta finns

det ett forum för "trio-grupper", där samtliga chefer deltar i diskussioner om nära ledarskap och chefens förutsättningar i grupper om tre.

3.2.3.2 Medarbetare

Av intervju framgår att det finns ett flertal webbaserade utbildningar tillgängliga via kommunens lärportal. Vidare framgår det av ett flertal intervjuer att det i hög omfattning finns tillräckligt med tid för medarbetare att genomföra de webbaserade utbildningarna på lärportalen. Det ska även finnas tillräckligt med resurser i verksamheterna för att nyttja de mer omfattande kompetensutvecklingsinsatserna.

Vidare framgår att medarbetare har möjlighet till vidareutbildning genom till exempel Äldreomsorgslyftet och andra insatser bestående av statliga stimulansmedel. Av nämndens kvalitetsberättelse 2023 framgår att 140 medarbetare studerat inom ramen för Äldreomsorgslyftet under 2023. Av intervjuer med verksamhetschefer framgår att det valts ut nya medarbetare för att genomgå utbildningssatsningen under 2024.

3.2.4 Behålla

Det framgår av intervju att det genomförs en årlig medarbetarundersökning på förvaltningen. Undersökningen tilldelas samtliga anställda som arbetet på kommunen längre än tre månader. Resultatet bryts sedan ner på till respektive chefs område, om det finns tillräckligt många medarbetare som besvarat enkäten. Utifrån resultatet ska sedan varje chef utarbeta en handlingsplan tillsammans med sin arbetsgrupp.

Den senaste medarbetarundersökningen genomfördes år 2023. Undersökningen hade en svarsfrekvens på 69 %, vilket var samma svarsfrekvens som 2022. Resultatet sammanställs genom medelvärdesindex för frågeområden samt procent utifrån svarsfördelning på enskilda frågor. Medelvärdesindex anges på en skala 0–100 där 0 är det sämsta värdet och 100 det bästa. På förvaltningsövergripande nivå har medarbetarundersökningens resultat varit på en jämn nivå över tid sett till medelvärdesindex:

Tabell 1. Medarbetarundersökning

Medelvärdesindex	2021	2022	2023
Motivation	75	75	75
Ledarskap	73	72	73
Styrning	77	76	77
Arbetssituation	74	73	74
Andra viktiga frågor	75	75	75

3.2.5 Avsluta

Enligt rutinen Arbeta med kompetensförsörjning ska det genomförs en avslutade dialog innan medarbetare avslutar sin anställning. Det ska vara ett tillfälle att ta vara på idéer och bidrag till verksamhetsutveckling. Medarbetare som lämnar kommun ska även

känna sig välkomna att återvända. Av intervju framgår att det är närmsta chef som ska genomföra avslutningssamtalet.

Av intervju framgår att resultatet av samtalen inte sammanställs och analyseras på någon övergripande nivå.

3.2.6 Bedömning

Vår bedömning är att äldrenämnden i allt väsentligt säkerställt att det finns ett strategiskt arbete avseende kompetensförsörjning inom särskilt boende och hemtjänst.

Vår bedömning baseras bland annat på att nämnden har en kompetensförsörjningsplan, vilken utgör nämnden strategiska inriktning i frågorna. Kompetensförsörjningsplanen är baserad på kompetensbehovsanalyser, vilket skapar förutsättningar för att fatta beslut om åtgärder utifrån verksamheternas faktiska behov.

3.3 Fast omsorgskontakt inom hemtjänsten

Sedan juli 2023 ska alla brukare med hemtjänst ha en fast omsorgskontakten. Omsorgskontakten ska vara undersköterska. Syftet med fast omsorgskontakt är att öka trygghet, kontinuitet, samordning och individanpassning för personer som har hemtjänst.

Vid intervjuer med både verksamhetschefer och avdelningschef framgår att samtliga brukare inom hemtjänsten har en namngiven fast omsorgskontakt som är undersköterska. Vidare framgår att innan nuvarande krav tillkom var även vårdbiträden omsorgskontakt. För att uppfylla nuvarande krav är respektive omsorgskontakt numera kontaktperson för flera brukare jämfört med tidigare. Vid intervju framgår att en medarbetare kan vara fast omsorgskontakt för mellan tre och tolv brukare, beroende på komplexiteten och biståndet hos brukaren.

Under 2022–2023 arbetade förvaltningen med aktiviteter, inom ramen för målstyrningen, för att säkerställa kravet om fast omsorgskontakt. Av exempelvis äldrenämndens årsbokslut 2022 framgår att det i förvaltningen pågått ett arbete med aktiviteter för att säkerställa kravet.

Det finns en dokumenterad anvisning för uppdraget som fast omsorgskontakt. Syftet med rutinen är att ”... beskriva kontaktman/fast omsorgskontakts uppdrag för att stärka möjligheterna för den enskilde att påverka innehållet och utförandet av den beviljade insatsen.” Vidare framgår att omsorgskontakten ska tillgodose brukarens behov av trygghet, kontinuitet och individanpassad omsorg. Vidare beskriver anvisningen arbetsuppgifter och ansvar.

Vid våra intervjuer med medarbetare inom hemtjänsten framförs att systemet med fast omsorgskontakt i stort fungerar på ett bra sätt. Enligt de intervjuade är det alltid undersköterskor som är fast omsorgskontakt. För att säkerställa att det finns någon som kan ersätta den som är fast omsorgskontakt vid frånvaro kan också utses en andre omsorgskontakt. I de fallen är det inte alltid en undersköterska.

De intervjuade framför att det i stort är tydligt vilka uppgifter de har som fast omsorgskontakt. Det framförs dock olika uppfattning om det finns dokumenterat vad uppdraget

innebär. Samtliga intervjuade är positiva och tycker att det ger en bättre kontinuitet och den som är fast omsorgskontakt lär känna brukaren bättre vilket och gör det lättare att fånga upp signaler t.ex. vid förändringar av hälsotillståndet hos en brukare.

En av de intervjuade medarbetarna framför att det skett en tydlig förbättring sedan fast omsorgskontakt infördes jämfört med tidigare både avseende att hålla uppdaterat vem som är omsorgskontakt med även vad uppdraget innebär. Tidigare utsågs det kontaktpersoner men det var ett system som inte fungerade då det till exempel inte utsågs ny kontaktperson när någon slutade vilket gjorde att den som fanns namngiven inte längre arbetade kvar. Det var inte heller tydliggjort vad uppdraget som kontaktperson innebar.

3.3.1 Övergripande analys av kompetens- och utbildningsnivåer

Inom ramen för granskningen har en övergripande analys genomförts avseende kompetens- och utbildningsnivå inom särskilt boende och hemtjänst. Nedanstående statistik visar andelen *tillsvidareanställda* undersköterskor respektive vårdbiträden. Statistiken har erhållits från vård- och omsorgsförvaltningen. Förvaltningen har inte genomfört en egen analys av nedanstående statistik.

Antalet undersköterskor och vårdbiträden har sedan 2014 ökat med cirka 750 tillsvidareanställningar. Merparten av ökningen utgörs av tillsvidareanställda undersköterskor.

Andelen tillsvidareanställda (i procent) undersköterskor har mellan 2014–2024 varierat mellan 71,3 % upp till 75,6 procent för att per maj 2024 uppgå till 71,4 %. *Antalet* undersköterskor har från 2014 till 2024 ökat med cirka 540 medarbetare.

Andelen tillsvidareanställda (i procent) vårdbiträden har mellan 2014–2024 varierat mellan 28,7 % ned till 24,4 procent för att per maj 2024 uppgå till 28,6 %. Antalet vårdbiträden har från 2014 till 2024 ökat med cirka 215 medarbetare.

År	Undersköterska, % (antal)	Vårdbiträde, % (antal)	Totalt, antal
2014	71,3 % (639)	28,7 % (257)	896
2015	73,1 % (781)	26,9 % (288)	1 069
2016	73,9 % (799)	26,1 % (282)	1 081
2017	74,3 % (792)	25,7 % (274)	1 066
2018	75,6 % (994)	24,4 % (321)	1 315
2019	75,6 % (1004)	24,4 % (325)	1 329
2020	74,9 % (1063)	25,1 % (356)	1 419
2021	73,3 % (1128)	26,7 % (411)	1 539
2022	72,3 % (1219)	27,7 % (468)	1 687
2023	72,4 % (1214)	27,6 % (464)	1 678

2024*

71,4 % (1181)

28,6% (473)

1 654

* Utfallen för 2024 avser per maj månad.

3.3.2 Bedömning

Vår bedömning är att äldrenämnden i allt väsentligt säkerställt att det finns tillräckligt med undersköterskor för att uppfylla kraven avseende fast omsorgskontakt.

Av intervjuer med både verksamhetschef och avdelningschef framgår att det finns tillräckligt med undersköterskor för att uppfylla nuvarande krav avseende fast omsorgskontakt. Antalet brukare per omsorgskontakt varierar upp till cirka tolv brukare beroende på biståndet och komplexitet. Därtill visar den övergripande analysen av kompetens- och utbildningsnivå att antalet undersköterskor ökat med cirka 540 medarbetare de senaste 10 åren. Totalt har antalet tillsvidareanställda ökat med cirka 750 medarbetare varpå undersköterskor utgör merparten av ökningen.

Vi konstaterar även att det finns en anvisning för uppdraget som fast omsorgskontakt. Anvisningen beskriver bland annat syftet med uppdraget, ansvar och arbetsuppgifter. Vi noterar utifrån vissa intervjuer att anvisningen inte är helt känd.

3.4 Kompetens och språkkunskap

3.4.1 Kompetens och kvalitet

Att personal inom äldreomsorgen har rätt kompetens är enligt Socialstyrelsens föreskrifter för kvalitetsarbete en förutsättning för att säkerställa kvaliteten i äldreomsorgen. All personal omfattas således av ett kompetenskrav. Socialstyrelsen konstaterar att "*... personal har rätt kompetens är en förutsättning för att de ska kunna medverka i kvalitetsarbetet och ge en god vård och omsorg*". Detta innebär enligt aktuella föreskrifter att den som bedriver verksamhet ska planera för personalförsörjning och kompetensutveckling. Likt tidigare konstaterats i avsnitt 3.2 framgår att förvaltningen på olika sätt arbetar med personalförsörjning och kompetensutveckling (se avsnitten om att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare).

Vidare behöver personalen enligt föreskrifterna ha lämplig utbildning och erfarenhet, vilket närmare tydliggörs i Socialstyrelsens allmänna råd om personal som arbetar inom omsorgen av äldre. Den övergripande analysen av kompetens- och utbildningsnivåer visar att antalet undersköterskor ökat med cirka 540 medarbetare de senaste 10 åren.

Vid nyanställning finns därtill en checklista för introduktion som beskriver olika moment som medarbetaren ska få del av under den första tiden av sin anställning (se avsnitt 3.2.2).

För att säkerställa kompetensen och kvaliteten arbetar förvaltningen utifrån ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Ledningssystemet baseras på momenten planera, genomföra, följa upp och förbättra. Enligt ledningssystemet ansvarar varje chef för att säkerställa och skapa förutsättningar för kvaliteten. Alla chefer och medarbetare ansvarar för att vara engagerade i kvalitetsarbetet genom att ta initiativ till utveckling samt rapportera fel och brister. Av "årsrapport avtals- och uppdragsuppföljning 2023" framgår

en särskild uppföljning och kontroll utifrån efterlevnaden av ledningssystemet. De utvecklingsområden och brister som framgår avser att synpunkter, klagomål och avvikelser inte sammanställdes och diskuterades i vissa arbetsgrupper. Därtill framgår att omsorgspersonalen saknar kännedom om befintliga dokumenterade rutiner.

3.4.2 Språkkunskaper

Av nämndens kompetensförsörjningsplan framgår att verksamheterna arbetar med språkstärkande insatser som till exempel språkstödjarsamordnare, språkombud, kontinuerliga utbildningstillfällen för att realisera stödet utav fler språkstödjare inom förvaltningen. Enligt nämndens kvalitetsberättelse 2023 har förvaltningen totalt 162 språkombud och språkstödjare.

Vid intervjuer framgår att det är förekommande att kandidater med kvalificerad utbildning, exempelvis undersköterska, bedöms sakna den språkliga förmågan som är nödvändig för att kunna motta delegering för läkemedel. Vidare framgår att det förekommer att verksamheten anställt kvalificerad personal och först senare upptäckt att medarbetaren saknar tillräckliga språkförmåga för delegering.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) genomförde under 2023 två inspektioner vid särskilda boenden i kommunen. IVO bedömde att personalen som utför medicinska bedömningar har otillräckliga språkfärdigheter i svenska. Av nämndens svar till IVO⁴ beskrivs olika åtgärder och projekt för att utveckla språket bland förvaltningens medarbetare.

Enligt intervju har kommunen påbörjat ett arbete med tester i läsförståelse. Testen ska införas brett för att utreda behovet av utbildning. Tanken är att det ska fungera som en kompetensutvecklande insats, vilken ska tillämpas på alla anställda.

Vid våra intervjuer med medarbetare framförs inte att det generellt uppfattas som det finns några stora problem med att språkkunskaperna brister. Det kan dock finnas medarbetare som inte har tillräckliga kunskaper. Det skiljer sig också mellan kunskaperna att tala svenska och att skriva svenska. Det kan också bli fel när en medarbetare ska handla till en brukare för att den sköter inköpen inte vet vad olika varor heter och vad det är.

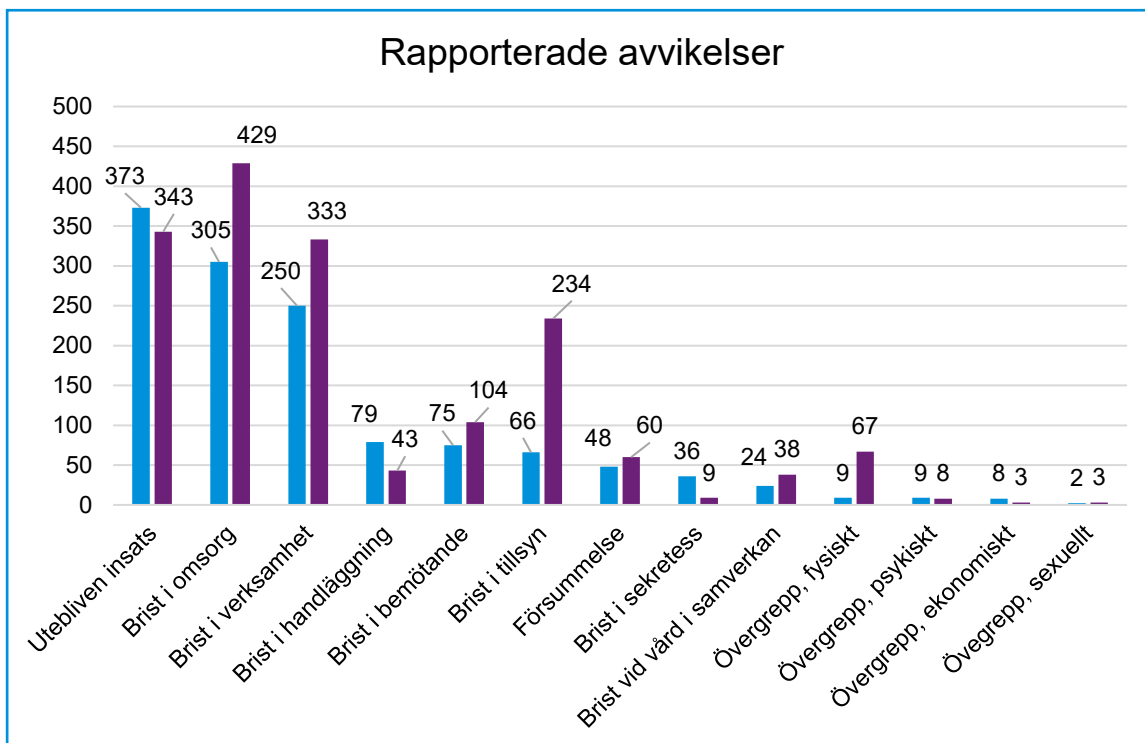
Från ett hemtjänstområde lyfts dock bristande språkkunskap fram som ett problem. Synpunkter framförs då på att personal anställs som inte har tillräckliga språkkunskaper vilket gör att kommunen måste sätta in språkstödjande insatser när detta konstateras. Det har gjorts en satsning i hemtjänsten på men det ser olika ut i olika områden gällande medarbetarnas språkkunskaper.

3.4.3 Övergripande analys av rapporterade avvikelser i egenregi

Inom ramen för granskningen har en övergripande analys genomförts avseende rapporterade avvikelser respektive lex Sarah inom särskilt boende och hemtjänst i egenregi. Statistiken har erhållits av vård- och omsorgsförvaltningen, avser 2023 och utgår från den kategorisering av avvikelser och lex Sarah som förvaltningen tillämpar. Förvaltningen kategoriserar inte avvikelser utifrån bristande kompetens och/eller språkkunskaper.

⁴ Mars 2024.

En avvikelse är en händelse som avviker från ordinarie planering, exempelvis avsteg från rutin eller genomförandeplan. Under 2023 rapporterades totalt 2 958 avvikelser inom särskilt boende och hemtjänst. Antalet avvikelser inom särskilt boende och hemtjänst uppgick till 1 674 respektive 1 284 avvikelser.

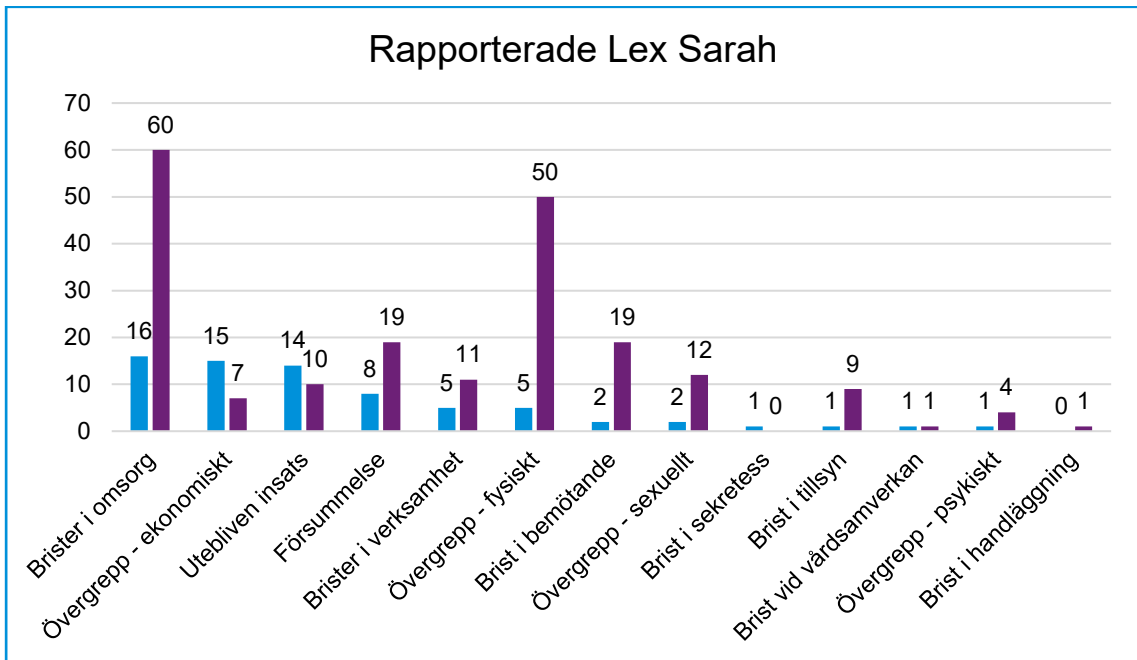
Tabell: *Blå avser hemtjänst och lila avser särskilt boende*

De tre avvikelsekategorierna inom hemtjänsten var under 2023 utebliven insats, brister i omsorg samt verksamhet. Med utebliven insats avses att insatsen inte genomförts som planerat. Detta kan exempelvis avse att dusch inte genomförts enligt genomförandeplan.

De vanligaste avvikelsekategorierna inom särskilt boende var under 2023 brister i omsorg, brister i verksamhet, utebliven insats och brist i tillsyn.

I kvalitetsberättelsen 2023 återfinns en övergripande analys av rapporterade avvikelser och redovisning av förbättringar som genomförts med anledning av avvikelserna. Exempelvis framgår arbets sätt förändrats inom hemtjänsten för att reducera antalet uteblivna insatser. Vidare har åtgärder vidtagits inom särskilt boende för att minska antalet läkemedelsavvikelser.

Utöver avvikelser återfinns lex Sarah. Lex Sarah är ett samlingsnamn för bestämmelser om skyldigheten för personal i socialtjänsten (där äldreomsorgen ingår) att rapportera, utreda och åtgärda missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden i verksamheten. Under 2023 rapporterades totalt 274 lex Sarah inom särskilt boende och hemtjänst. Antalet lex Sarah inom särskilt boende och hemtjänst uppgick till 203 respektive 71 lex Sarah.

Tabell: *Blå avser hemtjänst och lila avser särskilt boende*

3.4.4 Bedömning

Vår bedömning är att äldrenämnden **i allt väsentligt säkerställt att omsorgspersonalen har tillräcklig kompetens som bidrar till att säkerställa en vård och omsorg av god kvalitet. Däremot är vår bedömning att äldrenämnden delvis säkerställt att omsorgspersonalen har tillräckliga språkkunskaper.**

Vi konstaterar att förvaltningen på olika sätt arbetar med åtgärder avseende kompetens genom personalförsörjning och kompetensutveckling i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter för kvalitetsarbete. Vidare finns en checklista för introduktion av nya medarbetare i verksamheten. Socialstyrelsen har upprättat föreskrifter och allmänna råd som beskriver grundläggande kunskaper hos personal som arbetar med äldre. Vi konstaterar att den checklista för introduktion som finns i stora delar överensstämmer med innehållet i föreskrifterna. Därtill framgår att antalet undersköterskor ökat under de senaste 10 åren.

Vad gäller omsorgspersonalens språkkunskaper konstaterar vi utifrån flera intervjuer att språkkunskaperna är bristfälliga samt en utmaning i verksamheten. De bristfälliga språkkunskaperna beskrivs skapa svårigheter vad gäller kommunikation och förståelse i omsorgsarbetet, både mellan personal och gentemot brukare. Vi noterar även att IVO genom inspektion vid särskilt boende bedömt att språkkunskaperna är otillräckliga. Av granskningen framgår dock att det bedrivs olika aktiviteter, projekt och insatser för att utveckla språkkunskaperna.

Vi konstaterar att antalet avvikelser och Lex Sarah inom hemtjänsten för 2023 uppgick till 1 284 avvikelser samt 71 Lex Sarah anmälningar. Detta kan jämföras med särskilt boende där antalet avvikelser uppgick till 1 674 respektive 274 Lex Sarah anmälningar. Beaktat antalet brukare och insatser är vår bedömning att antalet rapporterade avvikelser och Lex Sarah inom hemtjänsten är lågt. Detta skulle kunna bero på att avvikelser de facto inte sker men det skulle även kunna bero på att avvikelser och Lex Sarah inte

rapporteras enligt aktuellt regelverk. Vi noterar i sammanhanget att nämnden i "årsrapport avtals- och uppdragsuppföljning 2023" konstaterat att omsorgspersonalens kännedom om befintliga rutiner är låg. En konsekvens av detta kan vara att avvikelser från rutiner inte rapporteras eftersom det saknas kännedom om rutinen.

3.5 Fokusgrupper

3.5.1 Genomförande

Som en del av granskningen har vi genomfört fokusgrupper i syfte att fånga in medarbetarnas reflektioner och synpunkter avseende vad som kännetecknar en attraktiv arbetsgivare.

Vi genomförde fyra fokusgrupper med medarbetare från olika verksamheter inom både särskilt boende och ordinärt boende. På respektive fokusgrupp deltog mellan 9–10 personer. Totalt kallades 39 personer till fokusgrupperna och 38 personer deltog.

Fokusgrupperna genomfördes genom en övning i ett digitalt verktyg där deltagarna deltog enskilt. Övningen utgick från tre huvudsakliga steg:

- 1) Identifiera generella kännetecken utifrån frågeställningen, "*Vad är viktigt för dig för att vara en attraktiv arbetsgivare?*".
- 2) Gradera respektive kännetecken mellan ett (1) och tre (3), där 1 var *Ej så viktigt* och 3 var *Väldigt viktigt*.
- 3) Gradera kännetecken utifrån hur de tycker att det fungerar på deras arbetsplats i dagsläget, från ett (1) till tre (3), där 3 var högsta betyg. Vid fokusgrupp 3 användes skalan ett (1) till fem (5) för tre kännetecken av misstag.

Deltagarna fick möjlighet att betygsätta huruvida kommunen är en attraktiv arbetsgivare mellan ett (1) till fem (5), där 1 var *Håller inte med alls* medan 5 var *Håller med helt*. Övningen avslutades med att deltagarna fick ange utvecklingsområden för kommunen i fritext.

Det är viktigt att understryka att fokusgrupperna enbart bidrar med en indikation om vilka förbättringsområden som finns. Med anledning av att vi inte träffat samtliga medarbetare eller medarbetare från samtliga verksamheter inom förvaltningen är det inte möjligt att generalisera utifrån resultatet.

3.5.2 Resultat

I detta avsnitt redovisas en sammanfattning av de som framkommit vid genomförandet av fokusgrupperna. Tabeller med kännetecken, gradering och betygsättning samt skriftliga kommentarer avseende utvecklingsområden för Uppsala kommun som arbetsgivare återfinns under bilagor.

Kompetens

Inom området kompetens framförs vikten av att alla medarbetare ska ha rätt kompetens. Möjligheten till kompetensutveckling lyfts i grupperna. En del av deltagarna menar att det finns goda möjligheter till kompetensutveckling medan andra framför att de vill ha större

möjligheter till det. Vidare framförs i flera grupper att det saknas en koppling mellan genomförd kompetensutveckling och löneutveckling. Vid fokusgrupperna framfördes att det finns en risk att motivationen att vidareutbilda sig minskar, t.ex. för att få en specialistkompetens, om det inte finns någon koppling till löneutvecklingen.

Lön

I tre fokusgrupper lyfts bra lön fram som ett kännetecken på att vara en attraktiv arbetsgivare. I en av fokusgrupperna lyfts lön fram som det viktigaste kännetecknet för att vara en attraktiv arbetsgivare samtidigt som det gavs ett lågt betyg.

Lönen och möjlighet till löneutveckling lyfts i grupperna. Det framförs också synpunkter på att en längre erfarenhet av yrket inte återspeglar sig på löneutvecklingen vilket upplevs som negativt. Vidare framförs att det finns lönekriterier men att det ska finnas tydlighet i vad som förväntas av medarbetarna kopplat till löneutvecklingen. I grupperna framförs vidare att lönenivåerna gör att kommunen riskerar att tappa erfaren personal inom vård och omsorg.

Samarbete och kommunikation

Lyhördhet och att alla ska komma till tals och att det ska finnas en dialog mellan kollegor, chefer, olika yrkeskategorier och mot brukare lyfts fram som ett viktigt område.

Främst inom hemtjänsten framförs att kommunikationen mellan olika yrkesgrupper behöver bli bättre. Kommunikation och planering mellan vård- och omsorgspersonalen och sjuksköterskor som lyfts fram här men även andra stödfunktioner som vård- och omsorgsverksamheten samarbetar med.

Schema och bemanning

Kopplat till schema och arbetstider lyftes flexibla arbetstider, schemaläggning och planering fram som viktiga faktorer för att vara en attraktiv arbetsgivare. De nya reglerna för dygnsvila upplevs ha försämrat schemat.

Vidare framförs vikten av att det finns en bra grundbemanning. I en av grupperna framförs att bemanningen på sommaren inte fungerar bland annat beroende på att sommarvikarierna inte tar förväntat ansvar.

Arbetsmiljö

Fokusgrupperna lyfte ett antal olika områden som påverkar arbetsmiljön. Avseende den organisatoriska och sociala arbetsmiljön omnämndes faktorer som påverkar arbetsmiljön när det är "kort om personal", kompetensen hos kollegor, stress, fler arbetsuppgifter, hög arbetsbelastning, hög personalomsättning, mycket sjukvårdsinsatser och att man känner sig otillfredsställd.

Bra bemötande av både kollegor och chefer, team-känsla, respekt, kommunikation och omtänksamhet var viktiga faktorer för att vara en attraktiv arbetsgivare. Fokusgrupperna ansåg, generellt sett, att de olika delarnas upplevda betydelse även motsvarades av hur det fungerade på deras arbetsplatser.

När det gäller den fysiska arbetsmiljön lyftes från hemtjänsten att den påverkas när de boendes lägenheter övermöbleras. Avsaknad av hjälpmedel lyftes också fram som en

brist i arbetsmiljön. Vidare framförs att sommarvikarierna inte får utbildning i lyftteknik innan de börjar vilket gör att den ordinarie personalen får lära dem det.

Övrigt

Vid en av fokusgrupperna framförs att man skulle vilja att politikerna kom och träffade personalen och följa med i verksamheten.

3.5.3 Slutsatser av fokusgrupperna

Vi kan se av resultatet av fokusgrupperna att det förefaller som att medarbetarna inom ordinärt boende är något mer nöjda med Uppsala kommun som arbetsgivare och sin arbetssituation än medarbetarna inom särskilt boende. Det är dock i stort samma frågor som deltagarna i fokusgrupperna lyfter som viktiga för deras arbetssituation så som lönen, arbetsmiljö, arbetstider och bemanning.

På den sammanfattande frågan där deltagarna fick betygsätta Uppsala kommun som arbetsgivare på en skala från 1–5 blev det genomsnittliga betyget 3,3 vilket får ses som ett godkänt betyg.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om äldrenämnden har ett ändamålsenligt arbetssätt avseende personal- och kompetensförsörjning inom särskilt boende och hemtjänst

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att äldrenämnden i allt väsentligt har ett ändamålsenligt arbetssätt avseende personal- och kompetensförsörjning inom särskilt boende och hemtjänst.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi äldrenämnden att:

- Säkerställa en tydlig målstyrning på verksamhetsnivå utifrån nämndens verksamhetsplan.
- Säkerställa att språkkunskaperna bland omsorgspersonalen förbättras.
- Säkerställa att avvikelser och Lex Sarah rapporteras enligt aktuella regelverk, särskilt inom hemtjänsten.

Datum som ovan

KPMG AB

Karin Helin-Lindkvist
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Liam Allden
Kommunal revisor

Ludwig Reismer
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Mikael Lind
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

A Bilagor

Fokusgrupper

Tabell 1 – Fokusgrupp 1 (särskilt boende)

<i>Kännetecken</i>	<i>Upplevd betydelse</i>	<i>Upplevelse av den egna arbetsplatsen</i>
Högre lön	2,9	1,6
Egen kompetensutveckling	2,7	2,3
Rättvisa	2,4	2
Bra chefer	2,3	2,3
Bemötande kollegor	2,3	2,2
Bättre och flexibla arbetstider	2,3	2,1
Fysisk arbetsplats	2,1	1,3
Psykisk arbetsmiljö	2	1,6

Kommentarer från gruppen

Tabell 2 – Fokusgrupp 2 (särskilt boende)

<i>Kännetecken</i>	<i>Upplevd betydelse</i>	<i>Upplevelse av den egna arbetsplatsen</i>
Kompetens	2,9	2
Ansvarstagande	2,9	2
Fysisk arbetsmiljö	2,8	2
Psykisk arbetsmiljö	2,8	1,9
Bra och tydlig ledning	2,8	1,7
Bra kollegor	2,6	2,1
Arbetstider	2,6	1,7

Tabell 3 – Fokusgrupp 3 (ordinärt boende)

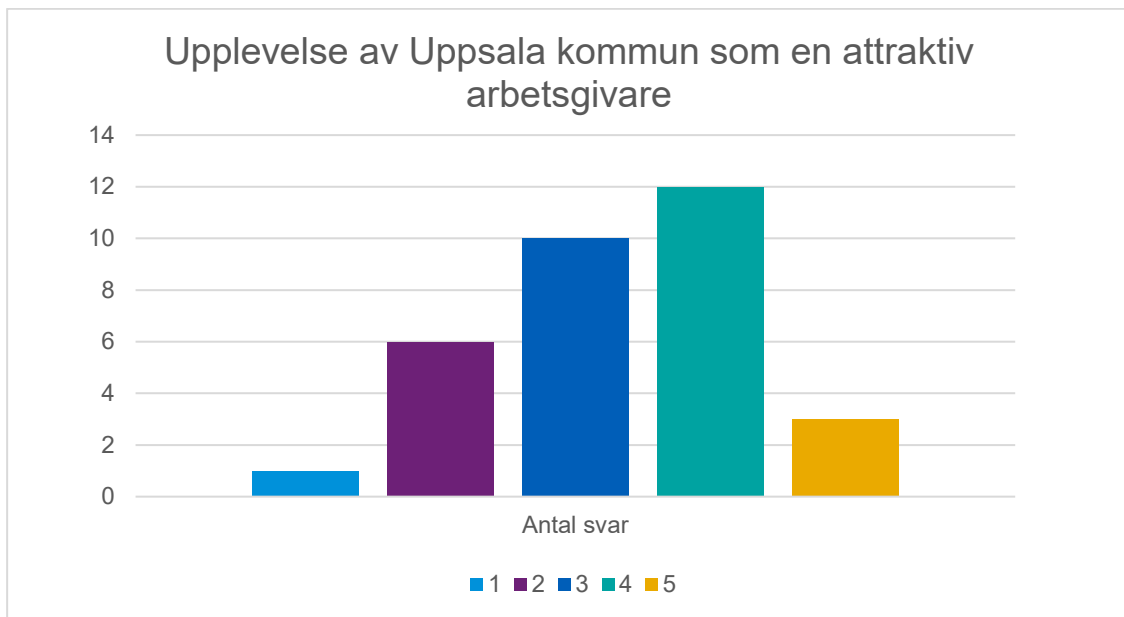
Kännetecken	Upplevd betydelse	Upplevelse av den egna arbetsplatsen
Kollektivavtal	2,9	2,6
Bra bemanning	2,9	2,1
Bra planering	2,9	2,1
Team-känsla	2,7	3,7*
Lön	2,7	2,9
Bra kontakt med chef	2,7	2,6
Schemaläggning	2,4	2,6
Bra ledning	2,4	2,3
Kommunikation	2,4	2,1
Hjälpas åt	2,3	4,3*
Arbetskläder	2,1	2,6

*Har besvarats på skala 1-5

Tabell 4 – Fokusgrupp 4 (ordinärt boende)

Kännetecken	Upplevd betydelse	Upplevelse av den egna arbetsplatsen
Stabilitet	2,9	2,7
Respekt	2,9	2,6
Lyhörd	2,7	2,7
Kompetens	2,7	2,4
Omtänksamhet	2,4	2,7
Lön	2,4	2,3
Flexibilitet	2,1	2,6

Tabell 5 – Samtliga fokusgrupper

Fokusgruppernas synpunkter på utvecklingsområden för Uppsala kommun som arbetsgivare

Särskilt boende

Kompetens

- Värdera att behålla kompetens
- Ge medarbetarna utrymme att fokusera på kärnkompetenserna och utvecklas i sin roll
- Utbildningar

Lön

- Högre lön.
- Bättre löneutveckling

Samarbete och kommunikation

- Att lyssna på vad vårdpersonal pratar om

Schema och bemanning

- Öka bemanning
- De skall finnas resurser för aktiviteter
- Extra bemanning för städning
- Bättre schema
- Arbetstidsförkortning

Arbetsmiljö

- Att jobba på avdelningen är mycket krävande, alldeles för mycket jobb

- Bra introduktion på arbetsplats för nya medarbetar
- Arbetsglädje
- Trygghet

Övrigt

- Bra organisation
- Budget ska inte gå före kravet med arbetet. Kravet ska gå före budget.
- Marknadsföra sig bättre
- En önskan som borde vara en rättighet är att det skall vara en arbetsplats har kompetens etik moral och handplockad personal. Helst införa ett vårdkört kort innan anställningen träder i kraft.

Hemtjänst

Kompetens

- Ge möjlighet till utveckling inom yrket för att känna dig motiverad
- Kunna utvecklas i ditt arbete, känna att du kan få nya utmaningar som ger ett omväxlande och roligt arbete som även höjer din lön
- Fler utbildningar, så man lär sig något nytt och kan få högre lön.
- Fler interna utbildningar, planeringsdagar.
- Betald utbildning till undersköterska.

Lön

- Höj lönerna för att få folk att vilja jobba/ stanna kvar.
- Höja lönen för oss som arbetat länge.
- Höja lönerna, så fler vill jobba i hemtjänsten.

Samarbete och kommunikation

- Bättre kommunikation med Hsl.
- Planerare och samordnare ska läsa dokumentation bättre.
- Bättre kommunikation mellan HSL personal och SOL personal.
- Kommunikation mellan samarbetande verksamheter i kommunen såsom hemtjänsten och it-support till exempel. Förståelse för att man ska kommunicera förändringar i god tid och återkoppling.

Schema och bemanning

- Ta in personal vid sjukdom så vi inte behöver vara underbemannade så ofta.
- Att nya får mer restid första tiden.

- Öka restiden för alla
- Inte dela upp dagscheman
- Premiera de som jobbat länge genom ex önskeschema.
- Att anställa mer personal som klarar arbetsuppgifter.
- Lugnare scheman för nyanställda så dom kan lära känna brukare ordentligt.
- Anställa folk med erfarenhet inom vården

Arbetsmiljö

- Mera inflytande.
- Friskvårdstimmar.
- Frukt, fika gemensamt på arbetstid på kommunens bekostnad.

Övrigt

- Flera introduktionsdagar för nyanställda samt
- Information till allmänheten, om vad hemtjänsten uträttar.
- Jobba med mindre delar i kommunen. Kommunen är stor och är svårt för många att få en känsla av arbetsgivaren. Då saknas tydligheten.
- Språkstödsprojekt

Granskning av likvärdig skola

KPMG har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning avseende likvärdigheten i grundskolan i kommunen.

Granskningens syfte har varit att översiktligt bedöma om utbildningsnämnden säkerställer att alla elever har tillgång till likvärdig utbildning.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att utbildningsnämnden *i allt väsentligt* säkerställer att alla elever har tillgång till likvärdig utbildning. Granskningen visar att resurser fördelas utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Grundbeloppet bedöms däremot vara lågt, och de skolenheter som inte erhåller ytterligare tillägg får svårt att möta behov som går utöver vad basorganisationen kan erbjuda. Granskningen visar att det finns utmaningar avseende elever med problematisk skolfrånvaro. Vidare noteras av granskningen att förutsättningarna för att bedriva undervisningen med hög kvalitet varierar bland annat beroende på hur undervisningen kan organiseras men också på lärarkompetensen. Andelen heltidstjänster som är tillsatta med legitimerade och behöriga lärare varierar under hälften till närmare samtliga.

Mot bakgrund av granskningsresultatet vill vi lämna följande rekommendationer till utbildningsnämnden:

- Säkerställa att grundbeloppet i resursfördelningsmodellen ger varje skolenhet förutsättningar att besluta om adekvata insatser i form av särskilt stöd samtidigt som elever som snabbt når målen utmanas att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. En ändamålsenlig resursfördelningsmodell ger varje rektor förutsättningar att till exempel kunna erbjuda undervisning vid resursenhet samt studiehandledning på modersmål. (1 kap. 9 § och 2 kap. 8 b § Skoll)
- Intensifiera arbetet med att säkerställa en likvärdig tillgång till legitimerade och behöriga lärare. (1 kap. 9 § och 2 kap. 13 § Skoll)

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendationer från utbildningsnämnden, **senast 2024-11-30**, till kommunrevisionen@ uppsala.se samt till de sakkunniga biträdena mikael.lind@kpmg.se och hannah.klarkner@kpmg.se .

För kommunrevisionen

Berit Danielsson
Ordförande

Kajsa Wejryd
Vice ordförande

Granskning av likvärdig skola

Rapport
Uppsala kommun

KPMG AB
2024-08-30
Antal sidor: 41
Antal bilagor: 1

Uppsala kommun
Granskning av likvärdig skola

2024-08-30

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	6
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Kunskapsresultat	7
3.1.1	Bedömning	14
3.2	Resurser	14
3.2.1	Bedömning	17
3.3	Undervisning för elever med utländsk bakgrund	18
3.3.1	Modersmål	18
3.3.2	Studiehandledning på modersmål	19
3.3.3	Svenska som andraspråk	20
3.3.4	Bedömning	21
3.4	Särskilt stöd	21
3.4.1	Bedömning	26
3.5	Lärare	26
3.5.1	Bedömning	34
3.6	Systematiskt kvalitetsarbete	34
3.6.1	Bedömning	36
4	Samlad bedömning och rekommendationer	37
A	Bilaga	38

1 Sammanfattning

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska likvärdigheten i grundskolan i kommunen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Syftet med granskningen är att översiktligt bedöma om utbildningsnämnden säkerställer att alla elever har tillgång till likvärdig utbildning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att utbildningsnämnden i allt väsentligt säkerställer att alla elever har tillgång till likvärdig utbildning.

Resurser fördelas utifrån elevers olika förutsättningar och behov, vilket ger skolenheter med mer utmanande socioekonomisk struktur förutsättningar att anpassa verksamheten. Grundbeloppet bedöms vara lågt och de skolenheter som inte erhåller ytterligare tillägg får svårt att möta behov som går utöver vad basorganisationen kan erbjuda. Det kan till exempel gälla insatser i form av särskilt stöd. Överlag menar dock representanter för verksamheten att elever i behov av särskilt stöd får det. Den stora utmaningen gäller elever med problematisk skolfrånvaro. Huvudmannen stödjer ett likvärdigt arbete genom närvarokoordinatorer och från och med höstterminen 2024 med distansundervisning som särskilt stöd.

Elever får modersmålsundervisning och studiehandledning genom en central enhet, vilket stödjer en likvärdig tillgång. Studiehandledningen finansieras dock av enheterna själva. För undervisning i svenska som andraspråk ansvarar respektive rektor. Förutsättningarna att bedriva undervisningen med hög kvalitet varierar bland annat beroende på hur undervisningen kan organiseras, men också på lärarkompetensen. Huvudmannen stödjer ett likvärdigt arbete genom kompetensutvecklingsinsatser.

Andelen heltidstjänster som är tillsatta med legitimerade och behöriga lärare varierar från under hälften till närmare samtliga. Huvudmannen stödjer en likvärdig tillgång till legitimerade och behöriga lärare genom bland annat resurser i form av förstelärare och utvecklingslärare.

Utbildningsnämnden bedriver ett kontinuerligt systematiskt kvalitetsarbete i vilket likvärdighet i utbildningen följs upp.

2024-08-30

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Revisionsfråga	Bedömning
Fördelas resurser till utbildning utifrån elevernas olika förutsättningar och behov?	I allt väsentligt
Har elever med utländsk bakgrund tillgång till studiehandledning på modersmål och undervisning i modersmål och svenska som andraspråk?	i allt väsentligt
Har rektor förutsättningar att ge elever det särskilda stöd som de behöver?	I allt väsentligt
Är lärarna vid skolenheterna legitimerade och behöriga i sina undervisningsämnen?	Delvis
Bedriver huvudmannen ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar likvärdig utbildning?	Ja

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi utbildningsnämnden att:

- säkerställa att grundbeloppet i resursfördelningsmodellen ger varje skolenhet förutsättningar att besluta om adekvata insatser i form av särskilt stöd samtidigt som elever som snabbt når målen utmanas att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. En ändamålsenligt resursfördelningsmodell ger varje rektor förutsättningar att till exempel kunna erbjuda undervisning vid resursenhet samt studiehandledning på modersmål. (1 kap. 9 § och 2 kap. 8 b § Skoll)
- intensifiera arbetet med att säkerställa en likvärdig tillgång till legitimerade och behöriga lärare. (1 kap. 9 § och 2 kap. 13 § Skoll)

2 Bakgrund

Vi har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska likvärdigheten i grundskolan i kommunen.

Elever i grundskolan ska genom utbildning inhämta och utveckla kunskaper och värden. Deras utveckling och lärande ska främjas. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelser i styrdokument. Hänsyn ska tas till elevers olika behov och huvudmannen ska sträva efter att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen ska vara likvärdig. För att ge alla elever möjlighet att få en likvärdig undervisning ska likvärdiga förutsättningar säkerställas.

Kommunens revisorer bedömer, utifrån studier av tillgänglig statistik över till exempel bostadssegregationen, att det finns risk för att elever i Uppsala kommun inte får tillgång till en likvärdig utbildning av hög kvalitet. Negativa konsekvenser av brister i likvärdig och god utbildning kan bli betydande om elever inte ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och därmed bli behöriga till gymnasieskolan och kunna avsluta desamma med examen.

Granskningen utgår från revisorernas bedömning av väsentlighet och risk.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att översiktligt bedöma om utbildningsnämnden säkerställer att alla elever har tillgång till likvärdig utbildning.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Fördelas resurser till utbildning utifrån elevernas olika förutsättningar och behov?
- Har elever med utländsk bakgrund tillgång till studiehandledning på modersmål och undervisning i modersmål och svenska som andraspråk (SVA)?
- Har rektor förutsättningar att ge elever det särskilda stöd som de behöver?
- Är lärarna vid skolenheterna legitimerade och behöriga i sina undervisningsämnen?
- Bedriver huvudmannen ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar likvärdig utbildning?

Granskningen har avgränsats till den kommunala grundskolan där Uppsala kommun är huvudman.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §,
- skollagen (2010:800) 1 kap. 4 och 9 §, 2 kap. 8 b och 13 §§, 3 kap. 7 § 3 st. och 12 i §, 4 kap. 3, 5-7 §§ och 10 kap. 4 och 7 §§
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

2.3 Metod

I granskningen har tillgänglig officiell statistik över bland annat kunskapsresultat årskurs 9 och andel legitimerade och behöriga lärare redovisats. Måluppfyllelsen vad gäller kunskapsresultaten i grundskolan har redovisats utifrån tre mått:

- andel av eleverna som har uppnått betygskriterierna i alla ämnen
- andel av eleverna som har blivit behöriga till gymnasieskolan
- genomsnittligt meritvärde

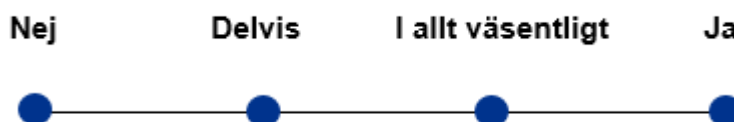
Andel legitimerade och behöriga lärare har redovisats utifrån tjänster och personal. Även ämnen i vilka mindre än hälften av undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare har redovisats. Redovisningen görs på huvudmanna- och enhetsnivå. Som en bakgrund redovisas också andel pojkar och andel nyinvandrade elever samt föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå per högstadieenhet.

Granskningen har genomförts genom studier av Skolinspektionens beslut och skolenkät, interna kommunala styrdokument såsom resursfördelningsmodell, kompetensförsörjningsplan, riktlinjer och rutiner, kommunens organisation av centrala stödinsatser, modersmålsundervisning med mera samt huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Intervjuer har genomförts med ordförande och förste vice ordförande i utbildningsnämnden, utbildningsdirektör, chef kommunal grundskola, chef avdelning barn- och elevhälsa, enhetschef flerspråkighet, urval av skolledare från åtta skolenheter, urval av lärare från åtta skolenheter och representanter för elevhälsan. Verksamhetscontroller har varit kontaktperson för granskningen och har också i löpande kommunikation besvarat kompletterande frågor.

I granskningsrapporten används begreppet nämndens presidium för nämndens ordförande och förste vice ordförande. Även andre vice ordförande ingår i nämndens presidium, men var förhindrad att delta i intervju.

Begreppet skolledare inkluderar rektorer och biträdande rektorer.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av utbildningsnämndens ordförande, utbildningsdirektör, verksamhetschef grundskola och chef avdelning barn- och elevhälsa.

3 Resultat av granskningen

3.1 Kunskapsresultat

Av samtliga elever, folkbokförda i Uppsala kommun, i förskoleklass och grundskola är drygt 80 procent inskrivna i en kommunal skolenhet i Uppsala kommun och knappt 20 procent i en fristående eller annan kommunal huvudman.

Tabellerna i detta avsnitt visar på måluppfyllelsen i årskurs 6 och 9 för respektive skolenhet i Uppsala kommun. Genom dessa uppgifter får vi en bild av om måluppfyllelsen varierar mellan enheterna.

Nedan ser vi resultatet (godkända i alla ämnen) efter årskurs 6 läsåret 2021/2022 och läsåret 2022/2023. För att inte röja enskilda elevers resultat redovisas inte uppgifter från alla skolenheter i den offentliga statistiken. I tabellen anges då i.u. (ingen uppgift).

Skola	Godkänd i alla ämnen 2022	Godkänd i alla ämnen 2023
Almtunaskolan	65,5 %	71,4 %
Almunge skola	79,7 %	80,0 %
Bergaskolan	82,4 %	85,2 %
Björkvalsskolan	70,0 %	75,0 %
Börje skola	i.u.	100,0 %
Gottsundaskolan	61,1 %	52,1 %
Gränbyskolan	30,3 %	39,6 %
Gåvsta skola	81,8 %	76,4 %
Hågadalsskolan	83,3 %	72,4 %
Johannesbäcksskolan	68,8 %	81,4 %
Järlåsa skola	i.u.	i.u.
Knutby skola	i.u.	i.u.
Kvarngärdesskolan	62,1 %	70,0 %
Malmaskolan	82,9 %	79,2 %
Nannaskolan	61,3 %	61,3 %
Palmladsskolan	72,3 %	89,3 %
Pluggparadiset	81,8 %	90,6 %
Ramsta skola	i.u.	78,3 %
Skyttorps skola	i.u.	i.u.
Stavby skola	i.u.	i.u.
Stordammens skola	70,2 %	71,6 %
Storvretaskolan	70,5 %	82,1 %

Uppsala kommun
Granskning av likvärdig skola

2024-08-30

Skola	Godkänd i alla ämnen 2022	Godkänd i alla ämnen 2023
Sverkerskolan	81,1 %	78,4 %
Tiundaskolan	77,1 %	71,7 %
Tuna skola	i.u.	i.u.
Tunabergsskolan	77,2 %	84,2 %
Vaksalaskolan	80,0 %	84,5 %
Valsätraskolan	58,5 %	74,4 %
Vattholmaskolan	i.u.	i.u.
Vänge skola	i.u.	87,8 %
Västra Stenhagenskolan	77,4 %	74,2 %
von Bahrs skola	50,9 %	53,8 %
Östra Stenhagenskolan	72,5 %	57,4 %
Ansgarskolorna Fridhemsskolan F-6 (ensk.)	i.u.	i.u.
Ansgarskolorna Trädgårdsskolan F-6 (ensk.)	64,0 %	57,4 %
Glutens Montessori- skola (enks)	80,5 %	80,4 %
Imanskolan (ensk.)	66,7 %	----
Internationella Engelska Skolan Uppsala (ensk.)	88,3 %	77,2 %
JENSEN grundskola Uppsala 2 (ensk.)	74,1 %	73,3 %
Kajan Friskola AB (ensk.)	i.u.	i.u.
Katarinaskolan (ensk)	90,4 %	86,4 %
Kunskapsskolan Uppsala (ensk.)	93,2 %	92,6 %
Manar Al-Houda Sv- arab. Skola (ensk.)	i.u.	i.u.
Musiklådan (ensk.)	i.u.	i.u.

2024-08-30

Skola	Godkänd i alla ämnen 2022	Godkänd i alla ämnen 2023
Raoul Wallenberg-skolan Uppsala (ensk.)	87,5 %	84,1 %
Uppsala Musikklasser (ensk.)	i.u.	93,3 %
Uppsala – kommunala enheter	71,0 %	73,9 %
Uppsala kommun - Fristående enheter	86,1 %	82,0 %
Uppsala kommun – samtliga huvudmän	75,0 %	75,9 %
Uppsala län¹	72,8 %	73,4 %
Riket²	72,4 %	71,2 %

Skolverket

Av statistiken ovan kan vi se att andelen elever (samtliga huvudmän) som uppnått betygskriterierna i alla ämnen är högre i Uppsala kommun i jämförelse med genomsnittet i länet och riket. Vi kan även se att andelen elever som uppnått betygskriterierna är drygt femton procentenheter högre i de fristående skolenheterna än i de kommunala. Läsåret 2022/2023 var måluppfyllelsen som högst vid Börje skolan, vars måluppfyllelse uppgick 100 %. Som lägst var måluppfyllelsen vid Gränbyskolan. Mellan de två skolorna skiljde det 60 procentenheter. Även Gottsundaskolan, von Bahrs skola, Östra Stenhagenskolan samt Ansgarskolorna Trädgårdsskolan F-6 hade en lägre måluppfyllelse på omkring 55 %.

Nedan ser vi kunskapsresultaten (andel elever godkända i alla ämnen, andel elever behöriga till yrkesprogram och genomsnittligt meritvärde) efter årskurs 9 läsåret 2022/2023.

Skola	Antal elever åk. 9	Andel som uppnått betygskriterierna i alla ämnen (%)	Andel behöriga till yrkesprogram (%)	Genomsnittligt meritvärde, kommunala skolor
Almunge skola	67	70,1 %	82,1 %	219,2
Björkvallsskolan	110	71,8 %	89,1 %	230,8
Eriksbergsskolan	119	76,5 %	88,2 %	248,0
Gottsundaskolan	140	67,9 %	80,0 %	226,1
Gränbyskolan	109	53,2 %	67,9 %	213,2

¹ Samtliga huvudmän

² Samtliga huvudmän

2024-08-30

Skola	Antal elever åk. 9	Andel som uppnått betygskriterierna i alla ämnen (%)	Andel behöriga till yrkesprogram (%)	Genomsnittligt meritvärde, kommunala skolor
Gåvsta Skola	41	70,7 %	i.u.	221,3
Kvarngärdesskolan	29	86,2 %	i.u.	273,6
Nannaskolan	125	68,8 %	84,8 %	234,8
Palmladsskolan	151	82,8 %	93,4 %	241,9
Stavby skola	11	i.u.	i.u.	264,1
Stordammens skola	111	67,6 %	74,8 %	221,1
Sverkerskola	90	68,9 %	88,9 %	217,8
Tiundaskolan	143	83,2 %	89,5 %	259,0
Tuna skola	10	100,0 %	100,0 %	253,0
Tunabergsskolan	148	79,7 %	87,8 %	250,0
Vaksalaskolan	57	82,5 %	i.u.	243,5
Valsätraskolan	119	74,8 %	84,0 %	235,9
Västra Stenhagenskolan	91	54,9 %	73,6 %	215,1
von Bahrs skola	60	58,3 %	71,7 %	198,1
Ärentunaskolan	172	66,9 %	83,1 %	224,9
Ansgarskolorna Kyrkskolan 7-9 (ensk.)	76	71,1 %	82,9 %	226,1
Gluntens Montessori-skola (ensk.)	49	71,4 %	83,7 %	229,0
Internationella Engelska Skolan Uppsala (ensk.)	126	90,5 %	i.u.	272,6
JENSEN grundskola Uppsala 2 (ensk.)	26	84,6 %	i.u.	247,8
Kajan Friskola AB (ensk.)	10	i.u.	i.u.	i.u.
Katarinaskolan (ensk.)	102	75,5 %	93,1 %	255,3
Kunskapsskolan Uppsala (ensk.)	130	92,3 %	i.u.	261,4
Kunskapsskolan Uppsala Norra (ensk.)	87	92,0 %	i.u.	261,9

Skola	Antal elever åk. 9	Andel som uppnått betygskriterierna i alla ämnen (%)	Andel behöriga till yrkesprogram (%)	Genomsnittligt meritvärde, kommunala skolor
Magelungens Grundskola Uppsala (ensk.)	13	i.u.	i.u.	123,3
Raoul Wallenberg-skolan Uppsala (ensk.)	65	80,0 %	89,2 %	242,8
Samsaskolan grundskola	11	i.u.	i.u.	i.u.
Uppsala International School (UIS) (ensk.)	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.
Uppsala Musikklasser (ensk.)	91	96,7 %	100,0 %	293,2
Uppsala Waldorfskola (ensk.)	19	68,4 %	i.u.	235,7
Uppsala kommun – kommunala enheter	1 903	71,7 %	84,3 %	232,9
Uppsala kommun – enskild huvudman	812	82,5 %	91,3 %	254,2
Uppsala kommun – samtliga huvudmän	2 715	74,9 %	86,4 %	239,3
Uppsala län³	4 578	71,5 %	85,5 %	229,1
Riket⁴	121 369	73,2 %	85,2 %	228,5

Skolverket

Av statistiken ovan kan vi se att Uppsala kommuns samtliga huvudmän har en högre genomsnittlig måluppfyllelse i jämförelse med Uppsala län och riket gällande andel elever som uppnått betygskriterierna i alla ämnen, andel elever som är behöriga till yrkesprogram samt genomsnittligt meritvärde. Den genomsnittliga måluppfyllelsen är högre vid fristående skolenheter än vid kommunala enheter i kommunen. Det gäller samtliga mått.

Tuna skolan är den skola som hade högst andel elever som uppnådde betygskriterierna i alla ämnen, dess måluppfyllelse var 100 procent. Gränbyskolan är den skola vars andel elever som uppnått betygskriterierna i alla ämnen var lägst, 53,2 procent. Även vid Västra Stenhagenskolan och von Bahrs skola uppnådde omkring 55

³ Samtliga huvudmän

⁴ Samtliga huvudmän

2024-08-30

procents av eleverna betygskriterierna i alla ämnen. Andel elever som är behöriga till yrkesprogram är dock högre.

I Skolverkets statistikverktyg Salsa får man fram uppgifter om elevernas bakgrund per skolenhet vad kön, eventuell utländsk bakgrund och föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå. Andel föräldrar med eftergymnasial utbildning är den faktor som enligt forskning⁵ främst förklarar en elevs förutsättningar att uppnå målen i skolan. Nationell bakgrund har mindre betydelse såtillvida eleverna inte är nyinvandrade under de senaste fyra åren.⁶ Uppgifterna nedan gäller för elever i årskurs 9 i grundskolan och avser år 2023.

Skolenhet	Andel (%) pojkar	Andel (%) nyinvandrade senaste fyra åren	Föräldrars sammanvägda utbildningsnivå ⁷
Almunge skola	55 %	1 %	2,3
Björkvallsskolan	47 %	0 %	2,3
Eriksbergsskolan	60 %	2 %	2,6
Gottsundaskolan	46 %	3 %	2,1
Gränbyskolan	44 %	8 %	2,1
Gåvsta skola	46 %	0 %	2,2
Kvarngärdesskolan	66 %	0 %	2,9
Nannaskolan	38 %	9 %	2,5
Palmbladsskolan	58 %	2 %	2,3
Stordammens skola	53 %	9 %	2,4
Sverkerskolan	46 %	10 %	2,3
Tiundaskolan	53 %	0 %	2,6
Tunabergsskolan	54 %	5 %	2,5
Vaksalaskolan	51 %	0 %	2,4
Valsätraskolan	60 %	3 %	2,6
Västra Stenhagens-skolan	63 %	0 %	2,2
von Bahrs skola	58 %	2 %	2,3
Ärentunaskolan	55 %	9 %	2,5

⁵ Skolverket (2018) *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor*: sid. 16

⁶ SCB (2021) *Elever i årskurs 9 med högutbildade föräldrar presterar bättre*: sid. 22

⁷ Anges på en skala mellan ett och tre, där 1 betyder genomgången folkskola/grundskola, 2 genomgången gymnasieskola om högst tre år, 3 eftergymnasial utbildning.

Skolenhet	Andel (%) pojkar	Andel (%) nyinvandrade senaste fyra åren	Föräldrars sammanvägda utbildningsnivå ⁷
Ansgarskolorna Kyrkskolan 7-9 (ensk.)	47 %	1 %	2,4
Gluntens Montessori-skola (ensk.)	47 %	4 %	2,6
Internationella Engelska Skolan Uppsala (ensk.)	53 %	0 %	2,8
JENSEN grundskola Uppsala 2 (ensk.)	62 %	4 %	2,2
Katarinaskolan (ensk.)	45 %	0 %	2,8
Kunskapsskolan Uppsala (ensk.)	44 %	0 %	2,6
Kunskapsskolan Uppsala Norra (ensk.)	52 %	0 %	2,7
Raoul Wallenberg-skolan Uppsala (ensk.)	40 %	2 %	2,6
Uppsala Musikklasser (ensk.)	46 %	0 %	2,9
Uppsala Waldorfskola (ensk.)	42 %	0 %	2,6
Kommunala skolenheter	48 % ⁸	4 %	70 % ⁹
Fristående skolenheter	53 %	i.u.	82 %
Uppsala kommun¹⁰ som helhet	49 %	3 %	72 %
Liknande kommuner¹¹	49 %	3 %	69 %
Riket¹²	49 %	i.u.	64 %

Kolada, SKR

På de kommunala skolorna i Uppsala kommun varierade föräldrarnas utbildningsnivå mellan 2,1 – 2,9 med en median på 2,35. På de enskilda skolorna varierade

⁸ Uppgifterna härifrån och nedan avser elever i årskurserna 1-9

⁹ Uppgifterna härifrån och nedan avser elever i årskurs 1-9 och visar andel elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning.

¹⁰ Lägeskommunen – det vill säga elever som går i kommunal eller fristående skola i kommunen.

¹¹ Samtliga huvudmän

¹² Samtliga huvudmän

2024-08-30

föräldrarnas utbildningsnivå mellan 2,2 – 2,9; medianen var dock 2,6. Andel nyinvandrade elever varierade på de kommunala skolorna mellan 0 – 10 %. Andelen nyinvandrade elever på enskilda skolor varierade mellan 0 – 4 %. De fem skolenheterna med högst andel nyinvandrade (8-10 procent) var alla kommunala.

3.1.1 Bedömning

Vi konstaterar utifrån offentlig statistik att utbildningsnämndens utmaningar vad gäller likvärdig skola är påtagliga. På flera skolenheter förstärker de socioekonomiska bakgrundsfaktorerna varandra positivt och negativt. En utmanande socioekonomisk struktur korrelerar för flera enheter med låg måluppfyllelse samma sak gäller för motsatsen. Det finns dock flera undantag. En annan aspekt att beakta är skillnaden i uppfyllelse mellan de två målen uppnått betygskriterierna i alla ämnen och uppnått behörighet till gymnasieskolan. Det primära kunskapsmålet är att alla elever ska uppnå betygskriterierna i alla ämnen.

Vi ser också en påtaglig skillnad i måluppfyllelse mellan de kommunala och fristående skolenheterna, vilka kan ha sina förklaringar i socioekonomisk struktur. Därför ställs särskilda krav på utbildningsnämnden i egenskap av hemkommun att verka för att likvärdig utbildning kan anordnas. Ett viktigt instrument är här resursfördelningsmodellen som ska möjliggöra att alla barn ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt samtidigt skillnader i elevers förutsättningar ska uppvägas.

3.2 Resurser

”Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas” enligt skollagen 1 kap. 9 §. Detta betyder att eleverna ska ges förutsättningar att nå så långt som möjligt och att de elever som av olika skäl har det svårt att nå målen i skolan, till exempel av socioekonomiska skäl eller för att de har ett annat modersmål än svenska, ska kompenseras. Likvärdig utbildning handlar alltså inte om att resurserna skall fördelas lika, utan att ”hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov”. (Lgr11, p1) Detta är skolans kompensatoriska uppdrag som i SkoL 2 kap. 8 b § regleras genom kommuner ska ”fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov”. Enligt Skolverket föreskrift uttrycks det ”Huvudmannen bör ha rutiner för att regelbundet säkerställa att skolenheterna har tillräckliga resurser för att uppfylla de krav som ställs i lagar och andra föreskrifter i fråga om extra anpassningar och särskilt stöd”. (SKOLFS: 2022:334)

Från statistik hämtat från Kolada framgår att genomsnittskostnaden för en grundskoleelev i kommunal grundskola i Uppsala år 2022 var 119 202 kronor, vilket var omkring 8 500 kr högre än året dessförinnan.

Nedan görs en jämförelse med genomsnittlig kostnad i kommungruppen (större stad), liknande kommuner och för rikets samtliga huvudmän.

2024-08-30

2022	Totalt (kr)	Lokaler och inv.	Undervisn.	Skolmål-tider	Lärverktyg, utrum	Elevhälsa	Övr. ¹³
Uppsala	119 202	22 134	58 887	5 916	4 672	3 736	23 858
Kommungrupp ¹⁴	122 919	20 696	67 983	6 895	5 470	4 051	17 825
Liknande kommuner	118 944	20 735	66 739	6 357	5 764	3 839	15 510
Riket	126 721	21 212	70 410	7 085	5 673	4 433	17 909

Kolada, SKR

Av tabellen framgår att den totala kostnaden i Uppsala kommun ligger i paritet med liknande kommuner, men under genomsnittet för riket. Undervisningskostnaden är det kostnadsslag som avviker mest i kronor från rikets genomsnitt.

Undervisningskostnaden var 2022 omkring 11 500 kronor lägre per elev i Uppsala. Även övriga kostnader skiljer Uppsala kommun från jämförelseobjekten, men då genom högre genomsnittlig kostnad. Övriga kostnader i Uppsala kommun var över 8000 kronor högre kostnader än motsvarande kostnader i liknande kommuner och närmre 6000 kronor högre än genomsnittet i riket. Det beror, enligt utbildningsdirektören, på att Uppsala kommun i högre grad än andra kommuner fördelar ut centrala overheadkostnader på nämnderna och att en stor del hamnar på utbildningsnämnden eftersom nämnden ansvarar för en mycket omfattande verksamhet. Även kostnaden för skolskjuts är mycket hög i Uppsala, enligt direktören.

Nettokostnadsavvikelsen för grundskola F-9 uppgick 2022 till -6,7 procent, vilket betyder att kostnadsläget är lägre än statistiskt förväntat utifrån bland annat barn med utländsk bakgrund, skolstruktur och befolkningsutveckling. Åren 2019–2021 varierade nettokostnadsavvikelsen mellan -8,2 och -6,5.

Utbildningsnämnden erhåller årligen ett kommunbidrag från kommunfullmäktige för respektive verksamhet. Totalbeloppet utgår från befolkningsprognoser. Generella statsbidrag ingår i kommunbidraget. Riktade statsbidrag söks av respektive huvudman. Vid sidan av kommunbidraget avsätter också kommunfullmäktige medel för särskilda satsningar. För grundskolan gäller det 2024:

- tidiga insatser på lågstadiet
- utökad undervisningstid på lågstadiet
- införandebidrag – riktmärke 30 medarbetare per chef
- utökad studietid i förskoleklass och grundskolans alla årskurser

¹³ I övrigt ingår allt som inte ingår i andra kostnadsslag. Det handlar t.ex. om studie- och yrkesvägledning och administration.

¹⁴ Större stad

2024-08-30

Kommunens grundskolor ersätts månadsvis med grundbelopp per inskriven och folkbokförd elev. Ersättningen varierar utifrån stadium med lägst ersättning per elev i lågstadiet och högst per elev i högstadiet.

Förutom grundbelopp fördelas också medel till de kommunala skolenheterna utifrån fyra specifika parametrar. Det gäller:

- strukturersättning per enhet (Se utförligare redovisning nedan.)
- nyanlända: ersättning per elev, år i Sverige¹⁵, årskurs¹⁶ och land¹⁷
- ersättning per årskurs och år till vissa skolor på landsbygden
- tilläggsbelopp per beviljad timme för extraordinära stödinsatser. Rektor ansöker på särskild blankett. Beslut om tilläggsbelopp fattas inom avdelningen barn- och elevhälsa.

Resursenheter erhåller vidare en ersättning per elev och månad/år utifrån i vilket stadium (1-3, 4-6 respektive 7-9) eleven går i. En resursenhet är en skolenhet som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd.

Ersättning för modersmålsundervisning betalas ut per elev till enheten för flerspråkighet. Det betyder alltså att antalet elever som läser modersmål vid en skolenhet inte specifikt påverkar dess ekonomi.¹⁸

Strukturersättning utbetalas till respektive skolenhet utifrån skolenhetens elevsammansättning. Modellen beslutades av utbildningsnämnden i september 2015. Omfördelningen omfattar 7,7 procent av grundskolans kommunbidrag. Strukturersättningen varierar i Uppsala kommun mellan 0 kronor och 25 000 kronor per elev. 25 000 utgör ett tak för strukturersättning per elev. Tretton skolenheter erhåller ingen strukturersättning. Av dessa är sju enskilda och sex kommunala skolenheter. Åtta skolenheter erhåller maxbeloppet per elev. Av dessa är sex kommunala och två enskilda.

Eftersom den faktiska lokalkostnaden varierar betydligt mellan skolenheterna tas denna kostnad centralt. Även en viss del av kostnaden för resursenheterna tas centralt, enligt grundskolechefen.

Utbildningsnämnden skriver i *Verksamhetsplan och budget 2024* att det är nämndens grunduppdrag "att stärka likvärdigheten och höja kunskapsresultaten".¹⁹ Det görs genom strukturersättning och "medveten fördelning av det statsbidrag för likvärdig skola som kommunen får" som gynnar "enheter med stora utmaningar".

Nämndens presidium menar att nämnden har för lite resurser, vilket är en konsekvens av de senaste årens kostnadsökningar. Intervjuade rektorer bedömer överlag att grundbeloppet per elev räcker till en basorganisation, men att det är för lågt för att ge rektor förutsättningar att möta behov som uppstår under läsårets gång. Vidare har skolenheter som inte kan fylla sina klasser enligt befintlig organisation svårt att få

¹⁵ 1-4 år

¹⁶ F-3, 4-6 och 7-9

¹⁷ Två grupper: dels stater med låg eller medel nivå på levnadsstandard, dels stater med hög eller mycket hög levnadsstandard.

¹⁸ För studiehandledning debiteras dock varje skolenhet i förhållande till gjord beställning

¹⁹ *Verksamhetsplan och budget 2024*, sid. 11

2024-08-30

resurserna att räckta till. Merparten av de intervjuade skolledarna, vilkas skolenheter erhåller större strukturbidrag bedömer att de har ekonomiska förutsättningar för att bedriva en utbildning enligt gällande styrdokument.

Flera av de intervjuade lärarna bedömer att de i huvudsak får förutsättningar att bedriva en god undervisning med hög måluppfyllelse. Merparten av lärarna delar dock rektorernas bild av att rektor inte har förutsättningar att omfördela resurser för att möta behov som uppstår under läsårets gång.

Grundbeloppet bedöms alltså vara för lågt, men nämndens presidium och intervjuade rektorer bedömer att resursfördelningsmodellen är ändamålsenlig. Rektorerna är eniga om att resurser behöver omfördelas eftersom elevsammansättningen vid skolenheterna är så olika.

Resursfördelningsmodellen har inte reviderats sedan den beslutades 2015, men nämndens presidium menar att den följs upp kontinuerligt. Bland annat studeras varje skolenhets faktiska måluppfyllelse i förhållande till modellvärde som beaktar respektive skolenhets socioekonomiska struktur. Ordförande visar att det inte finns någon systematik i variationerna, som skulle antyda att resursfördelningsmodellen brister. Modellen tar dock inte hänsyn till att vissa skolenheter i högre grad än andra löpande tar emot nya elever som placeras i HVB- eller familjehem. Denna aspekt är nämnden medveten om enligt ordföranden. Utbildningsdirektören menar att resursfördelningsmodellens utformning diskuteras årligen och justeringar görs vid behov. Förra året utvärderades särskilt ersättningen för skolor på landsbygden. Fördelningen av resurser för nyanlända elever kommer att behöva ses över då antalet nyanlända minskat betydligt.

3.2.1 Bedömning

Vi bedömer att resurser i allt väsentligt fördelas till utbildning utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.

Vi bygger vår bedömning på att utbildningsnämnden har beslutat om en fördelning av resurser som beaktar elevers olika förutsättningar och behov. Av den faktiska resursfördelningen per skolenhet framgår att utbildningens resursfördelningsmodell ger skolenheter med mer utmanande skolstruktur påtagligt högre resurstilldelning.

Vi lyfter betydelsen av att grundbeloppet är så stort att skolenheter som inte erhåller annan resurstilldelning ges förutsättningar att möta elevers behov av till exempel studiehandledning på modersmål, särskilt stöd och extra utmaningar för att kunna nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Det är positivt att resursfördelningsmodellen kontinuerligt följs upp så att nämnden kan säkerställa modellen får det resultat som avses.

3.3 Undervisning för elever med utländsk bakgrund

Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål samordnas på och tillhandahålls av utbildningsförvaltningens enhet för flerspråkighet. Enheten erbjuder också skolenheterna kartläggning av nyanlända elevers kunskaper och introduktionsstöd till nyanlända elever. Arbetet leds av en enhetschef och två biträdande enhetschefer. På enheten arbetar 147 lärare och två modersmålspedagoger. De undervisar i 55 olika språk. Förutom att undervisa elever i kommunens kommunala och fristående skolor bedrivs också fjärrundervisning²⁰ till elever vid Statens institutionsstyrelse och tre kommuner.

Enheten för flerspråkighet informerar om modersmål och studiehandledning på hemsidan: flersprakighet.uppsala.se. Information finns på drygt 40 olika språk i en broschyr som kan laddas ner och skrivas ut. I broschyren anges bland annat vilka förutsättningar som ska uppfyllas för att vara berättigad att läsa modersmål och hur anmälan till modersmålsundervisning görs.

Grundskolechef, enhetschef och rektorer menar att enheten för flerspråkighet är ändamålsenlig. För enheter med få elever med utländsk bakgrund skulle det vara mycket svårt att möta elevernas rätt till modersmål och studiehandledning om inte den centrala enheten fanns, enligt respondenterna.

3.3.1 Modersmål

I skollagens 10 kap. 4 §, angående ämnen i grundskolan, stadgas att det som ämnen ska "finnas språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål". Vidare stipuleras i 10 kap. 7 § skollagen att en elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har grundläggande kunskaper i språket. Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Undervisning bedrivs alltså i 55 språk varav två minoritetsspråk: finska och meänkieli. Undervisning i samiska ges via fjärrundervisning i samarbete med Samestyrelsen och Lycksele kommun. I minoritetsspråken romani chib och jiddisch bedrivs ingen undervisning då kommunen, enligt enhetschefen, trots ständiga försök inte lyckats att rekrytera lärare.

²⁰ Fjärrundervisning är interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid. (1 kap. 3 § SkoL)

2024-08-30

Ur Skolverkets senaste statistik över modersmålsundervisning i Uppsala kommun kan vi hämta följande information.

Grundskolan 2023	Uppsala	Kommungrupp ²¹	Riket
Andel (%) av det totala elevantalet som är berättigade att delta i modersmålsundervisning	30,7 %	30,1 %	28,9 %
Andel (%) av antalet berättigade elever som deltar i modersmålsundervisning.	67,2 %	56,4 %	55,7 %

Jämförelsetal, Skolverket

Av statistiken framgår att andel elever som är berättigade till att delta i modersmålsundervisning i stort är densamma som genomsnittet i kommungrupp och rike. Det framgår dock att antalet berättigade elever som deltar i modersmålsundervisning är mer än tio procentenheter högre i Uppsala kommun än i kommungrupp och rike. Enhetschefen menar att vårdnadshavarna är engagerade och vet sina rättigheter.

Undervisning i modersmål bedrivs för elever i grundskolans årskurs 1–5 på hemskolan utanför den garanterade undervisningstiden. Om stora undervisningsgrupper kan skapas bedrivs även undervisning i de högre årskurserna på hemskolan, annars i centrala grupper på Vaksalaskolan och Nannaskolan på sen eftermiddagstid. För elever som behöver resa till dessa skolor bekostar enheten för flerspråkighet busskort.

Intervjuade rektorer och lärare bedömer att de elever som vill läsa modersmål och som uppfyller kraven får göra det. Även intervjuad enhetschef för flerspråkighet bedömer att elever som vill och som uppfyller kraven får läsa modersmål och menar att elevernas möjlighet till gratis busskort är en del i arbetet att säkerställa likvärdighet.

3.3.2 Studiehandledning på modersmål

Vad som explicit gäller om studiehandledning regleras i skolförordningen. "En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl." (5 kap. 4 § skolförordningen).

Studiehandledning på modersmål tillhandahålls alltså i huvudsak av enheten för flerspråkighet efter beställning från skolenheterna. På vissa skolenheter har rektor anställt egna studiehandledare; det gäller primärt på skolenheter där det återfinns ett större antal elever med samma modersmål. Studiehandledningen ges på respektive skolenhet inom elevens skoldag.

²¹ Större stad

2024-08-30

Intervjuade skolledare bedömer att elever i behov av studiehandledning på modersmål får det. Enheten för flerspråkighet är flexibel och kompetensen hos studievägledarna vanligtvis god. Det är dock alltid en utmaning att få till en god kommunikation mellan undervisande lärare och studiehandledare. Intervjuade lärare bedömer att studiehandledning på modersmål i huvudsak fungerar väl. Ett par lärare delar rektorernas bild att det i förekommande fall kan vara svårt att få till en god kommunikation vilket påverkar förutsättningarna för en god planering.

Intervjuad enhetschef bedömer att enheten för flerspråkighet i huvudsak har förutsättningar att erbjuda studiehandledning på modersmål likvärdigt efter de behov som finns. En viktig del i arbetet att säkerställa att behoven blir tillgodosedda är att rektor ansöker om studiehandledning inom beslutade ansökningsdatum; detta för att kunna garantera att det inom enheten finns tillräckligt med studiehandledare och inom de modersmål som önskas. Om rektor ansöker om studiehandledning på modersmål för sent eller om en elev i behov av studiehandledning på modersmål påbörjar utbildningen under pågående läsår kan det vara svårare att tillgodose behoven, enligt intervjuad enhetschef.

I intervju med enhetschef för flerspråkighet framkommer att enheten uppmärksammat att det förekommer att elever som inom kommunen byter skolenhet under pågående läsår ofta förlorar studiehandledningen på modersmål som de tidigare erhållit på sin förra skolenhet. Då skolenheterna betalar ersättning till enheten motsvarande omfattningen på studiehandledningen betyder det att begränsade resurser kan resultera i att elevers möjlighet att få studiehandledning på modersmål skiljer sig mellan skolenheterna.

En annan utmaning som lyfts fram, och som intervjuad enhetschef menar kan ha en koppling till de senaste årens kostnadsökningar, är att antalet timmar som skolenheterna ansöker om studiehandledning på modersmål har minskat. Mellan läsår 2022/2023 och 2023/2024 uppges antalet timmar, som skolenheterna ansökt om studiehandledning, har halverats. Någon analys av orsakerna har ännu inte genomförts.

3.3.3 Svenska som andraspråk

Av 5 kap skolförordningen²² framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för:

- elever som har ett annat språk än svenska som modersmål
- elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och
- invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare.

För undervisning i svenska som andraspråk ansvarar respektive rektor. Av statistiken under rubriken Lärare kan vi se att det på många skolenheter saknas legitimerade och behöriga lärare. Eftersom alla lärare i svenska med behörighet att undervisa på

²² Skolförordningen 5 kap. 14-15 §§ (2011:185)

2024-08-30

lågstadiet fick behörighet att också undervisa i svenska som andraspråk utan att ha studerat ämnet är kompetensen inte alltid så hög. Rektorer bedömer dock att förvaltningen har fokuserat på insatser som ska stärka kompetensen hos både rektorer och lärare. Det gäller både kompetensutveckling och stöd av förstelärare i svenska som andraspråk. På skolenheter med många elever som ska läsa svenska som andraspråk schemaläggs ämnet parallellt med svenska och egna grupper bildas. På enheter med färre elever som ska läsa svenska som andraspråk finns det inte förutsättningar att organisera verksamheten på detta sätt utan eleverna får följa undervisningen i svenska med stöd dels i form av anpassade uppgifter, dels genom viss undervisning av lärare i svenska som andraspråk.

Merparten av lärarna bedömer att elever i behov av svenska som andraspråk i huvudsak får det. Ett par lärare bedömer dock att det inte fungerar fullt ut och att det finns elever i behov av svenska som andraspråk som inte får den undervisning som de skulle behöva som en konsekvens av avsaknad av behörig lärare.

3.3.4 Bedömning

Vi bedömer att elever med utländsk bakgrund i allt väsentligt har tillgång till studiehandledning på modersmål samt undervisning i modersmål och svenska som andraspråk.

Huvudmannens organisation av modersmålsundervisning och studiehandledning bedömer vi är ändamålsenlig och stödjer en likvärdig tillgång till modersmål och studiehandledning. Bedömningen stödjer vi på statistik om andel behöriga elever som läser modersmål och uppgifter i intervjuer med rektorer och lärare. Det är däremot en brist att elevers tillgång till studiehandledning kan vara beroende av respektive skolenhets ekonomiska förutsättningar.

Undervisning i svenska som andraspråk bedömer vi inte på samma sätt bedrivs likvärdigt. Av personalstatistik framgår att andelen behöriga lärare i svenska som andraspråk varierar betydligt mellan skolenheterna, men också enheternas förutsättningar i övriga att effektivt och ändamålsenligt kunna organisera undervisningen. Huvudmannen har dock vidtagit och vidtar åtgärder för att stödja en god och likvärdig undervisning i svenska som andraspråk.

3.4 Särskilt stöd

Utbildningen ska vara likvärdig för alla elever inom skolväsendet. Med likvärdighet menas enligt Skolinspektionen "lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att utbildningen ska vara kompenserande". I skollagens 3 kap. regleras om barns och elevers utveckling mot målen. "Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål." Om det framkommer att en elev riskerar att inte nå målen ska detta anmälas till rektor som skyndsamt ska utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd. I detta sammanhang ska också samråd ske med elevhälsan, "om det inte är uppenbart obehövt". Om eleven behöver särskilt stöd ska den få det och ett åtgärdsprogram ska utarbetas i enlighet med skollagens 3 kap. 9 §.

2024-08-30

Huvudmannen ska ge rektorerna förutsättningar att kunna leva upp till lagens krav. Det är sedan rektor som i sin tur tillser att personalen både har kompetens och resurser för arbete med särskilt stöd. Det är angeläget att skolans personal är lyhörd inför vad eleven och vårdnadshavarna framför. Det är emellertid rektor, eller i förekommande fall den person som rektor har delegerat till, som är ansvarig för att elevens situation utreds, även om vårdnadshavaren skulle motsätta sig detta. Vissa beslut om särskilt stöd är av sådan karaktär att endast rektor får fatta beslut därom. Det gäller särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång.

Av eleverna i Uppsala kommuns egna skolor har 5,9 procent åtgärdsprogram. Andelen ligger i paritet med riket. Drygt 380 elever, vilket motsvarar närmare 2 procent av eleverna, får enskild undervisning eller undervisning i särskild undervisningsgrupp.

I skolenkäten, som genomförs hos varje huvudman vartannat år, tillfrågas alla elever i årskurs fem och årskurs åtta om anpassning efter elevens behov.²³ I Uppsala genomfördes enkäten senast under våren 2023. Den första siffran i kolumnen anger genomsnittet i Uppsala kommuns kommunala skolor och den andra siffran genomsnittet i enkätomgången.

Stöd	Årskurs 5 ²⁴	Årskurs 8 ²⁵
Tycker du att du får den hjälp du behöver från skolan för att klara skolarbetet?	7,8 / 7,3	6,5 / 5,9
Hur ofta får du den hjälp du behöver under lektionerna?	7,8 / 7,5	7,1 / 6,7

Skolenkäten för elever i årskurs 5 respektive årskurs 8 våren 2023, Skolinspektionen

Vi kan ovan se att eleverna i både årskurs 5 och årskurs 8 är mer positiva än genomsnittet i enkätomgången till frågor gällande det stöd som de erhåller.

Skolenkäten besvaras också av undervisande lärare. Nedan redogörs för resultatet på frågor om stöd, särskilt stöd och elevhälsa. Den första siffran i kolumnen anger genomsnittet i Uppsala kommun och den andra siffran genomsnittet i enkätomgången.

Stöd, särskilt stöd och elevhälsa	Undervisande lärare ²⁶
Hur ofta upplever du att alla elever får den hjälp de behöver på dina lektioner?	6,8 / 6,9
Tycker du att alla dina elever får det stöd från skolan som behövs för att klara skolarbetet?	5,8 / 5,9
Tycker du att skolan utreder behovet av särskilt stöd skyndsamt när extra anpassningar inte är tillräckliga?	5,8 / 5,7
Tycker du att skolan ger stöd i enlighet med de behov som utredningar om särskilt stöd visar?	5,8 / 5,9

²³ Medelvärde och indexvärde hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 är det mest positiva svarsalternativet och 0 det mest negativa svarsalternativet. Skalan består av fyra svarsalternativ. Ett femte svarsalternativ är "vet ej".

²⁴ Antal svaranden 1 949, svarsfrekvens 87 %

²⁵ Antal svaranden 1 592, svarsfrekvens 80 %

²⁶ Antal svaranden 1 083, svarsfrekvens 74 %

2024-08-30

Hur tycker du att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete fungerar?	6,8 / 6,5
Hur uppfattar du möjligheterna för er lärare att få stöd från elevhälsan om det skulle behövas?	7,1 / 6,9

Skolenkäten för undervisande lärare våren 2023, Skolinspektionen

Av skolenkäten framgår att undervisande lärare i Uppsala kommun svarar i paritet med genomsnittet för enkätomgången gällande stöd till eleverna. Frågorna om elevhälsan besvaras något mer positivt. Omkring var tredje lärare anger att skolan "till viss del" ger stöd i enlighet med behov som utredningar om särskilt stöd visar.

Elevhälsan organiseras i Uppsala kommun på både central och lokal nivå. Den centrala elevhälsan organiseras inom utbildningsförvaltningens avdelning för barn- och elevhälsa. Inom avdelningen finns två enheter: centrala teamet samt elevnära insatser. Det centrala teamet arbetar med konsultation, handledning, fortbildning och utredning av dyslexi samt stöttar skolenheterna med psykologutredningar inför mottagande i anpassad grundskola. Den lokala elevhälsan organiseras inom avdelning grundskola och dess olika skolenheter. Den lokala elevhälsan leds av respektive rektor.

Bilden nedan visar översiktlig var elevhälsans olika professioner och andra professioner närliggande elevhälsan har sin organisatoriska placering.

Central elevhälsa – centrala teamet	Lokal elevhälsa
Verksamhetschef HSL ²⁷ , tillika avdelningschef	kuratorer
logopediskt ledningsansvarig logoped	psykologer
logopeder	skolsköterskor
medicinskt ledningsansvarig skolsköterska	speciallärare
skolläkare	specialpedagoger
psykologiskt ledningsansvarig psykolog	
psykologer	
hörselfpedagoger	
synpedagog	
samordnande kurator	
specialpedagoger	

Uppsala kommun

²⁷ Verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL)

2024-08-30

På enheten för elevnära insatser arbetar pedagoger, socionomer/beteendevetare, psykologer, studie- och yrkesvägledare och skolsköterskor med bland annat skolpliktsbevakning, skolfrånvaro, suicidprevention och det kommunala aktivitetsansvaret. Insatser från koordinatörer för ökad skolfrånvaro kan rektor avropa enligt rutin.²⁸

Elevhälsans arbete regleras i *Central barn- och elevhälsoplan för Uppsala kommun*.²⁹ I inledningen noteras att planen skapar "förutsättningar i arbetet för en likvärdig skola, där den lyfter fram viktiga aspekter på hur arbetet kan utföras lokalt, samt vilka insatser som alla barn och elever har tillgång till i kommunen".³⁰ I planen finns också mall för lokal elevhälsoplan. Av mallen framgår att arbetsgången gällande särskilt stöd/åtgärdsprogram ska dokumenteras.

Flera av de intervjuade lärarna upplever att det på deras skolenheter finns tillgång till elevhälsans olika professioner, men att omfattningen inte fullt ut motsvarar de behov som finns; det gäller särskilt professionerna logoped och skolpsykolog. Ett par lärare menar att elevhälsan kan bidra med metoder och tillvägagångssätt för att stödja elever inom ramen för den ordinarie undervisningen men att det förekommer att det blir en lång process tills en utredning inleds då insatser i form av extra anpassningar inte är tillräckliga; detta då elevhälsans arbetsbelastning är för hög för att de ska kunna genomföra utredningen skyndsamt. En annan uppfattning är att det förekommer att olika insatser i form av särskilt stöd, som skulle vara gynnsamma för elevers kunskapsutveckling, inte blir aktuella då elevhälsan inte har förutsättningar genomföra insatsen.

I Uppsala finns det fem resursenheter som erbjuder stöd till elever i behov av anpassad lärmiljö. Enheterna utgör inga skolenheter i juridisk mening utan varje elev som går i en resursenhet behåller sin skolplacering på ursprunglig enhet. Studier vid en resursenhet bygger på åtgärdsprogram och beslut om att särskilt stöd ska ges i särskild undervisningsgrupp eller som enskild undervisning. Rektor vid ursprunglig skolenhet ansöker om undervisning vid resursenhet. Beslut fattas av elevhälsosamordnare. Intervjuade rektorer ser positivt på dessa enheter, men menar att kostnaden, som belastar rektors budget, är alldeles för hög och gör det inte möjligt för alla rektorer att använda. Nämndens ordförande är medveten om rektorernas syn och menar att frågan diskuteras. Det är dock inte aktuellt med att göra insatsen till en fri nyttighet, då risken finns att incitamenten för att arbeta med tillgänglighet och anpassningar i den ordinarie skolan minskar, vilket inte är önskvärt. Huruvida Uppsala kommun vore i behov av en resursskola diskuteras, men ordföranden menar att det finns en risk för att vissa elever då blir mer exkluderade från andra barn.

I intervjuer med representanter för elevhälsan framgår att organisationen i allt väsentligt är ändamålsenlig, men att förutsättningarna att arbeta enligt styrdokumentet varierar mellan enheterna. Det beror bland annat på enheternas storlek och därmed på deras ekonomiska förutsättningar att kontinuerligt ha tillgång till en samlad elevhälsa. Intervjuade skolledare instämmer. En annan faktor som påverkar, enligt intervjuade representanter för elevhälsan är rektors ledarskap. Ett par respondenter menar att

²⁸ *Central barn- och elevhälsoplan för Uppsala kommun*, sid. 15

²⁹ Beslutad 2023-05-31

³⁰ *Central barn- och elevhälsoplan för Uppsala kommun*, sid. 5

2024-08-30

huvudmannen borde ge enheterna tydligare ramar att arbeta inom. Avdelningschefen framför att det årligen skrivs en central elevhälsoplan som ligger till grund för enheternas lokala elevhälsoplaner. Elevhälsosamordnare framför vidare att grundskolans områdeschefer följer upp elevhälsoarbetet i dialoger med rektorerna. För övrigt pågår en diskussion om elevhälsans organisation för att säkra likvärdig tillgång till elevhälsans insatser vid små skolenheter. Två skolsköterskor har en central placering och ambulerar mellan enheter då behov uppstår, till exempel vid vakanser. Även en psykolog kommer att anställas med motsvarande uppdrag, enligt elevhälsosamordnare och grundskolechef.

Grundskolechefen bedömer att elevhälsoorganisationen i huvudsak är ändamålsenlig, men att små skolenheter har svårt att rekrytera personal när tjänsternas omfattning är förhållandevis liten och att samverkan därför måste ske med en eller flera skolenheter. Därför är det viktigt att personal nu anställs på central nivå som kan serva dessa enheter, enligt grundskolechefen.

Intervjuade rektorer och representanter för elevhälsan menar att elever i behov av särskilt stöd i huvudsak får det stöd som de behöver. Alla respondenter menar att elever i behov av särskilt får någon form av insats, men att åtgärden inte i alla fall motsvarar behoven i omfattning eller form. På flera enheter finns flexgrupper av olika slag för elever som under en mindre eller större del av skoldagen behöver undervisning i anpassad lärmiljö. Alla enheter har dock inte förutsättningar att skapa flexgrupper av ekonomiska skäl eller att det saknas ändamålsenliga lokaler. Det upplevs som positivt av respondenterna att det finns centrala resursenheter, men en placering där kostar mycket pengar och därmed blir tillgången i praktiken inte likvärdig, enligt intervjuade skolledare och representanter för elevhälsan. Antalet platser i resursgrupperna motsvarar inte fullt ut antalet ansökningar, men å andra sidan behöver mer åtgärder i vissa fall göras på enhetsnivå, menar ett par respondenter. Grundskolechefen menar att huvudmannen i månadsdialoger mellan rektor och områdeschef bland annat följer upp rektors förutsättningar. Det är viktigt att "fånga upp läget" på varje skola, enligt grundskolechefen. Huvudmannen trycker, i arbetet med verksamhetsplaner, på att enheterna ska lyfta frågan om tidiga insatser. För övrigt följs antal åtgärdsprogram per enhet upp liksom hur arbetet i särskilda undervisningsgrupper bedrivs.

Kommunens största utmaning inom området särskilt stöd är elever med problematisk skolfrånvaro. Det bedrivs en samverkan både inom kommunen mellan olika förvaltningar och mellan kommunen och regionen. Den samverkan som bedrivs mellan kommunens förvaltningar kallas SPIS och ska förhindra att "stuprör" försvårar stöd till enskilda individer. Nämndens ordförande bedömer att modellen behöver göras mer känd, vilket också framgår i intervjuer med skolledare.

Skolledarna upplever att ett stort ansvar vilar på dem även om orsakerna till problematisk skolfrånvaro i flera fall bedöms vara psykisk ohälsa eller familjesociala problem. Den samverkan som bedrivs behöver styras upp så att involverade myndigheter representeras på samma och rätt nivå, enligt ett par skolledare. Inte sällan förväntas skolan representeras av rektor, medan övriga parter representeras av tjänstepersoner utan mandat att fatta beslut. Huvudmannen har fokus på frågan om skolfrånvaro och stödjer arbetet på enhetsnivå med närvarokoordinatorer. Deras arbete är under genomlysning, enligt nämndens ordförande och utbildningsdirektör.

2024-08-30

Skolledarna menar att koordinatorena gör ett gott arbete, men att insatsen inte motsvarar behoven fullt ut. Grundskolechefen menar att även frågan om att hämta elever med problematisk skolfrånvaro i hemmen diskuteras. En annan åtgärd som kommunen nu får möjlighet att vidta är distansundervisning som särskilt stöd. Som en av två kommuner har Uppsala fått godkänt av Skolinspektionen. Undervisningen ska påbörjas till hösten 2024 och kan omfatta upp till 60 elever inskrivna i kommunens egna skolor, enligt Skolinspektionens beslut.

Förutom elever med problematisk skolfrånvaro är det också svårt för skolenheterna att möta de behov som elever med låg begåvning har, enligt intervjuade skolledare. Oberoende av form och omfattning på det särskilda stödet når dessa elever inte målen.

3.4.1 Bedömning

Vi bedömer att rektor i allt väsentligt har förutsättningar att ge elever det särskilda stöd som de behöver.

Vi bedömer att elever i behov av särskilt stöd får det, men kanske inte alltid i den form eller omfattning som de skulle behöva. Denna bild stödjer sig på intervjuer och lärarnas svar i den senaste skolenkäten.

Av granskningen framgår att grundbeloppet i resursfördelningen är lågt och medför att skolenheter utan andra tillägg kan få svårt att möta elevers behov om det finns många elever som samtidigt är i behov av större insatser.

Huvudmannen stödjer en likvärdig tillgång till särskilt stöd bland annat genom resursfördelning utifrån elevernas olika behov, tilläggsbelopp för elever med extraordinära behov, tillhandahållande av resursenheter och uppföljningar. Även arbetet med skolfrånvaro bedrivs med stöd från huvudmannen. Detta arbete behöver vara i fokus även framledes. Undervisning på distans bedömer vi kan vara en betydelsefull väg för elever, med bland annat social problematik, att återgå i studier.

3.5 Lärare

I skollagens andra kapitel regleras vad som krävs av de anställda för att få bedriva undervisning. Från och med den 1 juli 2015 måste lärarna vara legitimerade för att få undervisa och sätta betyg. Det gäller också för att kunna anställas utan begränsning i tid. Reglerna gäller med undantag för bland annat modersmåls lärare. Om det inte finns någon legitimerad lärare som är behörig att undervisa eller om det finns något annat särskilt skäl får en annan lärare bedriva undervisning, med vissa förbehåll. Läraren ifråga ska vara lämplig att bedriva undervisning och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar behörighetsutbildningen. (Se 2 kap. 18 § SkoL) Undervisning får dock bedrivas högst ett år i sänder.

2024-08-30

I tabellen nedan kan vi bland annat utläsa andelen lärare med legitimation och ämnesbehörighet i Uppsala kommun. I tabellen anges två uppgifter. Den första avser kommunal huvudman och den andra samtliga huvudmän.

Kommun	Heltidstjänster därav med lärarleg och behörighet i minst ett ämne ³¹	Heltidstjänster därav med lärarleg och behörighet i ämnet 50 % eller mindre. ³²	Andel (%) av samtliga tjänstgörande lärare med lärarlegitimation och ämnesbehörighet
Uppsala kommunal huvudman / samtliga huvudmän	76,7 % / 75,9 %	- / -	88,1 % / 86,8 %
Uppsala län kommunala huvudmän / samtliga huvudmän	74,7 % / 73,9 %	- / svenska som andraspråk	83,9 % / 83,2 %
Riket kommunala huvudmän / samtliga huvudmän	i.u / 71,5 %	i.u / -	i.u / 80,7 %

Siris "personalstatistik per ämne", Skolverket

Av tabellen framgår att andelen legitimerade och behöriga lärare i genomsnitt är högre i de kommunala skolorna än i de fristående. Detta sett både ur perspektivet heltidstjänster och samtliga tjänstgörande lärare.

Av tabellen framgår även att andelen legitimerade lärare är högre i Uppsala kommun i jämförelse med Uppsala län och riket, både sett till heltidstjänster och samtliga tjänstgörande lärare.

Skola	Heltidstjänster			Antal tjänstgörande lärare	
	Antal	Andel med lärarleg och behörighet	Ämnen i vilka 50 % eller fler är utan lärarleg och behörighet	Antal	Andel med lärarleg och behörighet ³³
Almtuna-skolan	28,8	71,7 %	bild, spanska, musik, svenska som andraspråk, teknik	36	80,6 %
Almunge skolan	34,6	74,2 %	geografi, slöjd, svenska som andraspråk	39	79,5 %

³¹ Denna statistikuppgift visar det totala antalet lärare per ämne uttryckt i antal heltidstjänster (årsarbetskrafter) och som var anställda. Skolverket

³² Lärare med lärarleg och behörighet i minst ett av sina respektive undervisningsämnen, Skolverket

³³ "Med lärarlegitimation och behörighet i minst ett av sina respektive undervisningsämnen", Skolverket

Skola	Heltidstjänster			Antal tjänstgörande lärare	
	Antal	Andel med lärarleg och behörighet	Ämnen i vilka 50 % eller fler är utan lärarleg och behörighet	Antal	Andel med lärarleg och behörighet ³³
Berga-skolan	13,9	94,8 %	tyska	20	90,0 %
Björklinge skola	20,3	89,3 %	bild	22	100,0 %
Björkvalls-skolan	30,8	65,9 %	tyska, samhällskunskap, svenska som andraspråk, teknik	32	84,4 %
Bälinge skola	20,7	82,1 %	geografi, religion, slöjd	23	87,0 %
Börje skola	6,7	90,2 %	bild, slöjd, svenska som andraspråk	10	90,0 %
Danmarks skola	8,4	87,5 %	engelska, musik	13	92,3 %
Domarring-ens skola	24,9	94,0 %		26	100,0 %
Ekudden-skolan	4,1	88,3 %	engelska, geografi, historia, musik, religion, samhällskunskap	6	83,3 %
Eriksbergs-skolan	27,5	77,7 %	fysik, geografi, religion	34	91,2 %
Eriksskolan	10,3	80,8 %	engelska, idrott och hälsa, slöjd	12	83,3 %
Flogsta-skolan	7,1	67,2 %	bild, biologi, engelska, fysik, geografi, historia, idrott och hälsa, kemi, musik, religion, samhällskunskap	9	77,8 %
Fredrika Bremer-skolan	18,2	68,1 %	bild, geografi, historia, religion, samhällskunskap, slöjd	19	78,9 %
Funbo skola	6,8	78,4 %	biologi, engelska, fysik, geografi, historia, idrott och hälsa, kemi, religion, samhällskunskap, slöjd	10	60,0 %

Skola	Heltidstjänster			Antal tjänstgörande lärare	
	Antal	Andel med lärarleg och behörighet	Ämnen i vilka 50 % eller fler är utan lärarleg och behörighet	Antal	Andel med lärarleg och behörighet ³³
Gamla Uppsala skola	14,0	68,3 %	musik, svenska som andraspråk	15	73,3 %
Gottsunda-skolan	54,2	67,9 %	geografi, musik, samhällskunskap, slöjd	57	80,7 %
Gränsby-skolan	40,9	79,0 %	fysik, kemi, svenska som andraspråk, teknik	44	93,2 %
Gävsta skola	28,6	75,2 %	bild, geografi, spanska, tyska, musik, samhällskunskap, svenska som andraspråk	32	84,4 %
Hågadals-skolan	15,7	87,0 %	tyska, slöjd, svenska som andraspråk	23	91,3 %
Johannesbäckskolan	21,7	74,5 %	spanska, slöjd, svenska som andraspråk	29	86,2 %
Jumkils skola	5,4	73,4 %	engelska, geografi, historia, religion, slöjd	7	85,7 %
Järlåsa skola	7,2	73,6 %	bild, idrott och hälsa, svenska som andraspråk	10	70,0 %
Knutby skola	7,7	74,2 %	engelska, kemi, slöjd, teknik	12	75,0 %
Kvarngärde skolan	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.
Liljefors-skolan	23,3	65,3 %	bild, engelska, geografi, historia, religion, slöjd, svenska som andraspråk, teknik	24	91,7 %
Lindbackens skola	22,6	92,9 %	bild, svenska som andraspråk	23	95,7 %
Länna skola	2,8	79,5 %	bild, biologi, engelska, fysik, idrott och hälsa, kemi, musik, teknik	3	100,0 %
Malma-skolan	18,0	85,4 %	bild, slöjd, svenska som andraspråk, teknik	24	95,8 %

Skola	Heltidstjänster			Antal tjänstgörande lärare	
	Antal	Andel med lärarleg och behörighet	Ämnen i vilka 50 % eller fler är utan lärarleg och behörighet	Antal	Andel med lärarleg och behörighet ³³
Nanna-skolan	28,6	87,1 %	samhällskunskap	34	91,2 %
Nåntuna-skolan	7,9	79,5 %	bild, idrott och hälsa, musik, slöjd, svenska som andraspråk	13	76,9 %
Palmblad-skolan	40,4	68,3 %	fysik, idrott och hälsa, musik, slöjd, svenska som andraspråk, teknik	44	84,1 %
Pluggparadiset	14,6	76,0 %	bild, slöjd, svenska som andraspråk	22	95,5 %
Ramsta skola	16,4	89,9 %	spanska	23	87,0 %
Rosendals skola	10,0	74,1 %	bild, geografi, idrott och hälsa, samhällskunskap, svenska som andraspråk	18	88,9 %
Skuttunge skola	5,9	96,0 %	bild	10	100,0 %
Skyttorps skola	6,7	88,4 %		13	92,3 %
Stavby skola	10,6	76,9 %	hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa	16	75,0 %
Stordrammens skola	43,0	64,6 %	fysik, kemi, spanska, slöjd, svenska som andraspråk, teknik	48	81,3 %
Storvreta-skolan	27,1	73,8 %	bild, tyska, slöjd, teknik	36	88,9 %
Sunnersta-skolan	24,4	91,6 %	musik	26	96,2 %
Sverker-skolan	53,6	76,0 %	hem- och konsumentkunskap, tyska, slöjd, svenska som andraspråk	63	85,7 %

Skola	Heltidstjänster			Antal tjänstgörande lärare	
	Antal	Andel med lärarleg och behörighet	Ämnen i vilka 50 % eller fler är utan lärarleg och behörighet	Antal	Andel med lärarleg och behörighet ³³
Tiunda-skolan	44,5	85,6 %	teknik	46	97,8 %
Treklängens skola	19,6	44,7 %	bild, biologi, engelska, fysik, geografi, historia, idrott och hälsa, kemi, religion, slöjd, svenska som andraspråk, teknik	24	66,7 %
Tuna skola	10,9	70,4 %	geografi, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, samhällskunskap	18	83,3 %
Tunabergs-skolan	37,6	79,4 %	bild, geografi, samhällskunskap, slöjd, svenska som andraspråk	39	94,9 %
Uppsävja-skolan	14,9	85,4 %	musik, slöjd, svenska som andraspråk	17	88,2 %
Vaksala-skolan	30,8	93,2 %		35	97,1 %
Valsätra-skolan	59,8	77,2 %	samhällskunskap	69	87,0 %
Vattholma-skolan	7,9	83,9 %	bild, biologi, fysik, kemi, religion, samhällskunskap, teknik	14	92,9 %
Vänge skola	16,7	78,7 %	musik, slöjd, svenska som andraspråk	23	91,3 %
Västra Stenhagens-skolan	28,6	71,5 %	geografi, samhällskunskap, slöjd, svenska som andraspråk	35	77,1 %
Växthusets skola	14,9	47,9 %	bild, geografi, historia, idrott och hälsa, religion, samhällskunskap, svenska som andraspråk	16	75,0 %

Skola	Heltidstjänster			Antal tjänstgörande lärare	
	Antal	Andel med lärarleg och behörighet	Ämnen i vilka 50 % eller fler är utan lärarleg och behörighet	Antal	Andel med lärarleg och behörighet ³³
von Bahrs skola	39,9	65,1 %	geografi, hem- och konsumentkunskap, historia, religion, samhällskunskap, slöjd, teknik	42	90,5 %
Ärentuna-skolan	40,0	84,6 %	tyska, musik	47	91,5 %
Ängelsta-skolan	12,2	78,7 %	bild, engelska, fysik, geografi, kemi, teknik	14	100,0 %
Årstaskolan	19,8	87,3 %	bild, svenska som andraspråk, teknik	21	100,0 %
Östra Stenhagen-skolan	28,4	76,9 %	bild, spanska, svenska som andraspråk	34	88,2 %

Siris "personalstatistik per ämne", Skolverket

Av tabellen framgår att andelen heltidstjänster som besätts med legitimerade och behöriga lärare varierar mellan skolenheterna i kommunen. På Skuttunge skola är samtliga lärare legitimerade och närmast all undervisning bedrivs av behöriga lärare. På andra delen av skalan hittar vi Treklangens skola. Där är två av tre lärare legitimerade, men under hälften (44,7 %) av all undervisning bedrivs av obehöriga lärare.

På Vaksalaskolan, Skyttorpsskolan och Domarringens skola finns det inget ämne i vilket undervisningen i högre grad bedrivs av obehöriga lärare. Treklangens skola är den skola vid vilken undervisning i flest antal ämnen bedrivs av obehöriga lärare. Närmare bestämt i tolv av totalt 20 ämnen.

Av tabellen framgår att de ämnen skolorna generellt saknar behöriga lärare i är bild, musik, slöjd, svenska som andraspråk och teknik. Den bilden förmedlas också av nämndens presidium och intervjuade rektorer.

Det framgår även att vissa skolor saknar behöriga lärare i flertalet andra ämnen, inkluderat engelska och flera samhällsvetenskapliga och/eller naturvetenskapliga ämnen. Flogstaskolan, Funbo skola, Treklangens skola och Växthusets skola är exempel på detta.

Enligt verksamhetscontroller arbetar förvaltningen sedan ett par år utifrån en koncerngemensam process för kompetensförsörjning som beslutats av kommunstyrelsen. På utbildningsförvaltningen fanns vid tidpunkten för granskningen en odaterad *Kompetensförsörjningsplan 2023/2024*, som kommer att redovisas, men inte beslutas, av utbildningsnämnden vid sammanträdet i oktober, enligt

2024-08-30

verksamhetsutvecklare. Av planen framgår att "kompetensförsörjningen är fortsatt en stor utmaning" och att var tredje rektor anser att det är svårt att rekrytera lärare i praktiskt-estetiska ämnen. Det råder vidare "underskott avseende kompetens svenska som andraspråk både avseende formell utbildning och praktisk tillämpning". För att komma tillrätta med bristerna är ett strategiskt fokusområde, enligt kompetensförsörjningsplanen, att "arbeta för att fler enheter tar del av de statliga bidragen för att uppnå högre behörighet inom SVA". För övrigt ska arbetet med individuella utvecklingsplaner för lärare implementeras. Under 2023 påbörjades ett arbete med att rikta HR-insatser till skolenheter som särskilt valts ut.³⁴ Utvecklingslärare med likvärdighetsuppdrag har tillsatts på utvalda enheter.

Utbildningsnämnden arbetar också med kompetensförsörjningen genom "robust bemanning" enligt nämndens presidium. För att ge chefsledet förutsättningar att leda arbetet tog kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut för två år sedan om att ingen chef skulle ha fler än 30 underställda³⁵. Särskilt små skolenheter och skolenheter på landsbygden har svårt att rekrytera legitimerade och behöriga lärare, enligt presidiet. Kommunens vikarieförmedling har inte heller lyckats stödja dessa enheter efter behov.

Utbildningsdirektören framför att huvudmannen har konstaterat en korrelation mellan svag socioekonomisk struktur och låg lärarbehörighet. Huvudmannen försöker att motverka detta genom fördelning av förstelärraresurser och utvecklingslärare. De sistnämndas uppdrag är att särskilt fokusera på högre måluppfyllelse. Andra insatser har bestått av extra stöd från HR-avdelningen, gemensamt digitalt program för tjänstefördelning, fokus på kompetensutveckling inom svenska som andraspråk och socialarbetare i skolan. Vad gäller rekrytering är också partnerskap med Uppsala universitets lärarutbildningar viktigt. Idag finns partnerskap med tio skolenheter, enligt utbildningsdirektören, men målsättningen är att alla ska vara partnerskolor, enligt grundskolechefen.

Även om det är svårt att rekrytera i praktiskt-estetiska ämnen och till mindre skolenheter upplever ett par skolledare att det har blivit lättare. Urvalet är betydligt större vid centralt placerade stora skolenheter, men även vid andra skolenheter finns det ofta fler behöriga sökanden att välj mellan. Uppsala har en stor fördel som utbildningsort. Flera enheter har VFU³⁶-avtal med universitetet, för det krävs dock en viss storlek på enheten, vilket gör att små skolenheter får svårigheter att knyta framtida personal till skolan genom en första kontakt under studentens praktik.

Intervjuade skolledare bedömer inte att huvudmannen stödjer skolenheterna med rekrytering av legitimerade och behöriga lärare i någon högre grad, till exempel genom särskilda avtal om utbildning med universitetet. Skolledare uppmuntrar personal att ta del av de insatser som staten erbjuder, men det kräver också att personalen delfinansierar sin utbildning. Huvudmannen verkar för ökad kompetens hos personal genom ämnesnätverk, men det leder inte till ökad formell behörighet.

Flera av de intervjuade lärarna menar att det förekommer att rektor uppmuntrar anställd obehörig personal att påbörja lärarutbildning eller att behörig personal

³⁴ Verksamhetsplan och budget 2024, Bilaga sid. 31

³⁵ Se särskilda satsningar under punkt 3.2

³⁶ VFU – verksamhetsförlagd utbildning inom lärarutbildningen.

2024-08-30

kompletterar sin utbildning. Andra lärare känner inte till att detta sker och menar att det är upp till respektive anställd att själv ta initiativ.

3.5.1 Bedömning

Vi bedömer att lärarna vid skolenheterna delvis är legitimerade och behöriga i sina undervisningsämnen.

Vi konstaterar att andelen tjänster tillsatta med legitimerade och behöriga lärare i Uppsala kommun är något högre än rikets genomsnitt, men vi bedömer samtidigt att tillgången till legitimerad och behörig personal vid kommunens skolenheter inte är likvärdig. Det finns flera skolenheter vid vilka mer än hälften av undervisningen i stora ämnen/ämnesgrupper bedrivs av icke legitimerade eller obehöriga lärare.

Det är positivt att huvudmannen har en aktuell kompetensförsörjningsplan och vidtar åtgärder riktade mot specifika skolenheter, men det förefaller inte räcka utan ytterligare åtgärder behöver vidtas.

3.6 Systematiskt kvalitetsarbete

Bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete i förskola och skola finns i 4 kap. skollagen. I lagen framgår att arbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Arbetet ska utgå från målen för verksamheten som formuleras i lag, förordningar och andra styrdokument. Fokus får alltså inte bara ligga på kunskapsmålen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Under höstterminen 2021 påbörjade Skolinspektionen en regelbunden kvalitetsgranskning av den kommunala grundskolan i Uppsala kommun. Skolinspektionen bedömde att huvudmannen behövde "fördjupa sina analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet till att även omfatta skillnader och variationer mellan flickors och pojkars resultat".³⁷ Därefter inkom kommunen med redovisade åtgärder, som bland annat innehöll beskrivning av hur huvudmannen "utvecklat sin analytiska förmåga".³⁸ Uppsala kommun angav dock att analysen på enhetsnivå behöver utvecklas, då "huvudmannen inte lyckats identifiera relevanta förklaringar och belägg till skillnader i studieresultat". Skolinspektionen avslutade kvalitetsgranskningen med att rekommendera Uppsala kommun att fortsätta det påbörjade utvecklingsarbetet.

Kommunrevisionen lät 2023 genomföra en granskning av likvärdig skola avseende arbetet med att främja närvaron i grundskola. Att utbildningsnämnden "inte får information om hur frånvaron ser ut för enskilda skolor" bedömde revisionen vara en brist, som kan leda till svårigheter "att säkerställa att adekvata åtgärder vidtas".³⁹ Nämndens förste vice ordförande tillika ordförande i grundskoleutskottet berättar att

³⁷ Skolinspektionen, 2021:5552 2022-04-05, sid. 2

³⁸ Skolinspektionen, 2021:5552 2023-03-14, sid. 3

³⁹ KRN-2023-00024

2024-08-30

uppföljning har gjorts på enhetsnivå till exempel vad gäller rapporteringsgrad, andel ogiltigt frånvaro och fördelningen mellan könen.

Utbildningsnämnden lyfter i sin *Verksamhetsplan och budget 2024* på flera ställen upp betydelsen av likvärdig utbildning. Nämnden konstaterar vidare att det idag "finns skillnader i utbildningsresultat mellan och inom skolor".⁴⁰ Ett uppdrag från kommunfullmäktige handlar också om att "stärka likvärdigheten och höja kunskapsresultaten".⁴¹ Uppdraget ska utföras genom systematiskt kvalitetsarbete, resursfördelning, fördelning av kompetens och arbete mot skolsegregation. Nämndens åtgärder berör flera områden såsom "fortsatt kraftsamling" för skolnärvaro, distansundervisning för särskilt stöd och tidiga insatser. Det långsiktiga arbetet finns samlat i en strategi, *Strategi för höjda kunskapsresultat och ökad likvärdighet*.⁴² Det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs enligt ett årshjul. Likvärdiga underlag med resultatrapportering tas fram på central nivå för analys på enhetsnivå. Skolenheter med lägre resultat och med utvecklingsbehov identifieras som utvecklingskolor, till vilka insatser och stöd i analysarbetet riktas.

Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras på tre nivåer: enhetsnivå, skolformsnivå⁴³ och huvudmannanivå. Huvudmannens rapport består i huvudsak av sammanfattningarna av skolformernas rapporter samt en sammanfattning av utvecklingsområden på aggregerad nivå. Nämndens ledamöter har tillgång digitalt till samtliga enheters dokumenterade kvalitetsarbete. Av huvudmannens kvalitetsrapport framgår att arbetet med "ökad likvärdighet måste bygga på en god kunskap om vilka skillnader som finns mellan förskolor och skolor både vad gäller förutsättningar och resultat".⁴⁴ Nämnden bedömer att identifierade utvecklingsområden börjar ge effekt och att skolenheter som har varit föremål för riktade insatser kan "stå på egna ben". Av åtta enheter kommer en att fasas ut under våren 2024.⁴⁵ I kvalitetsrapporten sammanfattas också "utvecklingsområden som ska ligga till grund för det fortsatta arbetet". Det gäller till exempel:

- tidiga insatser i de yngsta åldrarna
- riktade insatser till utvalda enheter
- fortsatt fokus på matematik och svenska som andraspråk
- fortsatt kraftsamling för närvaro.

I intervjuer med skolledare framgår att huvudmannen styr och stödjer det systematiska kvalitetsarbetet genom att tillhandahålla statistiskt material och efterfråga enheternas analyser av måluppfyllelsen. Förvaltningen ger nya skolledare stöd i hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas och samtliga skolledare om arbetet med verksamhetsplaner. Det är ett mycket gott stöd framför ett par skolledare.

⁴⁰ *Verksamhetsplan och budget 2024*, sid. 4

⁴¹ *Verksamhetsplan och budget 2024*, sid. 8

⁴² *Verksamhetsplan och budget 2024*, Bilaga, sid. 29

⁴³ I denna granskning gäller det *Kvalitetsrapport grundskola och förskoleklass*

⁴⁴ *Kvalitetsrapport huvudman, läsåret 2022/23*, sid. 27

⁴⁵ *Kvalitetsrapport grundskola och förskoleklass, läsåret 2022/23*, sid. 7

2024-08-30

Elevantalet i kommunens grundskola kommer, i relation till tidigare prognoser som lokalförsörjningsplanerna grundar sig på, att minska under kommande läsår, enligt nämndens ordförande. Det ger nämnden förutsättningar att genomföra vissa strukturförändringar genom att skolenheterna organiseras så att den statliga stadiindelningen följs. Ordföranden menar att detta kan underlätta arbetet med att integrera elever från olika socioekonomisk bakgrund på skolenheterna.

Flera av de intervjuade lärarna bedömer att det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats positivt under de senaste åren och att de i huvudsak har förutsättningar att arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet så som de önskar. Utvecklingen av arbetet har framför allt handlat om att göra det systematiska kvalitetsarbetet mer levande under läsåret. Uppfattningen är också att det systematiska kvalitetsarbetet beaktar likvärdighet, exempelvis i form av analyser mellan flickor och pojkar, klasser och över läsår.

3.6.1 **Bedömning**

Vi bedömer att utbildningsnämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar likvärdig utbildning.

Av både måldokument och kvalitetsrapporter framgår att utbildningsnämnden verkar för att utbildningen ska vara likvärdig. Vi bedömer att huvudmannen styr kvalitetsarbetet på enhetsnivå både vad gäller form och innehåll för ökad likvärdighet. Åtgärder vidtas på huvudmannivå som i huvudmannens kvalitetsarbete följs upp.

Av huvudmannens kvalitetsarbete kan vi se att både Skolinspektionens och revisionens rekommendationer beaktats. Revisionens påpekande gällde särskilt uppföljningen på enhetsnivå vad gäller frånvaro.

2024-08-30

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att översiktligt bedöma om utbildningsnämnden säkerställer att alla elever har tillgång till likvärdig utbildning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att utbildningsnämnden i allt väsentligt säkerställer att alla elever har tillgång till likvärdig utbildning.

Utifrån granskningens resultat rekommenderar vi utbildningsnämnden att

- säkerställa att grundbeloppet i resursfördelningsmodellen ger varje skolenhet förutsättningar att besluta om adekvata insatser i form av särskilt stöd samtidigt som elever som snabbt når målen utmanas att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. En ändamålsenligt resursfördelningsmodell ger varje rektor förutsättningar att till exempel kunna erbjuda undervisning vid resursenhet samt studiehandledning på modersmål. (1 kap. 9 § och 2 kap. 8 b § SkoL)
- intensifiera arbetet med att säkerställa en likvärdig tillgång till legitimerade och behöriga lärare. (1 kap. 9 § och 2 kap. 13 § SkoL)

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk
*Certifierad kommunal revisor,
specialist*

Klara Engström
Verksamhetsrevisor

A Bilaga

Tabell 1 Lägeskommunens grundskolor rangordnade efter uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Grön markering avser positiva uppgifter eller faktorer som påverkar positivt

Skolenhet	Uppnått betygs-kriterierna i alla ämnen	Andel (%) nyinvandrade senaste fyra åren	Föräldrars sammanvägda utbildningsnivå
Vaksalaskolan	100,0%	0 %	2,4
Kunskapsskolan Uppsala Norra (ensk.)	92,0%	0 %	2,7
Katarinaskolan (ensk.)	90,5%	0 %	2,8
Kvarngärdesskolan	86,2%	0 %	2,9
Kunskapsskolan Uppsala (ensk.)	84,6%	0 %	2,6
Tunabergsskolan	83,2%	5 %	2,5
Palmladsskolan	82,8%	2 %	2,3
Västra Stenhagensskolan	82,5%	0 %	2,2
Uppsala Musikklasser (ensk.)	80,0 %	0 %	2,9
Valsätraskolan	79,7 %	3 %	2,6
Eriksbergsskolan	76,5 %	2 %	2,6
von Bahrs skola	74,8 %	2 %	2,3
Björkvallsskolan	71,8 %	0 %	2,3
JENSEN grundskola Uppsala 2 (ensk.)	71,4 %	4 %	2,2
Internationella Engelska Skolan Uppsala (ensk.)	71,1 %	0 %	2,8
Gävsta skola	70,7 %	0 %	2,2
Almunge skola	70,1 %	1 %	2,3
Tiundaskolan	68,9 %	0 %	2,6
Nannaskolan	68,8 %	9 %	2,5
Gottsundaskolan	67,9 %	3 %	2,1
Sverkerskolan	67,6 %	10 %	2,3
Glutens Montessoriskola (ensk.)	66,9 %	4 %	2,6
Ansgarskolorna Kyrkskolan 7-9 (ensk.)	58,3 %	1 %	2,4
Ärentunaskolan	54,9 %	9 %	2,5
Gränbyskolan	53,2 %	8 %	2,1
Raoul Wallenbergskolan Uppsala (ensk.)	i.u.	2 %	2,6
Uppsala waldorfskola (ensk.)	i.u.	0 %	2,6
Stordammens skola	i.u.	9 %	2,4

Tabell 2 Lägeskommunens grundskolor rangordnade efter föräldrarnas sammanvägda

Skolenhet	Uppnått betygs-kriterierna i alla ämnen	Andel (%) nyinvandrade senaste fyra åren	Föräldrars sammanvägda utbildningsnivå
Kvarngärdesskolan	86,2 %	0 %	2,9
Uppsala Musikklasser (ensk.)	80,0 %	0 %	2,9
Internationella Engelska Skolan Uppsala (ensk.)	71,1 %	0 %	2,8
Katarinaskolan (ensk.)	90,5 %	0 %	2,8
Kunskapsskolan Uppsala Norra (ensk.)	92,0 %	0 %	2,7
Eriksbergsskolan	76,5 %	2 %	2,6
Tiundaskolan	68,9 %	0 %	2,6
Valsätraskolan	79,7 %	3 %	2,6
Gluntens Montessoriskola (ensk.)	66,9 %	4 %	2,6
Kunskapsskolan Uppsala (ensk.)	84,6 %	0 %	2,6
Raoul Wallenbergskolan Uppsala (ensk.)	i.u.	2 %	2,6
Uppsala waldorfskola (ensk.)	i.u.	0 %	2,6
Nannaskolan	68,8 %	9 %	2,5
Tunabergsskolan	83,2 %	5 %	2,5
Ärentunaskolan	54,9 %	9 %	2,5
Stordammens skola	i.u.	9 %	2,4
Vaksalaskolan	100,0 %	0 %	2,4
Ansgarskolorna Kyrkskolan 7-9 (ensk.)	58,3 %	1 %	2,4
Almunge skola	70,1 %	1 %	2,3
Björkvallsskolan	71,8 %	0 %	2,3
Palmbladsskolan	82,8 %	2 %	2,3
Sverkerskolan	67,6 %	10 %	2,3
von Bahrs skola	74,8 %	2 %	2,3
Gävsta skola	70,7 %	0 %	2,2
Västra Stenhagensskolan	82,5 %	0 %	2,2
JENSEN grundskola Uppsala 2 (ensk.)	71,4 %	4 %	2,2
Gottsundaskolan	67,9 %	3 %	2,1
Gränbyskolan	53,2 %	8 %	2,1

2024-08-30

Tabell 3 Lägeskommunens grundskolor rangordnade efter andel nyinvandrade elever de senaste fyra åren

Skolenhet	Uppnått betygs-kriterierna i alla ämnen	Andel (%) nyinvandrade senaste fyra åren	Föräldrars sammanvägda utbildningsnivå
Sverkerskolan	67,6 %	10 %	2,3
Nannaskolan	68,8 %	9 %	2,5
Stordammens skola	i.u.	9 %	2,4
Ärentunaskolan	54,9 %	9 %	2,5
Gränbyskolan	53,2 %	8 %	2,1
Tunabergsskolan	83,2 %	5 %	2,5
Gluntens Montessoriskola (ensk.)	66,9 %	4 %	2,6
JENSEN grundskola Uppsala 2 (ensk.)	71,4 %	4 %	2,2
Gottsundaskolan	67,9 %	3 %	2,1
Valsätraskolan	79,7 %	3 %	2,6
Eriksbergsskolan	76,5 %	2 %	2,6
Palmbladsskolan	82,0 %	2 %	2,3
Raoul Wallenbergskolan Uppsala (ensk.)	i.u.	2 %	2,6
von Bahrs skola	74,8 %	2 %	2,3
Almunge skola	70,1 %	1 %	2,3
Ansgarskolorna Kyrkskolan 7-9 (ensk.)	58,3 %	1 %	2,4
Björkvalsskolan	71,8 %	0 %	2,3
Gävsta skola	70,7 %	0 %	2,2
Internationella Engelska Skolan Uppsala (ensk.)	71,1 %	0 %	2,8
Katarinaskolan (ensk.)	90,5 %	0 %	2,8
Kunskapsskolan Uppsala (ensk.)	84,6 %	0 %	2,6
Kunskapsskolan Uppsala Norra (ensk.)	92,0 %	0 %	2,7
Kvarngärdesskolan	86,2 %	0 %	2,9
Tiundaskolan	68,9 %	0 %	2,6
Uppsala Musikklasser (ensk.)	80,0 %	0 %	2,9
Uppsala waldorfskola (ensk.)	i.u.	0 %	2,6
Vaksalaskolan	100,0 %	0 %	2,4
Västra Stenhagensskolan	82,5 %	0 %	2,2

2024-08-30

Tabell 4 Kommunala grundskolor rangordnade efter andel heltidstjänster besatta med legitimerade och behöriga lärare.

Skolenhet	Uppnått betygs-kriterierna i alla ämnen	Andel (%) heltidstjänster med lärarleg. och behörighet	Föräldrars sammanvägda utbildningsnivå
Vaksalaskolan	100,0 %	93,2 %	2,4
Nannaskolan	68,8 %	87,1 %	2,5
Tiundaskolan	68,9 %	85,6 %	2,6
Ärentunaskolan	54,9 %	84,6 %	2,5
Tunabergsskolan	83,2 %	79,4 %	2,5
Gränbyskolan	53,2 %	79,0 %	2,1
Eriksbergsskolan	76,5 %	77,7 %	2,6
Valsätraskolan	79,7 %	77,2 %	2,6
Sverkerskolan	67,6 %	76,0 %	2,3
Gåvsta skola	70,7 %	75,2 %	2,2
Almunge skola	70,1 %	74,2 %	2,3
Västra Stenhagensskolan	82,5 %	71,5 %	2,2
Palmbladsskolan	82,8 %	68,3 %	2,3
Gottsundaskolan	67,9 %	67,9 %	2,1
Björkvallsskolan	71,8 %	65,9 %	2,3
von Bahrs skola	74,8 %	65,1 %	2,3
Stordammens skola	i.u.	64,6 %	2,4
Kvarngårdesskolan	86,2 %	i.u.	2,9

Kommentar till tabellerna

Vi kan av andra tabellen ovan se en viss korrelation mellan föräldrars sammanvägda utbildningsnivå och måluppfyllelsen. Men det finns också skolor med förhållandevis hög måluppfyllelsen, men där föräldrarnas utbildningsnivå är lägre än kommunens genomsnitt. Det gäller till exempel Västra Stenhagenskolan och Palmbladsskolan. Av den tredje tabellen kan vi se en viss korrelation mellan andel nyinvandrade elever och måluppfyllelsen, till exempel är måluppfyllelsen lägre än genomsnittet i kommunen vid de fem skolenheter med högst andel nyanlända såsom Ärentunaskolan och Gränbyskolan. Tunabergsskolan har dock, trots en förhållandevis hög andel nyanlända, 5 procent, en måluppfyllelse som överstiger kommunens genomsnitt. Vaksalaskolan har högst andel legitimerade och behöriga lärare i Uppsala kommun. Måluppfyllelsen är också den högsta. För övrigt förefaller korrelationen mellan legitimerade och behöriga lärare och måluppfyllelse vara låg. Måluppfyllelsen vid Ärentunaskolan, Gränbyskolan, Nannaskolan och Tiundaskolan är lägre än kommunens genomsnitt även om andelen legitimerade och behöriga lärare är högre än kommunens genomsnitt. Vi ser dock att dessa enheter har en relativt hög andel nyanlända och att föräldrarna har en lägre utbildningsnivå.

Mottagare:
Idrotts- och fritidsnämnden
Kulturnämnden
Arbetsmarknadsnämnden
Äldrenämnden
Omsorgsnämnden
Socialnämnden
Kommunfullmäktige, för kännedom

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag

Vi som förtroendevalda revisorer i Uppsala kommun har genomfört en granskning avseende den interna kontrollen gällande utbetalning av föreningsbidrag. I vår granskning har vi haft stöd av KPMG.

Bakgrunden till vår granskning är att risken att föreningsbidrag är utsatta för så kallade välfärdsbedrägerier ökat. Att det finns tillräcklig styrning och uppföljning av föreningsbidrag samt ändamålsenliga rutiner för utbetalningar av bidrag är en förutsättning för att minska risken för felaktigt utbetalda föreningsbidrag och därmed även risken för välfärdsbedrägeri. Med denna bakgrund har granskningens syfte varit att bedöma huruvida berörda nämnder säkerställer en tillräcklig intern kontroll avseende utbetalning av föreningsbidrag.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att berörda nämnder delvis säkerställer en tillräcklig intern kontroll avseende utbetalning av föreningsbidrag.

Bakgrunden till den samlade bedömningen är att granskningen visat att det finns riktlinjer på kommunövergripande och nämnds-specifik nivå som reglerar bidrag, en övergripande riskmedvetenhet och kontroller av föreningar och dess verksamhet ur ett riskperspektiv. Däremot finns behov av att tydliggöra riktlinjer för uppföljning av föreningsbidrag samt för hantering av misstankar om felaktiga utbetalningar. Samverkan kan även öka gällande handläggning av det kommungemensamma momentet "Godkänd aktör".

Mot bakgrund av granskningsresultatet vill vi lämna följande rekommendationer till *idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden* och *socialnämnden*:

- Tillse för ökad samverkan gällande handläggning och uppföljning av momentet "Godkänd aktör".
- Överväga att ta fram en gemensam riktlinje eller rutin för uppföljning av föreningsbidrag inklusive hantering av misstankar om felaktiga utbetalningar.
- Säkerställa att kontroller av föreningar och utbetalda bidrag i högre utsträckning tar hänsyn till risker för välfärdsbedrägerier.
- Säkerställa att ansökan och rapportering av olika typer av normerade bidrag följer "Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet", och att dessa bidrag tydligare följs upp utifrån risken för bedrägerier.

Vi lämnar även följande rekommendation till *idrotts- och fritidsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden* och *socialnämnden*:

- Förtydliga i styrande dokument, till exempel delegationsordning, vilken funktion som fattar beslut om återkrav.

Vi lämnar även följande rekommendation till *kulturnämnden, äldrenämnden* och *omsorgsnämnden*:

- Säkerställa att det finns aktuella dokumenterade rutiner för handläggning av föreningsbidrag.

Vi lämnar även följande rekommendation till *idrotts- och fritidsnämnden*:

- Säkerställa att en riskanalys med fokus på oegentligheter och/eller välfärdsbedrägerier rörande föreningsbidrag genomförs.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendationer från granskade nämnder, **senast 2024-12-31**, till kommunrevisionen@ uppsala.se samt till de sakkunniga biträdena mikael.lind@kpmg.se och hannah.klarkner@kpmg.se.

För kommunrevisionen

Berit Danielsson
Ordförande

Kajsa Wejryd
Vice ordförande

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av en eller flera personer

Detta dokument med sina elektroniska underskrifter gäller som självständig handling och uppfyller krav på avancerade elektroniska underskrifter enligt eIDAS-förordningen. Varje underskrift kan valideras med en PDF-läsare med stöd för signaturvalidering eller via valideringstjänsten på sign.uppsala.se. Där återfinns även information om hur du installerar det utfärdarcertifikat som krävs för att PDF-läsaren ska kunna validera alla delar av underskriften.

Om dokumentet skrivs ut på papper, eller om dokumentet 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet går att validera.

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag

Rapport

Uppsala kommun

KPMG AB

2024-09-20

Antal sidor: 31

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag

2024-09-20

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	6
2.3	Metod	6
3	Resultat av granskningen	8
3.1	Kommunövergripande policys, riktlinjer och rutiner	8
3.2	Nämndspecifika riktlinjer och rutiner	10
3.3	Kontroll, uppföljning och hantering av felaktiga utbetalningar	16
3.4	Riskanalys och intern kontroll	22
3.5	Samverkan och kompetensutveckling	24
4	Samlad bedömning och rekommendationer	26
	Bilaga 1: Stickprovskontroller – Idrotts- och fritidsnämnden	28
	Bilaga 2: Stickprovskontroller – Kulturnämnden	30

1 Sammanfattning

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska den interna kontrollen gällande utbetalning av föreningsbidrag. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Granskningen har syftat till att bedöma huruvida berörda nämnder säkerställer en tillräcklig intern kontroll avseende utbetalning av föreningsbidrag.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att berörda nämnder delvis säkerställer en tillräcklig intern kontroll avseende utbetalning av föreningsbidrag.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att det finns riktlinjer på kommunövergripande och nämndspecifik nivå som reglerar bidrag, en övergripande riskmedvetenhet och kontroller av föreningar och dess verksamhet ur ett riskperspektiv.

Däremot ser vi att det finns behov av att tydliggöra riktlinjer för uppföljning av föreningsbidrag samt för hantering av misstankar om felaktiga utbetalningar. Vi ser även att samverkan kan öka gällande handläggning av det kommungemensamma momentet "Godkänd aktör".

I det följande redovisas samlad bedömning av revisionsfråga per revisionsobjekt:

Har nämnderna säkerställt en riskanalys med fokus på oegentligheter och/eller välfärdsbedrägerier rörande föreningsbidrag?	
Kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden	Ja
Idrotts- och fritidsnämnden	Delvis
Har nämnderna säkerställt att det finns ändamålsenliga riktlinjer och rutiner avseende utbetalning av bidrag till föreningar?	
Idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden	I allt väsentligt

Genomförs tillräckliga kontroller och uppföljning av de föreningar som beviljats stöd för att säkerställa att betalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för?	
Idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden	Delvis
Säkerställer nämnderna tillräcklig kompetens gällande handläggning och uppföljning av föreningsbidrag, utifrån risken för välfärdsbedrägerier?	
Idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden	I allt väsentligt
Sker ändamålsenlig samverkan mellan nämnderna i syfte att skapa en helhetsbild kring utbetalning av föreningsbidrag?	
Idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden	Delvis
Finns rutiner för hur misstankar om felaktiga utbetalningar av föreningsbidrag ska hanteras?	
Idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden	Delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden att:

- Tillse ökad samverkan gällande handläggning och uppföljning av momentet "Godkänd aktör".

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag
2024-09-20

- Överväga att ta fram en gemensam riktlinje eller rutin för uppföljning av föreningsbidrag inklusive hantering av misstankar om felaktiga utbetalningar.
- Säkerställa att kontroller av föreningar och utbetalda bidrag i högre utsträckning tar hänsyn till risker för välfärdsbedrägerier.
- Säkerställa att ansökan och rapportering av olika typer av normerade bidrag följer "Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet", och att dessa bidrag tydligare följs upp utifrån risken för bedrägerier.

Vi rekommenderar idrotts- och fritidsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden att:

- Förtydliga i styrande dokument, till exempel delegationsordning, vilken funktion som fattar beslut om återkrav.

Vi rekommenderar kulturnämnden, äldrenämnden och omsorgsnämnden att:

- Säkerställa att det finns aktuella dokumenterade rutiner för handläggning av föreningsbidrag.

Vi rekommenderar idrotts- och fritidsnämnden att:

- Säkerställa att en riskanalys med fokus på oegentligheter och/eller välfärdsbedrägerier rörande föreningsbidrag genomförs.

2 Bakgrund

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska den interna kontrollen gällande utbetalning av föreningsbidrag. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Den svenska demokratin har rötter i föreningslivet och föreningslivet utgör fortfarande en bas för demokratins funktion. Föreningslivet utvecklar särskilda förutsättningar för den representativa demokratin genom att vänja och träna medlemmarna att gemensamt värdera, argumentera och fatta beslut. Det organiserar också en mångfald av politiska, ekonomiska och sociala intressen.

Inom kommunerna hanteras stora utbetalningar i form av bidrag till föreningar. Nivåerna skiljer sig åt i Sveriges kommuner och bygger på lokalt antagna riktlinjer. Ur ett styrningsperspektiv såväl som ur ett medborgarperspektiv är det av stor vikt att bidragsgivningen styrs av tydliga och ändamålsenliga riktlinjer och policys.

Många föreningar är beroende av kommunala bidrag för att kunna bedriva verksamhet. En tillförlitlig och säker hantering av dessa bidrag är viktig ur flera aspekter. En bristande intern kontroll på området medför ökad risk för oegentligheter och i förlängningen förtroendeskadliga konsekvenser för kommunen.

Under senare tid har risken att föreningsbidrag är utsatta för så kallade välfärdsbedrägerier uppmärksammas. Det kan röra sig om att föreningarna exempelvis lämnar oriktiga uppgifter rörande allt från styrelsesammansättning och verksamhetsplan till redovisning av utgifter och aktiviteter, och på så sätt utnyttjar möjligheterna till bidrag för att finansiera helt andra typer av verksamheter. En faktor som ökar risken är om föreningsbidrag beviljas från flera olika nämnder inom samma kommun. Att det finns tillräcklig styrning och uppföljning av föreningsbidrag samt ändamålsenliga rutiner för utbetalningar av bidrag är en förutsättning för att minska risken för felaktigt utbetalda föreningsbidrag och därmed även risken för välfärdsbedrägeri.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att kommunens rutiner avseende föreningsbidrag behöver granskas.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma huruvida berörda nämnder säkerställer en tillräcklig intern kontroll avseende utbetalning av föreningsbidrag.

Granskningen avser besvara följande revisionsfrågor:

- Har nämnderna säkerställt en riskanalys med fokus på oegentligheter och/eller välfärdsbedrägerier rörande föreningsbidrag?
- Har nämnderna säkerställt att det finns ändamålsenliga riktlinjer och rutiner avseende utbetalning av bidrag till föreningar?
 - o Ställer styrdokumentet tillräckliga krav på underlaget till ansökan om bidrag?

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag
2024-09-20

- Framgår tydligt av styrdokument och avtal vad bidragen får användas till och vad som ska uppnås med finansieringen?
- Ställs det tydliga krav på återrapportering från föreningarna som erhållit bidrag?
- Genomförs tillräckliga kontroller och uppföljning av de föreningar som beviljats stöd för att säkerställa att betalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för?
- Säkerställer nämnderna tillräcklig kompetens gällande handläggning och uppföljning av föreningsbidrag, utifrån risken för välfärdsbedrägerier?
- Sker ändamålsenlig samverkan mellan nämnderna i syfte att skapa en helhetsbild kring utbetalning av föreningsbidrag?
- Finns rutiner för hur misstankar om felaktiga utbetalningar av föreningsbidrag ska hanteras?

Granskningen avser samtliga bidrag som delas ut till föreningar via idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden. Stipendier, lokalt aktivitetsstöd eller stöd till studieförbund ingår inte i granskningen.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Tillämpbara interna regelverk och policys.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av för granskningen relevanta underlag, så som nämndernas internkontrollplaner år 2023 och 2024, policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet, samt nämndernas riktlinjer för föreningsbidrag.

Intervjuer har genomförts med:

- Fritidsstrateg och biträdande direktör/idrottschef, utvecklingsledare och kulturstrateg, kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen
- Utvecklingsledare, avdelningschef arbetsmarknad och enhetschef systemledning, arbetsmarknadsförvaltningen
- Handläggare/strateger och tf. avdelningschef systemledning, vård- och omsorgsförvaltningen
- Utvecklingsledare, handläggare och avdelningschef stab, socialförvaltningen
- Idrotts- och fritidsnämndens presidium
- Ordförande och 2:e vice ordförande kulturnämnden

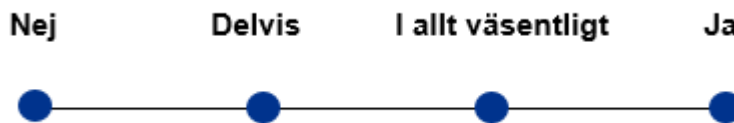
Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag
2024-09-20

- Arbetsmarknadsnämndens presidium
- Ordförande och 2:e vice ordförande äldrenämnden
- Ordförande och 2:e vice ordförande omsorgsnämnden
- Socialnämndens presidium

En stickprovsgranskning har genomförts avseende beviljade bidrag till 10 föreningar som får stöd från idrotts- och fritidsnämnden samt 10 föreningar som får stöd från kulturnämnden. I stickprovsgranskningen har kontroll skett av om inkomna ansökningar samt återrapporteringar uppfyller kraven i beslutade riktlinjer. Stickprovsgranskningen har avgränsats till bidrag som beviljats under år 2023.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att faktakontrollera rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Kommunövergripande policys, riktlinjer och rutiner

3.1.1 Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet

Syftet med policyn (beslutad av kommunfullmäktige 2021-03-01) är att uttala ett för Uppsala kommun gemensamt förhållningssätt för samverkan mellan kommunen och aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet. Aktörer i föreningslivet är ideella föreningar, sociala företag, trossamfund, stiftelser, ekonomiska föreningar samt andra ideellt engagerade. Aktörer i det fria kulturlivet kan vara aktörer i föreningslivet, men kan även vara organiserade som handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning.

Det framgår att Uppsala kommun i sina kontakter med föreningslivet ska uppträda och uppfattas som en organisation. Respekten för föreningslivets olikheter anges vara en grundläggande princip. Avseende samverkan framgår att den alltid ska ske utifrån att kommunen och föreningslivet agerar utifrån sina egna specifika roller och identiteter. Föreningarna ska kunna vara samarbetspart och kritiskt granskande utan att riskera att samverkan påverkas.

Av policyn framgår vidare kriterier för samverkan med föreningslivet, så som att samverkan ska gagna invånarna i Uppsala kommun och verksamheten ska bedrivas utifrån demokratiska principer och arbetsformer.

3.1.2 Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet

Syftet med riktlinjen (beslutad av kommunstyrelsen 2023-02-08) för föreningsbidrag är att fastställa ett gemensamt förhållningssätt kring vilka aktörer som kan ansöka om bidrag, vilka krav som ställs vid ansökan och återredovisning av bidrag, samt vilka avvägningar som sker vid beslut om bidrag. Det framgår att föreningsbidrag främst ges till ideella föreningar samt att de i undantagsfall kan ges till trossamfund, icke vinstdrivande stiftelser, ekonomiska föreningar, handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning. Det anges att det bör genomföras en konsekvensanalys med hänsyn till kommunallagen innan en aktör som inte är en ideell förening erhåller bidrag.

Av riktlinjen framgår att en aktör måste godkännas innan den kan söka bidrag hos kommunen. Aktören ska ställa sig bakom de principer och kriterier som framgår av Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, ska vara en juridisk person med organisationsnummer, samt ska bifoga relevanta handlingar. Dokumentet anger ett antal generella riktlinjer för ansökan och återredovisning av föreningsbidrag, exempelvis att aktören ska lämna in ansökan inom angiven tidsram, använda beviljat bidrag till det ändamål som den ansökt om, att om förutsättningarna som legat till grund för ansökan och ett beviljat bidrag förändras ska aktören snarast kontakta kommunen, samt att aktören ska redovisa beviljat bidrag i enlighet med riktlinjerna och de riktlinjer och anvisningar som gäller för det specifika bidraget.

Vidare ska ekonomisk redovisning av hur bidraget har använts genomföras minst årligen och aktör som beviljats bidrag har skyldighet att ställa de handlingar och räkenskaper till förfogande som kommunen efterfrågar vid en eventuell granskning. Om kommunen har fordringar på aktören, har nämnden rätt att avräkna dessa fordringar mot det stöd som den sökande är berättigad till.

Det framgår även att kommunen kan innehålla eller återkräva bidraget, vilket beskrivs vidare i avsnitt 3.3.

I riktlinjen anges vidare att det finns två huvudsakliga typer av föreningsbidrag i kommunen, verksamhetsbidrag och utvecklings- och projektbidrag. Verksamhetsbidrag är en grundfinansiering eller riktat bidrag till en viss eller till flera angivna verksamheter som organisationen bedriver. Detta kan omfatta bidrag till att täcka kostnader för drift och hyra. Verksamhetsbidrag kan ges i form av aktivitetsbidrag, vilket betyder att aktören i föreningslivet får bidrag enbart baserat på antal medlemmar och/eller antal aktiviteter som genomförts. Utvecklings- och projektbidrag är ett riktat bidrag till ett projekt, det vill säga till en i tiden avgränsad verksamhet, med ett avgränsat mål, bestämda resurser och särskilda arbetsformer. Utvecklings- och projektbidrag kan omfatta investeringsstöd. Stöd kan även ges i form av subvention av eller nyttjanderätt till lokaler.

Det framgår att respektive nämnd vid behov tar fram nämndspecifika riktlinjer, vägledningar, rutiner och anvisningar för att mer konkret beskriva hur arbetet ska utföras inom respektive organisatorisk enhet. Vilka villkor som gäller för olika typer av bidrag specificeras enligt riktlinjen i anvisningar Dessa ska innehålla ändamål med bidraget kopplat till nämndens uppdrag, planer och program, bedömningskriterier, samt specifika krav gällande ansökan eller återredovisning. Det anges att anvisningar inte bör innehålla villkor/krav på prestationer, aktören ska i stället lämnas möjlighet att beskriva hur bidragets ändamål ska uppnås.

Vid beslut om att ge föreningsbidrag behöver enligt riktlinjen en konsekvensanalys genomföras. Denna ska exempelvis fokusera på om verksamheten är inom ramen för den kommunala kompetensen, om stödet är proportionerligt samt likställighetsprincipen. Konsekvensanalysen framhålls som särskilt viktig om bidraget går till annan aktör än ideell förening. Vidare anges tre generella bedömningskriterier för samtliga föreningsbidrag:

- Har samtliga formella krav i ansökan mötts, och har rätt bilagor inkommit?
- I vilken utsträckning möter ansökan det ändamål som föreningsbidraget gäller?
- Har aktören en stabil finansiell situation som möjliggör att verksamhet bedrivs enligt överenskommelse mellan Uppsala kommun och aktören?

3.1.3 Rutin för handläggning av processen Godkänd aktör för ideella föreningar

Rutinen (normerande styrdokument beslutat av hållbarhetschef, kommunledningskontoret 2022-05-17) syftar till att tydliggöra hur processen för att godkänna aktörer ser ut samt vilka grundläggande krav som en förening måste uppfylla för att vara aktuell som bidragssökande. Det framgår att rutinen ska användas av tjänstepersoner på berörda förvaltningar samt ska skapa förutsättningar för att

bedömningar görs enhetligt och på så sätt säkerställa en rättssäker, likvärdig och transparent handläggning.

Det framgår att stadgar och årsmöteshandlingar ska granskas innan en förening blir Godkänd aktör. I stadgarna ska det kontrolleras att regler för medlemskap, uppgift om beslutande organ och regler för att ändra stadgarna finns.

Vad gäller årsmöteshandlingar ska de vara de senast antagna och innehålla verksamhetsberättelse, verksamhetsplan, revisionsberättelse, protokoll från årsmöte, protokoll från konstituerande styrelsemöte, samt resultat- och balansräkning. Det framgår även att:

- Resultat- och balansräkning ska visa föreningens tillgångar och skulder
- Revisionsberättelse ska visa om revisor föreslår styrelsen ansvarsfrihet eller ej
- Årsmötesprotokoll som visar att styrelsen beviljats ansvarsfrihet
- Protokoll från konstituerande möte ska visa styrelsesammansättning och firmatecknare.

Vidare har vi tagit del av checklistor för granskning av Godkänd aktör. Av checklistorna framgår vad som ska kontrolleras, vilket exempelvis inkluderar att styrelsen beviljas ansvarsfrihet i årsmötesprotokoll samt att föreningen har kontinuerlig bokföring och att det inte finns skulder i föreningen som tyder på misskötsel i den ekonomiska redovisningen.

Av en checklista framgår vidare kontroller för handläggningen, exempelvis av om medlemsantalet förändrats mycket, om föreningen uppmärksammas negativt på sociala medier samt om föreningen är registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket om den ansöker om bidrag för lönekostnader.

Det varierar huruvida intervjuade inom de olika nämndernas verksamheter hänvisat till att en checklista används. I checklistorna finns inga specifika kontroller gällande företrädare för föreningarna.

3.2 Nämndspecifika riktlinjer och rutiner

Samtliga nämnders riktlinjer hänvisar till de kommunövergripande styrdokumenterna och det beskrivs att föreningar behöver uppfylla de kommungemensamma riktlinjerna samt bli Godkänd aktör innan de kan ansöka om bidrag från en nämnd. Det varierar i vilken utsträckning krav från de kommunövergripande styrdokumenterna nämns i de nämndspecifika riktlinjerna.

Exempelvis framgår av kulturnämndens riktlinjer för bidrag till det fria kulturlivet och bidrag till barns och ungas fria tid, samt arbetsmarknadsnämndens och socialnämndens riktlinjer att vid handläggning av bidrag till andra organisationsformer görs en fördjupad konsekvensanalys. I äldrenämndens och omsorgsnämndens riktlinjer framgår att bidrag i första hand kan sökas av ideella föreningar men även andra former, om den sökande bedriver verksamhet utan vinstsyfte mot målgruppen. I idrotts- och fritidsnämndens riktlinje för föreningsbidrag hänvisas enbart till ideella föreningar.

Vidare framgår även av samtliga riktlinjer att regelbunden dialog förs med de aktörer som beviljas bidrag. Det framgår att dialog sker via e-post, digitala möten, telefonsamtal, uppföljande besök och slumpmässiga kontroller. Det anges att om föreningen/organisationen bryter mot de principer och kriterier som finns i styrdokument kommer åtgärder vidtas.

3.2.1 Idrotts- och fritidsnämnden

Enligt uppgift har idrotts- och fritidsnämnden i många år haft arbetssättet att en ny förening ska bli bidragsberättigad före det att bidrag betalats ut och den kommundemensamma processen om Godkänd aktör är framtagen utifrån nämndens hantering.

Idrotts- och fritidsnämndens bidrag utgörs av verksamhetsbidrag barn och unga 5–25 år, utvecklings- och projektbidrag, samt verksamhetsbidrag äldre. Av kriterier för idrotts- och fritidsnämndens föreningsbidrag (beslutad av idrotts- och fritidsnämnden 2021-10-13) framgår särskilda villkor för att kunna söka bidrag. Exempelvis ska föreningar årligen ansöka om kvalitetspoäng för att kunna söka ytterligare bidrag.

Verksamhetsbidrag barn och unga 5–25 år utgör ett grundläggande bidrag som fördelas på de normerade bidragen aktivitetspoäng, sammankomster, medlemsbidrag och kvalitetsbidrag. För eventuella extra kostnader finns ledarutbildningsbidrag samt driftbidrag att söka. För respektive bidrag framgår bestämmelser. Bidragsansökan utgår från frågor om föreningens kvalitativa arbete med verksamhetsidé, rekryterings-, utvecklings- och kvalitetsarbete, säkerhet och trygghet samt medlemmarnas deltagande och inflytande. Utvecklings- och projektbidrag syftar enligt kriterierna till att föreningar ska kunna få stöd för socialt hållbarhetsarbete, särskilda och tidsbegränsade aktiviteter, för att utveckla den ordinarie verksamheten samt bedriva verksamhet under skollov. Det finns även investeringsbidrag för arbete på den egna anläggningen att ansöka om. Verksamhetsbidrag äldre syftar till att öka äldre 60+ personers tillgång till fysisk aktivitet och träning samt för föreningar att utöka sin verksamhet för målgruppen.

Av nämndens bedömningskriterier framgår exempelvis att ansökningar bedöms utifrån hur väl presenterad budget motsvarar önskad effekt, samt hur väl uppföljningsbara mål och effekter för verksamheten presenteras. Inom ramen för granskningen har vi vidare tagit del av rutiner för handläggning samt en rutin avseende samverkan med ekonomisupport gällande utbetalningar. Av rutin för bidragshantering framgår hur handläggning ska genomföras steg för steg gällande respektive bidragstyp.

Av intervju framgår att omkring 150–180 föreningar söker bidrag från idrotts- och fritidsnämnden årligen. Intervjuade beskriver att föreningarna i ansökan, undantaget normerade bidrag, behöver specificera vad pengarna går till, samt att räkenskapsunderlag och information om konton inhämtas. Av intervju framgår vidare att föreningarna ska ta ut utdrag ur belastningsregistret för samtliga föreningsledare. Vad gäller föreningsföreträdare i övrigt kontrolleras enligt uppgift inte styrelseledamöterna, utöver att stadgarna granskas för att föreningen ska bli Godkänd aktör. Ansökningarna hanteras i en Excel-fil och uppgifter i ansökan jämförs med tidigare år. Förvaltningens bedömning nedtecknas i beslut och det finns även möjlighet

att göra interna anteckningar i verksamhetssystemet. Vid behov av kompletteringar är ambitionen enligt intervjuade att vara noggrann och tydlig med vad som ska skickas in.

Av nämndens delegationsordning (beslutad av idrotts- och fritidsnämnden 2023-03-20) framgår att beslut om föreningsbidrag upp till 300 tkr delegerats till handläggare samt bidrag upp till 3 mnkr till förvaltningsdirektör (varje enskilt beslut).

3.2.2 Kulturnämnden

Kulturnämndens bidrag regleras i riktlinje för bidrag till barns och ungas fria tid, riktlinje för bidrag till det fria kulturlivet, riktlinje för bidrag till lokalhållande organisationer och riktlinje för ateljébidrag (beslutade av kulturnämnden 2021-11-03).

I riktlinje för bidrag till barns och ungas fria tid regleras verksamhetsbidrag till barns och ungas fria tid, projektbidrag till barns och ungas fria tid, projektbidrag evenemang ung och verksamhetsbidrag barns och ungas kulturutövande. I riktlinje för bidrag till det fria kulturlivet regleras verksamhetsbidrag till det professionella fria kulturlivet, projektbidrag till det professionella fria kulturlivet, projektbidrag till lokal kultur och amatörkultur och verksamhetsbidrag till nationella minoriteternas föreningar. I riktlinje för bidrag till lokalhållande organisationer regleras verksamhetsbidrag till lokalhållande organisationer, utvecklingsbidrag för upprustning av allmänna samlingslokaler och utvecklingsbidrag för kommunal medfinansiering avseende Boverkets investeringsbidrag till allmänna samlingslokaler. I riktlinje för ateljébidrag regleras verksamhetsbidrag, vilket syftar till att skapa bättre förutsättningar för professionella konstnärer inom området bild och form.

Av ovan nämnda riktlinjer framgår målgrupp, information och bedömningskriterier för respektive bidragstyp.

Av nämndens delegationsordning (beslutad av kulturnämnden 2023-04-27) framgår att följande beslut om bidrag har delegerats till förvaltningsdirektör: Beslut om projektbidrag till evenemang ung, barns och ungas fria tid, det professionella kulturlivet, lokalkultur och amatörkultur, samt ateljébidrag, verksamhetsbidrag till nationella minoriteternas föreningar, bidrag och uppdrag inom det finska förvaltningsområdet, verksamhetsbidrag till lokalhållande organisationer och utvecklingsbidrag för upprustning till allmänna samlingslokaler. Övriga bidrag beslutas av nämnden i dess helhet. Av intervju framgår att det finns ansvariga handläggare inom respektive bidragsområde samt att dessa har en gemensam beredning inför beslut.

Enligt uppgift planeras vid tiden för granskningen en översyn av riktlinjerna alternativt tolkningar och rutiner av dessa. Det framgår av intervju att en handläggarbok påbörjats, dock har personalförändringar medfört att denna inte färdigställts vid tiden för granskningen. Det framgår vidare att det inte finns någon gemensam checklista som samtliga handläggare inom kultur följer vid granskningen av underlag.

Av intervju framgår att det vid tiden för granskningen pågår ett arbete med att föra in kulturnämndens bidragsansökningar i samma system som idrotts- och fritidsnämnden nyttjar. I och med detta kommer även ansökan om att bli Godkänd aktör digitaliseras för nämndens ansökningar, vilket medför en ny struktur och exempelvis att automatiska påminnelser kommer att skickas till föreningarna när ansökningshandlingar och årsmöteshandlingar ska skickas in. Av intervju framgår att interna rutiner planeras tas

fram löpande i samband med detta. Det finns även planer på att samtliga nämnder ska använda systemet de kommande åren.

3.2.3 Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämndens bidrag utgörs av verksamhetsbidrag för arbetsmarknadsinsatser, verksamhetsbidrag för integrations- och arbetsmarknadsinsatser inom etnisk förening, verksamhetsbidrag för arbetsintegration samt utvecklings- och projektbidrag inom samverkanslösning. Av riktlinje för föreningsbidrag (beslutad av arbetsmarknadsnämnden 2021-11-12) framgår att ändamålet med nämndens bidrag är att stödja verksamhet som undanröjer risker för arbetslöshet och bidrag till egenmakt och självförsörjning.

Nämnden har övergripande krav samt bedömningskriterier för bidragen, exempelvis förväntade effekter, hur väl verksamheten svarar mot det aktuella bidraget och bidragets storleks rimlighet i förhållande till förväntad effekt. Riktlinjerna innehåller vidare bidragsspecifika skrivningar. Nämnden har ett ytterligare dokument med kriterier för verksamhetsbidrag för integrations- och arbetsmarknadsinsatser inom etnisk förening (beslutad av arbetsmarknadsnämnden 2022-03-02), vilket syftar till att tydliggöra krav och bedömningskriterier för att en förening ska beviljas bidraget.

I riktlinjen anges vidare att när nämnden utlyser ett bidrag ska förvaltningen ta fram en anvisning som publiceras i det digitala bidragssystemet, i vilken ansökningstid och budgetram anslås.

Av intervju framgår att det sammanlagt är drygt 30 föreningar som söker bidrag från arbetsmarknadsnämnden årligen. Det anges att kontroll av huruvida en sökande är Godkänd aktör genomförs med den checklista som utgår från den kommunövergripande rutinen. När en aktör godkänns ska det dokumenteras i verksamhetssystemet. Det framgår vidare av intervju att flertalet möten hållits med föreningar gällande ansökningar och vad de söker bidrag för. Intervjuade beskriver att det ska framgå tydligt av ansökan och tjänsteanteckning vad medel beviljas för.

Av nämndens delegationsordning (beslutad av arbetsmarknadsnämnden 2023-10-27) framgår att beslut om att bevilja föreningsbidrag upp till 500 tkr delegerats till avdelningschef och beslut över 500 tkr delegerats till förvaltningsdirektör. Det framgår vidare att handläggare inom föreningsbidrag delegerats att avvisa ofullständig ansökan om föreningsbidrag samt att arbetsutskottet får besluta om avslag på ansökan om föreningsbidrag.

3.2.4 Äldrenämnden

Äldrenämnden har två typer av föreningsbidrag, verksamhetsbidrag och bidrag till pensionärsföreningar. Av riktlinje för föreningsbidrag (beslutad av äldrenämnden 2024-06-12) framgår att verksamhetsbidraget är avsett för aktörernas planerade verksamhet och fördelas en gång årligen. Det framgår att om bidraget ska användas för lönekostnad ska aktören vara registrerad hos Skatteverket som arbetsgivare och vid beslut om bidrag för personalkostnad binder sig aktören att mot begäran skicka in sammanställning avseende arbetsgivardeklaration till nämnden. Vidare framgår de bedömningskriterier som nämnden tar hänsyn till vid beslut om vilka ansökningar som

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag
2024-09-20

ska beviljas stöd. Exempelvis utgörs kriterierna av hur verksamheten bedöms utgöra ett komplement till nämndens ordinarie verksamhet.

Bidrag till pensionärsföreningar baseras på föregående års aktiviteter och består av tre delar: ett fast bidrag som är lika för alla föreningar samt en summa per bidragsberättigad medlem, en rörlig del baserad på antal aktiviteter och ett lokalbidrag.

Av intervju och ansökningsblankett framgår att det även finns ett tillfälligt bidrag till föreningar för att främja rörelse och aktivitet bland äldre. Bidraget utgör en tvåårig satsning och riktar sig till båda de befintliga målgrupperna. Bidrag från äldrenämnden ansöks via blankett och verksamhetsberättelse, stadgar, ekonomisk redogörelse, revisionsberättelse, årsmötesprotokoll och styrelseprotokoll från senaste konstituerande styrelsemöte ska bifogas.

Intervjuade hänvisar till att rutin för handläggning av Godkänd aktör används vid granskning. Av intervju framgår vidare att omkring 80 föreningar söker bidrag från nämnden årligen, varav 70 är pensionärsföreningar.

I nämndens delegationsordning (beslutad av äldrenämnden 2024-06-12) anges att enhetschef delegerats att besluta om bidrag till pensionärsföreningar.

3.2.5 Omsorgsnämnden

Av omsorgsnämndens riktlinje för föreningsbidrag (beslutad av omsorgsnämnden 2024-06-13) framgår att bidrag kan ansökas i form av grundbidrag, verksamhetsbidrag och lokalbidrag. Samtliga föreningar som uppfyller de grundläggande kraven om att tillhöra nämndens ansvars- och verksamhetsområde, komplettera nämndens verksamhet och bedriva sin huvudsakliga verksamhet inom kommunen, beviljas ett grundbidrag, vilket är ett fast belopp lika för alla föreningar. Av intervju framgår att bidragets storlek tidigare baserats på antal medlemmar.

Av riktlinjen framgår även avgränsningar, så som att en förening måste ha varit aktiv i minst ett år för att kunna söka bidrag och att vid första ansökan kan en ny förening endast beviljas grundbidrag. Det anges även att bidrag inte beviljas för exempelvis delar av verksamheten som redan täcks av bidrag från annan bidragsgivare. Vid ansökan ska föreningen beskriva tydligt vilken verksamhet verksamhetsbidraget söks för samt specificera de kostnader som föreningen har för den specifika verksamheten. Exempelvis framgår vidare att om bidrag ska användas för lönekostnad ska föreningen/organisationen vara registrerad hos Skatteverket som arbetsgivare. Om händelser uppkommer som medför avsteg från ansökan och beviljat bidrag ska dialog föras med förvaltningen.

Beslut om fördelning av bidrag fattas av omsorgsnämnden och bidragets rimlighet bedöms utifrån tillgänglig budget för föreningsbidrag. Nämnden har ett antal bedömningskriterier för beslut om vilka ansökningar som ska beviljas stöd. Några av dessa kriterier är om föreningen samverkar med andra föreningar, anordnar aktiviteter som riktar sig till barn och unga, samt om mål, aktiviteter, metoder, resultat och budget är sammanhängande och trovärdiga.

Intervjuade hänvisar till att rutin för handläggning av Godkänd aktör används vid granskning. Det framgår av intervju att arbetssätt för att förebygga välfärdsbrott har

tagits fram utifrån Skatteverkets vägledning gällande föreningsbidrag, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, samt konferenser om hur andra kommuner arbetar med frågorna. Det anges även att ett arbete pågått med att nedteckna rutiner för handlägningsprocessens olika steg samt att arbetet ska återupptas efter att de nya riktlinjerna antogs i juni 2024.

Det framgår även att möten hållits med syfte att ha en genomgång för föreningar av ansökningsblanketten. Det anges att förvaltningen upplever att de flesta föreningar har bra koll, dock kan komplettering av underlag ibland krävas.

3.2.6 Socialnämnden

Av socialnämndens riktlinje för verksamhetsbidrag (beslutad av socialnämnden 2022-02-07) framgår att nämndens krav exempelvis utgörs av att föreningens verksamhet ska innebära kvalificerat stöd till målgrupperna samt att verksamheten ska vara till nytta inom nämndens verksamhetsområde och komplettera eller stärka nämndens egen verksamhet. När nämnden beslutar vilka ansökningar som ska beviljas stöd bedöms ansökan efter bedömningskriterier, exempelvis verksamhetens mål, metod och förväntade effekter.

Av riktlinjen framgår att föreningsbidrag hanteras i ett digitalt bidragssystem. Enligt uppgift har arbetet med detta försenats och vid tiden för granskningen arbetar inte socialnämnden i det kommungemensamma bidragssystemet. Vidare framgår av riktlinjen att ansökningstid och budgetram anslås i anvisning som tas fram för varje bidrag nämnden utlyser. Innan bedömning av fortsatt stöd ska föreningen inkomma med en delårs/helårsredovisning av hur stödet använts.

Av intervju framgår att efter granskning av Godkänd aktör enligt checklista granskas aktören utifrån socialnämndens riktlinjer och eventuella kompletteringar inhämtas. Innan bidragsansökningar beslutas av nämnden läses underlaget av flera instanser inom tjänstemannaorganisationen.

3.2.7 Bedömning

Vår bedömning är att nämnderna i allt väsentligt säkerställt att det finns ändamålsenliga riktlinjer och rutiner avseende utbetalning av bidrag till föreningar.

Vi grundar vår bedömning på att samtliga nämnder har riktlinjer samt tillhörande processer för föreningsbidrag. Vi bedömer att de kommunövergripande styrdokumenterna i form av *Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet*, *Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet*, samt *Rutin för handläggning av processen godkänd aktör för ideella föreningar* utgör en sammanhållen grund för nämndernas arbete med föreningsbidrag.

Vår bedömning är att styrdokumentet ställer krav på underlaget till ansökan om bidrag genom att det anges vilka dokument som ska skickas in och vilka uppgifter som ska anges. Vi bedömer att det framgår av styrdokumentet vad de flesta bidrag får användas till och vad som ska uppnås med finansieringen per bidragstyp. Vi noterar dock att det förekommer normerade bidrag där det inte finns krav på att föreningarna ska ange vad

bidragen ska användas till, vilket vi bedömer kan öka risken för bedrägerier och att bidragen inte används till avsedd verksamhet. Vi noterar att flera nämnder saknar uppdaterade rutinbeskrivningar för handläggning av nämnds-specifika bidrag.

Vi bedömer att de nämnds-specifika riktlinjerna harmoniserar med de kommungemensamma styrdokumenterna. Detta främst genom hänvisningar till att policy och riktlinje ska följas samt genom att vissa krav och kriterier tas upp både i kommungemensamma och nämnds-specifika dokument.

Vi noterar att det inte uttryckligen framgår av styrdokument och kommungemensam rutin hur ofta granskningen för att en förening ska bli Godkänd aktör ska genomföras, det vill säga om stadgar och årsmöteshandlingar ska skickas in årligen eller med annan frekvens. Vi bedömer att tidsfrekvensen bör tydliggöras för att uppnå en enhetlig granskning samt för att säkerställa att kommunen har en kontinuerligt uppdaterad bild av föreningarna. Vi noterar även att arbetssätten till viss del skiljer sig mellan nämndernas verksamheter vad gäller granskning av Godkänd aktör, detta exempelvis eftersom olika verksamhetssystem används samt vad gäller användning av checklista.

3.3 **Kontroll, uppföljning och hantering av felaktiga utbetalningar**

Av riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet (se avsnitt 3.1.2) framgår att beviljat bidrag ska redovisas samt att ekonomisk redovisning av hur bidraget har använts ska genomföras minst årligen. Det anges att redovisningen ska kunna styrkas samt att om förutsättningar ändras ska aktören snarast kontakta kommunen. Det anges vidare att Uppsala kommun kan hålla inne eller återkräva bidraget om:

- Aktören inte följer principer och kriterier i Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, eller bidragets anvisningar.
- Felaktiga uppgifter lämnats i ansökan eller redovisning.
- Det har skett väsentliga avsteg från vad som uppgivits i ansökan utan att detta meddelats och godkänts av Uppsala kommun.
- Bidraget inte lett till det ändamål som bidraget avsett.
- Bidraget inte återredovisas inom utsatt tid.
- Aktören inte har fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter.

Av intervjuer framgår samtidigt att diskussioner förts internt gällande om återkrav kan genomföras och huruvida bidrag är att betrakta som exempelvis gåva eller avtal.

3.3.1 **Idrotts- och fritidsnämnden**

Av idrotts- och fritidsnämndens riktlinje framgår att redovisning av investerings-, hållbarhets- och projektbidrag sker efter avslutat arbete. Redovisning av övriga bidrag genomförs vid samma tillfälle som nyansökan. Redovisning genomförs i det digitala systemet och fleråriga bidrag ska redovisas årligen före det att nytt bidrag utbetalas. Det framgår även att om föreningen bryter mot principer och kriterier i policy för

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag
2024-09-20

samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, eller de krav som finns i anvisningen, kommer åtgärder att vidtas.

Av intervju framgår att föreningsdialoger sker kontinuerligt samt att representanter bjuds in till möte vid osäkerheter. Det framgår även att kvitton kan inhämtas vid behov som underlag till den ekonomiska redovisningen men att detta inte görs per rutin. Intervjuade beskriver att det i de flesta fall när något blivit fel rör sig om okunskap från de ideella föreningsföreträdarna.

Nämnden har ett normerande styrdokument kallat åtgärdstrappa – för en trygg och jämlik förening (beslutad av idrotts- och fritidsnämnden 2020-09-01), vilket syftar till att ses som en handbok i hur kommunen kan arbeta med föreningar för att nå barnkonventionen och de kommunövergripande målen. Det framgår även att den syftar till att tidigt upptäcka och stötta föreningar som har svårt att få ihop det grundläggande föreningsarbetet kring styrelse, ekonomi och verksamhetsplaner så att föreningar inte hamnar i till exempel långvarig ekonomisk skuld till nämnden. Det anges att trappstegen ska vara enkla och övergripande samt kunna tillämpas på alla typer av föreningar och incidenter. Följande steg beskrivs:

- Tjänstepersoner tar reda på bakgrund till händelsen och om föreningen uppbär bidrag från flera nämnder. Om det är en idrottsförening ska dialog föras med Riksidrottsförbundet Sisu Uppland och specialidrottsförbund. Representanter från föreningen samt eventuellt andra inblandade kallas till möte.
- Möte hålls, kommunen introducerar varför och föreningen har möjlighet att förklara sin syn på händelsen samt hur de har hanterat detta. Om en grov händelse skett kan andra instanser ta vid, så som vid orosanmälan eller polisanmälan. Fokus på mötet ska vara att gemensamt hitta lösningar för att händelsen inte upprepas och en skriftlig redovisning ska tas fram.
- En avstämning ska genomföras ungefär två månader efter det första mötet. Om föreningen sänder positiva signaler fortlöper arbetet, om föreningen inte startat arbetet med åtgärder påminns föreningen om vilka konsekvenser detta kan innebära.
- En skriftlig redovisning i form av exempelvis handlingsplan ska vara idrott och fritid till handa senast två månader efter avstämningsmötet, om inte annat är överenskommet. RF Sisu Uppland och kommunen kan göra oanmält besök av verksamheten.
- Om åtgärder är utförda kan föreningen erbjuda en trygg och jämlik idrott. Om åtgärder inte utförts har avdelningschef rätt att ändra beslut om bidragsberättigad förening eller bidragsbeslut.

Av intervju framgår att det vid ett tillfälle de senaste åren övervägts att genomföra polisanmälan gentemot en förening, med anledning av hur föreningen hanterade sin ekonomi. Av nämndens delegationsordning framgår vidare att ändring av beslut får genomföras av ursprunglig beslutsfattare.

3.3.2 Kulturnämnden

Av kulturnämndens riktlinjer framgår att efter avslutad verksamhet ska redovisning ske i det digitala systemet, i enlighet med den kommungemensamma riktlinjen för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet. Enligt uppgift kommer redovisning i det digitala systemet gälla först för de bidrag som även beviljats i det digitala systemet. Vid tiden för granskningen genomförs redovisning på blankett i PDF-format.

Vidare framgår att redovisning av utvecklingsbidrag för upprustning av allmänna samlingslokaler sker i enlighet med beskrivningen i den kommunövergripande riktlinjen. Redovisning av utvecklingsbidraget för kommunal medfinansiering sker genom begäran av utbetalning med Boverkets slutgiltiga beslut som bilaga. För verksamhetsbidrag till allmänna samlingslokaler krävs inte redovisning då stödet är normerat och baserat på lokalyta samt föregående års verksamhet. Ateljébidraget återredovisas inte.

Av nämndens riktlinjer framgår vidare att om aktören bryter mot principer och kriterier i policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, eller de krav som finns i anvisningen, kommer åtgärder vidtas. I nämndens delegationsordning anges att beslut om återkrav och eftergift, helt eller delvis, av felaktigt utbetalt bidrag inom respektive verksamhetsområde delegerats till förvaltningsdirektör.

Vi har vidare tagit del av arbetsrutiner för handläggning av bidrag avseende barns och ungas fria tid, där det exempelvis framgår hur redovisning ska granskas.

Vad gäller återrapportering framgår av intervju att granskningen utgår från en lista över vilka underlag som ska inkomma. Uppföljningen utgår enligt uppgift främst från ansökan och beslut, då riktlinjerna uppger ge visst tolkningsutrymme. De intervjuade har inte erfarenhet av att återkräva medel mot bakgrund av en bristfällig återrapportering, dock har det inträffat att en förening angett att de ska göra fler föreställningar än vad de sedan faktiskt genomfört vilket lett till återbetalning. Det har även tagits fram handlingsplaner för att föreningar ska skärpa sina rutiner.

Av intervju framgår att det vid tillfällen uppkommit misstankar om felaktigheter. Exempelvis när en förening redovisade samtliga summor i rena tusental, vilket ledde till ett uppföljande möte om att redovisning ska ske från bokföring i exakta kostnader. Ett ytterligare exempel är en förening som sökte bidrag avseende barn och ungas fria tid hade uppgivit rätt siffror i ansökan och redovisning gällande arbetsgivaravgifter men vid kontroll gentemot Skatteverket upptäcktes att dessa inte betalats in. Föreningen blev återbetalningsskyldig till Skatteverket och fortsatte inte att söka bidrag från kommunen.

Det ska anges i ansökan om föreningen söker bidrag från andra aktörer, så som regionen eller kulturrådet. Det framgår av intervju att föreningar sällan söker bidrag från kulturnämnden och andra nämnder samtidigt.

3.3.3 Arbetsmarknadsnämnden

Av arbetsmarknadsnämndens riktlinjer framgår att efter avslutad verksamhet sker redovisning i det digitala bidragssystemet. Det anges även att om en aktör bryter mot principer och kriterier i policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet eller krav i anvisningen att åtgärder kommer att vidtas. Vidare har vi tagit del av mall för

delegationsbeslut, av vilken det bland annat framgår att om verksamheten ställs in eller väsentligt ändras till form och innehåll ska förvaltningen kontaktas. Det framgår att stödet då kan komma att återkrävas samt att beviljade bidrag inte får användas till andra kostnader än de som angetts.

Vad gäller uppföljning framgår av intervju att det vid tiden för granskningen finns ett fokus från politiken gällande uppföljning och effekter. Det framgår vidare att om en förening hör av sig och har medel kvar kan mindre korrigeringar göras utifrån vad som beviljats, exempelvis genom att föreningen då genomför en ytterligare aktivitet.

Det framgår av intervju att överlappningar i vissa fall upptäckts i nämndernas bidragsgivning, att statligt stöd har beviljats för liknande verksamhet samt att det varit svårt att få förståelse för vad medel använts till. I dessa fall har möten hållits och handlingsplaner tagits fram.

Av intervju med förvaltningsföreträdare framgår även att återkrav inte genomförts samt att de ser ett behov av att tydliggöra vem som ska fatta beslut om återkrav.

3.3.4 Äldrenämnden

Av äldrenämndens riktlinje framgår att äldrenämnden aktivt arbetar för att förebygga, upptäcka, förhindra och åtgärda välfärdsbrott, vilket utgår från den kommungemensamma handlingsplanen mot välfärdsbrott. Det anges att vid misstanke om välfärdsbrott görs en polisanmälan. Uppföljning av tidigare erhållna bidrag och uppnådda resultat beaktas vid prövning av nya ansökan. Om aktiviteter som föreningen fått bidrag för inte har genomförts eller om ansökningsuppgifterna är felaktiga kan föreningen bli återbetalningsskyldig. Vidare framgår att föreningen ska betala tillbaka återstående bidrag om pengarna inte förbrukats under perioden bidraget avser, om inte förvaltningen skriftligen meddelar en annan hantering.

Av intervju framgår att bidraget till pensionärsföreningar utgör en typ av motivator för aktiviteterna och att utbetalning sker efter genomförda aktiviteter. Föreningarna ska föra loggbok över aktiviteterna som förvaltningen kan begära in vid behov.

Intervjuade beskriver att det inte förekommit misstankar om fusk men att föreningsföreträdarna ibland saknat kunskap om hur ansökning eller redovisning ska genomföras. Vidare framgår att dialog ofta förs med paraplyorganisationen Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd gällande föreningarna.

3.3.5 Omsorgsnämnden

Av omsorgsnämndens riktlinje framgår att nämnden arbetar aktivt för att förebygga, upptäcka, förhindra och åtgärda välfärdsbrott. Det framgår att arbetet utgår från den kommungemensamma handlingsplanen samt att en viktig del är hur bidragen använts. Det anges att polisanmälan görs vid misstanke om välfärdsbrott, att uppföljning av tidigare erhållna bidrag och uppnådda resultat beaktas vid prövning av ny ansökan, samt att om aktiviteter som föreningen fått bidrag för inte har genomförts kan föreningen bli återbetalningsskyldig.

Av intervju framgår att tjänstepersoner vid tiden för granskningen börjat genomföra besök, främst hos de föreningar som har lokaler. Dialog gällande föreningarna förs

enligt uppgift med paraplyorganisationen Funktionsrätt Uppsala kommun. Vidare beskrivs kontroller som att kontrollera att föreningen är registrerad som arbetsgivare om den söker bidrag för personalkostnader samt att en kopia på hyreskontrakt begärs in vid ansökan om lokalhyresbidrag. Intervjuade uppfattar det som tydligt hur misstankar om felaktiga utbetalningar ska hanteras och hänvisar till hantering av oegentligheter vid avtal.

Vad gäller bidrag från andra instanser framgår av intervju att de föreningar som söker bidrag från nämnden i vissa fall även söker bidrag från Socialstyrelsen eller Region Uppsala. Vid bidragsansökan ska föreningarna ange om de söker andra bidrag.

3.3.6 Socialnämnden

Vad gäller uppföljning framgår av nämndens riktlinje att nämnden har regelbunden dialog med de aktörer som beviljas bidrag samt att redovisning ska ske efter avslutad verksamhet. Aktörer ska inkomma med en delårs/helårsredovisning av hur stödet använts innan bedömning av fortsatt stöd.

Av intervju framgår att kravet på delårsredovisning togs fram från år 2023 mot bakgrund av ett behov av att veta vad medel går till snarare än att någon situation inträffade som föranledde det. De föreningar som har bidrag och avser söka för nästkommande år ska under sommaren redovisa hur de använt medlen januari till juni innevarande år. Det finns ingen särskild mall för delårsredovisningen utan den görs i beskrivande form.

Under våren 2024 har enligt uppgift tre föreningsbesök genomförts utöver kontinuerlig kontakt med kontaktpersoner för föreningar.

Intervjuade beskriver att det inte genomförts några återkrav, dock har bidrag till en förening stoppats för ett antal år sedan då den inte kunde uppvisa rätt kontotyp.

3.3.7 Stickprovsgranskning

Som nämnts i avsnitt 2.3 har en stickprovsgranskning genomförts avseende beviljade bidrag till 10 föreningar som får stöd från idrotts- och fritidsnämnden samt 10 föreningar som får stöd från kulturnämnden. I stickprovsgranskningen har kontroll skett av om inkomna ansökningar samt återrapporteringar uppfyller kraven i beslutade riktlinjer. Stickprovsgranskningen har avgränsats till bidrag som beviljats under år 2023.

Stickprovsgranskningen har genomförts utifrån nedan kontrollpunkter:

- Har granskning av Godkänd aktör genomförts i enlighet med beslutade riktlinjer?
- Stämmer ansökan överens med krav i beslutade riktlinjer?
- Har återrapportering/redovisning skett i enlighet med beslutade riktlinjer?

Stickprovsgranskningen redovisas övergripande nedan och i tabellform i bilaga 1.

3.3.7.1 Idrotts- och fritidsnämnden

Samtliga föreningar i urvalet har enligt uppgift varit bidragsberättigade under många år. Mot bakgrund av detta har deras ansökningar enligt uppgift gallrats och vi har därmed

inte tagit del av handlingar som påvisar att samtliga föreningar är Godkänd aktör/bidragsberättigad. I flera fall finns dock handlingar som ekonomisk redovisning och verksamhetsberättelse då de särskilda bidragen krävt det.

Som nämnt ovan i avsnitt 3.2.1 behöver föreningar som avser söka nämndens bidrag årligen ansöka om kvalitetspoäng. I samtliga tio fall finns ansökan om kvalitetspoäng inklusive kommunikation från kommunen gällande att ansökan mottagits, granskats och godkänts för vidare handläggning. I ett fall saknas verksamhetsplan.

Det finns ingen särskild redovisning för det grundläggande kvalitetsbidraget. Driftbidrag och ledarutbildningsbidrag avser föregående års kostnader. Ansökningar om skollovsbidrag godkänns preliminärt innan redovisning av aktiviteter i aktivitetsstöd. Av stickprovet framgår att en förenings ansökan om skollovsbidrag har avslagits på grund av att krav om marknadsföring ej uppfyllts.

I flera fall finns korrespondens gällande kompletteringar och frågor. Vi noterar även att beslut i flera fall inkluderar information om att föreningen behöver betala arbetsgivaravgifter och skatt om bidrag ska gå till anställning.

3.3.7.2 **Kulturnämnden**

Kulturnämnden hade inte påbörjat arbetet med att granska enligt Godkänd aktör vid bidragsansökningarna 2023, således har vi inte tagit del av underlag som visar att samtliga föreningar utgör Godkänd aktör. I flera fall har dock dessa handlingar inkommit i samband med ansökan och redovisning.

Stickproven har avsett verksamhetsbidrag och projektbidrag. I samtliga fall har vi tagit del av ansökningar med beskrivningar av verksamheten, samt i fyra fall vid ansökan om verksamhetsbidrag även redovisning av bidrag för tidigare år. I beslutsformuleringar ingår i flera fall information om redovisning, att höra av sig vid förändringar och information om arbetsgivaravgifter.

Vid tiden för granskningen har ett projektbidrag inte redovisats trots två påminnelser. Enligt uppgift har föreningen inte ansökt om projektbidrag för år 2024. I övriga fall har redovisning genomförts på utsedda redovisningsblanketter.

3.3.8 **Bedömning**

Vår bedömning är att det delvis genomförs tillräckliga kontroller och uppföljning av de föreningar som beviljats stöd för att säkerställa att betalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för.

Vi bedömer att det finns krav på återrapportering från föreningarna som erhållit bidrag genom att redovisning för de flesta bidrag ska ske i de digitala bidragssystemen efter genomförd verksamhet eller efter avslutat bidragsår. Vi noterar att det finns bidrag som inte återredovisas särskilt. Vi bedömer att kravet i den kommunövergripande riktlinjen att ekonomisk redovisning ska genomföras minst årligen, inte uppfylls för flertalet bidrag då särskild redovisning av användningen av det aktuella bidraget inte krävs. Vi ser att detta ökar risken för bedrägerier och att bidragen inte används för avsett ändamål.

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag
2024-09-20

Vi ser positivt på att det i kommundemensamma och nämndspecifika rutiner samt intervjuer framgår kontroller som vi bedömer delvis beaktar risker. Vi bedömer att arbetet kan stärkas genom att i högre grad ta hänsyn till risker för välfärdsbedrägerier och att genomföra ytterligare uppföljande kontroller i form av exempelvis bakgrundskontroller av företrädare.

Vi bedömer att ökad kontroll av vad medel används till kan uppnås genom genomförande av verksamhetsbesök och slumpmässiga kontroller i enlighet med riktlinjer, så som stickprov av kvitton och liknande.

Vidare ser vi positivt på att äldrenämnden och omsorgsnämnden i sina riktlinjer tydligt har formulerat att nämnderna arbetar för att förebygga, upptäcka, förhindra och åtgärda välfärdsbrott. Vi ser även positivt på att socialnämnden har en delårsrapportering gällande hur medel använts innevarande år.

Vi bedömer att det delvis finns rutiner för hur misstankar om felaktiga utbetalningar av föreningsbidrag ska hanteras.

Av riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet framgår att kommunen kan hålla inne eller återkräva bidrag. Av granskningen framgår dock att det finns olika uppfattningar i organisationen gällande om juridiska förutsättningar finns. Enligt vår bedömning finns det stöd i riktlinjerna för att genomföra återkrav eftersom bidrag villkoras i styrande dokument och beslut. Möjligheten att genomföra återkrav framgår av *Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet*, beslutad av kommunstyrelsen. Vi bedömer att frågan med fördel skulle kunna lyftas till kommunfullmäktige inom ramen för *Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet* för ytterligare tydliggörande.

Vidare noterar vi att det inte framgår tydligt av samtliga nämnders delegationsordningar vem som får fatta beslut om återkrav. Vi bedömer att det är viktigt att mandatet att fatta beslut om återkrav eller dylika åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverken, är tydligt dokumenterat.

3.4 Riskanalys och intern kontroll

3.4.1 Idrotts- och fritidsnämnden

I idrotts- och fritidsnämndens internkontrollplan för år 2023 framgår risken för förekomst av oegentligheter som kan leda till brister i måluppfyllelse och förtroende samt ekonomiska förluster. Det anges att enkät angående kunskap om mutor och jäv ska skickas till förtroendevalda och tjänstepersoner. Av uppföljningen framgår att kontrollen genomförts med mindre anmärkning. Samma risk och kontroll ingår i internkontrollplanen för år 2024. I nämndens riskregister för år 2023 ingår inte någon ytterligare identifierad risk med bäring på området.

3.4.2 Kulturnämnden

Av kulturnämndens internkontrollplan för år 2023 framgår att kontroll ska genomföras av att resultaten av tidigare genomförd genomlysning av bidragsprocessen har tillvaratagits av förvaltningen och att åtgärder genomförs enligt plan. Av uppföljningen

framgår att kontrollen genomförts med mindre anmärkning samt att resultatet visade att en handlingsplan tagits fram och beslutats av förvaltningens ledningsgrupp, samt att en arbetsgrupp sammanställts inom förvaltningen. Samma risk och kontroll ingår i internkontrollplanen för år 2024, med tillägg att kontroll även ska genomföras av att berörda anställda och förtroendevalda har genomgått utbildningar för att motverka jäv, mutor och korruption.

3.4.3 Arbetsmarknadsnämnden

I arbetsmarknadsnämndens internkontrollplan för år 2023 har risk identifierats att nämnden betalar ut felaktigt föreningsbidrag. Kontrollmomentet för detta avsåg stickprov av tre återrapporteringar, samt begäran om och genomgång av verifikationer för bokslutsunderlag. Av uppföljningen framgår att kontrollen genomfördes med mindre anmärkning. Det beskrivs att instruktionen för återrapportering ska justeras under 2024, då den tidigare inte omfattat krav på återrapportering av hur många individer som deltagit i verksamheten och vilken konkret nytta som föreningens verksamhet inneburit för deltagarna.

En av nämndens sex prioriterade risker utifrån riskanalys 2023 (inför 2024) var välfärdsbrott inklusive otillåten påverkan, vilket inom nämndens verksamhet främst bedömts utgöra en risk vid upphandling och vid utbetalning av ekonomiskt bistånd och föreningsbidrag. Av nämndens internkontrollplan för år 2024 framgår att kontroll ska genomföras mot bakgrund av risker för att utsättas för välfärdsbrottslighet, vilket till exempel kan få felaktiga utbetalningar som följd. Det framgår att det ska kontrolleras att rutiner finns och är kända gällande hur välfärdsbrottslighet kan motverkas, samt att digitala system och hantering av dessa ska kontrolleras. Det framgår inte huruvida kontroll ska genomföras avseende föreningsbidrag. Av det riskregister vi tagit del av har det inte identifierats någon övrig risk med bäring på området.

3.4.4 Äldrenämnden

Av äldrenämndens internkontrollplan 2023 framgår att risk identifierats för att bevilja medel till verksamheter som inte är berättigade, effektiva eller ändamålsenliga, på grund av exempelvis bristande rutiner eller oegentligheter. Det anges att kontroll ska genomföras genom stickprov av att relevanta riktlinjer följts i bedömningen av ansökan och tilldelning av bidrag samt att organisationen redovisat tilldelade medel på det sätt nämnden bestämt och att medel använts i enlighet med beviljad ansökan. Av uppföljningen framgår att kontrollen genomförts med mindre anmärkning samt att åtgärder planerats i form av förlängd handläggningstid för att säkerställa rättssäker hantering och fortsatt samverkan med andra förvaltningar. För år 2023 identifierades även risken för att medarbetare eller förtroendevalda blir otillbörligt påverkade eller agerar på otillåtet sätt vilket kan leda till bland annat förtroendeskada. Av uppföljningen framgår att kontroll genomförts genom genomgång av kommungemensam enkät för kontroll av kunskap avseende mutor, jäv och representation, vilket bedömdes ha givit en klar bild över behovet av information och utbildningsinsatser.

Av nämndens internkontrollplan för år 2024 framgår att kontroll ska genomföras av att riktlinjerna kring bisysslor följs genom kartläggning.

3.4.5 Omsorgsnämnden

Omsorgsnämndens interkontrollplaner åren 2023 och 2024 innehåller motsvarande risker, kontroller och iakttagelser vid uppföljning som vad som redovisats gällande äldrenämnden (se avsnitt 3.4.4).

3.4.6 Socialnämnden

I socialnämndens internkontrollplan för år 2023 identifierades risken att bevilja medel till verksamheter som inte är berättigade, effektiva eller ändamålsenliga samt verksamheter som inte använder bidrag till avsedda ändamål. Av uppföljningen framgår att stickprov genomförts avseende att relevanta riktlinjer och/eller rutiner efterlevts, samt att inga avvikelser framkommit. Samma risk och kontroll ingår i internkontrollplanen för år 2024.

3.4.7 Bedömning

Vår bedömning är att kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden har säkerställt att en riskanalys med fokus på oegentligheter och välfärdsbedrägerier rörande föreningsbidrag genomförts. Vi bedömer att idrotts- och fritidsnämnden har säkerställt att en riskanalys med fokus på oegentligheter har genomförts, dessa rör dock inte specifikt föreningsbidrag.

Vi grundar vår bedömning på att kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden har identifierat risker avseende respektive bidragsprocess samt inkluderat dessa i sina internkontrollplaner för 2023 och/eller 2024. Vad gäller idrotts- och fritidsnämnden har nämnden identifierat risker inom området oegentligheter i internkontrollplaner.

Vi bedömer att en riskanalys fokuserad på föreningsbidrag med fördel kan genomföras gemensamt för de bidragshalterande nämndernas verksamheter, detta för att dela erfarenheter och få en samlad bild av risker och varningssignaler som identifierats i verksamheterna.

3.5 Samverkan och kompetensutveckling

Kommunens bidragsgivande nämnders förvaltningar samverkar genom en handläggargrupp, vilken träffas var tredje vecka för diskussioner och föreläsningar.

Det finns inte något samordnat register över vilka föreningar som får bidrag från nämnderna, dock uppges frågor gällande nya föreningar diskuteras i handläggargruppen, exempelvis gällande vilken nämnd det är lämpligt att den aktuella föreningen söker bidrag från. Av intervjuer framgår även att ärenden regelbundet lyfts för bedömningsdiskussioner i gruppen samt att det finns föreningar som samfinansieras av flera nämnder.

Av intervju framgår vidare att Världsklass Uppsala, vilket utgörs av organisationer och företag i staden däribland kommunen, är en bidragsgivare som nämnderna inte har samverkan med. Enligt uppgift har samtal för bättre samverkan initierats på ledningsgruppsnivå.

Intervjuade beskriver att ett behov identifierats av ytterligare stöd gällande kontroll av den ekonomiska redovisningen. Det framgår att ett utbildningstillfälle planerats med handläggargruppen gällande exempelvis hur en resultatredovisning ska tolkas. Vidare undersöks enligt uppgift möjligheterna att skapa en mer neutral kontrollfunktion att skicka vidare frågan till om en förening redovisar bristfälligt.

Vidare framgår av granskningen att intervjuade från de olika nämndernas verksamheter har deltagit i seminarier gällande välfärdsbrottslighet som anordnats i kommunen. Flera intervjuade ingår även i arbetsgrupper i kommunen gällande välfärdsbrottslighet och vissa ingår nätverk via SKR inom deras respektive verksamhetsområden. Vidare lyfts under intervjuer önskemål om ytterligare utbildningar eller underlag gällande arbetet med föreningsbidrag, samtidigt som några deltagit i utbildningar eller seminarier från SKR och Ekobrottsmyndigheten på området.

3.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att det delvis sker en ändamålsenlig samverkan mellan nämnderna i syfte att skapa en helhetsbild kring utbetalning av föreningsbidrag.

Vi ser positivt på att samverkan sker genom den etablerade handläggargruppen, vilken möjliggör dialoger gällande arbetssätt och ärenden.

Vi bedömer dock att det finns behov av ytterligare åtgärder för att skapa en helhetsbild kring utbetalning av föreningsbidrag. Vid tiden för granskningen saknas ett gemensamt register över beviljade och utbetalade bidrag till föreningar från respektive nämnd. Det finns inte heller en gemensam systematisk process för godkännande av aktörer i enlighet med kommunövergripande styrdokument, då olika system används för bidragsansökningar. Vi ser att detta ökar risken för dubbelfinansiering och ej samstämmiga beslut inom kommunen.

Vår bedömning är att nämnderna i allt väsentligt säkerställer tillräcklig kompetens gällande handläggning och uppföljning av föreningsbidrag, utifrån risken för välfärdsbedrägerier.

Vi grundar vår bedömning på att kompetensstärkning sker inom ramen för den etablerade handläggargruppen, samt på det arbete som sker generellt i kommunen gällande välfärdsbedrägerier. Vi noterar dock att det finns efterfrågan gällande ytterligare kompetensutveckling bland de intervjuade. Vi vill framhålla vikten av kontinuerlig kompetensutveckling för handläggare i hur de ska säkerställa att föreningsbidrag går till avsett syfte och inte utsätts för bedrägerier.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Granskningen har syftat till att bedöma huruvida berörda nämnder säkerställer en tillräcklig intern kontroll avseende utbetalning av föreningsbidrag.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att berörda nämnder delvis säkerställer en tillräcklig intern kontroll avseende utbetalning av föreningsbidrag.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden att:

- Tillse ökad samverkan gällande handläggning och uppföljning av momentet Godkänd aktör.
- Överväga att ta fram en gemensam riktlinje eller rutin för uppföljning av föreningsbidrag inklusive hantering av misstankar om felaktiga utbetalningar.
- Säkerställa att kontroller av föreningar och utbetalda bidrag i högre utsträckning tar hänsyn till risker för välfärdsbedrägerier.
- Säkerställa att ansökan och rapportering av olika typer av normerade bidrag följer "Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet", och att dessa bidrag tydligare följs upp utifrån risken för bedrägerier.

Vi rekommenderar idrotts- och fritidsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden att:

- Förtydliga i styrande dokument, till exempel delegationsordning, vilken funktion som fattar beslut om återkrav.

Vi rekommenderar kulturnämnden, äldrenämnden och omsorgsnämnden att:

- Säkerställa att det finns aktuella dokumenterade rutiner för handläggning av föreningsbidrag.

Vi rekommenderar idrotts- och fritidsnämnden att:

- Säkerställa att en riskanalys med fokus på oegentligheter och/eller välfärdsbedrägerier rörande föreningsbidrag genomförs.

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag
2024-09-20

Datum som ovan

KPMG AB

Helena Hansson
Verksamhetsrevisor

Lovisa Edvardsson
Verksamhetsrevisor

Mikael Lind
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Bilaga 1: Stickprovskontroller – Idrotts- och fritidsnämnden

Förening	Bidragstyp/er	Godkänd aktör	Ansökan	Beslut	Redovisning
1	Kvalitetspoäng, ledarutbildningar	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. verksamhetsplan	Ja	Ledarutbildningsbidrag avser kostnader för utbildningar föregående år.
2	Kvalitetspoäng, ledarutbildningar, hållbarhetsbidrag och driftbidrag	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. balansrapport, resultatrapport, verksamhetsplan, budget och tidigare redovisning	Ja, hänvisning till delegationsordning gällande hållbarhetsbidrag och driftbidrag	Ja, av hållbarhetsbidrag. Driftbidrag och ledarutbildningsbidrag söks för kostnader föregående år.
3	Kvalitetspoäng	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. verksamhetsplan och stadgar	Ja	
4	Kvalitetspoäng, ledarutbildningar och driftbidrag	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. tidigare resultat- och balansräkning, verksamhetsplan och policys	Ja, hänvisning till delegationsordning gällande driftbidrag	Driftbidrag och ledarutbildningsbidrag söks för kostnader föregående år.
5	Kvalitetspoäng	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. verksamhetsplan	Ja	

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag

2024-09-20

Förening	Bidragstyp/er	Godkänd aktör	Ansökan	Beslut	Redovisning
6	Kvalitetspoäng, ledarutbildningar	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, verksamhetsplan saknas, dock har olika policys bifogats	Ja	Ledarutbildningsbidrag avser kostnader för utbildningar föregående år.
7	Kvalitetspoäng	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. verksamhetsplan och policys	Ja	
8	Kvalitetspoäng, ledarutbildningar och driftbidrag	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. verksamhetsplan, årsredovisning med verksamhetsberättelse, resultaträkning, balansräkning och fakturor för drift	Ja, hänvisning till delegationsordning gällande driftbidrag	Driftbidrag och ledarutbildningsbidrag söks för kostnader föregående år.
9	Kvalitetspoäng, ledarutbildningar och skollovsbidrag	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. verksamhetsplan och policys	Ja, avslag skollovsbidrag p.g.a. krav om marknadsföring ej uppfyllts	Ledarutbildningsbidrag avser kostnader för utbildningar föregående år.
10	Kvalitetspoäng, driftbidrag, skollovsbidrag och särskilt organisationsbidrag	Ansökningar har enligt uppgift gallrats eftersom föreningen varit bidragsberättigad många år	Ja, inkl. verksamhetsplan och beslut från KF 1976 som grund för särskilt organisationsbidrag	Ja, hänvisning till delegationsordning gällande driftbidrag och särskilt organisationsbidrag	Driftbidrag söks för kostnader föregående år.

Bilaga 2: Stickprovskontroller – Kulturnämnden

Förening	Bidragstyp/er	Godkänd aktör	Ansökan	Beslut	Redovisning
1	Verksamhetsbidrag (överfört till handläggning inom projektbidrag med anledning av nya riktlinjer)	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja, inkl. redovisning av bidrag 2021	Ja, med hänvisning till delegationsordning, information om redovisning	Ja, inkl. ekonomiskt resultat och bilaga över tillfällen 2023
2	Projektbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja	Ja, med hänvisning till delegationsordning, information om redovisning	Ja, inkl ekonomiskt resultat
3	Verksamhetsbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja, inkl. bilagor för delverksamheter	Ja, nämndsbeslut, specificerat för delverksamheter, information om redovisning	Ja, inkl. bilagor för delverksamheter, årsmötesprotokoll, ekonomisk redovisning, revisionsberättelse och verksamhetsberättelse
4	Verksamhetsbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja, inkl. redovisning av bidrag 2021	Ja, nämndsbeslut, information om redovisning	Ja, inkl. årsmöteshandlingar, ekonomisk redovisning, revisionsberättelse och verksamhetsberättelse
5	Projektbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja	Ja, med hänvisning till delegationsordning	Ja

Uppsala kommun

Granskning av intern kontroll vid utbetalning av föreningsbidrag

2024-09-20

Förening	Bidragstyp/er	Godkänd aktör	Ansökan	Beslut	Redovisning
6	Projektbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja	Ja, med hänvisning till delegationsordning, anges vilket projekt bidrag beviljas för, information om redovisning	Ja
7	Verksamhetsbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja, inkl. redovisning av bidrag 2021	Ja, nämndsbeslut om 2023-2025	Ja, inkl. årsmötesprotokoll, ekonomisk redovisning, revisorsutlåtande och verksamhetsberättelse
8	Projektbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja	Ja, med hänvisning till delegationsordning, information om redovisning och att höra av sig vid förändringar	Ej redovisat trots påminnelse
9	Verksamhetsbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja, flerårigt bidrag	Ja, nämndsbeslut	Ja
10	Verksamhetsbidrag	Arbetet hade inte påbörjats inom kulturnämnden 2023	Ja, inkl. årsmöteshandlingar och ekonomisk redovisning	Ja, nämndsbeslut gällande vilka delar som innefattas samt information om redovisning, att höra av sig vid ändringar och arbetsgivaravgifter	Ja

Kommunrevisionen / Lekmannarevisorerna
Missivbrev

Mottagare:

Kommunstyrelsen
Gatu- och samhällsmiljönämnden
Idrotts- och fritidsnämnden
Kulturnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Arbetsmarknadsnämnden
Äldrenämnden
Omsorgsnämnden
Socialnämnden
Utbildningsnämnden
Plan- och byggnadsnämnden
Räddningsnämnden
Uppsala Stadshus AB
Uppsalahem AB
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB
Uppsala Vatten och Avfall AB, för kännedom
Kommunfullmäktige, för kännedom

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning

Vi som förtroendevalda revisorer i Uppsala kommun har genomfört en samordnad granskning av kommunkoncernens styrning, ledning och uppföljning i relation till Agenda 2030. I vår granskning har vi haft stöd av KPMG.

Bakgrunden till vår granskning är att samtliga hållbarhetsdimensioner spelar en allt större och väsentlig roll inom den kommunala sektorns olika verksamhetsområden, och i princip samtliga mål i agendan har direkt eller indirekt koppling till kommunernas verksamhet. Kommunernas arbete är därmed väsentligt för att uppnå såväl nationella som globala hållbarhetsmål. Utan arbete på kommunal nivå finns risk att agendan ej förankras i praktiken. Granskningen har därmed syftat till att bedöma om kommunkoncernen säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i styrning, ledning och uppföljning.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och granskade nämnder i allt väsentligt säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning.

Vad gäller granskade bolag är vår bedömning att Uppsala Vatten och Avfall AB har säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning medan resterande granskade bolag i allt väsentligt säkerställt motsvarande.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att det för såväl styrelser som nämnder finns processer som säkerställer en styrning som underbygger fullmäktiges fokusmål med koppling till Agenda 2030. Dock visar granskningen på utvecklingsområden såsom att stärka kravställan på nämnder och bolag i det avseende att förtydliga vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är av relevans för den egna verksamheten, upprättande av väsentlighetsanalyser samt en översyn av den dokumentation som finns på området. Detta för att säkerställa att det ej förekommer målkonflikter. Vi understryker även vikten av att säkerställa att uppföljning inom området sker på ett enhetligt sätt inom såväl kommunen som bolagskoncernen.

Mot bakgrund av granskningsresultatet vill vi lämna följande rekommendationer till *kommunstyrelsen*:

- Verka för att tydliggöra nämndernas ansvar och uppdrag inom området genom förtydligande i reglementen.
- Genomföra en översyn av styrande dokument inom området, bland andra *Policy för hållbar utveckling*, i syfte att säkerställa att det inte förekommer målkonflikter mellan direktiv.
- Verka för att tydliggöra kravställan avseende nämndernas mål med koppling till Agenda 2030 och hållbarhet i kommunens styrsystem.
- Verka för att tydliggöra hur program och handlingsplaner som berör bolagskoncernens verksamheter ska följas upp och i vilken omfattning.

Vi lämnar även följande rekommendationer till *kommunstyrelsen och granskade nämnder*:

- Förtydliga kopplingen mellan mål respektive aktiviteter och Agenda 2030 i verksamhetsplaneringen.
- Säkerställa att väsentlighetsanalyser genomförs för att identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är av relevans för den egna verksamheten.

Vidare rekommenderar vi *idrotts- och fritidsnämnden* att:

- Initiera att roll- och ansvarsfördelning i samverkan med andra parter tydliggörs vad gäller att säkerställa interna hållbara beställningar.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar avseende granskade bolag rekommenderar vi *Uppsala Stadshus AB* att:

- Fortsätta arbetet med att utveckla en systematisk uppföljning av bolagskoncernens arbete avseende Agenda 2030 i enlighet med CSRD.

Därtill rekommenderar vi *Uppsala Stadshus AB, Uppsalahem AB och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB* att:

- Tydliggöra koppling till mål- och delmål i Agenda 2030 med bolagsmålen som framgår av affärsplan.
- Säkerställa att väsentlighetsanalyser genomförs för att identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är av relevans för det egna bolaget.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendationer från kommunstyrelsen, granskade nämnder och granskade bolag, **senast 2024-12-31**, till kommunrevisionen@uppsala.se samt till de sakkunniga biträdena mikael.lind@kpmg.se och hannah.klarkner@kpmg.se.

För kommunrevisionen / Lekmannarevisorerna

Berit Danielsson
Ordförande

Kajsa Wejryd
Vice ordförande

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning

Rapport

Uppsala kommunkoncern

KPMG AB

2024-09-20

Antal sidor: 48 inklusive bilagor

Antal bilagor:3

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
1.1	Rekommendationer kommunstyrelsen och granskade nämnder	4
1.2	Rekommendationer granskade bolag	4
2	Bakgrund	6
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	6
2.2	Revisionskriterier	7
2.3	Metod	8
3	FN:s globala mål och Agenda 2030	10
3.1	Hållbarhetsdimensioner	10
3.2	Nationella miljömål	10
4	Resultat av granskningen	11
4.1	Uppsala kommuns organisation	11
4.2	Koncernövergripande styrning avseende Agenda 2030	12
5	Granskningsiakttagelser - kommunstyrelsen och nämnder	19
5.1	Organisation och personella resurser avseende hållbarhet och Agenda 2030	19
5.2	Styrelse- och nämndspecifik styrning avseende Agenda 2030	19
5.3	Uppföljning, utvärdering och kontroll av kommunens arbete med Agenda 2030	27
5.4	Bedömning	33
6	Samlad bedömning och rekommendationer – kommunstyrelsen och granskade nämnder	34
7	Granskningsiakttagelser – kommunala bolag	35
7.1	Organisation och personella resurser avseende hållbarhet och Agenda 2030	35
7.2	Bolagsspecifik styrning avseende Agenda 2030	35
7.3	Uppföljning, utvärdering och kontroll av bolagens arbete med Agenda 2030	40
8	Samlad bedömning och rekommendationer – granskade kommunala bolag	44
9	Bilagor	46
9.1	Bilaga A – Dokumentförteckning	46
9.2	Bilaga B – Respondentförteckning	47
9.3	Bilaga C – Globala målen	48

1 Sammanfattning

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en samordnad granskning av kommunkoncernens styrning, ledning och uppföljning i relation till Agenda 2030. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024. Rubricerad rapport är uppdelad i tre delar varav del 1 beskriver kommunkoncernens övergripande styrning i relation till Agenda 2030 medan del 2 presenterar granskningsresultat för kommunstyrelse och nämnder respektive del 3 som presenterar granskningsresultat för de kommunala bolag som ingått i granskningen.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, granskade nämnder samt bolagsstyrelser har säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och granskade nämnder i allt väsentligt säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning.

Vad gäller granskade bolag är vår bedömning att Uppsala Vatten och Avfall AB har säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning medan resterande granskade bolag i allt väsentligt säkerställt motsvarande.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att det för såväl styrelser som nämnder finns processer som säkerställer en styrning som underbygger fullmäktiges fokusmål med koppling till Agenda 2030. Dock visar granskningen på utvecklingsområden såsom att stärka kravställen på nämnder och bolag i det avseende att förtydliga vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är av relevans för den egna verksamheten, upprättande av väsentlighetsanalyser samt en översyn av den dokumentation som finns på området. Detta för att säkerställa att det ej förekommer målkonflikter. Vi understryker även vikten av att säkerställa att uppföljning inom området sker på ett enhetligt sätt inom såväl kommunen som bolagskoncernen.

I det följande redovisas samlad bedömning av revisionsfråga per revisionsobjekt.

Finns det en tydlig ansvars- och rollfördelning avseende kommunkoncernens arbete med Agenda 2030?	
Kommunstyrelsen och samtliga granskade nämnder	I allt väsentligt
Samtliga granskade bolag	I allt väsentligt
Har kommunstyrelsen, granskade nämnder och bolagsstyrelser integrerat de globala målen och hållbarhetsdimensionerna i verksamhetsplaneringen?	
Kommunstyrelsen och samtliga granskade nämnder	I allt väsentligt

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

Uppsala Stadshus AB, Uppsalahem AB och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	I allt väsentligt
Uppsala Vatten och Avfall AB	Ja
Har det upprättats styrelse- och nämndspecifika hållbarhetsmål samt verksamhetsspecifika aktiviteter och åtgärder i syfte att bidra till kommunens övergripande viljeinriktning?	
Kommunstyrelsen och samtliga granskade nämnder	Hållbarhetsmål: Nej Verksamhetsaktiviteter: Ja
Uppsala Stadshus AB, Uppsalahem AB och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	Hållbarhetsmål: Delvis Verksamhetsaktiviteter: Ja
Uppsala Vatten och Avfall AB	Hållbarhetsmål: Ja Verksamhetsaktiviteter: Ja
Genomförs analyser som stöd för verksamhetsplaneringen för att identifiera områden som behöver arbetas med för att bidra till att uppfylla Agenda 2030?	
Kommunstyrelsen och samtliga granskade nämnder	Nej, dock genomförs analys på övergripande nivå
Uppsala Stadshus AB, Uppsalahem AB och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	Nej
Uppsala Vatten och Avfall AB	Ja
Finns en systematisk uppföljning, utvärdering och kontroll av nämnder och styrelsers arbete med Agenda 2030?	
Kommunstyrelsen	I allt väsentligt
Samtliga granskade nämnder	Delvis
Samtliga granskade bolag	I allt väsentligt

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

1.1 Rekommendationer kommunstyrelsen och granskade nämnder

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar avseende kommunstyrelsen och granskade nämnder rekommenderar vi *kommunstyrelsen* att:

- Verka för att tydliggöra nämndernas ansvar och uppdrag inom området genom förtydligande i reglementen.
- Genomföra en översyn av styrande dokument inom området, bland andra *Policy för hållbar utveckling*, i syfte att säkerställa att det inte förekommer målkonflikter mellan direktiv.
- Verka för att tydliggöra kravställan avseende nämndernas mål med koppling till Agenda 2030 och hållbarhet i kommunens styrsystem.
- Verka för att tydliggöra hur program och handlingsplaner som berör bolagskoncernens verksamheter ska följas upp och i vilken omfattning.

Därtill rekommenderar vi *kommunstyrelsen och samtliga granskade nämnder* att:

- Förtydliga kopplingen mellan mål respektive aktiviteter och Agenda 2030 i verksamhetsplaneringen.
- Säkerställa att väsentlighetsanalyser genomförs för att identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är av relevans för den egna verksamheten.

Vidare rekommenderar vi *idrotts- och fritidsnämnden* att:

- Initiera att roll- och ansvarsfördelning i samverkan med andra parter tydliggörs vad gäller att säkerställa interna hållbara beställningar.

1.2 Rekommendationer granskade bolag

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar avseende granskade bolag rekommenderar vi *Uppsala Stadshus AB* att:

- Fortsätta arbetet med att utveckla en systematisk uppföljning av bolagskoncernens arbete avseende Agenda 2030 i enlighet med CSRD.

Därtill rekommenderar vi *Uppsala Stadshus AB, Uppsalahem AB och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB* att:

- Tydliggöra koppling till mål- och delmål i Agenda 2030 med bolagsmålen som framgår av affärsplan.

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

- Säkerställa att väsentlighetsanalyser genomförs för att identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är av relevans för det egna bolaget.

2 Bakgrund

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en samordnad granskning av kommunkoncernens styrning, ledning och uppföljning i relation till Agenda 2030. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

I september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en utvecklingsplan med 17 globala mål som bland annat syftar till att säkerställa likvärdig vård och skolgång, främja jämställdhet och jämlikhet, utrota fattigdom och hunger samt säkerställa en god ekologisk miljö. Agendan utgörs av tre hållbarhetsdimensioner: social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Samtliga dimensioner spelar en allt större och väsentlig roll inom den kommunala sektorns olika verksamhetsområden, och i princip samtliga mål i agendan har direkt eller indirekt koppling till kommunernas verksamhet.

Regeringsformen (1 kap. 2 §) anger även att det allmänna, och därmed kommunerna, ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Kommunernas arbete är därmed väsentligt för att uppnå såväl nationella som globala hållbarhetsmål. Utan arbete på kommunal nivå finns risk att agendan ej förankras i praktiken.

I Uppsala kommuns *Mål och budget 2024 med plan för 2025–2026* fastställs fyra gemensamma fokusområden med mål för kommunkoncernen: Ekonomin, Jobben, Klimatet och Tryggheten varav flera av målen har koppling till de globala målen i Agenda 2030. Revisorerna i Uppsala kommun har i sin risk- och väsentlighetsanalys för 2024 bedömt att det är angeläget att granska huruvida det finns effektiva processer att integrera Agenda 2030 i kommunkoncernens ordinarie styrprocesser i enlighet med kommunfullmäktiges viljeinriktning.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen, granskade nämnder samt bolagsstyrelser har säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Finns det en tydlig ansvars- och rollfördelning avseende kommunkoncernens arbete med Agenda 2030?
- Har kommunstyrelsen, granskade nämnder och bolagsstyrelser integrerat de globala målen och hållbarhetsdimensionerna i verksamhetsplaneringen?
- Har det upprättats styrelse- och nämndspecifika hållbarhetsmål samt verksamhetsspecifika aktiviteter och åtgärder i syfte att bidra till kommunens övergripande viljeinriktning?
- Genomförs analyser som stöd för verksamhetsplaneringen för att identifiera områden som behöver arbetas med för att bidra till att uppfylla Agenda 2030?

- Finns en systematisk uppföljning, utvärdering och kontroll av nämnder och styrelsers arbete med Agenda 2030?

2.1.1 Avgränsning

Granskningen har avgränsats till verksamhetsår 2024, men tillämpbara beslut och eventuella åtgärder som fattats under verksamhetsår 2023 har även varit aktuella för granskningen.

Granskningen har omfattat kommunkoncernens övergripande styrning av hållbarhetsarbetet och integrering av Agenda 2030 i ordinarie styrprocesser.

Revisionsobjekt i granskningen har varit kommunstyrelsen utifrån styrelsens samordningsansvar och uppsiktsplikt samt följande nämnder:

- Arbetsmarknadsnämnden.
- Gatu- och samhällsmiljönämnden.
- Idrotts- och fritidsnämnden.
- Kulturnämnden.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden.
- Omsorgsnämnden.
- Plan- och byggnadsnämnden.
- Socialnämnden.
- Utbildningsnämnden.
- Äldrenämnden.
- Räddningsnämnden.

Inom ramen för samordnad revision har även följande kommunala bolag ingått i granskningen:

- Uppsala Stadshus AB.
- Uppsala kommun arenor och fastigheter AB.
- Uppsalahem AB.
- Uppsala Vatten och Avfall AB.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- Regeringsformen (1 kap. 2 §) - anger att det allmänna, och därmed kommunerna, ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. I detta ingår även att det allmänna ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden, att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas tillvara. Utöver detta stipulerar även 1 kap. 2 § att det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person.
- Kommunallagen (2017:725), kap 6. 1 §, 6 § - anger att styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över

övriga nämnders verksamhet. Fastslås även att nämnderna var och en ska inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

- FN:s Agenda 2030 (2015-09) - Utvecklingsplan med 17 universella mål och 169 delmål, som ska bidra till socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling till och med år 2030. Agendan utgörs av tre hållbarhetsdimensioner: ekonomisk hållbarhet, miljömässig/ekologisk hållbarhet och social hållbarhet.
- Kommunfullmäktiges *Mål och budget 2024 med plan för 2025 – 2026* (KF 2023-11-06).
- Reglementen för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun (KF 2023-11-06).
- Ägardirektiv, resultatkrav och investeringsnivåer för Uppsala Stadshus AB och dotterbolagen i stadshuskoncernen (KF 2023-11-06).
- Policy för hållbar utveckling (KF 2017-03-27).

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer med berörda tjänstepersoner och förtroendevalda samt protokollsgranskning. Nedan följer en sammanfattning av metoden, inklusive information om bedömningsnivåer och kvalitetssäkring av rapporten.

2.3.1 Dokumentstudier och protokollgranskning

Ett antal dokument har granskats och analyserats såsom styrande dokument i form av vision, mål- och budget, styrmodell, reglementen, program och planer med koppling till hållbarhetsdimensionerna samt verksamhetsplaner för 2024 och uppföljningsdokument från 2023. Dokumentgranskningen har i huvudsak avsett dokument som är aktuella för granskningsåret 2024. Dokument från tidigare år har inkluderats i den mån det har varit nödvändigt för att ge en bakgrund till området. En sammanställd dokumentförteckning återfinns i kapitel 9 – bilaga A. Verksamhetsspecifik dokumentation återfinns i respektive avsnitt i rapporten.

Protokollgranskningen har avsett perioden augusti 2023 – augusti 2024. En översiktlig genomgång av samtliga av kommunstyrelsens, granskade nämnder och bolagsstyrelsers protokoll under denna period har genomförts. Syftet med protokollsgranskningen har varit att undersöka huruvida uppföljning av Agenda 2030 skett och i vilken omfattning.

2.3.2 Intervjuer

Inom ramen för granskningen har intervjuer genomförts med syfte att dels verifiera det som framgår av mottagen dokumentation, dels för att undersöka funktionernas bild av

Uppsala kommunkoncern

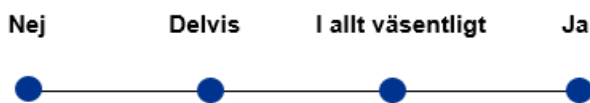
Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

kommunkoncernens arbete med Agenda 2030. Totalt har 29 personer intervjuats inom ramen för granskningen. En sammanställd respondentförteckning återfinns i kapitel 9 – bilaga B.

2.3.3 Bedömningsnivåer

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Figur 1: bedömningsnivåer.

2.3.4 Kvalitetssäkring och faktakontroll

Kvalitetssäkring av granskningen och rubricerad revisionsrapport har skett enligt KPMG:s gängse rutin. Kundansvarig har ansvarat för den interna kvalitetssäkringen av rapporten.

De funktioner som intervjuats i granskningen har givits möjlighet att faktakontrollera rapporten i syfte att verifiera dess uppgifter.

3 FN:s globala mål och Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en utvecklingsplan med 17 universella mål och 169 delmål som ska bidra till socialt, ekonomiskt och ekologisk/miljömässigt hållbar utveckling till och med år 2030. Kommunerna har genom sina lagstadgade grunduppdrag tydliga uppdrag att forma ett hållbart samhälle och är även drivande i det svenska hållbarhetsarbetet¹.

3.1 Hållbarhetsdimensioner

Agenda 2030 utgörs av tre hållbarhetsdimensioner: ekonomisk hållbarhet, ekologisk /miljömässig hållbarhet och social hållbarhet. De tre hållbarhetsdimensionerna är beroende av varandra, och för att uppnå de globala målen i Agenda 2030 krävs ett arbete med samtliga dimensioner.

Den ekologiska hållbarheten avser jordens ekosystem och de naturresurser som krävs för att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers behov. Den ekologiska hållbarheten möjliggör de andra dimensionernas förverkligande.

Ekonomisk hållbarhet avser de långsiktiga ekonomiska aspekterna och drivkrafterna som krävs för att säkerställa att det ekonomiska systemet och tillväxten inte står i vägen för resterande hållbarhetsdimensioner. Ekonomisk hållbarhet avser även att hitta arbetssätt som är rättvisa och resurseffektiva.

Social hållbarhet avser de aspekter och faktorer som krävs för att säkerställa individens behov och välbefinnande. Kommunerna har en central roll i att främja social hållbarhet genom främjande av välfärd, säkerställa arbetstillfällen och på så sätt bidra till ökad sysselsättning samt förebygga utsatthet. Jämställdhet, jämlikhet, likabehandling och delaktighet förknippas med social hållbarhet.

3.2 Nationella miljömål

Riksdagen antog 1999 Sveriges miljömålssystem. Miljömålssystemet är uppbyggt utifrån tre nivåer:

- Generationsmålet "att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är utlösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."
- 16 miljö kvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.
- Etappmål som beskriver en önskad omställning i samhället.

Miljömålssystemet utgör en viktig byggsten för att bidra till genomförandet av den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. Miljömålen tar likt Agenda 2030 sikte på 2030. Vissa av etappmålen har däremot en längre horisont än så för uppföljning.

¹ Se kapitel 9 – bilaga C för en beskrivning av de globala målen

4 Resultat av granskningen

Granskningens resultat presenteras i följande tre delar:

Del 1 / kapitel 4: Sammanfattande del som beskriver kommunkoncernens organisation inom området samt övergripande styrning och ledning avseende Agenda 2030.

Del 2 / kapitel 5-6: Iakttagelser hänförliga till kommunstyrelsen och granskade nämnder

Del 3 / kapitel 7-8: Iakttagelser hänförliga till granskade kommunala bolag.

4.1 Uppsala kommuns organisation

Uppsala kommunkoncern består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, 14 politiska nämnder samt 13 kommunala bolag. Underställt styrelsen och de nämnder som ingår i denna granskning finns en förvaltning knuten som ansvarar för att genomföra de beslut som nämnderna fattar. I vissa fall stödjer en och samma förvaltning flera nämnder vilket beskrivs enligt nedan:

- Stadsbyggnadsförvaltningen stödjer kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden samt plan- och byggnadsnämnden.
- Kommunledningskontoret stödjer kommunstyrelsen och valnämnden.
- Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen stödjer idrotts- och fritidsnämnden samt kulturnämnden.
- Vård- och omsorgsförvaltningen stödjer omsorgsnämnden samt äldrenämnden.
- Arbetsmarknadsförvaltningen stödjer arbetsmarknadsnämnden.
- Miljöförvaltningen stödjer miljö- och hälsoskyddsnämnden.
- Socialförvaltningen stödjer socialnämnden.
- Utbildningsförvaltningen stödjer utbildningsnämnden.
- Brandförsvaret stödjer räddningsnämnden.²

En stor del av Uppsala kommuns verksamhet bedrivs genom kommunala bolag. De helägda bolagen är samlade i en koncern med Uppsala Stadshus AB som moderbolag. Underställt Uppsala stadshus AB finns tolv dotterbolag. Respektive bolag får direktiv för hur verksamheten ska bedrivas från kommunfullmäktige genom ägardirektiv.

Organisation och personella resurser avseende hållbarhet och Agenda 2030 presenteras i kapitel 5 respektive kapitel 7.

² Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

4.2 Koncernövergripande styrning avseende Agenda 2030

I detta kapitel redogörs för den styrning som sker i relation till Agenda 2030, utifrån ett koncernövergripande perspektiv.

4.2.1 Styr- och ledningssystem

Kommunfullmäktige i Uppsala kommun beslutade i november 2023 om *Mål- och budget 2024 med plan för 2025 – 2026*³, där den politiska viljeinriktningen för kommunen kommer till uttryck. Denne utgör grunden för kommunens styrmodell med fyra gemensamma fokusmål som avser hela kommunkoncernen. En omvärldsanalys genomförs årligen och ligger till grund för fokusmålen.

Av mål- och budgetdokumentet framgår att kommunen arbetar utifrån Agenda 2030 och dess globala mål. Det mått/mål som utpekats är att Uppsala kommun ska "vara bland de 25 procent bästa kommunerna i Sverige", alternativt uppvisa en trend som ligger i linje med eller över alla kommuners ovägda medel under den senaste fyraårsperioden avseende för kommunen relevanta indikatorer. Detta i relation till nyckeltalen som Rådet för kommunal analys (RKA) föreslår som stöd för kommunernas genomförande av Agenda 2030. De fyra fokusmålen har ett uttalat fokus på Agenda 2030, hållbarhet och de globala målen enligt nedan:

Fokusmål	Knyts an till följande Agenda 2030-mål
<p>1. <i>Ekonomi</i>: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden</p>	<p>1: ingen fattigdom 3: hälsa och välbefinnande 4: god utbildning för alla 5: jämställdhet 10: minskad ojämlikhet 12: hållbar konsumtion och produktion 16: fredliga och inkluderande samhällen</p>
<p>2. <i>Jobben</i>: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb</p>	<p>1: ingen fattigdom 2: ingen hunger 5: jämställdhet 6: rent vatten och sanitet 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt 9: hållbar induktion, innovationer och infrastruktur 10: minskad ojämlikhet</p>

³ Beslutad av kommunfullmäktige 2023-11-06

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

	<p>11: hållbara städer och samhällen</p> <p>17: genomförande och globalt partnerskap</p>
<p>3. <i>Klimatet</i>: Uppsala ska leda klimatomställningen</p>	<p>3: hälsa och välbefinnande</p> <p>6: rent vatten och sanitet</p> <p>7: hållbar energi för alla</p> <p>9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur</p> <p>12: hållbar konsumtion och produktion</p> <p>13: bekämpa klimatförändringarna</p> <p>14: hav och marina resurser</p> <p>15: ekosystem och ekologisk mångfald</p> <p>17: genomförande och globalt partnerskap</p>
<p>4. <i>Tryggheten</i>: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor</p>	<p>1: ingen fattigdom</p> <p>3: hälsa och välbefinnande</p> <p>4: god utbildning för alla</p> <p>5: jämställdhet</p> <p>10: minskad ojämlikhet</p> <p>11: hållbara städer och samhällen</p> <p>16: fredliga och inkluderande samhällen</p>

Tillhörande varje fokusmål återfinns ett antal uppdrag som ska genomföras för att uppnå fokusmålen. Respektive uppdrag innehåller en redogörelse av vilka parter som berörs av uppdraget. Uppdragen kan riktas till samtliga nämnder och bolag alternativt utpekade särskilda nämnder och bolag. I samband med beslut om fokusmålen har även kommunfullmäktige beslutat om indikatorer för uppföljning inom respektive fokusmål. För de indikatorer som kopplas an till Agenda 2030 benämns indikatorn med "A2030". Syftet med att följa upp de nationella nyckeltalen för Agenda 2030 är att tillförsäkra att kommunen är på väg mot en hållbar utveckling.

Med avstamp i mål- och budgetdokumentet tas sedan verksamhetsspecifika verksamhetsplaner fram för nämnder respektive affärsplaner för bolagsstyrelser. Den verksamhet som bedrivs utifrån planerna ska sedan mätas och analyseras utifrån indikatorer. Slutligen ska återslagning ske till kommunfullmäktige innehållande uppföljning och analys av uppnådda resultat. Inom ramen för styr- och ledningssystemet finns ett antal styrande program och stödjande handlingsplaner som nämnder och styrelser ska förhålla sig till. Av *Rutin – integrera och genomföra program och handlingsplaner*⁴ framgår att nämnder och bolagsstyrelser ska integreras i ordinarie verksamhets- och affärsplanering.

⁴ Beslutad av avdelningschef kvalitet och planering, 2022-05-10

I samband med att de globala målen beslutades 2015 initierade Uppsala kommun ett arbete att förtydliga kopplingen mellan fokusmål och globala mål. I intervju uppges att arbetet resulterade i en gemensam bild av att Agenda 2030 bör ingå i ordinarie styrning, ledning och uppföljning.

4.2.2 Kommunstyrelsens och granskade nämnders reglementen

I *Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun*⁵ presenteras fördelning av ansvar för obligatoriska uppgifter enligt lagstiftning samt uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till nämnderna. Av reglementet framgår att kommunstyrelsen ansvarar för att leda arbetet med och samordna utformningen av övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrningen av bland annat miljö- och klimatfrågor. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och bolags verksamhet (ledningsfunktion). Vidare ska kommunstyrelsen ha fortlöpande uppsikt över kommunala bolag. Detta innefattar ägardirektiv, regelbundna möten med företagsledningen, vidtagande av nödvändiga åtgärder, svara för kommunens intressen vid bolagsstämmor och årligen pröva om verksamheten som bedrivs är förenlig med det kommunala ändamålet.

Övriga nämnder ansvarar utifrån sina kärnuppdrag för andra områden med bäring på Agenda 2030 exempelvis socialnämndens ansvar för insatser med relevans till hälsa- och sjukvård i enlighet med mål 3 – hälsa och välbefinnande. Däremot återfinns ingen uttalad fördelning av ansvar och befogenheter vad gäller arbetet med Agenda 2030, varken nämnderna emellan eller gentemot fullmäktige.

4.2.3 Ägardirektiv för Uppsala kommuns helägda bolag

I kommunens *Mål- och budget 2024 med plan för 2025-2026* återfinns bolagsspecifika och gemensamma ägardirektiv för de kommunala bolagen. Ägardirektiven beskriver syftet med bolagens verksamhet samt vilka finansiella och verksamhetsmässiga ägardirektiv som ges till bolagen. Respektive bolag ska enligt ägardirektiven tydliggöra i affärsplaner bolagets bidrag till uppfyllelse av kommunfullmäktiges fokusmål och uppdrag som framgår av Mål- och budget, program och handlingsplaner. Det framgår även att de helägda bolagen ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges styrdokument, bolagsordning och ägardirektiv.

Ägardirektiven saknar uttalad ansvars- och rollfördelning för arbetet med Agenda 2030, även om flera av dotterbolagens ansvarsområden/verksamhetsområden indirekt har koppling till globala mål inom Agenda 2030. Ägardirektivet för Uppsala Stadshus AB gör gällande att moderbolaget ska ha en central funktion som möjliggör och skapar förutsättningar för dotterbolagen att fokusera på sina kärnverksamheter. I syfte att uppnå detta ska moderbolaget bland annat ansvara för att initiera samarbete i samordnings- eller utvecklingsgrupper inom hållbarhetsfrågor. I det bolagsgemensamma ägardirektivet anges även att bolagen ska följa fastställda

⁵ Beslutad av kommunfullmäktige 2023-11-06

redovisningsprinciper, vilket även omfattar Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).⁶

4.2.4 Policy för hållbar utveckling

Uppsala kommuns *Policy för hållbar utveckling*⁷ gör gällande att kommunen står bakom de globala målen och Agenda 2030. Syftet med policyn är att tydliggöra kommunens arbetssätt för att kommunen ska utvecklas hållbart i linje med de globala målen. Policyn beskriver kommunens förhållningssätt i arbetet med de konkreta steg för att nå resultat på lokal nivå som beskrivs i kommunens mål- och budgetdokument likväl som i andra program och planer. Målet är att kommunen ska vara en vägledande kraft för hållbar utveckling globalt, nationellt, regionalt och lokalt samt att kommunen ska associeras med hållbar utveckling. Policyn avser hela kommunkoncernen och ska verka styrande i planering, budgetering, uppföljning och genomförande av kommunens verksamhet.

I policyn framgår följande styr principer som avser hela kommunkoncernen:

- Åtgärder som ger långsiktiga och strukturella förändringar i social, ekologisk och ekonomisk hållbar riktning ska väljas i första hand.
- Åtgärder ska planeras ur ett helhetsperspektiv och hänsyn till påverkan utanför kommunens gränser ska vägas in.
- Hållbarhetsarbetet utgår från samverkan i kommunens hela organisation – ett Uppsala - och skapar förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling genom att arbeta tillsammans med invånare, myndigheter, näringsliv och föreningsliv.
- All verksamhetsutveckling ska gynna en hållbar utveckling för Uppsala kommun och dess invånare. Nya lösningar och idéer bejakas genom att arbetet alltid ska ha ett lärandeperspektiv.
- Beslutsunderlag ska belysa och analyseras utifrån hållbarhetsaspekter. I beslutsärenden redogörs för hur hållbarhetsaspekter behandlats i beredningsarbetet.
- Uppsala kommuns mål för hållbar utveckling ska aktivt kommuniceras internt och externt.

Det är ytterst nämnder respektive bolagsstyrelser som ansvarar för att säkerställa att policyn implementeras i ett led att säkerställa att hållbarhetsarbetet systematiskt implementeras i respektive verksamhet. Kommunstyrelsen ansvarar för att stödja nämnder, förvaltningar och bolag i implementeringsarbetet. Kommunstyrelsen ska även följa upp arbetet utifrån policyn årligen i samband med årsredovisning och inom ramen för internkontroll. Enligt lämnade uppgifter finns en uppfattning att policyn inte är särskilt välkänd bland nämnder respektive bolagsstyrelser. I första hand är det

⁶ EU:s direktiv Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD, samt EU-taxonomin, berör ett stort antal kommunala aktiebolag och bolagskoncerner. Regelverken är omfattande och innebär att hållbarhetsinformation integreras i årsredovisningen som även ska granskas av revisorer.

⁷ Beslutad av kommunfullmäktige 2017-03-27

kommunfullmäktiges fokusråd och andra specificerade program och handlingsplaner som styr verksamheterna enligt respondenterna.

4.2.5 Koncernövergripande program och planer inom området

Utöver den övergripande styrningen som sker via *Mål- och budget 2024 med plan för 2025 – 2026* beslutar även kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen om specifika dokument och direktiv med koppling till de tre hållbarhetsdimensionerna som gäller för hela kommunkoncernen. Inom ramen för granskningen har vi mottagit flertalet program och handlingsplaner som har direkt eller indirekt koppling till såväl Agenda 2030 som de tre hållbarhetsdimensionerna. Ett urval av dessa styrande dokument presenteras översiktligt i detta avsnitt.

4.2.5.1 Ekologisk hållbarhet

Kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen har beslutat om ett antal styrande och stödjande dokument avseende ekologisk hållbarhet, bland annat ett *Miljö- och klimatprogram*⁸ som syftar till att beskriva kommunens strategiska miljö- och klimatarbete och mål för detta arbete. Av programmet framgår en övergripande vision att Uppsala kommun ska vara klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050. Kommunstyrelsen är ansvarig för programmets genomförande, samordning, uppföljning och spridning medan samtliga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att integrera arbetet i sina verksamheter, bidra till samordning, uppföljning och måluppfyllelse. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen.

Programmet innehåller tre övergripande mål:

- giffri miljö 2030
- klimatneutralt Uppsala 2030
- klimatanpassat Uppsala

Tillhörande miljö- och klimatprogrammet finns en handlingsplan⁹ vars syfte är att ge en samlad bild av vilka åtgärder som är planerade kopplat till respektive övergripande mål och etappmål. Åtgärderna ska även bidra till att nämnder och bolagsstyrelser ska kunna identifiera sina delar av ett programområde och integrera det i sin verksamhets-/affärsplanering.

Vidare finns ett *Energiprogram 2050*¹⁰ som beskriver kommunens vision för den långsiktiga utvecklingen av energisystemet i Uppsala. Energiprogrammet ska således bidra till kommunens mål i enlighet med miljö- och klimatprogrammet samt bidra till att åstadkomma ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart energisystem.

Programmet innehåller sex genomförandestrategier:

- alla har ett ansvar och en roll i att skapa ett klimatpositivt Uppsala

⁸ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-05-30

⁹ Beslutad av kommunstyrelsen 2022-05-30

¹⁰ Beslutad av kommunfullmäktige 2018-05-28 § 109

- forskning, innovation och näringslivsutveckling hjälper Uppsala hitta vägen framåt
- områdesplanering- och utveckling som främjar nya lösningar
- samhällsplanering för energiförsörjning av transportsystemet
- samordnad utveckling av lokal energiproduktion och klimatpositiv infrastruktur
- uppföljning och utveckling genom modellering och klimatfärdplaner.

Energiprogrammet följs upp i sin helhet vart fjärde år, medan insatserna översiktligt följs upp årligen liksom övriga politiskt antagna program.

Kommunens avfallsplan¹¹ med tillhörande handlingsplan för avfall¹² syftar till att ska underlätta för kommunen att uppnå nationella miljökvalitetsmål samt Agenda 2030. Här beskrivs att de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 är grundläggande för att resurserna på jorden ska räcka till alla. Avfallshanteringen berör samtliga mål på ett eller annat sätt enligt planen, men det tydligast framträdande Agenda 2030 målen är mål 7, 9, 11, 12 och 13.

4.2.5.2 Social hållbarhet

Exempel på styrande och stödjande dokument inom social hållbarhet är kommunens *Program för bostadsförsörjning*¹³ som riktas till alla nämnder och bolagsstyrelser. Programmet anger kommunens mål för bostadsförsörjningen och utgör en gemensam utgångspunkt för prioritering och planering av kommunkoncernens insatser. I programmet refereras till FN:s globala hållbarhetsmål, i synnerhet mål 11 som berör hållbara städer och samhällen. Därtill har kommunfullmäktige beslutat om *Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete*¹⁴ respektive *Program för äldrevänlig kommun*¹⁵. Det förstnämnda syftar till att utveckla kommunens arbete inom trygghet, och skapa förutsättningar för att bedriva ett systematiskt och långsiktigt arbete på området. I programmet återfinns hänvisning till mål 5, 11 och 16 i Agenda 2030. Därtill framgår att uppföljning av programmet ska ske i bemärkelsen hur väl programmet möter Agenda 2030. Vad gäller programmet för äldrevänlig kommun understryks jämlikhet och delaktighet för att värna om de äldres inflytande vid vård eller andra insatser. I samband med detta hänvisas till fattigdomsbekämpning och globalt mål 11 avseende "allas lika rättigheter".

4.2.5.3 Ekonomisk hållbarhet

Vi har inom ramen för granskningen inte mottagit några särskilda styrande dokument med fokus på ekonomisk hållbarhet. Det finns dock koppling till ekonomisk hållbarhet i flertalet av ovan nämnda policys, program och handlingsplaner.

¹¹ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-06-03

¹² Beslutad av kommunstyrelsen 2022-06-03

¹³ Beslutad av kommunfullmäktige 2021-05-05

¹⁴ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-08-29

¹⁵ Beslutad av kommunfullmäktige 2020-05-25

4.2.6 Bedömning

Vi kan av granskningen konstatera att det finns en kommunövergripande viljeinriktning och ambition att arbeta med Agenda 2030 genom fullmäktiges fokusmål, som även kopplar an till de globala målen. Vi bedömer att fokusmålen och dess koppling till de globala målen skapar goda förutsättningar för kommunkoncernen att ta sikte på den ambition som Agenda 2030 avser.

Granskningen visar att det finns en *Policy för hållbar utveckling* som ska vara styrande i planering, budgetering, uppföljning och genomförande av kommunens verksamhet. Såväl nämnder som bolagsstyrelser är förpliktiga att förhålla sig till denna policy och genomföra uppföljning årligen. Därtill visar granskningen att det utöver fullmäktiges fokusmål och policyn finns ett omfattande antal styrande dokument som tangerar Agenda 2030 och de tre hållbarhetsdimensionerna genom program och handlingsplaner. Policyn har inte reviderats sedan 2018 och det framförs i intervjuer att policyn inte är väl implementerad i hela organisationen. Vi ser med nuvarande dokumentorganisation en risk för att antalet program och handlingsplaner försvårar en tydlig styrning och uppföljning av Agenda 2030 i det ordinarie styrsystemet likväl som en risk i att programmen och handlingsplanerna inte tjänar tänkt syfte.

Med anledning av detta ser vi ett behov av översyn av de styrande dokumenten inom detta område, i syfte att säkerställa att målkonflikter inte förekommer samt för att säkerställa att det är tydligt gentemot hela organisationen vilka styrande dokument som är aktuella.

Vi bedömer att det i allt väsentligt finns en tydlig ansvars- och rollfördelning avseende kommunkoncernens arbete med Agenda 2030. Bedömningen grundar vi på att det av kommunstyrelsens reglemente tydliggörs att styrelsen ansvarar för att leda och samordna hållbarhetsarbetet på kommunövergripande nivå samt att Uppsala Stadshus AB ska initiera och samordna bland annat hållbarhetsfrågor inom bolagskoncernen. Mål- och budgetdokumentet tydliggör även vilka parter som berörs av respektive uppdrag förhållande till fokusmålen. Däremot understryker vi att det vore fördelaktigt med ett förtydligande i nämndernas reglemente vilket ansvar de har inom området.

5 Granskningsiakttagelser - kommunstyrelsen och nämnder

I detta kapitel presenteras särskilda granskningsiakttagelser för kommunstyrelsen respektive granskade nämnder. Av kapitlet beskrivs dels den styrning som sker i relation till Agenda 2030 utifrån ett styrelse- och nämndspecifikt perspektiv, dels vilka mål respektive verksamhetsaktiviteter som styrelse och nämnder har med koppling till Agenda 2030.

5.1 Organisation och personella resurser avseende hållbarhet och Agenda 2030

Kommunledningskontoret har en hållbarhetsavdelning med omkring 20 medarbetare som arbetar koncernövergripande med stöttning och kompetensutveckling inom ramen för olika nätverk inom koncernen.

Inom stadsbyggnadsförvaltningen finns funktioner med särskilt ansvar för hållbarhetsfrågor. Bland annat finns så kallade förändringsledare inom ekologisk hållbarhet respektive social hållbarhet. Dessa samverkar genom olika typer av koncernövergripande hållbarhetsnätverk med bland annat den centrala hållbarhetsavdelningen inom kommunledningskontoret. Syftet med nätverken är att skapa samsyn och arbetssätt inom förvaltningen kring dessa frågor.

Övriga nämnder har inga särskilt utsedda funktioner som specifikt arbetar med hållbarhetsfrågor. Däremot sker dialog och samverkan genom olika forum och nätverk med bland annat kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning. Därtill tas hållbarhetsfrågor upp i kommunledningsgrupp och koncernledningsgrupp enligt intervjuade.

5.2 Styrelse- och nämndspecifik styrning avseende Agenda 2030

Enligt lämnade uppgifter är det i huvudsak genom framtagande av mål- och budgetdokumentet som en väsentlighetsanalys skett vad gäller vilka delmål i Agenda 2030 som är relevans för kommunen. Gemensamt för majoriteten av nämnderna och styrelsen är att det inte genomförts verksamhetsspecifika analyser för vilka mål eller delmål inom Agenda 2030 som är av relevans för den egna verksamheten. I intervjuer förmedlas en gemensam uppfattning att arbetet med Agenda 2030 finns inkorporerat i ordinarie styrning genom mål- och budget.

5.2.1 Kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden och plan- och byggnadsnämnden

Stadsbyggnadsförvaltningen stödjer och administrerar uppgifter för kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden samt plan- och byggnadsnämnden, varför dessa redovisas tillsammans. Gemensamt för styrelsens och nämndernas verksamhetsplaner är att flertalet aktiviteter kan härledas till Agenda 2030, i synnerhet genom koppling till fokusmålen, men att det inte görs en explicit koppling mellan egna mål, aktiviteter och indikatorer i förhållande till Agenda 2030.

Stadsbyggnadsförvaltningen har ett antal dokument och andra aktiviteter som kan kopplas till Agenda 2030. Inom ramen för granskningen har vi tagit del av material som avser presentation från förändringsledare inom social hållbarhet som beskriver hur förvaltningen ska arbeta för att uppnå social hållbarhet och integrering, framför allt i förhållande till fokusmål 4 - *Uppsala ska bli en trygg plats med jämlika villkor*. Utöver detta finns kommunens Översiktsplan som hanterar hållbarhetsdimensionerna kopplade till den fysiska miljön. I faktakontroll uppges att nuvarande Översiktsplan togs fram före Agenda 2030 och att arbete pågår med en revidering. När den nuvarande planen aktualitetsprövades var en slutsats att Agenda 2030 saknades varpå arbete pågår med att integrera Agenda 2030 på ett tydligare sätt.

5.2.1.1 **Kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsens verksamhetsplan och budget¹⁶ innehåller ett antal verksamhetsspecifika aktiviteter inom de olika fokusmålen. Exempelvis finns följande aktiviteter inom fokusmål 3 - *Uppsala ska leda klimatomställningen*.

- införa en koldioxidbudget¹⁷
- utveckla arbetssätt för att engagera kommunens invånare, civilsamhälle och näringsliv i klimatfrågor
- samverkan sker på nationell och internationell nivå

Av planen framgår även att kommunledningskontoret ska stödja kommunstyrelsen att leda och samordna kommunens strategiska hållbarhetsarbete för att nå målen i Agenda 2030 och säkerställa att ekologiska, sociala och ekonomiska hållbarhetsdimensioner beaktas i kommunens utvecklingsarbete.

5.2.1.2 **Gatu- och samhällsmiljönämnden**

I gatu- och samhällsmiljönämndens verksamhetsplan 2024–2026¹⁸ återfinns uppdrag, aktiviteter och åtgärder i förhållande till kommunfullmäktiges fokusmål. Ett av uppdragen som givits i förhållande till fokusmål 2, *Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb*, är att stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden. Här presenteras en åtgärd att identifiera och söka externa medel för utvecklingsprojekt i linje med Agenda 2030 i förväntan att förstärka arbetet enligt Agenda 2030. Vidare återfinns olika aktiviteter i linje med fokusmål 3, såsom att utveckla metoder för att minska användning av dricksvatten vid skötsel av allmän plats.

5.2.1.3 **Plan- och byggnadsnämnden**

I plan- och byggnadsnämndens verksamhetsplan 2024–2026¹⁹ framgår flertalet åtgärder i linje med fokusmålen som innebär hållbarhetsarbete i förhållande till hållbarhetsdimensionerna. Bland annat framgår att nämnden arbetar för att koppla

¹⁶ Fastställd av kommunstyrelsen 2023-02-08

¹⁷ Kommunfullmäktige inför budgeten för hela koncernen, det vill säga alla nämnder och bolag.

Kommunstyrelsen genomför detta på uppdrag av kommunfullmäktige.

¹⁸ Beslutad av gatu- och samhällsmiljönämnden 2023-12-31

¹⁹ Beslutad av plan- och byggnadsnämnden 2023-12-14

sociala hållbarhetsfrågor till samhällsbyggnadsprocessen genom att integrera detta i det strategiska och operativa arbetet. Ett annat exempel är att utveckla hanteringen av hotade arter och livsmiljöer inom områdes- och detaljplanering.

5.2.2 Arbetsmarknadsnämnden

I arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan och budget 2023–2025²⁰ återfinns en övergripande koppling till Agenda 2030, FN:s globala hållbarhetsmål och kommunfullmäktiges fyra fokusmål. I intervju beskrivs att samtliga åtgärder som nämnden genomför kan härledas till Agenda 2030, men att denna koppling inte görs i verksamhetsplanen. Det finns enligt intervjuade en önskan om att åtgärderna explicit ska kopplas till de mål eller delmål i Agenda 2030 som berörs av åtgärden. Detta för att tydliggöra den röda tråden från de kommunövergripande målen till nämndens specifika åtgärder och aktiviteter för att nå målsättningen.

I verksamhetsplanen utpekade ett antal indikatorer som ligger till grund för bedömning av status av åtgärder, uppdrag och nämndmål i förhållande till respektive fokusmål. Här återfinns i viss mån hänvisning till Agenda 2030 genom en hänvisning till en indikator som kopplas an till Agenda 2030. Det saknas dock information om vilket mål som avses.

Enligt uppgift i intervju genomförs en rad olika aktiviteter som går att härleda till Agenda 2030 målen, såsom:

- Det genomförs arbetsmarknadsinsatser som ligger i linje med Agenda 2030 och de globala målen. Inom ramen för verksamheten bedrivs en elektronikåtervinning och ett återvinningsbruk. Aktiviteten bidrar dels till fler arbetstillfällen för individer som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden, dels till social respektive ekologisk hållbarhet
- Verksamheten arbetar med att plocka upp cyklar ur Fyrisån för att kombinera arbetstillfällen med miljö- och samhällsnytta
- Förvaltningen redovisar könsuppdelad statistik

Enligt uppgift finns det önskemål om att en handlingsplan som samlat beskriver vilka åtgärder som genomförs och till vilket Agenda 2030 dessa kan kopplas an till tas fram på övergripande nivå.

Förvaltningen har en jämställdhetsstrategi²¹ med koppling till mål 5 i Agenda 2030. Inom ramen för denna beskrivs att det finns ett jämställdhetsnätverk som samordnar arbetet. Strategin innehåller även konkreta aktiviteter och tidplan. Vi har inom ramen för granskningen även tagit del av *Plan för 1000 fler Uppsalabor i egen försörjning*.²² Planen innehåller ingen explicit koppling till Agenda 2030, men enligt uppgift i intervju går områdena att koppla till Agenda 2030 och de globala målen. Ett exempel på utpekat riskområde är att barn växer upp i familjer där föräldrar försörjs genom

²⁰ Beslutad av arbetsmarknadsnämnden 2023-02-16

²¹ Arbetsmarknadsförvaltningen 2023-06-21

²² Arbetsmarknadsförvaltningen 2023-10-13

ekonomiskt bistånd vilket går att härleda till mål 1 i Agenda 2030. Det finns dock utrymme att tydliggöra kopplingen i planen.

5.2.3 Kulturnämnden

I nämndens verksamhetsplan²³ återfinns ett antal verksamhets specifika åtgärder i syfte att nå kommunfullmäktiges fokusmål. Flera av dessa berör hållbarhet, även om Agenda 2030 inte tydligt omnämns. Tillhörande fokusmål 1 - *Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden*, återfinns mål 11, att öka valdeltagandet i områden med lågt deltagande. Nämnden ska även inleda dialog med kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning under 2024 inom ramen för planerade åtgärder med koppling till målet. I förhållande till fokusmål 3 - *Uppsala ska leda klimatomställningen*, har nämnden bland annat följande planerade åtgärder:

- utreda vilka områden där nämnden har störst klimatpåverkan och ta fram åtgärder för att minska dessa
- främja klimatsmarta transporter och resvanor
- arbeta vidare med att tillhandahålla offentliga konstnärliga gestaltningar med hållbarhetsfokus

Ett av nämndens mål är att kulturnämnden ska använda data och analys för att mäta och utvärdera verksamhetens resultat, effektivitet och kvalitet. Nämndens åtgärd är att analysera hur det kulturella hållbarhetsperspektivet kan appliceras i stads- och samhällsplanering.

I intervju lyfts ett flertal exempel på aktiviteter som utförs i förhållande till de globala målen. Särskilt framhävs mål 3 - god hälsa och välbefinnande samt mål 4 - god utbildning till alla. Här understryks vikten av kulturverksamhetens inflytande på mentalt välbefinnande och god utbildning. Intervjuade understryker att det sker arbete för att främja livslångt lärande, inte enbart för elever inom ordinarie skolverksamhet utan även för människor utanför ordinarie skola. Här hänvisas bland annat till nämndens kulturskoleverksamhet, biblioteksverksamhet samt konst- och kulturmuseum som exempel på löpande aktiviteter.

Vid intervju framförs att kulturnämndens verksamhet involveras senare än de tekniska verksamheterna i hållbarhetsfrågor med anledning av en generell uppfattning av att hållbarhetsfrågorna i större utsträckning rör dessa verksamheter. I samband med detta lyfts en önskan om att kulturnämndens verksamhet ska involveras tidigare i processer och planering som rör hållbarhetsfrågor framåt.

Arbete pågår inom förvaltningen att ta fram ett dokument som beskriver vilket arbete som bedrivs i förhållande till respektive globalt mål i Agenda 2030. Dokumentet är ännu inte färdigställt och har därmed inte kommunicerats till oss inom ramen för granskningen.

Vi har inom ramen för granskningen mottagit ett riskregister över nämndens riksinventering inför 2024. En av riskerna som pekas ut är att nämndens verksamheter påverkas av ökad polarisering i samhället, vilket beskrivs beröra social hållbarhet och

²³ Beslutad av kulturnämnden 2023-12-07

trygghet. För att åtgärda detta beskrivs planerat arbete i den kommundemensamma *Styrgruppen för hälsa, omsorg, skola och fritid* samt i förvaltningens styrgrupp för trygghet och social hållbarhet. Vidare beskrivs fortsatta regelbundna avstämningar mellan avdelningschefer och förvaltningsdirektörer om utvecklingen inom området. Nämnden ska uppdateras löpande.

5.2.4 Idrotts- och fritidsnämnden

I nämndens verksamhetsplan och budget²⁴ återfinns uppdrag i relation till kommunfullmäktiges fokusråd 1 och tillhörande nämndmål, att kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö. Intervjuade beskriver att målen tydligt knyter an till Agenda 2030. Nämndens åtgärd är att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet med inriktning mot hållbart arbetsliv. I relation till fokusråd 3 återfinns en rad nämndspecifika åtgärder varav en av dessa har koppling till miljö- och klimatprogrammet. Dessa åtgärder är bland annat:

- Öka kunskapen och förståelsen för vad som ger klimatutsläpp och vad varje del i organisationen kan göra för att minska påverkan.
- Öka integreringen av klimatperspektivet i styrande dokument och processer i verksamheten för att minska klimatpåverkan
- Utredda och ta fram förslag på åtgärder inom förvaltningens område för att nå målet om klimatneutralitet
- Utredda och initiera ett arbete gemensamt med idrottsrörelsen om föreningars arbete i hållbart resande.
- Ta fram en plan för hur föreningar med egna anläggningar ska kunna klimatanpassas
- Se över att konstgrässtrategin omhändertar både ekonomiska och miljömässiga aspekter

En uppfattning som lyfts i intervju är att det finns otydligheter i roll- och ansvarsfördelning i samverkan som rör hållbarhetsområdet. Exempelvis framförs att det inte är tydligt vilken insats som är ansvarig eller som bär kostnaden för att säkerställa att interna beställningar av idrottsanläggningar och lokaler sker hållbart.

I *Kriterier för föreningsbidrag*²⁵ finns koppling till hållbarhetsmålen och Agenda 2030 då bedömningskriterier och prioriteringar sker beaktat hur väl verksamheterna bidrar till målen i Agenda 2030. Bland annat beaktas hur väl verksamheterna bidrar till jämställdhet, god hälsa, social utveckling och uppfyllelse av barnkonventionen. Motsvarande koppling till Agenda 2030 finns i *Kriterier för idrotts- och fritidsnämndens stöd till elitidrott*²⁶.

Det finns även en intern mall som stöd när verksamheterna inom ramen för idrotts- och fritidsnämndens verksamhetsområde ska analysera konsekvenser för den egna verksamheten som resultat av omvärldsförändringar. Ett av de områden som beaktas

²⁴ Beslutad av idrotts- och fritidsnämnden 2023-12-18

²⁵ Beslutad av idrotts- och fritidsnämnden 2021-10-13

²⁶ Beslutad av idrotts- och fritidsnämnden 2021-10-13

är miljö- och klimatförändringar. Exempelvis lyfts det fram att säsongssporter tenderar att påverka energiförbrukningen genom exempelvis uppvärmda fotbollsplaner.

5.2.5 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I miljö- och skyddsnämndens verksamhetsplan och budget 2024–2026²⁷ framgår att nämnden bidrar till de globala hållbarhetsmålen genom sitt grunduppdrag med tillsyn, kontroller, tillståndsprövningar och förrättningar.

I relation till kommunfullmäktiges fokusmål 1 beskrivs att nämnden ska säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt. I relation till fokusmål 3 finns exempelvis åtgärder att utöva tillsyn av fluorerade växthusgaser, verka för mindre klimatpåverkan och energianvändning på förvaltningen samt i tillsynen lyfta in frågor om verksamheternas beredskap och anpassning till ett förändrat klimat.

Inför framtagande av verksamhetsplan genomförs en analys över hur nämndens grunduppdrag bidrar till de tre hållbarhetsdimensionerna likväl som de nationella miljö kvalitetsmålen. Av analysen framgår att nämndens verksamhet utgår från bland annat Miljöbalken och innefattar tillsyn och prövning av miljöfarliga verksamheter vilket bidrar till att minska utsläppen av miljöfarliga ämnen. Vad gäller social hållbarhet finns en beskrivning att jämställdhet, mångfald och rättigheter för arbetstagare ska beaktas inom ramen för förvaltningens arbetsgivaransvar. Av analysen framgår också att nämndens verksamhet bidrar till att säkra människors hälsa, med särskilt fokus på känsliga målgrupper som barn, unga och äldre.

5.2.6 Omsorgsnämnden och äldrenämnden

Vård- och omsorgsförvaltningen servar både omsorgsnämnden och äldrenämnden varför dessa redovisas gemensamt.

I omsorgsnämndens verksamhetsplan 2024–2026²⁸ framgår olika uppdrag, åtgärder och aktiviteter i syfte att främja hållbarhet i linje med fokusmålen. Ett exempel på åtgärd i förhållande till mål 3 är att öka andelen fossilfria bränslen i transporter inom nämndens egen verksamhet och i upphandlad verksamhet. Verksamhetsplanen beskriver även fokus på omvärldsfaktorer utifrån social hållbarhet och god folkhälsa. Här läggs vikt vid samverkan med civilsamhället, Region Uppsala och andra nämnder samt lärosäten för att öka hälsofrämjande insatser.

I äldrenämndens verksamhetsplan 2024–2026²⁹ beskrivs bland annat att samverkan för hälsofrämjande effekter ska genomföras och att nämnden ska öka andelen återvunnen och förnybar plast i egen och upphandlad verksamhet.

Gemensamt för nämndernas verksamhetsplaner är att flertalet aktiviteter kan härledas till Agenda 2030, i synnerhet genom koppling till fokusmålen, men att det inte görs en explicit koppling mellan egna mål, aktiviteter och indikatorer i förhållande till Agenda 2030.

²⁷ Beslutad av miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023-12-20

²⁸ Beslutad av omsorgsnämnden 2023-12-18

²⁹ Beslutad av äldrenämnden 2023-12-15

5.2.7 Socialnämnden

I socialnämndens verksamhetsplan 2024–2026³⁰ återfinns information om uppdrag, åtgärder och aktiviteter kopplat till kommunfullmäktiges fokusmål. Exempel på aktiviteter är att samverka med andra nämnder för hälsofrämjande effekter, minska nämndens miljöpåverkan med särskilt fokus på kommunens miljö- och klimatprogram samt delta i kommunens arbete för att förebygga segregation.

I intervju framförs att socialnämndens arbete framför allt har tydlig koppling till social samt ekonomisk hållbarhet, men att detta inte tydliggörs i verksamhetsplanen. Vidare framförs att det vore fördelaktigt om kopplingen tydliggörs, även om intervjuade upplever att hållbarhet är tydligt integrerat genom socialnämndens grunduppdrag.

Särskilda exempel på aktiviteter är arbete som bedrivs för att minska droganvändning och våld mot kvinnor.

Enligt lämnade uppgifter har socialnämnden tidigare upprättat ett dokument innehållande verksamhetens prioriterade frågor om miljö- och klimat i en särskild handlingsplan.³¹ I samband med detta beslutade socialnämnden om att prioritera följande områden för att bidra till kommunens övergripande miljö- och klimatarbete:

- Lokalanvändning
- Transporter
- Konsumtion

Utifrån handlingsplanen utpekades åtgärder inom nämndens prioriterade områden. Hit hör bland annat att utarbeta rutiner för hållbara transporter, ställa miljökrav på entreprenörer och inventera plastanvändning. Handlingsplanen har inte reviderats sedan antagande och är enligt uppgift inte längre implementerad i verksamheten med anledning av att miljö- och klimatprogrammet ersatt handlingsplanen.

5.2.8 Utbildningsnämnden

I utbildningsnämndens verksamhetsplan 2024³² finns ett antal uppdrag, aktiviteter och åtgärder i relation till samtliga fokusmål. Bland annat ska samarbete med hållbarhetsavdelningen på kommunledningskontoret ske för att stödja förskolor och skolor att uppfylla kraven för utmärkelsen *Skola för hållbar utveckling*. Enligt Skolverket är detta en utmärkelse som riktar sig till skolor och förskolor som arbetar med hållbar utveckling och de globala målen i Agenda 2030. En annan aktivitet som beskrivs är utveckling av team i grundskolan som ska arbeta förebyggande och underlätta för placerade elevers måluppfyllelse i skolan. Till nämndens verksamhetsplan finns vidare en tillhörande bilaga för höjda kunskapsresultat och ökad likvärdighet.

I intervju framförs att representanter från förvaltningen deltar i hållbarhetsnätverk mellan grundskolelärare och gymnasielärare. Stor vikt läggs även på ett projekt som riktar sig till skolor i Gottsundaområdet i Uppsala kommun. Här beskriver intervjuade att ett team av specialpedagoger arbetar med att fånga upp elever som placeras långt

³⁰ Beslutad av socialnämnden 2023-12-20

³¹ Bestlud av socialnämnden 2020-05-25

³² Beslutad av utbildningsnämnden 2023-12-12

ifrån deras hem. Enligt lämnade uppgifter beskrivs att nämndens kärnuppdrag genomförs i linje med Agenda 2030, och att Agenda 2030 beaktas i det kvalitetsarbete som görs utifrån det statliga och kommunala utbildningsuppdraget vilket sammanfattas i en kvalitetsrapport.³³ I kvalitetsrapporten återfinns en sammanfattning och analys över genomförda insatser, för att nämna några stärkt elevhälsa, jämställdhetsarbete och trygghetsarbete. Intervjuade framför att verksamheten har god koppling till flera av de globala målen, även om det inte uttrycks i verksamhetsplanen. Exempelvis framförs att mål 3, 4, 5 och 10 är särskilt relevanta för den egna verksamheten. Aktiviteter genomförs även i syfte att bidra till mål 11, 12 och 16.

5.2.9 Räddningsnämnden

Av räddningsnämndens verksamhetsplan och budget³⁴ framgår flertalet aktiviteter som kan härledas till Agenda 2030 men det görs inte en explicit koppling mellan egna mål, aktiviteter och indikatorer i förhållande till Agenda 2030. Exempelvis framgår aktiviteter med koppling till hållbar byggnation i avseendet brandsäkerhet, hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetsmiljö. Utöver den styrning som sker genom mål- och budget i Uppsala kommun finns även ett *Handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor*³⁵, vilket fastställts av samtliga kommuners fullmäktige. Handlingsprogrammet har ingen direkt koppling till de globala målen eller Agenda 2030, men det finns ett uppdrag om att arbeta för hållbarhet i samhällsbyggnadsprocessen.

Utöver ovanstående finns en *Vägledning för hållbart brandskydd*³⁶ som är avsedd för extern kommunikation och som beskriver viktiga faktorer som ska beaktas vid projektering, under byggtid och vid förvaltningen av en byggnad. Vidare finns en *Handlingsplan för ökad jämställdhet och mångfald*³⁷ vilken är avsedd för brandförsvarets interna arbete. I handlingsplanen framgår att det finns ett tydligt politiskt uppdrag om att öka jämställdheten i och med Agenda 2030. Vidare formuleras ett antal mål och indikatorer för arbetet. Handlingsplanen ska följas upp inom ramen för delårs- och helårsredovisning.

5.2.10 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och granskade nämnder i allt väsentligt integrerat de globala målen och hållbarhetsdimensionerna i verksamhetsplaneringen samt att det upprättats verksamhetsaktiviteter.

Bedömningen grundar vi på att det genom kommunfullmäktiges fokusmål finns en viljeinriktning för hur kommunen ska arbeta med Agenda 2030. Styrelsen likväl som nämnderna genomför även flertalet aktiviteter som kan härledas till Agenda 2030, även om en uttalad koppling till globala mål saknas i verksamhetsplaneringen. Vi noterar även att det finns en övervikt av nämndaktiviteter kopplat till den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. **Vi bedömer att det inte upprättats styrelse- och nämndspecifika hållbarhetsmål som har koppling till Agenda 2030.** Bedömningen

³³ Utbildningsförvaltningen 2023-11-17

³⁴ Beslutad av räddningsnämnden 2023-11-06

³⁵ Beslutad av kommunfullmäktige 2021-09-03

³⁶ Hållbart brandskydd, beslutad av brandchef 2021-02-17

³⁷ Brandförsvarets handlingsplan för ökad jämställdhet och mångfald, bearbetad av brandchef 2023-03-07

grundas på att det saknas en tydlig kravställan i kommunens styrsystem huruvida styrelsen och nämnderna ska formulera egna nämndmål med koppling till Agenda 2030. För att öka spårbarheten mellan fullmäktiges fokusmål och verksamheternas eget arbete och bidrag till Agenda 2030 bedömer vi att det vore fördelaktigt om en sådan kravställan upprättades.

Granskningen visar att det genomförts en omvärldsanalys på kommunövergripande nivå inför framtagande av mål- och budget, vilket kan likställas en väsentlighetsanalys för vilka områden som kommunen behöver arbeta med för att bidra till att uppfylla Agenda 2030. Dock konstateras att motsvarande väsentlighetsanalyser inte genomförs på nämnd- eller verksamhetsnivå. **Vi bedömer således att det delvis genomförs analyser som stöd för verksamhetsplaneringen för att identifiera områden som behöver arbetas med för att bidra till att uppfylla Agenda 2030.**

5.3 Uppföljning, utvärdering och kontroll av kommunens arbete med Agenda 2030

5.3.1 Kommunövergripande uppföljning

Uppföljning av arbetet med Agenda 2030 sker i samband med delårs- och helårsredovisning genom uppföljning av kommunfullmäktiges fokusmål. Tillhörande uppföljningen upprättas även en övergripande bilaga med fokus på uppföljning av uppdrag, indikatorer och nationella nyckeltal för Agenda 2030. Uppföljning och rapportering av program och handlingsplaner genomförs även årligen i ett digitalt verksamhetssystem. För att säkerställa att program och handlingsplaner följs upp på ett enhetligt sätt finns en upprättad *Rutin – följa upp program och handlingsplaner*³⁸ som beskriver hur arbetet går till att följa upp och aktualitetsbedöma ett kommunövergripande program eller handlingsplan. Av rutinen framgår att nämnder och bolagsstyrelser ska rapportera in underlag avseende aktuellt program till programansvarig i enlighet gällande rutiner.

Under 2021 upprättades en *Voluntary Local Review* av kommunledningskontoret, vilket är en frivillig översyn av arbete med Agenda 2030 på lokal nivå. Rapporten är den första och hittills enda samlade översynen på området inom kommunen. Syftet var att redogöra för hur Uppsala införlivat Agenda 2030 i ordinarie styrning och i verksamheten. Rapporten förmedlar en bild av var kommunen befann sig i förhållande till respektive mål i Agenda 2030 under 2021 samt en redogörelse av det hållbarhetsarbete som bedrivits i kommunen, slutsatser, ambitioner och framgångsfaktorer. Rapporteringen i denna form sker ej löpande med anledning av att det är ett tids- och resurskrävande arbete enligt intervjuade. I stället har kommunen utarbetat former för att kunna följa upp arbetet i den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen. Rapporten har inte kommunicerats till respektive förvaltning och således inte heller till övriga nämnder. Det finns därmed en bristande kännedom om rapporten och således om kommunens samlade arbete med Agenda 2030.

I den protokollsgranskning som genomförts konstateras att styrelsen och granskade nämnder tagit del av rapportering avseende årsredovisning 2023, men att majoriteten

³⁸ Beslutad av avdelningschef kvalitet och planering, 2021-08-09

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

av granskade nämnder ej erhållit någon ytterligare återrapportering av hållbarhetsarbetet utöver detta.

5.3.1.1 Uppsala kommuns årsredovisning 2023

I Årsredovisning 2023 för Uppsala kommunkoncern³⁹ framgår övergripande uppföljning i relation till flera områden som berör hållbarhetsdimensionerna, bland andra:

- Kommunens övergripande klimatmål att Uppsala ska vara klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050, samt i relation till fokusmålen som har bäring på Agenda 2030
- Miljö- och klimatförändringar
- Ojämlighet, levnadsförhållanden och hälsa
- Värderingar, samhällsklimat och demokratins förutsättningar

Vidare återfinns även sammanvägd bedömning och analys för koncernen vad gäller fokusmålen som kopplas till Agenda 2030 enligt nedan.

Fokusmål	Bedömning	Utdrag ur analys
<i>Fokusmål 1</i> , att Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden	 <i>I hög grad uppfyllt.</i> Kommunens verksamhet tycks till övervägande del leda till de resultat som önskas inom målet vid årets slut.	Kommunen har en god ekonomistyrning och årets resultat når både budget och det fastställda resultatmålet. De ekonomiska utmaningarna är dock stora och kommunens verksamheter behöver anpassa sig till de förändrade förutsättningarna. Det pågår många åtgärder kring digitalisering, effektiviseringar, med att förbättra resultaten i skolan och inom vård och omsorg.
<i>Fokusmål 2</i> , att Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb	 <i>I hög grad uppfyllt.</i> Kommunens verksamhet tycks till övervägande del leda till de resultat som önskas inom målet vid årets slut.	Uppsalas företagare upplever ett bättre företagsklimat. Därtill har antalet personer som erhåller ekonomiskt bistånd minskat. Antalet etableringsförfrågningar har ökat. Arbetet med att stärka Uppsalas position som en internationell aktör fortsätter och även arbetet med att involvera invånare tidigt i dialoger som rör samhällsbyggandet.
<i>Fokusmål 3</i> , att Uppsala ska leda klimatomställningen		I tillhörande motivering och analys framgår att arbetet med kommunfullmäktiges uppdrag pågår men att utsläppen av koldioxid inte

³⁹ Årsredovisning 2023, Uppsala kommunkoncern, 2024-04-10

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

	<p><i>Delvis uppfyllt.</i> Kommunens verksamhet tycks delvis ledatill de resultat som önskas inom målet vid årets slut.</p>	<p>minskar i den takt som krävs för att Uppsala ska vara klimatneutralt 2030. Vidare står att arbetet för att nå miljö- och klimatmålen förstärkts och att kommunen arbetar både med att minska miljöpåverkan inom sina egna verksamheter och tillsammans med andra aktörer för att nå samhällseffekt. Vidare återfinns mer ingående beskrivning av arbete som sker i relation till klimatanpassning, hållbar och mer effektiv energianvändning, luft och miljö, skydd av natur och ekosystem mer mera.</p>
<p><i>Fokusmål 4</i>, att Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor</p>	 <p><i>Delvis uppfyllt.</i> Kommunens verksamhet tycks delvis ledatill de resultat som önskas inom målet vid årets slut.</p>	<p>Kommunen arbetar brett med trygghet och säkerhet i samverkan med många andra aktörer och att åtgärder vidtagits för att motverka brott och främja jämlikhet och trygghet. Särskilt fokus har varit på barn och unga genom insatser i förskola, skola och fritidsverksamhet. Arbetet inom fokusmålet är långsiktigt och de förväntade effekterna har ännu inte uppnåtts. I tillhörande analys återfinns mer ingående beskrivning av arbete som sker för trygghetsskapande, jämlika livsvillkor och folkhälsa, integration och bostäder för alla med mera.</p>

I tillhörande bilaga till årsredovisningen presenteras uppföljning av uppdrag, indikatorer och nationella nyckeltal för Agenda 2030.⁴⁰ Av bilagan framgår en uppföljning av respektive fokusmål och uppdrag. Därtill finns ett avsnitt med redogörelse för måluppfyllelse i relation till indikatorer och jämförelser med andra kommuner avseende de globala målen. Nyckeltalens/indikatorernas värden mäts genom fyra nivåer:

- Grönt – kommunen är bland de bästa 25 procenten bland kommuner
- Gult – kommunen är bland de mittersta 50 procenten bland kommuner
- Rosa – kommunen är bland de sämsta 25 procenten bland kommuner
- Grått – det finns ingen data för kommunen

Av uppföljningen framgår att Uppsala kommun är bland de bästa kommunerna avseende indikatorer inom mål 3 – hälsa och välbefinnande. Däremot uppges att kommunen är bland de sämsta kommunerna vad gäller indikatorer kopplat till

⁴⁰ Bilaga 1, uppföljning av uppdrag, indikatorer och nationella nyckeltal för Agenda 2030, kommunledningskontoret 2024-03-10

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

fattigdom, valdeltagande i det senaste kommunalvalet, antal barn inskrivna i förskola, grundvattenförekomst med god status samt antal invånare med gott psykiskt välbefinnande.

Utöver att presentera en nulägesbild i förhållande till nyckeltalen i Agenda 2030 presenteras ingen analys eller plan för hur kommunen ska arbeta för att åtgärda identifierade brister i måluppfyllelse avseende Agenda 2030.

5.3.2 Styrelse- och nämndspecifik uppföljning

5.3.2.1 Kommunstyrelsen

Intervjuade beskriver att kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning har en viktig roll i uppföljning av hållbarhetsarbetet, dels för kommunstyrelsens räkning, dels i fråga om kommunstyrelsens uppsiktsplikten gentemot övriga nämnder. Till det sistnämnda poängteras dock att det inte är hållbarhetsavdelningens ansvar att utföra uppföljningen av hållbarhetsarbetet ute på övriga förvaltningar, utan snarare inneha en stöttande roll i arbetet.

I kommunstyrelsens *Årsredovisning för 2023*⁴¹ återges ingen information rörande Agenda 2030. Däremot följs det arbete upp som skett under året i linje med fokusmålen. Kommunstyrelsen har under 2023 i hög grad bidragit till uppfyllandet av kommunfullmäktiges fokusmål 1 och 4 samt delvis uppfyllt inom fokusmål 2 och 3. I tillhörande analys av måluppfyllelsen för respektive fokusmål återfinns tydliga kopplingar till de tre hållbarhetsdimensionerna.

5.3.2.2 Gatu- och samhällsmiljönämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

Uppföljning av nämndens verksamhet och bidragande till uppfyllnad av fokusmålen sker genom delårs- och helårsrapport. Gatu- och samhällsmiljönämndens *Årsredovisning 2023 – bokslut och verksamhetsuppföljning*⁴² innehåller ingen samlad beskrivning av nämndens arbete med Agenda 2030, även om vissa aktiviteter som genomförts tangerar området. Nämnden har även i april 2024 beslutat om en medborgarbudget för hållbar utveckling med anledning av att förverkliga allmänhetens goda idéer för klimatomställningen.

5.3.2.3 Plan- och byggnadsnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

Uppföljning av nämndens verksamhet och bidragande till uppfyllnad av fokusmålen sker genom delårs- och helårsrapport. Plan- och byggnadsnämndens *Årsredovisning, 2023, bokslut och verksamhetsuppföljning*⁴³ innehåller ingen samlad beskrivning av

⁴¹ Årsredovisning 2023 för kommunstyrelsen, 2022-04-10.

⁴² Beslutad av gatu- och samhällsmiljönämnden 2024-02-14

⁴³ Beslutad av plan- och byggnadsnämnden 2024-02-08

nämndens arbete med Agenda 2030, även om vissa aktiviteter som genomförts tangerar området.

5.3.2.4 Arbetsmarknadsnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

I nämndens *Årsbokslut och verksamhetsuppföljning för 2023*⁴⁴ återfinns uppföljning av samtliga uppdrag som givits nämnden utifrån fokusmålen med tillhörande analys, vilket intervjuade menar är ett tecken på att Agenda 2030 är integrerad i ordinarie verksamhet. Av dokumentationen framgår dock ingen särskild beskrivning av nämndens arbete med hållbarhet i relation till Agenda 2030.

5.3.2.5 Kulturnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

I nämndens årsredovisning för 2023⁴⁵ återfinns ingen explicit koppling till Agenda 2030, dock har ett antal områden bäring på området. Bland annat beskrivs att en förstudie inletts för att utreda förutsättningarna för införande av "informationshub" om klimat- och hållbarhetsfrågor. Vidare återfinns information om att Naturskolan kompletterar skolans undervisning genom aktivitetsbaserad undervisning på plats i naturen. Därtill har ett hållbarhetsverktyg utvecklats som beräknar klimatbelastning vid produktion av nya konstverk.

5.3.2.6 Idrotts- och fritidsnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

I nämndens analys inför årsredovisningen 2023⁴⁶ framgår att nämnden beslutat om ett nytt styrdokument för standardiserade idrottshallar som bidrar till positiv klimatpåverkan. Analysen innehåller även identifierade framtidsutmaningar som nämnden arbetar för att möta:

- Att delar av nämndens verksamheter påverkas av olika väder och att detta kan äventyra el- och vattenresurser
- Att skapa tryggare miljöer för att få fler unga i fysisk aktivitet

Nämnden har tagit del av rapportering avseende aktiviteter med koppling till hållbarhet vid olika tillfällen. Bland annat har en rapport och utvärdering av arbete som sker inom verksamheter som fått hållbarhetsbidrag "Gränslös fotboll" och "Hoppfull framtid" rapporterats till nämnd. Rapporten motsvarande utvärderingen innehåller en särskild beskrivning av hur arbetet berör målen i Agenda 2030.

⁴⁴ Beslutad av arbetsmarknadsnämnden 2024-02-16

⁴⁵ Beslutad av kulturnämnden 2024-02-28

⁴⁶ Idrott- och fritidsnämndens sammanställda analys inför Uppsala kommuns årsredovisning, 2024-01-31

5.3.2.7 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

Nämndens *Verksamhetsberättelse för 2023*⁴⁷ innehåller inte explicit hänvisning till Agenda 2030. Tillhörande verksamhetsberättelsen finns en bilaga med analys av måluppfyllelsen där det framgår huruvida nämnden uppfyllt mål och aktiviteter i relation till fokusmålen.

5.3.2.8 Socialnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

I intervju framförs att det vore fördelaktigt om det i det digitala systemet som används vid rapportering och uppföljning går att märka ut vilka åtgärder som kopplar an till de olika målen i Agenda 2030. Detta för att skapa en enhetlighet mellan nämnder och förvaltningar samt för att öka spårbarheten i vilket arbete som sker i relation till Agenda 2030 och på så vis stärka uppföljningen.

Uppföljning av nämndens verksamhet och bidragande till uppfyllnad av fokusmålen sker genom delårs- och helårsrapport. Socialnämndens *Årsbokslut 2023 och uppföljning av internkontroll*⁴⁸ innehåller ingen samlad beskrivning av nämndens arbete med Agenda 2030, även om vissa aktiviteter som genomförts tangerar området.

5.3.2.9 Omsorgsnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

Uppföljning av nämndens verksamhet och bidragande till uppfyllnad av fokusmålen sker genom delårs- och helårsrapport. Omsorgsnämndens *årsbokslut 2023*⁴⁹ innehåller ingen samlad beskrivning av nämndens arbete med Agenda 2030, även om vissa aktiviteter som genomförts tangerar området.

5.3.2.10 Äldrenämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

Uppföljning av nämndens verksamhet och bidragande till uppfyllnad av fokusmålen sker genom delårs- och helårsrapport. Äldrenämndens *årsbokslut 2023*⁵⁰ innehåller ingen samlad beskrivning av nämndens arbete med Agenda 2030, även om vissa aktiviteter som genomförts tangerar området.

⁴⁷ Verksamhetsberättelse för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023, miljö- och hälsoskyddsnämnden 2024-03-06

⁴⁸ Beslutad av socialnämnden 2024-02-14

⁴⁹ Beslutad av omsorgsnämnden 2024-02-12

⁵⁰ Beslutad av äldrenämnden 2024-02-14

5.3.2.11 Utbildningsnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

Uppföljning av nämndens verksamhet och bidragande till uppfyllnad av fokusmålen sker genom delårs- och helårsrapport. Utöver detta genomförs enhetsanalyser, kvalitetsrapporter för respektive skolform och en summerande kvalitetsredovisning för hela verksamheten. I kvalitetsrapporten för grundskola⁵¹ 2023 återfinns dock ingen redogörelse över det hållbarhetsarbete som sker. Detsamma gäller nämndens *Årsredovisning och bokslut 2023*⁵², även om vissa aktiviteter som genomförts tangerar området. I en uppföljningsbilaga för hur verksamhetsplanen ska följas upp framgår även att uppföljning av indikatorer genomförs och att könsuppdelad statistik används i största möjliga mån.

5.3.2.12 Räddningsnämnden

Nämnden upprättar ingen specifik hållbarhetsrapport avseende Agenda 2030, särskilda åtgärdsplaner eller handlingsplaner för avvikelser från måluppfyllelse i Agenda 2030.

I intervju framgår att det finns utvecklingspotential vad avser uppföljning och analys av det som framgår av uppföljningen, i synnerhet med koppling till Agenda 2030. Räddningsnämndens *Årsredovisning 2023*⁵³ innehåller ingen samlad beskrivning av nämndens arbete med Agenda 2030, även om vissa aktiviteter som genomförts tangerar området. Exempelvis har uppföljning skett av mål givet av Tierps kommun som avser Agenda 2020 och att uppnå en ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

5.4 Bedömning

Vi bedömer att det i allt väsentligt finns en systematisk uppföljning, utvärdering och kontroll av arbetet med Agenda 2030 på kommunövergripande nivå men att det saknas på nämndnivå. Bedömningen grundar vi på att det sker uppföljning genom fullmäktiges fokusmål vid ordinarie uppföljningspunkter, såsom delårs- och helårsredovisning. Nämndernas och styrelsens verksamhetsmål har dock inte en uttalad koppling till Agenda 2030, vilket även föranleder att styrelsens och nämndernas uppföljning saknar en samlad beskrivning av dess arbete och bidrag till Agenda 2030.

Granskningen visar att kommunens samlade hållbarhetsarbete och bidrag till Agenda 2030 följts upp i en särskild rapportering 2021, samt att en bedömning avseende bidrag till nationella nyckeltal för Agenda 2030 genomförs i samband med årsredovisning. Vi ser positivt på denna typ av samlade uppföljning av kommunens hållbarhetsarbete men poängterar vikten av att sådan uppföljning kommuniceras på ett enhetligt sätt inom kommunen för att öka kännedom om Agenda 2030 och kommunens bidrag till utvecklingsagendan.

⁵¹ Kvalitetsrapport grundskola och förskoleklass, läsåret 2022–2023, utbildningsförvaltningen 2023-11-15.

⁵² Beslutad av utbildningsnämnden 2024-02-08

⁵³ Beslutad av räddningsnämnden 2024-02-14

6 Samlad bedömning och rekommendationer – kommunstyrelsen och granskade nämnder

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en samordnad granskning av kommunkoncernens styrning, ledning och uppföljning i relation till Agenda 2030.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, granskade nämnder samt bolagsstyrelser har säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning.

I detta kapitel presenteras samlad bedömning och rekommendationer för kommunstyrelsen och granskade nämnder.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och granskade bolag i allt väsentligt säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning.

Utifrån våra bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Verka för att tydliggöra nämndernas ansvar och uppdrag inom området genom förtydligande i reglementen.
- Genomföra en översyn av styrande dokument inom området, bland andra *Policy för hållbar utveckling*, i syfte att säkerställa att det inte förekommer målkonflikter mellan direktiv.
- Verka för att tydliggöra kravställan avseende nämndernas mål med koppling till Agenda 2030 och hållbarhet i kommunens styrsystem.
- Verka för att tydliggöra hur program och handlingsplaner som berör bolagskoncernens verksamheter ska följas upp och i vilken omfattning.

Därtill rekommenderar vi kommunstyrelsen och samtliga granskade nämnder att:

- Förtydliga kopplingen mellan mål respektive aktiviteter och Agenda 2030 i verksamhetsplaneringen.
- Säkerställa att väsentlighetsanalyser genomförs för att identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är av relevans för den egna verksamheten.

Vidare rekommenderar vi idrotts- och fritidsnämnden att:

- Initiera att roll- och ansvarsfördelning i samverkan med andra parter tydliggörs vad gäller att säkerställa interna hållbara beställningar.

7 Granskningsiakttagelser – kommunala bolag

I detta kapitel presenteras särskilda granskningsiakttagelser för granskade kommunala bolag. Av kapitlet beskrivs dels den styrning som sker i relation till Agenda 2030 utifrån ett bolagsspecifikt perspektiv, dels vilka mål respektive verksamhetsaktiviteter som bolagsstyrelserna har med koppling till Agenda 2030.

7.1 Organisation och personella resurser avseende hållbarhet och Agenda 2030

Flera av de bolag som ingår i denna granskning har egna funktioner som arbetar / ansvarar för hållbarhetsfrågor. Inom Uppsala kommun, arenor och fastigheter AB finns en intern hållbarhetsavdelning med en hållbarhetsamordnare- och stabschef som arbetar på strukturell bolagsnivå samt en samordnare som arbetar med hållbarhet operativt inom bolagets affärer såsom särskilda byggprojekt eller fastighetsunderhållsprojekt. Vidare finns internt utsedda programansvariga inom bolaget som ansvarar för att följa upp bland annat kommunkoncernens klimatprogram.

Uppsalahem AB har en egen hållbarhetsavdelning som vid granskningstillfället består av tio medarbetare som innehar titlarna hållbarhetsspecialist, boendekonsulent, säkerhetsansvarig och kvalitetsansvarig. Även Uppsala Vatten och Avfall AB har en sektion som specifikt arbetar med miljö- och hållbarhet. Här ingår bland annat miljö- och hållbarhetsstrategier som arbetar med exempelvis hållbarhetsrapportering och implementering av CSRD, koordinering av systematiskt miljöarbetet samt miljötillstånd.

Samtliga granskade bolag uppger vid intervju att stöd finns att tillgå från kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning vid behov och att viss samverkan sker med tjänstepersoner inom denne.

7.2 Bolagsspecifik styrning avseende Agenda 2030

7.2.1 Uppsala stadshus AB

I bolagets *Affärsplan och budget 2024-2026*⁵⁴ återfinns åtgärder i relation till fullmäktiges fokusmål som enligt intervjuade har tydlig bäring på Agenda 2030. Bolagets affärsplan har ett specifikt mål som är relaterat till införandet av EU:s nya standard för rapportering av hållbarhetsredovisning – CSRD. Enligt skriftlig uppgift från bolaget är detta ett led i hållbar utveckling för att uppnå de globala målen. Detta genom att CSRD ska öka jämförbarheten av hållbarhetsinformation och öka kvaliteten på den redovisning som sker på området. I affärsplanen framgår att Uppsala Stadshus AB ska ha särskilt fokus på att leda arbetet med införandet av den nya rapporteringsstandarden. En planerad aktivitet är vidare att genomföra utbildning i CSRD för styrelseledamöter och suppleanter i bolagen. I samband med detta planeras även genomlysning och utveckling av ägarstyrningen till följd av implementeringen av CSRD.

⁵⁴ Beslutad av bolagsstyrelse 2023-12-04

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

Då Uppsala stadshus AB inte bedriver någon operativ verksamhet har bolaget utöver vad som nämnts ovan inga egna specifika bolagsmål eller åtgärder relaterade till Agenda 2030.

7.2.2 Uppsala kommun, arenor och fastigheter AB

I *Affärsplan och budget 2024–2026*⁵⁵ framgår bolagets arbete i linje med fokusmålen och hållbarhetsdimensionerna, såsom arbete för utbyggnad av infrastruktur för el-laddning och andra hållbara drivmedel, påskynda integration och frigöra medel för kärnverksamheten genom att effektivisera administration. De bolagsövergripande målen i affärsplanen baseras på kommunfullmäktiges direktiv genom fokusmål och uppdrag, och har därmed indirekt koppling till de globala målen i Agenda 2030. Däremot görs ingen explicit koppling mellan bolagsmålen och de globala målen i affärsplanen.

Vidare framgår att bolaget har arbetat fram två hållbarhetsindikatorer:

- Hållbarhetsindex som är en del av det systematiska kvalitetsarbetet, att kontinuerligt utvärdera verksamheten, leta efter utvecklingsmöjligheter och agera för förbättringar. Med hållbarhetsindex mäter bolaget hållbarhet baserat på ett antal parametrar, för bolagets alla tillgångar
- Arbetssätt för att mäta upplevd trygghet genom Trygghetsindex. Detta för att säkerställa att bolagets tillgångar inte brister på långsiktig upplevd trygghet och för att kunna bedriva utvecklingsarbete där det behövs med välriktade insatser

Hållbarhetsindex och trygghetsindex tas fram för varje fastighet. Dessa är i sin tur grupperade efter ändamål såsom arenor, idrottshallar och brandstationer. Indexet kan även sammanställas som total på hela beståndet.

Ett ytterligare exempel på aktivitet är att bolaget aktivt deltar i ett kommungemensamt projekt, *Bygglogistiskt centrum*, där uppsamlade transporter av byggmaterial sker för att minska antalet transporter. Projektet drivs av stadsbyggnadsförvaltningen.

I intervju framförs att det är ett utvecklingsområde avseende fördelning av kostnad för att uppnå särskilda hållbarhetskrav vid nya beställningar av byggprojekt. Bland annat uppges att det till viss del är otydligt vem som ska stå för kostnaden för krav på energibesparingar. I faktakontroll förtydligas att det inte finns någon generell linje vid hyresavtalsskrivande om detta inom kommunkoncernen. Detta har föranlett att det varierar från kontrakt till kontrakt om det är kallhyra, varmhyra eller totalhyra som avses. Det innebär att det rent ekonomiskt är olika incitament och ansvar för investeringar beroende på hyreskontrakt.

Bolaget tar löpande fram en sammanställning över såväl hållbarhetsindex som trygghetsindex för respektive fastighet, vilket vi även mottagit inom ramen för granskningen. Vi har även tagit del av bolagets *Miljöprogram för Gränby simidrottsanläggning*.⁵⁶ Av programmet framgår de miljökrav som gäller för projektet, och bland annat ställs krav på cirkularitet, återbruk och avfallshantering. Vidare framgår

⁵⁵ Beslutad av bolagsstyrelse 2023-11-15

⁵⁶ Miljöprogram Gränby Simidrottsanläggning, 2023-11-03

planer för klimatoptimering och energianvändning. Det återfinns även ett avsnitt avseende social hållbarhet där vikten av social integration och inkludering i projektering poängteras.

7.2.3 Uppsalahem AB

*Affärsplan 2024–2026 för Uppsalahem AB*⁵⁷ fastställer hur bolaget ska bedriva sitt hållbarhetsarbete utifrån kommunfullmäktiges fyra fokusområden genom strategier och nedbrutna uppdrag och aktiviteter. Även indikatorer och riktningvärden för måloppfyllelse presenteras. Det görs ingen explicit koppling mellan bolagsmålen och de globala målen i affärsplanen.

Affärsplanen innehåller ett avsnitt för ekologisk hållbarhet och ett för social hållbarhet. Social hållbarhet framhävs även genom bolagets vision som betonar *Trygga, trivsamma och funktionella hem som ska tillgängliggöras för medborgare utifrån dess olika ekonomiska förutsättningar*.

I affärsplanen beskrivs ett antal aktiviteter kopplat till bolagets arbete med social hållbarhet. Till exempel ingår bolaget i olika samverkansforum med andra fastighetsägare och polismyndigheten. Bolaget genomför även trygghetsenkäter regelbundet. Aktiviteter i affärsplanen har ett tydligt fokus på jämställdhet, ojämlikhet, segregation och barns rättigheter. Exempelvis erbjuds arbets- och praktiktillfällen i den egna verksamheten i syfte att bidra till att ge personer meningsfull sysselsättning, förbättrade språkkunskaper och dokumenterade erfarenheter från genomförd praktik.

Vidare återfinns aktiviteter för att främja den ekologiska hållbarheten, såsom:

- Arbeta med att minska energianvändningen genom bland annat solcellsanläggningar.
- Arbeta med cirkulära flöden av resurser, såsom att renovera fönster i stället för att montera nya.
- Prioritera biologisk mångfald genom att ha med perspektivet i val av planering av träd och växter.

Vid intervju framförs ytterligare exempel på aktiviteter som genomförs och som har en koppling till hållbarhetsdimensionerna. Bland annat lyfts projektet *Bostad först*, vars syfte är att hjälpa människor ur långvarig hemlöshet, vilket har koppling till social hållbarhet och mål 1 och 2 i Agenda 2030. Bolaget har även upprättat en *Rutin för agerande vid oro om våld i hemmet av hyresgäster och barn*⁵⁸ för att motverka våld i hemmet, där personal vid bolaget genomför utbildningar i syfte att få kännedom om hur händelser kan uppmärksammas och hur incidenter kan hanteras på ett bra sätt.

Bolaget har utöver de aktiviteter som beskrivs i affärsplanen ett antal stödjande dokument som bolaget förhåller sig till och där aktiviteter specificeras. Några av dessa är

⁵⁷ Affärsplan 2024–2026 för Uppsalahem AB

⁵⁸ Godkänd 2024-04-03 av hållbarhetschef

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

- Riktlinje för miljö.⁵⁹
- Riktlinje för sponsring, med förtydligt fokus på social hållbarhet.⁶⁰
- Avfallsstrategi.⁶¹
- Förteckning över bindande miljökrav enligt lagstiftning, kontroll och efterlevnad av dessa.⁶²
- Energistrategi.⁶³
- Hantering av farligt avfall och uppkomna avvikelser.⁶⁴
- Jämställdhetskrav i upphandling.⁶⁵
- Beskrivning av hur bolagets kontor ska arbeta för att minimera miljöpåverkan inom ramen för den dagliga verksamheten, såsom riktlinjer för tjänsteresor.⁶⁶
- Miljökommunikation.⁶⁷

Bolagets internkontrollplan för 2024 innehåller även risker med koppling till hållbarhetskrav och huruvida dessa ställs i upphandlingar i enlighet med gällande rutiner samt att användningen av miljöfarliga ämnen hanteras felaktigt.

7.2.4 Uppsala Vatten och avfall AB

I *Affärsplan och budget 2024-2026*⁶⁸ återfinns bolagets vision vilken är ”Rent vatten och smarta kretslopp där hållbart liv i ett växande Uppsala”. I grunduppdraget ingår att bolaget ska driva den allmänna vatten- och avfallsanläggningen samt insamla, transportera, återvinna och bortskafta avfall och producera drivmedel.

Ett antal målområden presenteras i affärsplanen där respektive målområde kopplas an till specifika globala mål inom Agenda 2030, vilket redogörs för nedan.

Målområde	Utpekat Agenda 2030-mål som berörs
Hållbar VA- och avfallsförsörjning	9,12,13,14
Cirkulär resursanvändning	6, 9,11,12
Långsiktigt klimatarbete	7,12,13,15
Effektiv organisation	3, 5, 10, 16

⁵⁹ Godkänd 2023-08-14 av hållbarhetschef

⁶⁰ Uppsalahems sammanträdesprotokoll 2024-05-08, §9

⁶¹ Godkänd av ledningsgruppen 2018-04-10

⁶² Förteckning över bindande miljökrav, uppdaterad 2023-07-12. Godkänd 2023-11-24 av hållbarhetschef

⁶³ Godkänd 2023-03-15 av hållbarhetschef

⁶⁴ Godkänd 2023-10-02 av ekonomichef

⁶⁵ Godkänd 2023-05-22 av ekonomichef

⁶⁶ Godkänd 2023-03-15 av hållbarhetschef

⁶⁷ Godkänd 2023-03-15 av hållbarhetschef

⁶⁸ Beslutad av bolagsstyrelsen 2023-11-16

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

Utöver målområdena finns ett antal bolagsmål formulerade i förhållande till kommunfullmäktiges fokusråd. I ett separat dokument tillhörande affärsplanen återfinns en beskrivning av bolagsmålet med koppling till Agenda 2030 vilken redogörs för under avsnitt 7.2.4.1.

I intervju framförs att bolagets kärnverksamhet har koppling till de globala målen på många sätt, varför bolaget genomför flertalet aktiviteter på området. I affärsplanen återfinns exempelvis information om att bolaget signerat hållbarhetsåtaganden med fokus på miljö och klimat. Avsikten är dels att driva på det egna arbetet, dels att ge draghjälp åt andra aktörer i samhället. Länsstyrelsen i Uppsala kommun har även upprättat fyra åtaganden vilka är *Minskad klimatpåverkan, Ekosystem och biologisk mångfald, Vatten* samt *Hållbar samhällsutveckling*. Uppsalahem AB har signerat hållbarhetslöften för dessa åtaganden vilket innebär att bolaget åtar sig att genomföra och rapportera aktiviteter i linje med de nationella miljömålen. Exempel på aktiviteter är vattenhushållning, utsläpp och rening, information och miljöpedagogisk verksamhet, effektiv resurshantering och cirkularitet. Bolaget åtar sig genom dessa att minska sina totala klimatutsläpp, använda förnybara drivmedel i fordon och transporter, energieffektivisera, öka andelen solelektricitet med mera. Bolaget deltar även i andra initiativ inom vilka de får tillgång till kunskapsutbyte, nätverk och verktyg.

I ett separat dokument tillhörande affärsplanen återfinns tydlig koppling till respektive globalt mål i förhållande till bolagsmålen, vilket tydliggörs nedan.

Bolagsmål	Fokusråd och globalt mål
Bolaget ska ha en ekonomisk styrning och uppföljning som bidrar till god ekonomisk hushållning	Fokusråd 1, globalt mål 8 och 11
Kund- och intressentperspektivet ska genomsyra hela bolaget	Fokusråd 1, globalt mål 16
Bolaget ska vara en attraktiv arbetsgivare	Fokusråd 1, globalt mål 8
Bolaget ska ha en långsiktig och säker leverans av dricksvatten samt ett omhändertagande av dag- och spillvatten	Fokusråd 2, globalt mål 6, 11, och 12
Bolaget ska säkra kapacitet och kostnadseffektivitet i sina anläggningar för att möjliggöra en fortsatt utveckling i Uppsala	Fokusråd 2, globalt mål 6, 8 och 11
Bolaget ska skapa förutsättningar för ett långsiktigt cirkulärt Uppsala med förebyggande arbete i fokus	Fokusråd 2, globalt mål 15
Bolaget ska se avfall, dricksvatten, dagvatten och spillvatten som resurs	Fokusråd 2, globalt mål 6, 1, 12 och 15
Bolaget ska minska utsläpp av växthusgaser	Fokusråd 3, globalt mål 7 och 13

Bolagets anläggningar ska vara rustade för miljö- och klimatförändringen	Fokusmål 3, globalt mål 7,9,11,13, och 15
--	---

7.2.5 Bedömning

Vår bedömning är att Uppsala Stadshus AB, Uppsala kommun arenor och fastigheter AB samt Uppsalahem AB i allt väsentligt integrerat de globala målen och hållbarhetsdimensionerna i verksamhetsplaneringen och att Uppsala Vatten och Avfall AB har integrerat de globala målen och hållbarhetsdimensionerna i verksamhetsplaneringen fullt ut. Vi bedömer vidare att Uppsala Vatten och Avfall AB har upprättat hållbarhetsmål och verksamhetsaktiviteter med koppling till Agenda 2030. Vår bedömning är att Uppsala Stadshus AB, Uppsalahem AB och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB i allt väsentligt upprättat verksamhetsaktiviteter men att det finns utvecklingsbehov avseende kopplingen mellan bolagens mål och Agenda 2030.

Bedömningen grundar vi på att det i bolagsspecifika affärsplaner finns ett tydligt fokus på hållbarhetsfrågor, och flera av bolagen har även upprättat specifika med koppling till Agenda 2030 utifrån ägardirektiv och kommunens fokusmål. I ovan nämnda bolag, exklusive Uppsala Vatten och Avfall AB, finns dock potential att på tydligare sätt beskriva koppling mellan mål respektive aktiviteter och de globala målen i Agenda 2030. Bedömningen av Uppsala Vatten och Avfall AB:s integrering av de globala målen grundas på att det finns en tydlig beskrivning mellan fokusmål, bolagsmål och hur samtliga av dessa kopplar an till globala mål och till vilka. En analys av vilka mål som är relevanta för bolagsmålen ligger bakom denna koppling.

Vad gäller analyser som stöd för verksamhetsplaneringen för att identifiera områden som behöver arbetas med för att bidra till att uppfylla Agenda 2030 bedömer vi att Uppsala Vatten och Avfall AB genomfört en sådan analys men att motsvarande saknas för resterande bolag.

7.3 Uppföljning, utvärdering och kontroll av bolagens arbete med Agenda 2030

7.3.1 Bolagsövergripande uppföljning av ägardirektiv

I *Uppföljning av ägardirektiv och ägaridé i årsbokslutet 2023*⁶⁹ presenteras en sammanställning över bolagens rapportering av uppfyllelse av ägardirektiv och ägaridéer. För perioden har kommunfullmäktige lämnat sammanlagt 18 bolagsgemensamma ägardirektiv till bolagen i koncernen. Den sammanvägda bedömningen visar att bolagen till övervägande del uppfyllt de gemensamma ägardirektiven. Uppföljning av de bolagsspecifika ägardirektiven presenteras i respektive avsnitt nedan.

Vad gäller de program och handlingsplaner som är koncernövergripande och därmed omfattar kommunala bolag ska bolagsstyrelserna rapportera in underlag avseende

⁶⁹ Uppföljning av ägardirektiv och ägaridé i årsbokslut 2023, 2024-02-26

aktuellt program till programansvarig i enlighet gällande rutiner. Gemensamt för de kommunala bolag som ingår i denna granskning är att det inte är tydligt hur uppföljning av programmen genomförts i relation till årsredovisning och uppfyllnad av ägardirektiv.

7.3.2 Styrelsespecifik uppföljning

7.3.2.1 Uppsala stadshus AB

Uppföljning sker inom ramen för ordinarie styrning genom mål- och budgetprocess, vilket inkluderar uppföljning i årsredovisning, programuppföljning och uppföljning av intern kontroll. I årsredovisningen för moderbolaget 2023 framgår ingen uppföljning av bolagets aktiviteter och ställningstaganden i förhållande till fokusmålen, men det återfinns i en bilaga till ärende för årsbokslutet. Uppföljningen ligger sedan till grund för kommunstyrelsens uppföljning. Intervjuade beskriver att frågan om hur bolaget tagit sig an fokusmålen och Agenda 2030 inkluderats i ägardialoger.⁷⁰ I intervju uppges även att det pågår arbete med de aktiviteter som finns i affärsplanen, exempelvis ett omfattande kommunkoncernövergripande arbete avseende CSRD för att bolagskoncernen och Uppsala Stadshus AB ska kunna följa de nya lagkraven från och med 1 januari 2025. Uppföljning av affärsplanen genomförs två gånger per år till bolagsstyrelsen.

7.3.2.2 Uppsala kommun arenor och fastigheter AB

Bolagets hållbarhetsarbete följs upp inom ramen för ordinarie styrning genom mål- och budget, det vill säga genom årsredovisning, programuppföljning och uppföljning av intern kontroll. Rapportering av bolagets internt framtagna hållbarhetsindex och trygghetsindex sker årligen i samband med årsrapportering enligt intervjuade. Utifrån den protokollsgranskning som genomförts går det att uttyda att bolagsstyrelsen tagit del av tagit del av sammanställningen av hållbarhetsindex/trygghetsindex.⁷¹ Bolaget rapporterar även på de av kommunfullmäktige beslutade indikatorerna som är relevanta för verksamheten, vilka flera har koppling till Agenda 2030.

Enligt uppgift bildades bolaget hösten 2021 genom en fusion av flera småbolag och förvaltningsenheter, som inte uppfyllde kraven för att upprätta en särskild hållbarhetsrapport enligt årsredovisningslagen. Lagen föreskriver att första året en sådan rapport ska lämnas är tillsammans med årsredovisning för bolagets tredje redovisningsår. Med anledning av detta har inte bolaget upprättat en formell heltäckande hållbarhetsredovisning men en sådan kommer att upprättas under början av 2025 för räkenskapsåret 2024.

Enligt uppgift är bolaget, likt övriga kommunala bolag, medlem i Uppsala klimatprotokoll som initierats av Uppsala kommun för att stimulera samverkan med näringslivet i kommunen avseende klimatfrågorna. Inom ramen för detta sker en rapportering på aggregerad nivå avseende medlemmarnas klimatpåverkan.

⁷⁰ Beslutad av Uppsala stadshus AB 2024-03-19, § 10

⁷¹ Sammanträde 2023-06-20, Uppsala arenor och fastigheter, § 7

7.3.2.3 Uppsalahem AB

Intervjuade framför att rapportering från hållbarhetsavdelningen sker löpande till bolagsstyrelsen. Dessa rapporteringstillfällen beskrivs vara av informerande karaktär, snarare än att bolagsstyrelsen utövar styrning i samband med detta. Intervjuade beskriver vidare att uppföljning i förhållande till bolagsmålen sker genom ett digitalt verksamhetssystem, där det finns möjlighet att utpeka vilka mål i Agenda 2030 som berörs. I samband med detta framförs att det inom bolaget sker en diskussion kring huruvida detta ska införas som en del av den systematiska uppföljningen, men att det för granskningstillfället inte används systematiskt.

I *Års- och hållbarhetsredovisning Uppsalahem AB* beskrivs att hållbarhetsredovisningen bland annat är baserad på de globala målen och Agenda 2030. I avsnittet avseende ekologisk hållbarhet lyfts att miljöarbetet utgår från miljöriktlinjen som i sin tur baseras på Uppsala kommuns policy för hållbar utveckling. Vidare framgår att bolaget har fokus på områdena energi, transporter, kemikaliehantering, cirkularitet samt ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Avseende social hållbarhet utgår arbetet från riktlinjen för social hållbarhet som tydliggör hur bolaget arbetar med socialt ansvarstagande.

Bolaget har även ett dokument innehållande agenda och beskrivning av bolagets strategiska ledningsgrupps årliga utvärderingsmöten. Vid dessa utvärderas resultat utifrån revisioner, måluppfyllelse, lagförändringar, resursfrågor med fokus på miljöaspekter. Vid mötet beslutas om nya mål, behov av åtgärder, behov av ändringar i systemet eller miljöriktlinjen samt diskussion om systemets effektivitet.

7.3.2.4 Uppsala vatten och avfall AB

Uppföljning av bolagets hållbarhetsarbete sker i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning. Uppföljning av indikatorer och arbetet utifrån mål följs således upp tertialvis och rapporteras till styrelse och moderbolag. I *Års- och hållbarhetsredovisning, Uppsala Vatten och Avfall AB 2023*⁷² framgår att bolaget bidrar till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen genom att dessa integreras i affärsplanen och avdelningarnas verksamhetsplaner. Därtill återfinns uppföljning av hur bolaget arbetat för att minska klimatpåverkan och social hållbarhet.

7.3.3 Bedömning

Granskningen visar att uppföljning av granskade bolags arbete med Agenda 2030 framför allt genomförs genom uppföljning av fullmäktiges fokusmål vid ordinarie uppföljningspunkter samt i uppföljning av ägardirektiv. Det konstateras av granskningen att Uppsalahem AB och Uppsala Vatten och Avfall AB även har en omfattande hållbarhetsredovisning utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna som komplement. Motsvarande saknas för Uppsala kommun arenor och Fastigheter AB, framför allt på grund av att bolaget ännu inte omfattats av kraven för hållbarhetsredovisning.

⁷² Framgår ej när bolagsstyrelsen antagit årsredovisningen av mottagen dokumentation

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

I linje med nya direktiv för hållbarhetsrapportering, CSRD, kommer bolagskoncernen även stå inför nya utmaningar avseende uppföljning och rapportering. Det är av vikt att i tidigt stadi fastställa hur dotterbolagen ska redovisa sin verksamhet i enlighet med direktivet och av att tydliggöra roller och ansvar inom detta område. Vi ser därmed positivt på att det pågår ett omfattande arbete med detta i bolagskoncernen.

Av granskningen konstateras att det inte är fullt ut tydligt huruvida uppföljning av gällande program och handlingsplaner sker. Vi anser att det är fördelaktigt om detta tydliggörs.

Mot bakgrund av ovanstående konstateranden gör vi bedömningen **att samtliga av de granskade bolagen i allt väsentligt har en systematisk uppföljning, utvärdering och kontroll av arbetet med Agenda 2030.**

8 Samlad bedömning och rekommendationer – granskade kommunala bolag

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en samordnad granskning av kommunkoncernens styrning, ledning och uppföljning i relation till Agenda 2030.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, granskade nämnder samt bolagsstyrelser har säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning.

I detta kapitel presenteras samlad bedömning och rekommendationer för granskade bolag.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att Uppsala Vatten och Avfall AB har säkerställt att det finns ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie styrning, ledning och uppföljning medan resterande granskade bolag i allt väsentligt säkerställt motsvarande.

Utifrån våra bedömningar rekommenderar vi Uppsala Stadshus AB att:

- Fortsätta arbetet med att utveckla en systematisk uppföljning av bolagskoncernens arbete avseende Agenda 2030 i enlighet med CSRD.

Därtill rekommenderar vi Uppsala Stadshus AB, Uppsalahem AB och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB att:

- Tydliggöra koppling till mål- och delmål i Agenda 2030 med bolagsmålen som framgår av affärsplan.
- Säkerställa att väsentlighetsanalyser genomförs för att identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är av relevans för det egna bolaget.

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

Datum som ovan

KPMG AB

Hannah Klarkner

Verksamhetsrevisor

Isabel Vingren

Verksamhetsrevisor

Mikael Lind

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Kvalitetssäkrare, kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

9 Bilagor

9.1 Bilaga A – Dokumentförteckning

Dokument
Mål- och budget 2024 med plan för 2025- 2026 (inklusive ägardirektiv för kommunala bolag)
Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun
Policy för hållbar utveckling
Kvalitetspolicy
Miljö- och klimatprogram och handlingsplan för miljö- och klimatprogram 2022-2025
Policy för upphandling och inköp och riktlinjer för upphandling och inköp
Rutin för att integrera program i verksamhetsplanering
Rutin för att följa upp program och handlingsplaner
Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall och handlingsplan för avfallsplan
Bostad för alla - program för bostadsförsörjningen och handlingsplan för bostadsförsörjningen 2021-2024
Elitidrottsprogram och handlingsplan för program för elitidrott
Energiprogram 2050
Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun
Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030
Handlingsplan för trafikbuller 2021–2023
Handlingsplan för VA-utbyggnad 2020–2030
Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023
Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningsliv
Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet 2020–2023
Idrotts- och fritidspolitiskt program

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

Kulturpolitiskt program och handlingsplan till kulturpolitiskt program
Landsbygdsprogram 2017–2023 och handlingsplan för landsbygdsprogram 2022-2023
Medborgarlöfte Uppsala resecentrum 2020–2023
Miljö- och klimatprogram och handlingsplan för miljö- och klimatprogram 2022-2025
Näringslivsprogram och handlingsplan näringslivsprogram 2021-2023
Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
Handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
Program för krisberedskap och civilt försvar 2024–2027
Program för mobilitet och trafik och handlingsplan för mobilitet och trafik
Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete
Program för äldrevänlig kommun och handlingsplan för äldrevänlig kommun
Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer
Samverkansöverenskommelse med polisen 2020–2023
Handlingsplan mot välfärdsbrott
Åtgärdsprogram för kvävedioxid
Uppsala kommuns handlingsplan för luftkvalitet för perioden 2022–2027

9.2 Bilaga B – Respondentförteckning

Intervjuade funktioner inom kommunkoncernen
Kommunstyrelsens presidium
Stadsdirektör Biträdande stadsdirektör Kvalitetschef Hållbarhetschef
Förvaltningsdirektör, arbetsmarknadsförvaltningen
Stadsbyggnadsdirektör

Uppsala kommunkoncern

Granskning av ändamålsenliga och effektiva processer för att integrera Agenda 2030 i ordinarie

2024-09-20

<p>Biträdande stadsbyggnadsdirektör</p> <p>Förändringsledare social hållbarhet, stadsbyggnadsförvaltningen</p> <p>Förändringsledare ekologisk hållbarhet, stadsbyggnadsförvaltningen</p>
<p>Förvaltningsdirektör, idrotts- och fritidsförvaltningen</p> <p>Biträdande förvaltningsdirektör, idrotts- och fritidsförvaltningen</p>
<p>Förvaltningsdirektör, miljöförvaltningen</p> <p>Verksamhetsutvecklare, miljöförvaltningen</p>
<p>Förvaltningsdirektör, vård- och omsorgsförvaltningen</p>
<p>Brandchef</p>
<p>Förvaltningsdirektör, socialförvaltningen</p>
<p>Förvaltningsdirektör, utbildningsförvaltningen</p> <p>Biträdande förvaltningsdirektör, utbildningsförvaltningen</p>
<p>VD, Uppsala Stadshus AB</p> <p>Vice VD, Uppsala Stadshus AB</p>
<p>Vice VD, Uppsala kommuns arenor och fastigheter AB</p> <p>Kvalitets controller, Uppsala kommuns arenor och fastigheter AB</p>
<p>VD, Uppsala vatten och avfall AB</p> <p>Avdelningschef samhällsutveckling, Uppsala vatten och avfall AB</p>
<p>VD, Uppsalahem AB</p> <p>Hållbarhetschef, Uppsalahem AB</p>

9.3 Bilaga C – Globala målen

Bild 1: Hämtad 2024-02-28, Globala målen hemsida, [Logotyper - Globala målen \(globalamalen.se\)](https://globalamalen.se)

Omsorgsnämnden
Rapport

Rapport av ej verkställda beslut enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) 30 juni 2024

Kommuner är enligt 16 kap 6 f-h §§ SoL och 28 f-h §§ LSS skyldiga att rapportera beslut om bistånd (enligt 4 kap 1 § SoL) och insatser (enligt 9 § LSS) som inte har verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Det gäller både beslut om inte verkställts inom tre månader och avbrott i verkställigheten i längre än tre månader.

Den ansvariga nämnden ska varje kvartal rapportera till kommunfullmäktige antalet gynnande beslut enligt SoL och insatser enligt LSS som inte verkställts inom tre månader från dagen för beslut, eller där avbrott i verkställigheten varit längre än tre månader. I rapporten ska det stå vilka typer av bistånd som besluten gäller och hur lång tid som gått sedan varje beslut togs.

Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade och ska inte kunna spåras till en enskild person. Det ska framgå hur många (eller hur stor andel) av besluten som gäller kvinnor respektive män.

Den bifogade rapporten gäller för perioden 1 april till och med 30 juni 2024. Totalt är det under den perioden 146 beslut som inte har verkställts inom tre månader. Fördelat på kön är det 86 kvinnor och 60 män. Fördelningen inom respektive lagrum är 117 LSS-beslut och 29 SoL-beslut. Sammanlagt var det 139 personer som hade ej verkställda beslut den 30 juni 2024. Att det är färre personer än beslut beror på att det finns sju personer som har två ej verkställda beslut.

De främsta anledningarna till att besluten inte har verkställts är:

- Den enskilde har specifika önskemål.
- Det saknas plats.
- Den enskilde medverkar inte till verkställighet.
- Den enskilde har tackat nej på grund av ej nöjd med erbjudande om verkställighet.

Under kvartal två har 41 beslut där personer har väntat längre än tre månader verkställts.

25 beslut har avslutats utan verkställighet under kvartal två. Orsaker till att besluten avslutats är att personer har återtagit sin ansökan om insats, avlidit eller inte har ansökt om insatsen på nytt.

Omsorgsnämnden har sammanställt alla beslut som inte har verkställts inom tre månader 30 juni 2024 i bifogad rapport (**bilaga 1a och 1b**)

Omsorgsnämnden

Asal Gohari
Ordförande

Peter Jernberg
Sekreterare

Bilaga 1a Sammanställning av ej verkställda SoL-och LSS-beslut kvartal 2, 2024
Tabell 1. Totalt antal ej verkställda SoL-och LSS-beslut

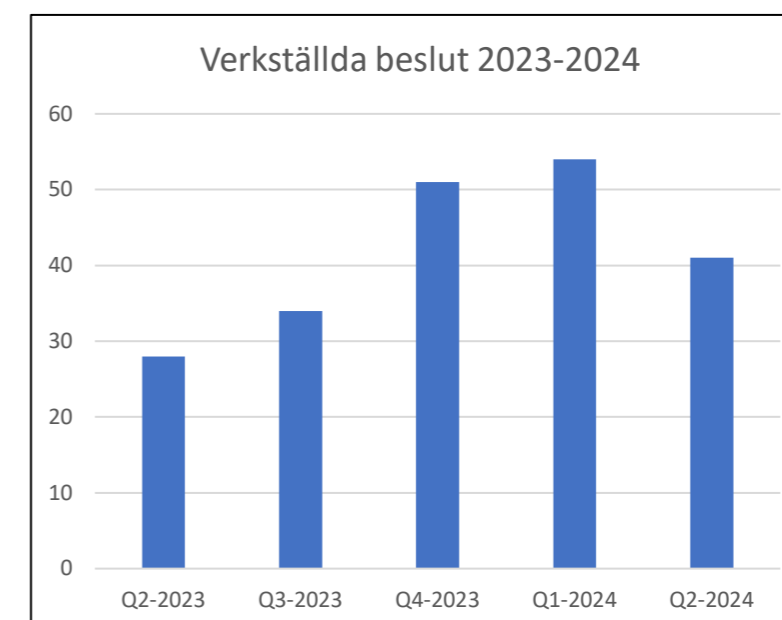
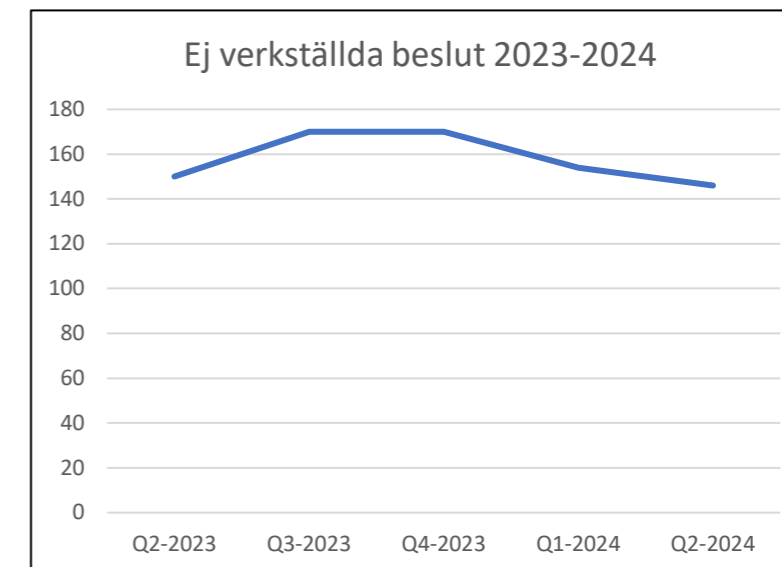
Kön	Q2, 2023	Q3, 2023	Q4, 2023	Q1, 2024	Q2, 2024
Män/pojkar, SoL-beslut	13	16	16	11	6
Kvinnor/flickor, SoL-beslut	19	27	23	23	23
Totalt SoL	32	43	39	34	29
Män/pojkar, LSS-beslut	60	68	77	58	54
Kvinnor/flickor, LSS-beslut	58	59	54	62	63
Totalt LSS	118	127	131	120	117
Summa, samtliga	150	170	170	154	146

Kommentar till tabell 1: Siffrorna avser beslut där det gått mer än tre månader sedan beslutsdatum eller avbrottsdatum, och som därmed rapporteras till IVO. Kvartal 2 avser beslut som fattats eller där avbrott skett under perioden 1 januari-31 mars eller tidigare. Fördelningen är 41 % män/pojkar och 59 % kvinnor/flickor.

Tabell 2. Totalt antal verkställda SoL-och LSS-beslut

Kön	Q2, 2023	Q3, 2023	Q4, 2023	Q1, 2024	Q2, 2024
Män/pojkar, SoL-beslut	4	3	10	6	6
Kvinnor/flickor, SoL-beslut	4	10	7	7	8
Totalt, SoL	8	13	17	13	14
Män/pojkar, LSS-beslut	12	12	19	29	17
Kvinnor/flickor, LSS-beslut	8	9	15	12	10
Totalt, LSS	20	21	34	41	27
Summa, samtliga	28	34	51	54	41

Kommentar till tabell 2: Siffrorna avser verkställda beslut, för dem som väntat längre än 3 månader på verkställighet. Av de verkställda besluten avser 56 % män och 44 % kvinnor. De insatser där flest beslut blivit verkställda är inom avlösarservice LSS, korttidsvistelse LSS och bostad med särskild service LSS.

Tabell 3. Beviljade SoL-beslut som ej verkställts inom tre månader, 30 juni 2024 (Q2)

SoL-insatser	Antal män	Antal kvinnor	Total
Boendestöd, SoL	3	11	14
Bostad med särskild service, SoL	1	3	4
Kontaktperson, SoL	1	6	7
Ledsagning, SoL	1	1	2
Trygghetslarm, SoL		2	2
Summa	6	23	29

Tabell 4. Beviljade LSS-beslut som ej verkställts inom tre månader, 30 juni 2024 (Q2)

LSS-insatser	Antal män	Antal kvinnor	Total
Avlösarservice, LSS	6	4	10
Bostad med särskild service, LSS (vuxna)	19	30	49
Daglig verksamhet, LSS	10	14	24
Kontaktperson, LSS	5	3	8
Korttidstillsyn, LSS	1	1	2
Korttidsvistelse, korttidshem, LSS	10	5	15
Korttidsvistelse stödfamilj LSS		2	2
Ledsagarservice, LSS	3	3	6
Personlig assistans, LSS		1	1
Summa	54	63	117

Kommentar till tabell 3 och 4: Inom SoL är det främst beslut om kontaktperson och boendestöd som inte blivit verkställda inom tre månader från beslutsdatum eller avbrottsdatum. Inom LSS är det främst beslut om bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet som inte blivit verkställda inom tre månader.

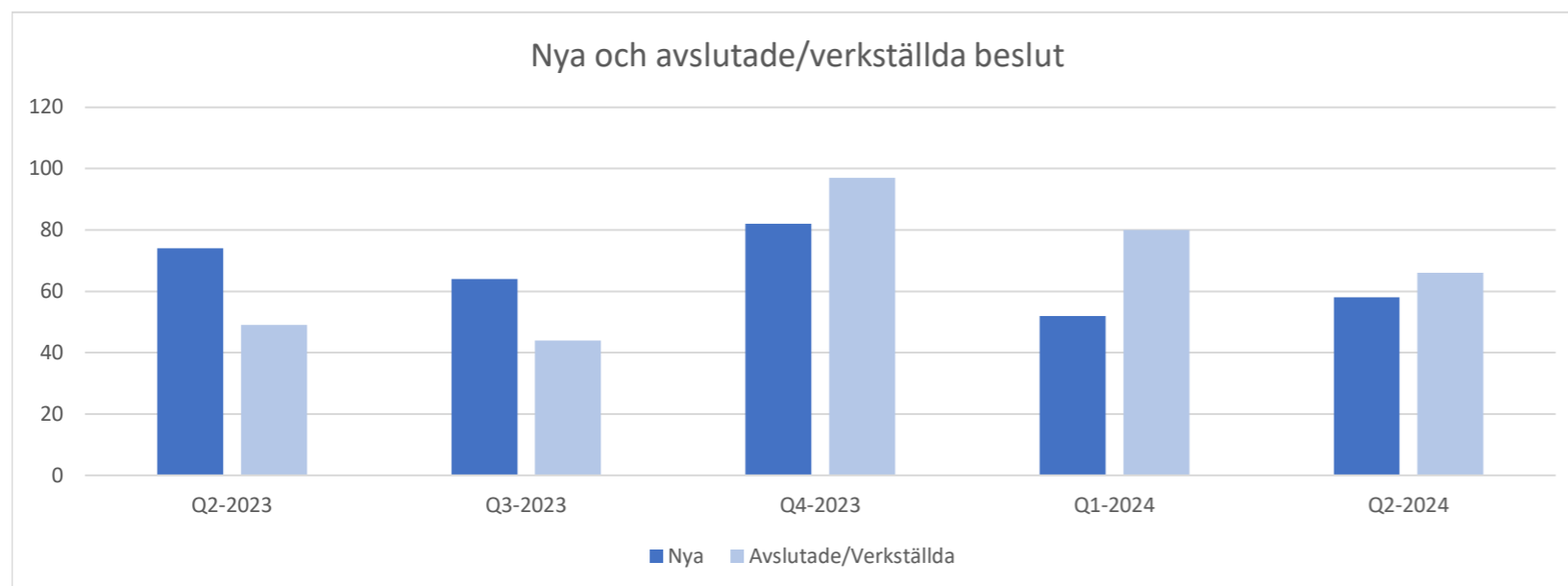
Tabell 5. Orsaker till att beslut ej verkställts inom tre månader, 30 juni 2024

	Specifika önskemål	Medverkar inte till verkställighet	Saknar plats	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder	Tackat nej, inte nöjd med erbjudande	Personalrelaterade skäl	Annan huvudman har ansvaret	Tackat nej, tveksam till beviljad insats	Behov av extern placering	Ej valt utförare (LOV)
Insats LSS										
Avlösarservice LSS	8	1			1					
Bostad med särskild service LSS (vuxna)	6	1	26		15				1	
Daglig verksamhet LSS	7	8	1	7						1
Kontaktperson LSS	4	3			1					
Korttidstillsyn LSS	1				1					
Korttidsvistelse LSS korttidshem	5		6		4					
Korttidsvistelse LSS stödfamilj	1					1				
Ledsagarservice LSS	3	1			1	1				
Personlig assistans LSS							1			
Totalsumma	35	14	33	7	23	2	1	0	1	1

	Specifika önskemål	Medverkar inte till verkställighet	Saknar plats	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder	Tackat nej, inte nöjd med erbjudande	Personalrelaterade skäl	Annan huvudman har ansvaret	Tackat nej, tveksam till beviljad insats	Behov av extern placering	Ej valt utförare (LOV)
Bistånd SoL										
Boendestöd SoL	2	9		1			1	1		
Bostad med särskild service SoL			1		3					
Kontaktperson SoL		5		1		1				
Ledsagning SoL		1			1					
Trygghetslarm SoL	1	1								
Totalsumma	3	16	1	2	4	1	1	1	0	0

Totalt samtliga insatser/bistånd	38	30	34	9	27	3	2	1	1	1
---	-----------	-----------	-----------	----------	-----------	----------	----------	----------	----------	----------

Tabell 6. Nya och avslutade/verkställda beslut per inrapportering

Kommentar till tabell 6: Nya beslut avser beslut som inte rapporterats tidigare. Avslutade/verkställda beslut avser beslut som har verkställts eller avslutats, och inte längre kommer fortsätta rapporteras. Ett och samma beslut kan förekomma i båda staplarna under ett och samma kvartal, om det både är nytt och också har verkställts eller avslutats inom perioden.

Bilaga 1b Tid för verkställighet kvartal 2 2024

Sammanställning väntetid per insats

Avlösarservice LSS

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man	2022-04-11		Specifika önskemål		2024-04-30	25,0
Man		2023-10-03	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			9,0
Man		2023-10-05	Specifika önskemål			9,0
Man		2023-09-15	Specifika önskemål		2024-04-30	7,6
Man		2023-09-01	Specifika önskemål	2024-04-12		7,5
Kvinna		2023-12-31	Specifika önskemål	45472		6,0
Man		2023-10-16	Specifika önskemål		2024-04-11	5,9
Kvinna	2024-01-04		Specifika önskemål			5,9
Man	2024-02-22		Medverkar inte till verkställighet			4,3
Kvinna	2024-02-22		Specifika önskemål			4,3
Kvinna		2024-01-15	Specifika önskemål	2024-05-16		4,1
Man		2024-01-15	Specifika önskemål	2024-05-16		4,1
Man		2024-03-01	Specifika önskemål			4,0
Kvinna	2024-03-01		Specifika önskemål			4,0
Man	2024-03-08		Specifika önskemål			3,8
Man	2024-02-21		Personalrelaterade skäl	2024-06-11		3,7
Man		2024-03-14	Specifika önskemål			3,6
Man		2024-01-01	Personalrelaterade skäl	2024-04-09		3,3
Kvinna	2024-03-26		Specifika önskemål			3,2

Avlösarservice Sol

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna		2024-02-09	Specifika önskemål		2024-06-10	4,1
Man		2024-01-11	Specifika önskemål		2024-04-12	3,1

Boendestöd Sol

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-03-13		Medverkar inte till verkställighet			15,8
Kvinna	2023-06-22		Medverkar inte till verkställighet		2024-05-31	11,5
Man	2023-08-16		Medverkar inte till verkställighet			10,6
Kvinna	2023-08-21		Medverkar inte till verkställighet			10,5
Kvinna	2023-10-27		Medverkar inte till verkställighet			8,2
Kvinna	2023-09-11		Medverkar inte till verkställighet		2024-04-30	7,7
Kvinna	2023-11-24		Specifika önskemål			7,3
Kvinna	2023-12-08		Medverkar inte till verkställighet			6,8
Man	2023-12-15		Medverkar inte till verkställighet			6,6
Man	2023-10-16		Medverkar inte till verkställighet	2024-04-04		5,7
Man	2024-01-18		Annan huvudman har ansvaret			5,5
Kvinna	2024-01-19		Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			5,4
Kvinna	2024-01-19		Medverkar inte till verkställighet			5,4
Kvinna	2024-01-29		Medverkar inte till verkställighet			5,1
Kvinna	2024-02-12		Medverkar inte till verkställighet			4,6
Kvinna	2024-02-15		Specifika önskemål			4,5
Kvinna	2024-02-19		Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats			4,4
Man	2023-12-06		Medverkar inte till verkställighet	2024-04-09		4,2
Kvinna	2023-12-21		Personalrelaterade skäl	2024-04-09		3,7

Bostad med särskild service LSS vuxna

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2015-10-21		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			105,8
Kvinna	2018-02-01		Specifika önskemål			78,0
Man	2020-06-10		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			49,4
Kvinna	2020-09-04		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			46,5
Man		2021-08-31	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			34,5
Kvinna	2021-09-22		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			33,7
Kvinna	2021-11-02		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-05-13		30,8
Man	2021-12-28		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			30,5
Kvinna	2022-02-21		Specifika önskemål			28,7
Kvinna		2022-04-01	Saknar plats			27,4
Man	2022-06-09		Medverkar inte till verkställighet			25,1
Kvinna	2022-05-20		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-04-02		22,8
Kvinna	2022-08-22		Saknar plats			22,6
Kvinna	2022-10-28		Behov av extern placering			20,4
Man	2022-11-02		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			20,2
Kvinna	2022-11-28		Specifika önskemål			19,3
Kvinna	2022-12-20		Saknar plats			18,6
Man		2023-01-10	Specifika önskemål			17,9
Kvinna	2023-01-13		Saknar plats			17,8
Man	2023-01-17		Saknar plats			17,7
Man	2023-02-27		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			16,3
Kvinna	2023-03-14		Saknar plats			15,8
Kvinna	2023-03-17		Saknar plats			15,7
Man	2023-04-27		Saknar plats			14,3
Man	2023-05-09		Saknar plats			13,9
Kvinna	2023-05-11		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			13,9
Man	2023-04-24		Saknar plats	2024-06-10		13,8
Man	2023-05-17		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			13,7
Kvinna	2023-05-24		Saknar plats			13,4
Kvinna	2023-05-29		Saknar plats			13,3
Kvinna	2023-06-02		Saknar plats			13,1
Kvinna	2023-06-14		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			12,7
Man	2023-06-21		Saknar plats			12,5
Kvinna	2023-05-29		Saknar plats		2024-05-31	12,3
Man	2023-06-30		Saknar plats			12,2
Kvinna	2023-07-25		Saknar plats			11,4

Bostad med särskild service LSS vuxna, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-07-25		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			11,4
Kvinna	2023-09-12		Saknar plats			9,7
Man	2023-09-26		Saknar plats			9,3
Kvinna	2023-10-04		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			9,0
Kvinna		2023-10-31	Specifika önskemål			8,1
Kvinna	2023-12-01		Saknar plats			7,1
Kvinna	2023-12-18		Specifika önskemål			6,5
Kvinna	2023-12-20		Saknar plats			6,4
Kvinna	2023-11-16		Saknar plats	2024-05-21		6,2
Man	2023-10-06		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-04-02		6,0
Kvinna	2024-01-24		Saknar plats			5,3
Man	2024-01-30		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			5,1
Kvinna	2024-02-16		Saknar plats			4,5
Man	2024-02-23		Saknar plats			4,3
Kvinna	2023-12-21		Saknar plats	2024-04-15		3,9
Man	2024-03-07		Saknar plats			3,8
Kvinna	2024-03-08		Saknar plats			3,8
Man	2024-03-26		Saknar plats			3,2
Man	2024-03-26		Saknar plats			3,2
Kvinna	2024-03-28		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			3,1

Bostad med särskild service SoL

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-02-24		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			16,4
Kvinna	2023-03-24		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			15,5
Kvinna		2023-07-01	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden	2024-06-12		11,6
Man	2023-12-21		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			6,4
Kvinna	2024-03-08		Saknar plats			3,8
Man	2024-02-16		Saknar plats	2024-06-03		3,6
Kvinna	2024-03-01		Saknar plats	2024-06-03		3,1

Daglig verksamhet LSS

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna		2020-09-30	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			45,6
Kvinna		2022-02-22	Medverkar inte till verkställighet			28,6
Man	2022-04-28		Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-04-30	24,4
Kvinna		2022-10-03	Specifika önskemål			21,2
Kvinna	2022-10-20		Medverkar inte till verkställighet			20,6
Kvinna		2022-12-09	Specifika önskemål			19,0
Man		2023-01-16	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-06-19	17,3
Man		2023-02-21	Medverkar inte till verkställighet			16,5
Kvinna		2023-01-17	Medverkar inte till verkställighet		2024-04-09	14,9
Kvinna	2023-04-24		Saknar plats			14,4
Man		2023-06-05	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			13,0
Kvinna		2023-06-15	Specifika önskemål			12,7
Kvinna		2023-05-08	Medverkar inte till verkställighet		2024-04-29	11,9
Man		2023-07-01	Specifika önskemål	2024-06-01		11,2
Kvinna	2023-08-07		Har inte valt utförare (LOV)			10,9
Man		2023-08-14	Medverkar inte till verkställighet			10,7
Kvinna		2023-08-16	Specifika önskemål			10,6
Man		2023-08-28	Medverkar inte till verkställighet			10,2
Kvinna	2023-07-06		Specifika önskemål	2024-04-17		9,5
Man		2023-09-22	Specifika önskemål			9,4
Kvinna		2023-09-26	Medverkar inte till verkställighet			9,3
Kvinna		2023-10-23	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			8,4
Kvinna		2023-09-11	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden	2024-05-10		8,1
Kvinna		2023-11-08	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			7,8
Kvinna		2023-11-08	Medverkar inte till verkställighet			7,8
Man	2023-11-08		Medverkar inte till verkställighet			7,8
Man		2023-09-20	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-05-10	7,8
Kvinna		2023-11-14	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			7,6

Daglig verksamhet LSS, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man		2023-09-01	Medverkar inte till verkställighet	2024-04-01		7,1
Man		2023-11-14	Specifika önskemål	2024-06-01		6,7
Man		2024-01-18	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			5,5
Man	2024-01-31		Specifika önskemål			5,0
Man		2024-03-01	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			4,0
Man	2024-03-05		Specifika önskemål			3,9

Kontaktperson LSS

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man		2018-12-01	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-04-26	65,8
Man	2022-10-10		Medverkar inte till verkställighet			21,0
Kvinna		2023-07-31	Specifika önskemål			11,2
Man	2023-09-27		Specifika önskemål		2024-05-31	8,2
Kvinna		2023-11-01	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			8,1
Man	2023-11-09		Medverkar inte till verkställighet			7,8
Kvinna		2023-09-22	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-04-24		7,2
Man		2024-02-08	Specifika önskemål			4,8
Man		2024-02-28	Medverkar inte till verkställighet			4,1
Kvinna	2024-02-29		Specifika önskemål			4,1
Man		2024-03-04	Specifika önskemål			3,9

Kontaktperson SoL

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man		2023-05-19	Medverkar inte till verkställighet			13,6
Kvinna	2023-05-30		Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			13,2
Man	2023-07-20		Annan huvudman har ansvaret		2024-05-02	9,6
Kvinna	2023-10-02		Medverkar inte till verkställighet			9,1
Kvinna	2023-10-03		hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-06-01	8,1
Kvinna	2023-11-10		Medverkar inte till verkställighet			7,8
Kvinna	2023-12-07		Specifika önskemål	2024-06-01		5,9
Kvinna	2023-12-11		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-05-20		5,4
Man	2023-11-10		Medverkar inte till verkställighet	2024-04-15		5,2
Kvinna		2024-02-10	Medverkar inte till verkställighet			4,7
Kvinna	2024-02-19		Medverkar inte till verkställighet			4,4
Kvinna	2023-12-07		Personalrelaterade skäl	2024-04-01		3,9
Kvinna	2024-03-26		Personalrelaterade skäl			3,2

Korttidsboende SoL stödfamilj

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man		2023-07-12	Personalrelaterade skäl	2024-04-06		9,0

Korttidstillsyn LSS

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man	2022-10-04		Specifika önskemål			21,2
Kvinna	2024-01-08		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			5,8

Korttidsvistelse LSS korttidshem

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-03-17		Saknar plats			15,7
Man	2023-04-27		Specifika önskemål			14,3
Man	2023-06-05		Specifika önskemål			13,0
Man	2023-06-14		Specifika önskemål			12,7
Man	2023-06-14		Saknar plats	2024-04-19		10,3
Man	2023-06-19		Saknar plats	2024-04-01		9,6
Man	2023-09-20		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			9,5
Man	2023-09-20		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			9,5
Man	2023-08-16		Saknar plats	2024-05-15		9,1
Man	2023-09-08		Saknar plats	2024-05-27		8,7
Man	2023-10-16		Specifika önskemål			8,6
Man	2023-10-16		Specifika önskemål			8,6
Man	2023-12-07		Saknar plats			6,9
Man	2023-09-29		Saknar plats	2024-04-19		6,8
Man	2023-12-15		Saknar plats			6,6
Kvinna	2023-12-15		Saknar plats		2024-06-03	5,7
Kvinna	2024-01-18		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			5,5
Man	2024-01-03		Saknar plats	2024-05-28		4,9
Kvinna	2024-02-09		Saknar plats			4,7
Kvinna	2024-02-22		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			4,3
Man	2024-01-16		Saknar plats	2024-05-16		4,0
Man	2024-03-13		Saknar plats			3,6
Kvinna	2024-03-27		Saknar plats			3,2

Korttidsvistelse LSS stödfamilj

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-11-07		Specifika önskemål			7,9
Kvinna		2024-03-18	Personalrelaterade skäl			3,5

Ledsagarservice LSS

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man	2021-05-27		Specifika önskemål			37,7
Kvinna		2022-06-13	Personalrelaterade skäl			24,9
Man	2022-05-17		Medverkar inte till verkställighet		2024-05-31	24,8
Kvinna		2023-11-01	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			8,1
Man		2023-09-15	Specifika önskemål		2024-04-30	7,6
Man		2023-11-01	Personalrelaterade skäl		2024-06-14	7,5
Kvinna	2023-12-11		Specifika önskemål			6,7
Kvinna		2023-12-31	Specifika önskemål	2024-06-29		6,0
Man		2023-10-16	Specifika önskemål		2024-04-11	5,9
Man		2024-01-22	Specifika önskemål			5,3
Man	2024-02-22		Medverkar inte till verkställighet			4,3
Man		2024-01-01	Personalrelaterade skäl	2024-04-09		3,3

Ledsagning Sol

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna		2023-05-01	Medverkar inte till verkställighet			14,2
Kvinna		2023-03-22	Specifika önskemål	2024-04-15		13,0
Man	2023-10-05		Specifika önskemål		2024-04-19	6,6
Man	2024-02-20		Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			4,4

Personlig assistans LSS

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-09-20		Annan huvudman har ansvaret			9,5
Kvinna	2023-10-23		Medverkar inte till verkställighet		2024-05-02	6,4
Man	2023-10-26		Specifika önskemål		2024-04-24	6,0

Trygghetslarm Sol

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-12-15		Medverkar inte till verkställighet			6,6
Kvinna	2023-12-22		Specifika önskemål			6,4

Sammanställning utifrån längst väntetid

Beslut som varit ej verkställda 24 månader eller längre

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2015-10-21		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			105,8
Kvinna	2018-02-01		Bostad med särskild service LSS	Specifika önskemål			78,0
Man		2018-12-01	Kontaktperson LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-04-26	65,8
Man	2020-06-10		Bostad med särskild service LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			49,4
Kvinna	2020-09-04		Bostad med särskild service LSS - servicebostad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			46,5
Kvinna		2020-09-30	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			45,6
Man	2021-05-27		Ledsagarservice LSS	Specifika önskemål			37,7
Man		2021-08-31	Bostad med särskild service LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			34,5
Kvinna	2021-09-22		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			33,7
Kvinna	2021-11-02		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-05-13		30,8
Man	2021-12-28		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			30,5
Kvinna	2022-02-21		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Specifika önskemål			28,7
Kvinna		2022-02-22	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet			28,6

Beslut som varit ej verkställda 24 månader eller längre, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna		2022-04-01	Bostad med särskild service LSS	Saknar plats			27,4
Man	2022-06-09		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Medverkar inte till verkställighet			25,1
Man	2022-04-11		Avlösarservice LSS	Specifika önskemål		2024-04-30	25,0
Kvinna		2022-06-13	Ledsagarservice LSS	Personalrelaterade skäl			24,9
Man	2022-05-17		Ledsagarservice LSS	Medverkar inte till verkställighet		2024-05-31	24,8
Man	2022-04-28		Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-04-30	24,4

Beslut som varit ej verkställda 23,9 till 12 månader

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2022-05-20		Bostad med särskild service LSS - servicebostad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-04-02		22,8
Kvinna	2022-08-22		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats			22,6
Kvinna		2022-10-03	Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål			21,2
Man	2022-10-04		Korttidstillsyn LSS	Specifika önskemål			21,2
Man	2022-10-10		Kontaktperson LSS	Medverkar inte till verkställighet			21,0
Kvinna	2022-10-20		Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet			20,6
Kvinna	2022-10-28		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Behov av extern placering			20,4
Man	2022-11-02		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			20,2
Kvinna	2022-11-28		Bostad med särskild service LSS - servicebostad	Specifika önskemål			19,3
Kvinna		2022-12-09	Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål			19,0
Kvinna	2022-12-20		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats			18,6

Beslut som varit ej verkställda 23,9 till 12 månader, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man		2023-01-10	Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Specifika önskemål			17,9
Kvinna	2023-01-13		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			17,8
Man	2023-01-17		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			17,7
Man		2023-01-16	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-06-19	17,3
Man		2023-02-21	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet			16,5
Kvinna	2023-02-24		Bostad med särskild service SoL	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			16,4
Man	2023-02-27		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			16,3
Kvinna	2023-03-13		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			15,8
Kvinna	2023-03-14		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			15,8
Kvinna	2023-03-17		Bostad med särskild service LSS - servicebostad	Saknar plats			15,7
Kvinna	2023-03-17		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats			15,7
Kvinna	2023-03-24		Bostad med särskild service SoL	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			15,5
Kvinna		2023-01-17	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet		2024-04-09	14,9
Kvinna	2023-04-24		Daglig verksamhet LSS	Saknar plats			14,4
Man	2023-04-27		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			14,3
Man	2023-04-27		Korttidsvistelse LSS	Specifika önskemål			14,3
Kvinna		2023-05-01	Ledsagning SoL	Medverkar inte till verkställighet			14,2
Man	2023-05-09		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			13,9

Beslut som varit ej verkställda 23,9 till 12 månader, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-05-11		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			13,9
Man	2023-04-24		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats	2024-06-10		13,8
Man	2023-05-17		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			13,7
Man		2023-05-19	Kontaktperson SoL	Medverkar inte till verkställighet			13,6
Kvinna	2023-05-24		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats			13,4
Kvinna	2023-05-29		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats			13,3
Kvinna	2023-05-30		Kontaktperson SoL	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			13,2
Kvinna	2023-06-02		Bostad med särskild service LSS - servicebofastad	Saknar plats			13,1
Man		2023-06-05	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			13,0
Man	2023-06-05		Korttidsvistelse LSS	Specifika önskemål			13,0
Kvinna		2023-03-22	Ledsagning SoL	Specifika önskemål	2024-04-15		13,0
Kvinna	2023-06-14		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			12,7
Man	2023-06-14		Korttidsvistelse LSS	Specifika önskemål			12,7
Kvinna		2023-06-15	Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål			12,7
Man	2023-06-21		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats			12,5
Kvinna	2023-05-29		Bostad med särskild service LSS - servicebofastad	Saknar plats		2024-05-31	12,3
Man	2023-06-30		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats			12,2

Beslut som varit ej verkställda 11,9 till 6 månader

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna		2023-05-08	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet		2024-04-29	11,9
Kvinna		2023-07-01	Bostad med särskild service SoL	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden	2024-06-12		11,6
Kvinna	2023-06-22		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet		2024-05-31	11,5
Kvinna	2023-07-25		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			11,4
Kvinna	2023-07-25		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			11,4
Man		2023-07-01	Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål	2024-06-01		11,2
Kvinna		2023-07-31	Kontaktperson LSS	Specifika önskemål			11,2
Kvinna	2023-08-07		Daglig verksamhet LSS	Har inte valt utförare (LOV)			10,9
Kvinna	2023-05-16		Träningsboende SoL	Saknar plats	2024-04-08		10,9
Man		2023-08-14	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet			10,7
Man	2023-08-16		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			10,6
Kvinna		2023-08-16	Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål			10,6
Kvinna	2023-08-21		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			10,5
Man	2023-06-14		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats	2024-04-19		10,3
Man		2023-08-28	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet			10,2
Kvinna	2023-09-12		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			9,7
Man	2023-07-20		Kontaktperson SoL	Annan huvudman har ansvaret		2024-05-02	9,6
Man	2023-06-19		korttidsvistelse LSS	Saknar plats	2024-04-01		9,6
Kvinna	2023-07-06		Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål	2024-04-17		9,5
Man	2023-09-20		Korttidsvistelse LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			9,5
Man	2023-09-20		Korttidsvistelse LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			9,5

Beslut som varit ej verkställda 11,9 till 6 månader, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-09-20		Personlig assistans LSS	Annan huvudman har ansvaret			9,5
Man		2023-09-22	Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål			9,4
Man	2023-09-26		Bostad med särskild service LSS - gruppboestad	Saknar plats			9,3
Kvinna		2023-09-26	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet			9,3
Man	2023-08-16		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats	2024-05-15		9,1
Kvinna	2023-10-02		Kontaktperson SoL	Medverkar inte till verkställighet			9,1
Man		2023-10-03	Avlösarservice LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			9,0
Kvinna	2023-10-04		Bostad med särskild service LSS - serviceboestad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			9,0
Man		2023-10-05	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål			9,0
Man		2023-07-12	Kontaktfamilj SoL	Personalrelaterade skäl	2024-04-06		9,0
Man	2023-08-02		Träningsboende SoL	Saknar plats	2024-04-22		8,8
Man	2023-09-08		korttidsvistelse LSS	Saknar plats	2024-05-27		8,7
Man	2023-10-16		Korttidsvistelse LSS	Specifika önskemål			8,6
Man	2023-10-16		Korttidsvistelse LSS	Specifika önskemål			8,6
Kvinna		2023-10-23	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			8,4
Kvinna	2023-10-27		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			8,2
Man	2023-09-27		Kontaktperson LSS	Specifika önskemål		2024-05-31	8,2
Kvinna		2023-10-31	Bostad med särskild service LSS - gruppboestad	Specifika önskemål			8,1
Kvinna		2023-09-11	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden	2024-05-10		8,1
Kvinna		2023-11-01	Kontaktperson LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			8,1

Beslut som varit ej verkställda 11,9 till 6 månader, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-10-03		Kontaktperson SoL	hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-06-01	8,1
Kvinna		2023-11-01	Ledsagarservice LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			8,1
Kvinna	2023-11-07		Korttidsvistelse LSS stödfamilj	Specifika önskemål			7,9
Kvinna		2023-11-08	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			7,8
Kvinna		2023-11-08	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet			7,8
Man	2023-11-08		Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet			7,8
Man	2023-11-09		Kontaktperson LSS	Medverkar inte till verkställighet			7,8
Man		2023-09-20	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2024-05-10	7,8
Kvinna	2023-11-10		Kontaktperson SoL	Medverkar inte till verkställighet			7,8
Kvinna	2023-09-11		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet		2024-04-30	7,7
Kvinna		2023-11-14	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			7,6
Man		2023-09-15	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål		2024-04-30	7,6
Man		2023-09-15	Ledsagarservice LSS	Specifika önskemål		2024-04-30	7,6
Man		2023-11-01	Ledsagarservice LSS	Personalrelaterade skäl		2024-06-14	7,5
Man		2023-09-01	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål	2024-04-12		7,5
Kvinna	2023-11-24		Boendestöd SoL	Specifika önskemål			7,3

Beslut som varit ej verkställda 11,9 till 6 månader, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna		2023-09-22	Kontaktperson LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-04-24		7,2
Man		2023-09-01	Daglig verksamhet LSS	Medverkar inte till verkställighet	2024-04-01		7,1
Kvinna	2023-12-01		Bostad med särskild service LSS - servicebostad	Saknar plats			7,1
Man	2023-12-07		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats			6,9
Kvinna	2023-12-08		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			6,8
Man	2023-09-29		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats	2024-04-19		6,8
Kvinna	2023-12-11		Ledsagarservice LSS	Specifika önskemål			6,7
Man		2023-11-14	Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål	2024-06-01		6,7
Man	2023-12-15		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			6,6
Man	2023-12-15		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats			6,6
Kvinna	2023-12-15		Trygghetslarm	Medverkar inte till verkställighet			6,6
Man	2023-10-05		Ledsugning SoL	Specifika önskemål		2024-04-19	6,6
Kvinna	2023-12-18		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Specifika önskemål			6,5
Kvinna	2023-12-20		Bostad med särskild service LSS - servicebostad	Saknar plats			6,4
Man	2023-12-21		Bostad med särskild service SoL	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			6,4
Kvinna	2023-10-23		Personlig assistans LSS	Medverkar inte till verkställighet		2024-05-02	6,4
Kvinna	2023-12-22		Trygghetslarm	Specifika önskemål			6,4
Kvinna	2023-11-16		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats	2024-05-21		6,2
Kvinna		2023-12-31	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål	2024-06-29		6,0
Kvinna		2023-12-31	Ledsagarservice LSS	Specifika önskemål	2024-06-29		6,0
Man	2023-10-26		Personlig assistans LSS	Specifika önskemål		2024-04-24	6,0
Man	2023-10-06		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-04-02		6,0

Beslut som varit ej verkställda kortare tid än 6 månader

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man		2023-10-16	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål		2024-04-11	5,9
Kvinna	2024-01-04		Avlösarservice LSS	Specifika önskemål			5,9
Man		2023-10-16	Ledsagarservice LSS	Specifika önskemål		2024-04-11	5,9
Kvinna	2023-12-07		Kontaktperson SoL	Specifika önskemål	2024-06-01		5,9
Kvinna	2024-01-08		Korttidstillsyn LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			5,8
Man	2023-10-16		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet	2024-04-04		5,7
Kvinna	2023-12-15		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats		2024-06-03	5,7
Man	2024-01-18		Boendestöd SoL	Annan huvudman har ansvaret			5,5
Man		2024-01-18	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			5,5
Kvinna	2024-01-18		Korttidsvistelse LSS korttidshem	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			5,5
Kvinna	2024-01-19		Boendestöd SoL	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			5,4
Kvinna	2024-01-19		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			5,4
Kvinna	2023-12-11		Kontaktperson SoL	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande	2024-05-20		5,4
Man		2024-01-22	Ledsagarservice LSS	Specifika önskemål			5,3
Kvinna	2024-01-24		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			5,3
Man	2023-11-10		Kontaktperson SoL	Medverkar inte till verkställighet	2024-04-15		5,2
Kvinna	2024-01-29		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			5,1
Man	2024-01-30		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			5,1
Man	2024-01-31		Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål			5,0

Beslut som varit ej verkställda kortare tid än 6 månader, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man	2024-01-03		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats	2024-05-28		4,9
Man		2024-02-08	Kontaktperson LSS	Specifika önskemål			4,8
Kvinna	2024-02-09		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats			4,7
Kvinna		2024-02-10	Kontaktperson SoL	Medverkar inte till verkställighet			4,7
Kvinna	2024-02-12		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet			4,6
Kvinna	2024-02-15		Boendestöd SoL	Specifika önskemål			4,5
Kvinna	2024-02-16		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			4,5
Kvinna	2024-02-19		Boendestöd SoL	Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats			4,4
Kvinna	2024-02-19		Kontaktperson SoL	Medverkar inte till verkställighet			4,4
Man	2024-02-20		Ledsagning SoL	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			4,4
Man	2024-02-22		Avlösarservice LSS	Medverkar inte till verkställighet			4,3
Kvinna	2024-02-22		Avlösarservice LSS	Specifika önskemål			4,3
Kvinna	2024-02-22		Korttidsvistelse LSS	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			4,3
Man	2024-02-22		Ledsagarservice LSS	Medverkar inte till verkställighet			4,3
Man	2024-02-23		Bostad med särskild service LSS - gruppbostad	Saknar plats			4,3
Man	2023-12-06		Boendestöd SoL	Medverkar inte till verkställighet	2024-04-09		4,2
Man		2024-02-28	Kontaktperson LSS	Medverkar inte till verkställighet			4,1
Kvinna		2024-01-15	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål	2024-05-16		4,1

Beslut som varit ej verkställda kortare tid än 6 månader, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man		2024-01-15	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål	2024-05-16		4,1
Kvinna		2024-02-09	Avlösarservice SoL	Specifika önskemål		2024-06-10	4,1
Kvinna	2024-02-29		Kontaktperson LSS	Specifika önskemål			4,1
Man		2024-03-01	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål			4,0
Kvinna	2024-03-01		Avlösarservice LSS	Specifika önskemål			4,0
Man		2024-03-01	Daglig verksamhet LSS	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			4,0
Man	2024-01-16		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats	2024-05-16		4,0
Man		2024-03-04	Kontaktperson LSS	Specifika önskemål			3,9
Man	2024-03-05		Daglig verksamhet LSS	Specifika önskemål			3,9
Kvinna	2023-12-21		Bostad med särskild service LSS - servicebostad	Saknar plats	2024-04-15		3,9
Kvinna	2023-12-07		Kontaktperson SoL	Personalrelaterade skäl	2024-04-01		3,9
Man	2024-03-07		Bostad med särskild service LSS - gruppboendestöd	Saknar plats			3,8
Man	2024-03-08		Avlösarservice LSS	Specifika önskemål			3,8
Kvinna	2024-03-08		Bostad med särskild service LSS - gruppboendestöd	Saknar plats			3,8
Kvinna	2024-03-08		Bostad med särskild service SoL	Saknar plats			3,8
Man	2024-02-21		Avlösarservice LSS	Personalrelaterade skäl	2024-06-11		3,7
Kvinna	2023-12-21		Boendestöd SoL	Personalrelaterade skäl	2024-04-09		3,7
Man	2024-03-13		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats			3,6
Man		2024-03-14	Avlösarservice LSS	Specifika önskemål			3,6
Man	2024-02-16		Bostad med särskild service SoL	Saknar plats	2024-06-03		3,6
Kvinna		2024-03-18	Korttidsvistelse LSS stödfamilj	Personalrelaterade skäl			3,5
Man		2024-01-01	Avlösarservice LSS	Personalrelaterade skäl	2024-04-09		3,3
Man		2024-01-01	Ledsagarservice LSS	Personalrelaterade skäl	2024-04-09		3,3
Kvinna	2024-03-26		Avlösarservice LSS	Specifika önskemål			3,2
Man	2024-03-26		Bostad med särskild service LSS - gruppboendestöd	Saknar plats			3,2

Beslut som varit ej verkställda kortare tid än 6 månader, fortsättning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Typ av insats LSS/SoL	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man	2024-03-26		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Saknar plats			3,2
Kvinna	2024-03-26		Kontaktperson SoL	Personalrelaterade skäl			3,2
Kvinna	2024-03-27		Korttidsvistelse LSS	Saknar plats			3,2
Kvinna	2024-03-28		Bostad med särskild service LSS - gruppbofastad	Tackat nej med anledning av inte nöjd med erbjudande			3,1
Kvinna	2024-03-01		Bostad med särskild service SoL	Saknar plats	2024-06-03		3,1
Man		2024-01-11	Avlösarservice SoL	Specifika önskemål		2024-04-12	3,1

Äldrenämnden
Rapport

Kommunfullmäktige

Handläggare:
Joakim Skoog, Yvonne Jonsson

Rapportering till kommunfullmäktige av ej verkställda gynnande beslut enligt socialtjänstlagen (SoL), kvartal 2 2024

Kommuner har jämlikt 16 kap. 6 f - h §§ SoL skyldighet att rapportera beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader eller där avbrott i verkställigheten överstiger tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige.

Ansvarig nämnd ska varje kvartal till kommunfullmäktige rapportera antalet gynnande sådana beslut enligt SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten ska anges vilka typer av bistånd besluten avser och hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade och inte kunna härledas till enskild person.

Det ska dock framgå hur stor del av besluten som gäller kvinnor respektive män.

Föreliggande rapport avser perioden 1 april till och med 30 juni 2024.

Antal beslut som inte verkställts inom tre månader under perioden var 46, varav 28 beslut gällde kvinnor och 18 beslut gällde män.

Anledningen till att besluten inte verkställdes var:

- 23 ärenden har ännu ej verkställts
- 16 ärenden som tidigare rapporterats som ej verkställda har verkställts
- 7 ärenden har avslutats utan verkställighet.

Äldrenämnden har i bifogad rapport (bilaga 1a och 1 b) sammanställt alla gynnande beslut som den 30 juni 2024 inte hade verkställts inom tre månader.

Tobias Smedberg
Ordförande

Peter Jernberg
Nämndsekreterare

Bilagor

- Bilaga 1 a, Sammanställning av ej verkställda beslut, kvartal 2 2024
- Bilaga 1 b, Tid för verkställighet kvartal 2 2024

Bilaga 1a Sammanställning av ej verkställda SoL-beslut kvartal 2, 2024

Tabell 1. Total antal ej verkställda SoL-beslut som rapporteras till IVO

Kön	Q3, 2023	Q4, 2023	Q1, 2024	Q2, 2024
Män	37	41	36	18
Kvinnor	33	31	35	28
Summa	70	72	71	46

Kommentar till tabell 1: Siffrorna avser beslut där det gått mer än tre månader sedan beslutsdatum eller avbrottsdatum, och som därmed rapporteras till IVO. Detta avser beslut som fattats eller där avbrott skett under perioden 2024-04-01-2024-06-30 eller tidigare. Fördelningen är 39 procent män och 61 procent kvinnor.

Tabell 2. Antal ej verkställda SoL-beslut

Kön	Q3, 2023	Q4, 2023	Q1, 2024	Q2, 2024
Män	25	36	9	10
Kvinnor	24	29	17	13
Summa	49	65	26	23

Kommentar till tabell 2: Siffrorna avser ej verkställda beslut, för dem som väntat längre än tre månader på verkställighet. Av dem ej verkställda beslut avser 43 procent män och 57 procent kvinnor. Insatser där beslut inte blivit verkställda är särskilt boende (17 ärenden), kontaktperson (1 ärende) och växelvård (4 ärenden).

Tabell 3. Antal verkställda SoL-beslut

Kön	Q3, 2023	Q4, 2023	Q1, 2024	Q2, 2024
Män	10	4	20	4
Kvinnor	9	1	15	12
Summa	19	5	35	16

Kommentar till tabell 3: Siffrorna avser verkställda beslut, för dem som väntat längre än tre månader på verkställighet. Av de verkställda besluten avser 25 procent män och 75 procent kvinnor. Insatser där beslut blivit verkställda är växelvård (1 ärenden), särskilt boende (11 ärenden), kontaktperson (1 ärende), ledsagning (1 ärende) och dagverksamhet (2 ärende).

Tabell 4. Antal avslutade ej verkställda SoL-beslut

Kön	Q3, 2023	Q4, 2023	Q1, 2024	Q2, 2024
Män	2	1	7	3
Kvinnor	0	1	3	4
Summa	2	2	10	7

Kommentar till tabell 4: Siffrorna avser avslutade ej verkställda beslut, för dem som väntat längre än tre månader på verkställighet. Av de verkställda besluten avser 43 procent män och 57 procent kvinnor. Insatser där beslut blivit avslutade är växelvård (1 ärende), dagverksamhet (2 ärenden) och särskilt boende (4 ärenden).

Tabell 5. Beviljade SoL-beslut som ej verkställts inom tre månader, 30 juni 2024 (Q2)

SoL-insatser	Antal män	Antal kvinnor	Total
Dagverksamhet SoL	2	2	4
Kontaktperson SoL	0	2	2
Ledsagning SoL	0	1	1
Särskilt boende SoL	10	22	32
Växelvård SoL	6	1	7
Summa	18	28	46

Tabell 6. Orsaker till att beslut ej verkställts inom tre månader, 30 juni 2024 (Q2)

SoL-insatser	Specifika önskemål	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder	Saknar plats	Tackat nej	Annat	Utanför kommunen	
Dagverksamhet SoL	1	1	1		1		
Kontaktperson SoL				2			
Ledsagning SoL		1					
Särskilt boende SoL	13	1	2	16			
Växelvård SoL	2		2	2	1		
Summa	16	3	5	20	2	0	Totalt 46

Kommentar till tabell 6:

IVO:s förändrade insamling av uppgifter möjliggör tydligare redovisning av orsaker till att beslut ej verkställts. Specifika önskemål om verkställighet kan avse såväl tidpunkt för uppstart av insatsen, som specifika önskemål om personal, utförare, boende osv. Att brukaren inte medverkar till verkställighet kan innebära att det inte går att få kontakt med brukare eller företrädare, att brukaren inte kommer till inbokade möten, inte lämnar ut nycklar, inte öppnar dörren, behöver motiveras för att ta emot insatsen.

Bilaga 1b Tid för verkställighet kvartal 2, 2024

Sammanställning väntetid per insats

Dagverksamhet Sol

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-12-22		Hos den enskilde		2024-04-30	4,3
Man	2023-12-22		Hos kommunen		2024-04-16	3,8
Kvinna	2024-01-10		Hos den enskilde	2024-04-23		3,4
Man	2024-03-26		Hos kommunen	2024-08-15		3,2

Kontaktperson Sol

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2024-01-15		Hos den enskilde			5,5
Kvinna	2023-10-25		Hos den enskilde			8,2

Särskilt boende Sol

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2024-01-03		Hos den enskilde	2024-04-18		3,5
Kvinna	2023-10-06		Hos den enskilde		2024-05-28	7,7
Kvinna	2024-02-08		Hos den enskilde	2024-05-19		3,3
Kvinna	2024-01-12		Hos den enskilde	2024-05-20		4,2
Man	2022-10-31		Hos den enskilde			20,0
Man	2024-03-01		Hos den enskilde			4,0
Kvinna	2023-02-28		Hos den enskilde			16,0
Man	2023-12-21		Hos den enskilde	2024-05-20		5,0
Kvinna	2023-07-04		Hos den enskilde			11,9
Kvinna	2023-07-05		Hos den enskilde			11,9
Kvinna	2024-03-07		Hos den enskilde			3,8
Man	2022-04-28		Hos den enskilde			26,1

Särskilt boende SoL, forts.

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2024-01-31		Hos den enskilde	2024-06-29		4,9
Kvinna	2022-04-28		Hos den enskilde			26,1
Kvinna	2023-11-17		Hos den enskilde	2024-06-16		7,0
Kvinna	2024-03-19		Hos den enskilde			3,4
Kvinna	2024-03-01		Hos den enskilde			4,0
Kvinna	2022-02-08		Hos den enskilde			28,7
Kvinna	2024-02-29		Hos den enskilde	2024-08-08		4,0
Man	2024-01-30		Hos den enskilde			5,0
Man	2024-01-15		Hos kommunen	2024-07-02		5,5
Kvinna	2022-12-16		Hos den enskilde			18,5
Man	2023-12-21		Hos den enskilde			6,3
Kvinna	2024-02-27		Hos den enskilde	2024-05-29		3,0
Kvinna	2024-03-01		Hos den enskilde	2024-08-21		4,0
Kvinna	2023-07-03		Hos kommunen	2024-04-23		9,7
Man	2024-02-23		Hos den enskilde		2024-06-30	4,2
Kvinna	2023-03-15		Hos den enskilde			15,5
Man	2024-01-15		Hos den enskilde			5,5
Kvinna	2024-02-26		Hos den enskilde			4,1
Man	2024-01-16		Hos den enskilde			5,5
Kvinna	2024-02-12		hos den enskilde			4,6

Växelvärd SoL

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man	2024-01-02		Hos kommunen	2024-04-02		3,0
Man	2023-12-22		Hos den enskilde			6,3
Man	2024-01-22		Hos den enskilde			5,3
Kvinna	2023-10-18		Hos den enskilde			8,4
Man	2024-01-10		hos den enskilde			5,7
Man	2023-12-19		Hos den enskilde			6,4
Man	2023-12-13		Hos kommunen		2024-05-05	4,7

Ledsagning

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2023-12-12		hos den enskilde	2024-04-15		4,1